

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

**СОЦІАЛЬНІ ДІАЛЕКТИ: ВІД СТАРОДАВНОСТІ
ДО СУЧАСНОСТІ**

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

Слов'янськ 2023

УДК 81'276 (07)
Р 83

*Затверджено вченою радою
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
(протокол № 4 від 19.12.2022 р.)*

Рецензенти:

Дьячок Наталя Василівна – доктор філологічних наук, професор кафедри загального та слов'янського мовознавства Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара;

Слабоуз Вікторія Василівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

За заг. редакцією доктора філологічних наук, проф. В. А. Глуценка

Руденко М. Ю., Глуценко В. А.

Р83 Соціальні діалекти: від стародавності до сучасності : навчальний посібник. Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2023. 235 с.

У навчальному посібнику подано загальну характеристику соціальних діалектів, наведено класифікацію соціолектів, розкрито їхні характерні особливості в історичному розвитку (від стародавності до сучасності), що передбачено програмою курсів «Вступ до мовознавства» та «Загальне мовознавство» на філологічних факультетах закладів вищої освіти України. Посібник може бути корисним не тільки студентам, а й викладачам-словесникам, а також усім, хто цікавиться проблемами соціальної діалектології.

УДК 81'276 (07)
© М. Ю. Руденко,
В. А. Глуценко, 2023.

ЗМІСТ

Передмова	5
1. Класифікація, термінологічна диференціація соціальних діалектів	9
Висновки та узагальнення до першого розділу	19
Тестові завдання до першого розділу	21
Список рекомендованої літератури до першого розділу	24
2. Зародження й перші відомості, розвиток соціальних діалектів (від стародавності до XIX ст.)	28
2.1. Зародження й перші відомості про соціальні діалекти (від стародавності до XV ст.)	29
2.2. Різновиди, характеристика соціальних діалектів у XVI – XVIII ст. .	31
2.3. Різновиди, характеристика соціальних діалектів у XIX ст.	38
Висновки та узагальнення до другого розділу	49
Тестові завдання до другого розділу	52
Список рекомендованої літератури до другого розділу	57
3. Різновиди, характеристика соціальних діалектів у першій половині XX ст.	61
3.1. Різновиди, характеристика аргю в першій половині XX ст.	62
3.2. Різновиди, характеристика жаргону в першій половині XX ст.	66
3.3. Різновиди, характеристика сленгу в першій половині XX ст.	70
Висновки та узагальнення до третього розділу	77
Тестові завдання до третього розділу	81
Список рекомендованої літератури до третього розділу	85
4. Різновиди, характеристика соціальних діалектів у другій половині XX – на початку XXI ст.	90
4.1. Різновиди, характеристика аргю в другій половині XX – на початку XXI ст.	91

4.2. Різновиди, характеристика жаргону в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.	97
4.3. Різновиди, характеристика професійної мови в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.	107
4.4. Різновиди, характеристика сленгу в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.	109
4.4.1. Різновиди сленгу, його розвиток у другій половині ХХ ст.	109
4.4.2. Розвиток сленгу наприкінці ХХ – початку ХХІ ст.	112
4.4.3. Характеристика сленгу, його особливості в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.	117
4.4.4. Молодіжний сленг у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.	121
4.4.5. Популярні види сленгу в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.	138
Висновки та узагальнення до четвертого розділу	160
Тестові завдання до четвертого розділу	166
Список рекомендованої літератури до четвертого розділу	171
Бібліографічний список	186
Показчик імен	224
Предметний показчик	233

ПЕРЕДМОВА

Соціальні діалекти – органічна, важлива і необхідна частина мовлення. Вони збагачують будь-яку мову, роблять її яскравою, соковитою, барвистою, образною, незвичайною для сприйняття.

Кент, аргі, жаргон, професійна мова, сленг та їх аналоги існують у мовах з давніх-давен. Найбільш стародавнім й історично відомим серед соціальних діалектів є злодійське аргі. Упродовж свого існування соціальні діалекти в різних мовах еволюціонували й розвивалися, відповідно змінювалися погляди лінгвістів: піддавалася трансформації класифікація соціальних діалектів, досліджувалися їх нові різновиди, по-новому трактувалася понятійна сутність, функції.

Особливо активно соціальні діалекти розвиваються з другої половини ХХ ст.: функціонують у більшості розвинених мов світу, охоплюють різні сфери (професійні, корпоративні, вікові, територіальні), поглиблюється їх диференціація, користуються все більшою популярністю в молоді. Наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. стрімко проникають у різні мови відносно нові й новітні соціолекти: комп'ютерних технологій, Інтернету, користувачів мобільними телефонами, представників нетрадиційних сексуальних орієнтацій, наркоманів.

Соціолект – мовна підсистема особливого роду, що використовується тією або іншою соціальною спільнотою як засіб комунікації в процесі спілкування; це феномен, який нелегко піддається виявленню в ньому будь-яких раз і назавжди певних градацій. Багато хто з учених, намагаючись визначити історію, еволюцію розвитку соціальних діалектів, виділяють при цьому в них різні ознаки, особливості й характеристики, іноді неоднозначні, суперечливі. Концептуальне трактування розвитку, характерних рис, особливостей функціонування кенту, аргі, жаргону, професійної мови, сленгу в мові важливо для кожного, хто прагне глибоко засвоїти курси «Вступ до мовознавства» та «Загальне мовознавство», осягнути взаємодію літературної,

народно-розмовної мови та соціальних діалектів, розібратися в характеристиці, тонкощах існування соціолектів, їх ролі в житті людини й суспільства.

Метою роботи є розкриття поглядів соціолінгвістів на класифікацію, різновиди, характеристику та особливості кенту, аргю, жаргону, професійної мови, сленгу в різних лінгвістичних у процесі історичного й еволюційного розвитку.

Завдання цього посібника полягає в теоретичній і практичній підготовці студентів-філологів з курсів «Вступ до мовознавства» та «Загальне мовознавство», поглибленні знань про соціальні діалекти в різних мовах в історичному й еволюційному розвитку. Знайомство з посібником допоможе студентам усвідомити характерні риси, особливості, класифікацію, різновиди, історію розвитку й дослідження соціальних діалектів. Це дуже актуально й корисно, бо розвиток соціолектів нерозривно зв'язаний зі змінами в мові, суспільстві. На соціальні діалекти впливають лінгвістичні, історичні, політичні й соціальні фактори. Знання названих вище питань формує в студентів інтерес до поглиблення свого кругозору в царині мовознавства.

Актуальність роботи зумовлена тим, що дослідження соціальних діалектів в історичному, еволюційному розвитку надзвичайно важливе для розвитку лінгвістичної науки та може бути успішним лише за умови послідовного й всебічного вивчення проблем соціальної діалектології в лінгвістично-історичному аспекті. На жаль, експланаторна цінність аргю, жаргону, сленгу й важливість пов'язаних з ними теоретичних питань для сучасного мовознавства ще недостатньо вивчені, спеціальних комплексних праць цього типу недостатньо. У мовознавстві відсутній сталий погляд на класифікацію, диференціацію, трансформацію аргю, жаргону, сленгу й їх аналогів. Недостатньо уваги приділяється питанням дослідження типологічного зіставлення, диференціації, еволюційного й історичного розвитку соціальних діалектів у різних мовах. Перелічені й інші проблеми потребують глибокого вивчення.

Матеріали дослідження склали положення з наукових робіт, присвячених вивченню соціальних діалектів: монографії, дисертації й автореферати, лекційні університетські курси, статті, авторами яких є англійські, американські, французькі, німецькі, китайські, індонезійські, російські, українські та інші мовознавці XVIII – XXI ст. Методологія дослідження ґрунтується на принципі історизму. Намічені в роботі завдання розкриті за допомогою актуалістичного методу, без якого неможливе існування історіографії будь-якої науки, у тому числі й історіографії лінгвістики. Операційний компонент актуалістичного методу може бути експлікований як сукупність таких прийомів і процедур, як аналіз джерел (мовознавчих текстів) і синтез одержаних даних, порівняння, абстрагування та історико-наукова реконструкція (Глуценко, Роман, Руденко, 2020). Використано й описовий та порівняльно-історичний методи.

Посібник складається з чотирьох розділів. У першому – «Класифікація, термінологічна диференціація соціальних діалектів» – з'ясовано питання структури, класифікації, термінологічної диференціації, понятійної сутності, історичного й еволюційного розвитку соціальних діалектів у різних лінгвістиках. У подальших розділах: другому – «Зародження й перші відомості, розвиток соціальних діалектів (від стародавності до XIX ст.)», третьому – «Різновиди, характеристика соціальних діалектів у першій половині XX ст.», четвертому – «Різновиди, характеристика соціальних діалектів у другій половині XX – на початку XXI ст.» розкриті питання зародження й еволюційного розвитку, лінгвістичні особливості соціальних діалектів у різних мовах і державах зі стародавніх часів до сьогодення. Охарактеризовані носії кенту, арго, жаргону, професійної мови, сленгу на різних історичних етапах, надані приклади використання соціальних діалектів, показана роль дослідників.

Наприкінці кожного підрозділу надані питання для самоконтролю, розділи завершуються висновками й узагальненнями, тестовими завданнями, списком рекомендованої літератури.

У посібнику наведені: 1) бібліографічний список, що містить основну й рекомендовану літературу, 2) покажчик імен, 3) предметний покажчик.

Отже, перед студентом відкривається важлива й багатогранна сторінка лінгвістичних знань, необхідних філологу; він отримує змогу прилучитися як в історичному, так і в сучасному плані до корисних і цікавих знань з проблематики соціальних діалектів, ознайомитися з найбільш уживаними сленговими словами й виразами, розширити свій мовний кругозір. Посібник може бути корисним і викладачам-словесникам, а також усім, хто цікавиться проблемою дослідження соціальних діалектів.

1. КЛАСИФІКАЦІЯ, ТЕРМІНОЛОГІЧНА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ СОЦІАЛЬНИХ ДІАЛЕКТІВ

Спираючись на матеріал розділу, наукову літературу, студент має змогу поглибити і розширити свої знання з курсів «Вступ до мовознавства», «Загальне мовознавство»; питань і проблем дослідження соціальних діалектів, їх еволюційного розвитку; всебічної характеристики й особливостей кенту, аргю, жаргону, сленгу, професійної лексики, їх аналогів у різних мовах; структурі, класифікації, термінологічної диференціації, понятійної сутності соціальних діалектів; ознайомитися з окремими прикладами сленгових термінів. Цей матеріал сприяє розширенню кругозору студентів, розумінню особливостей соціальних діалектів у різних лінгвістиках.

Окрім основного текстового матеріалу, у розділі наведені питання для самоконтролю, тестові завдання, висновки й узагальнення, список рекомендованої літератури.

Соціальні діалекти неоднорідні, мають суттєві відмінності. Єдина точка зору на їх склад у мовознавстві відсутня. У цілому ж термін *соціальний діалект* розуміється як різновид мови, існування якого обмежується рамками певної соціальної групи. Використовується цей термін як загальне найменування для різних мовних утворень, що основані на соціальній ідентифікації людей. На думку О. С. Романова (2014), соціальний діалект представляє собою певну сукупність лінгвістичних особливостей (переважно лексичних і фразеологічних), притаманних певній соціальній спільності – професійній, становій, гендерній, віковій тощо в рамках даної національної мови.

К. І. Маштакова (2018) відмічає, що структура соціолекту гетерогенна і містить у собі елементи інших соціолектів. Наочний приклад – молодіжний соціолект. Він містить у собі соціолекти школярів і студентів, різних музикальних субкультур, хіпі, футбольних фанатів, спортсменів, веганів, хіпстерів.

Одну з перших класифікацій соціальних діалектів навів Дж. К. Хоттен (1860), виділивши: а) сленг усіх шарів суспільства (не називаючи його загальним сленгом) і б) спеціальний сленг (сленг різних професій, занять і груп). Послідовники Дж. К. Хоттена розвинули його погляди на класифікацію й термінологічну диференціацію соціальних діалектів. Термін *сленг* в англійській мові використовувався спочатку як синонім терміна *кент*, пізніше – *жаргон*. На кінець XIX ст. намітився поділ усієї нелітературної лексики й фразеології на три основні шари, позначені термінами *сленг*, *кент* і *жаргон*, що, наприклад, видно з назви словника А. Барера та Ч. Г. Леланда “A Dictionary of Slang, Jargon and Cant” (1897). З розвитком сленгу вчені робили свій внесок у його класифікацію, хоч погляди їх суттєво розходяться. Одним з перших, хто в залежності від основних функцій (комунікативної, конспіративної й експресивної) розділив соціолекти на арго, жаргон і сленг, був О. Єсперсен (1925). Е. Партрідж (1954) виділив стандартний сленг (Standard Slang), який використовують ті, хто говорить на стандартній англійській мові; протиставив йому спеціальні або відомчі сленги (special or departmental slangs); відділив від сленгу жаргони й технічні діалекти, вважаючи, що вони стають сленгом лише коли отримують поширення.

У другій половині XX – XXI ст. в англійській мові зафіксовано багато різних концепцій класифікацій, термінологічної диференціації соціальних діалектів. С. Б. Флекснер (1967) виділив два рівня соціальних діалектів: 1) кент, жаргон та арго – слова й вирази, притаманні особливим шарам населення, 2) американський сленг, який утворюється в основному із слів і виразів кенту, жаргону й арго, що прийняті до активного використання широкими верствами населення. Пізніше чітко розмежовує поняття *кент*, *жаргон* і *сленг* Дж. Коулман (2012).

А. Н. Гамов (2016) виділяє в нестандартній англійській (Substandard English): 1) з одного боку, загальноживану сленгову лексику, 2) з іншого – лексику, що входить до складу спеціального сленгу: а) *професійні жаргони* й *корпоративні (групові) жаргони*; також різновиди англійського жаргону: *back*

slang, centre slang, rhyming slang; б) cant/canting language; в) slang/slang language; г) dialect.

О. В. Метельська (2012) вважає, що, як у російській, так і в англійській мові найбільш актуальними, поширеними й часто використовуваними компонентами субстандартного лексичного шару, що в найбільшій степені відображують спосіб життя й внутрішню ієрархічну структуру дискурсивної спілки, її соціальні ознаки, сучасні тенденції лексики й мовної поведінки, є категорії *арго, жаргон, сленг*.

На наш погляд, найбільш структурну й чітку класифікацію англійських соціальних діалектів представляє В. О. Хом'яков (1971). Автор відносить соціальні діалекти до просторіччя і поділяє їх на *загальний сленг і спеціальний сленг*, який містить у собі *кент* і деякі близькі до нього утворення (*римований сленг, зворотний сленг, центральний/серединний сленг*), *професійні й корпоративні (групові) жаргони*.

Отже, багато авторів класифікують соціальні діалекти в англійській мові зі значними розбіжностями. Закріплення за кожним лексичним пластом певного терміна не проведено остаточно. Невипадково О. С. Романов (2014) зазначає як проблему, що англійська лінгвістична традиція виявляє тенденцію до об'єднання під терміном *сленг* різних понять (*розмовна мова, арго, жаргон, професіоналізм*).

У німецькій лінгвістиці перша систематизація спеціальних мов була представлена в 1909 р. Х. Хіртом. Автор виділив чотири групи мов (жаргонів): 1) професійні, 2) станів, 3) гендерні, 4) вікових груп. Причому особливого значення надає студентській мові, уважаючи її одночасно мовою певного вікового класу та певного стану. Як зазначає Т. Б. Крючкова (1991), дослідники наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. серед соціальних діалектів німецької мови виділяють жаргони: *молодіжний, студентський, солдатів, ув'язнених, декласованих елементів, спортивний, мисливців, нічного життя*.

Л. Згуста (1971) у чеській мові проводить поділ соціальних діалектів на:
а) загальний сленг, а також спеціальні сленги: мисливців, студентів та ін.;
б) жаргони, зокрема, жаргон карних злочинців.

О. Разуваєва (2009) зазначає, що в турецькій мові немає чіткої різниці між термінами *арго*, *жаргон* та *сленг*. Усі слова та фрази, які вважаються за межами літературної мови, іноді визначаються як сленг, незалежно від того, чи є вони частиною нецензурної лексики чи сленгом різних професійних груп.

В індонезійській мові М. Х. Еффенді (2011), А. Вуландарі (2016) називають соціальні діалекти: *жаргон*, *сленг*, *арго*, *кент* (*ken*).

Д. Унук (2016) у словенській мові виділяє соціальні діалекти: а) *сленг*, б) *жаргон*, в) *арго* (незначна кількість), г) *професійна мова*.

Прагнення розмежувати схожі терміни спостерігається в типології соціальних різновидів мови, запропонованій С. Стойковим (1957). Автор будує свою класифікацію соціально мовленнєвих стилів на матеріалі болгарської мови на різних підставах, що часом перехрещуються. Беручи за основу поділу таємність і нетаємність, історичний зв'язок і спадкоємність, ставлення до літературної мови, відмінності за складом, функціями та вживанням, він говорить, по-перше, про таємні говірки (умовні мови, *арго*), по-друге, про групові, або корпоративні говори, «відомі під загальним ім'ям *сленг*», у третіх, про професійні говірки, у четвертих, про класові говірки.

Соціальні діалекти, що використовуються в японській мові, відомі як *shudango* і класифікуються наступним чином: а) терміни для спілкування та згуртування груп: *seigyougo* – виробничі, *shukubago* – що відображають виконання певних функцій на робочому місці, *semmongo* – пов'язані з модою, архітектурою тощо, *jutsugo* – наукові; б) терміни, які використовуються для забезпечення конфіденційності в групах: *ingo* – пароль, *surangu* – сленг (Taqdir, 2016).

У російській лінгвістиці відомий інтерес представляє класифікація соціальних діалектів у залежності від їх природи, призначення, мовних ознак та умов функціонування, запропонована в 1960-х рр. В. Д. Бондалетовим

(1987). Ця класифікація є найбільш несуперечливою. До соціальних діалектів учений відносить: 1) власне професійні «мови» (точніше – лексичні системи); 2) групові, чи корпоративні, жаргони; 3) умовні мови (арго) ремісників відхідників, торговців та близьких до них соціальних груп; 4) жаргон (арго) декласованих. Крім виділених основних типів зустрічається безліч проміжних різновидів, наприклад, що поєднують професійну «мову» та груповий жаргон (професійні жаргони), професійну «мову» та особливості станової мови (купецька, чиновницька, церковнослужительська та інші жаргони).

Протягом другої половини ХХ – ХХІ ст. свій погляд на класифікацію соціальних діалектів у російській мові представили багато авторів, проте вони не дають чіткої відповіді на питання про структуру соціальних діалектів. Наприклад, М. О. Грачов (2006) залежно від функцій, словотворення, джерел поповнення розрізняє: арго (лексика кримінального середовища), умовні мови ремісників і торговців та жаргони. М. І. Солнишкіна, Ч. Р. Зіганшина та Л. М. Гараєва (2014) пропонують свою, авторську класифікацію соціолектів, в основу якої покладено параметри відкритості/закритості спільноти та кодифікованості/некодифікованості мовного матеріалу, що використовується. Ця класифікація включає такі форми існування мови: професійні мови, коди (шифри) спецслужб, жаргони та арго. Автори відзначають, що некодифіковані форми мови в науковій літературі називаються як жаргон, сленг, арго, жаргонізована лексика, знижена розмовна лексика, інтержаргон, експресивна лексика розмовного вживання та ін. Значення цих термінів перетинаються, переходять один в одного, включають один одного і переносяться один на одного, але відображають, в основному, те саме, тільки з різних точок зору.

В українській лінгвістиці донедавна вживалися як синонімічні терміни *арго*, *жаргон*, *сленг*. Проте з розвитком соціолінгвістичних студій спостерігається тенденція до диференціації відповідних термінів. Л. О. Ставицька (2005) вважає найприйнятнішою термінологічно понятійну парадигму соціальних діалектів: *арго*, *жаргон*, *професійний жаргон*, *сленг*. Тим самим автор пропонує не тільки якісне, але й у певній мірі кількісне

розмежування понять *арго* – *жаргон* – *сленг* (відповідно закрита, напіввідкрита й відкрита підсистеми, різна міра професіоналізації, яка знижується від арго до сленгу).

У наш час триває диференціація на рівні усталених і широковідомих соціальних діалектів.

Думки дослідників щодо диференціації арго розходяться. Різні автори до арго відносять як мову кримінальних елементів, ув'язнених, так і мову людей, які не належать до злочинного світу; субрегіональні або регіональні діалекти, спеціальні мови бродячих торговців, мови професійних об'єднань тощо. Як зазначає В. М. Жирмунський (1936), словник арго значно ширший, ніж словники інших жаргонів: він включає лексикони жебраків, волоцюг, професійних злодіїв, мандрівних торговців і ремісників.

Лінгвісти по-різному визначають жаргон: загальний термін для соціолектів арготичного та сленгового типу, групова говірка, таємна професійна говірка бродячих ремісників і торговців (офенів і коробейників), професійний жаргон (говірка), груба, спрощена мова, переважно мова декласованих елементів, ненормативна, неформальна, стилістично знижена, функціонально обмежена мова тощо.

Найбільш прийнятною диференціацією жаргону є позиція Л. О. Ставицької (2005), відповідно до якої виділяються об'єднання людей за: 1) професією, 2) становищем у суспільстві, 3) спільними інтересами та уподобаннями, 4) віком, 5) класовою належністю. Б. О. Серебренніков (1970) також окремо виділяє жаргон декласованих. Автор вважає, що за своєю специфікою зазначений жаргон різко відрізняється від групових або корпоративних жаргонів.

Молодіжні жаргони поділяються на більш дрібні соціальні групи: учнів, студентів, молодих робочих, службовців. Поряд із офіційними групами («школа», «клас») існують і неофіційні, неформальні групи. Кожна група має свої специфічні норми поведінки, свої цільові установки, свою мову (Семенова, 2006).

Дослідники виділяють *загальний жаргон* та *окремих соціальних груп*. Приклади слів загального жаргону в російській мові: *бабки, влёт, деревянный, замочить, клаббер, компот, крутой, крыша, мусор, нал, отмазать, пиарить, пилить, подставить, прикид, разборки, разрулить, расслабляются, ствол, тусовка, туса, фанера, фишка, холодрыга, шить, яйцеголовые* тощо (Минакова, Талыбина, 2013).

У другій половині ХХ ст. в лінгвістиці з'явився новий термін – *інтержаргон*, тобто один із соціальних варіантів мови, що поєднує в собі частину слів кожного жаргону: своєрідний сплав професійного жаргону, елементів корпоративних, групових жаргонів та нейтралізованого в розширеному вживанні кримінального жаргону (Ставицька, 2002). Інтержаргон особливо проявляється в молодіжних колективах. Це, наприклад, жартівливі та зневажливі звернення чи характеристики своїх колег: *архаровець, старий, бродяга, кадр, башковитий* та ін. (Сучасна українська літературна мова, 1973).

Щодо питання диференціації сленгу існує велика кількість різних думок. Дж. Коулман (2012) виділяє два види сленгу: 1) сленг природний, який використовується людьми невимушено в повсякденному спілкуванні, 2) сленг, який використовується освіченими людьми для спрощення спілкування. С. В. Вахітов (2001) на основі соціальної стратифікації суспільства ділить сленг наступним чином: а) відповідно до субкультурних відмінностей, б) об'єднаних спільною діяльністю, в) відповідно до соціальної спільноти людей, об'єднаних спільними інтересами у сфері відпочинку. У словенській лінгвістиці сленг ділиться на професійний та груповий (Унук, 2016).

У другій половині ХХ – ХХІ ст. дослідники все частіше звертаються до теми поділу сленгу на *загальний* та *спеціальний*. Щодо спеціального сленгу прийнято говорити про такі його різновиди, як професійний (*військовий, морський, космонавтів, медичний, учених, музичний* тощо) та мову певних

соціальних верств (*молодіжна, шкільна, підлітків, університетська, футбольних фанатів, філателістів, сімейна, дитяча* та ін.).

Деякі автори не згодні з розподілом сленгу на загальний та спеціальний. М. М. Маковський (1982) вважає, що сленг ніколи не належав до вузької соціальної чи професійної групи, він є загальним усім соціальним групам носіїв мови. О. Т. Ліпатов (2010) бачить спеціальний сленг як професійний жаргон, тому, як вважає автор, поділ сленгу навряд чи є доцільним. С. В. Вахітов (2001) вважає, що сленг властивий певній соціальній групі. Таке поняття, як *загальний сленг*, немає свого визначення в класифікації автора.

Щодо російської лінгвістики відзначається важлива особливість: загальний сленг сьогодні – це, по суті, своєрідне *інтелігентське просторіччя* (Лейчик, Гоева, 1998). У «новий» (російський) загальний сленг активно вливаються інтелектуальні сленги фізиків, рекламистів, теле- та кінодіячів та ін.; їх когорта постійно зростає, розширюється віковий контингент носіїв сленгу, розмивається його прикордоння з літературним просторіччям, відбувається активне зближення з ним (Ліпатов, 2010). Важлива особливість сленгу, він – міська, принаймні генетично мова. Сленг використовують не тільки соціальні низи, але й освічені люди (Ставицька, 2005).

На думку І. Г. Матвіяса (1990), сленгом користуються переважно молоді люди, які з певних причин змушені перебувати в тривалому контакті та віддалені від решти суспільства (учні, студенти, спортсмени та ін), і вживають сленг лише в своєму середовищі. І справді, серед спеціалізованих сленгів особливе місце посідає молодіжний сленг, який як за складом лексики, так і структурно кількісними показниками виділяється серед інших некодифікованих підсистем національної мови. Загальномолодіжний сленг має в своєму складі основне ядро лексики, що вживається більшістю молоді. У свою чергу, молодіжний сленг є сукупністю сленгів корпоративних, носіями яких є молоді люди, тобто він складається зі сленгу наркоманів, військовослужбовців, музикантів, студентів, школярів, спортсменів, комп'ютерного, окремих молодіжних субкультур (готи, репери, скінхеди, емо,

футбольні фанати, рейвери, ролери, геймери та ін.) тощо, які мають свою специфічну лексику та стиль спілкування (Грабовий, 2010; Столярчук, 2015).

Для класифікації соціальних діалектів, розуміння їхньої сутності в різних лінгвістиках важливе значення має диференціація термінів *жаргон/сленг*. За своїм походженням сленг є англійським словом і найчастіше вживається стосовно певного компонента субстандартної лексики англійської мови. У той же час, у німецькій мові в класифікації та вивченні соціолектів перевага надається терміну *жаргон*. Для російської лінгвістики також більш традиційним є вживання терміна *жаргон* як частини зниженого вокабулярія російської мови. Жаргон і сленг належать до соціально-комунікативної системи російської та англійської мов, а саме – до складу субстандартної лексичної системи, що відкриває можливості для їхнього порівняльного вивчення (Елистратов, 2012).

До соціальних діалектів належить професійна лексика. Уже в давнину були відомі спеціальні слова і висловлювання мисливців, мореплавців, землекопів та ін. (Будагов, 2002). На думку В. М. Жирмунського (1936), це – «уся технічна та професійно-суспільна термінологія, специфічна для певної сфери трудової діяльності людини». У зв'язку з цим В. О. Хом'яков (1971) зазначає, що до сфери професійної лексики належить також штучно створена наукова та технічна термінологія, що фіксується в спеціальних словниках наукових та технічних термінів. Професійна лексика рухлива, тісно стикається з арго, жаргоном, сленгом. Професійна говірка може переходити до групової (корпоративної). Установити певну межу з-поміж них неможливо (Стойков, 1957). В. Тонков (1930) зазначає, що професійна технічна лексика за відомих економічних чи політичних умов може відокремитися, збагатитися численними іншими словами, не пов'язаними безпосередньо з процесами роботи, і перетворитися, таким чином, на таємне арго. На думку В. О. Хом'якова (1971), жаргони нерозривно пов'язані з професійними лексичними системами, які не мають ні спеціального кодування, ні засекреченої лексики та фразеології.

Отже, досі погляди дослідників на класифікацію, термінологічну диференціацію соціальних діалектів розходяться. На сучасному етапі найбільш уживаними компонентами субстандартного лексичного пласта є категорії *арго*, *жаргон*, *сленг*. Загальноприйняті відмінності в їх уживанні такі: сленг позначає нестандартну, неформальну лексику загального вживання, а також спеціальну лексику підгруп і субкультур. Під терміном *жаргон* розуміють слова та висловлювання, характерні для тієї чи іншої професії або виду заняття. Термін *арго* закріпився за тими соціолектами, головною функцією яких є засекречування; також він означає особливу мову (або особливу лексику) кримінального світу. Серед соціальних діалектів вирізняється також *професійна лексика*. Активно заявляє про себе *інтержаргон* – сплав різних жаргонів.

1. Охарактеризуйте термін «соціальні діалекти».
2. Кому належить одна з перших класифікацій соціальних діалектів?
3. Хто один з перших розділив соціолекти на *арго*, *жаргон*, *сленг*?
4. Які рівні соціолектів виділяє С. Б. Флекснер?
5. Кому належить найбільш структурна і чітка класифікація англійських соціальних діалектів?
6. У чому полягає класифікація соціально-мовленнєвих стилів С. Стойкова?
7. Охарактеризуйте класифікацію соціальних діалектів, запропоновану в 1960-і рр. В. Д. Бондалетовим.
8. Ваша думка з питання диференціації *арго*.
9. На які дрібніші соціальні групи поділяються молодіжні жаргони?
10. Охарактеризуйте термін «інтержаргон».
11. Які різновиди спеціального сленгу ви можете назвати?

12. Хто з авторів і чому не згоден з діленням сленгу на загальний та спеціальний?

13. У чому полягає диференціація термінів «жаргон»/«сленг»?

14. Охарактеризуйте професійну лексику.

Висновки та узагальнення до першого розділу

Аналіз питання «Класифікація, термінологічна диференціація соціальних діалектів» дає підстави стверджувати, що вченими різних країн проведено значну роботу з зазначеної проблеми, а саме: створено низку фундаментальних різнобічних теоретичних робіт, накопичено багатий теоретичний та емпіричний матеріал із всебічного та глибокого аналізу кента, арго, жаргону, сленгу; зроблено багато важливих узагальнень та висновків щодо класифікації та диференціації соціальних діалектів.

Питання класифікації соціальних діалектів дискусійне, оскільки вони неоднорідні, мають суттєві відмінності. Одна з перших класифікацій соціальних діалектів належить Дж. К. Хоттену (1860). Послідовники вченого запропонували велику кількість інших концепцій класифікації, але загальноприйнятого варіанта, як і раніше, немає. Погляди дослідників з цієї проблеми розходяться. В узагальненому вигляді на сучасному етапі найпоширенішими соціолектами визнані арго, жаргон, сленг. Багато авторів виділяють також «професійну лексику». Набуває широкого поширення інтержаргон – сплав різних жаргонів. Найбільш структурна та чітка класифікація соціальних діалектів в англійській лінгвістиці належить В. О. Хом'якову (1971), який відносить соціальні діалекти до просторіччя і ділить їх на загальний сленг та спеціальний сленг, професійні та корпоративні (групові) жаргони.

Загальноприйняті розбіжності у вживанні соціальних діалектів такі: сленг позначає нестандартну, неформальну лексику загального вживання, а також спеціальну лексику підгруп та субкультур. Під терміном *жаргон*

розуміють слова та висловлювання, характерні для тієї або іншої професії чи виду заняття. Термін *арго* закріпився за тими соціолектами, головною функцією яких є засекречування; також він означає особливу мову (або особливу лексику) кримінального світу.

Як і раніше відсутня загальна думка щодо диференціації арго. Різні автори відносять до арго як мову кримінальних елементів, так і мову людей, які не належать до злочинного світу, субрегіональні чи регіональні діалекти, спеціальні мови бродячих торговців, мови професійних об'єднань тощо.

Найбільш прийнятною диференціацією жаргону є позиція Л. О. Ставицької (2005), відповідно до якої виділяються об'єднання людей за: 1) професією, 2) становищем у суспільстві, 3) спільними інтересами та уподобаннями, 4) віком, 5) класовою належністю. Молодіжні жаргони поділяються на більш дрібні соціальні групи: учнів, студентів, молодих робочих, службовців. Дослідники виділяють загальний жаргон та окремих соціальних груп.

З питання диференціації сленгу, як і раніше, не існує єдиної точки зору. У той же час, більшість дослідників визнають поділ сленгу на загальний і спеціальний. Серед спеціалізованих сленгів особливе місце посідає молодіжний сленг, який як за складом лексики, так і структурно кількісними показниками виділяється серед інших некодифікованих підсистем національної мови.

Тестові завдання до першого розділу

1. Думка про те, що структура соціолекту гетерогенна і включає елементи інших соціолектів належить
 - а) В. О. Хом'якову;
 - б) К. І. Маштаковій;
 - в) І. Г. Матвіясу;
 - г) Т. Ракедзону.
2. О. Єсперсен (1925) один з перших поділив соціолекти на
 - а) кент, арго, жаргон;
 - б) професійну мову, сленг, жаргон;
 - в) арго, жаргон, інтержаргон;
 - г) арго, жаргон, сленг.
3. Думка щодо двох рівнів соціальних діалектів: 1) *кент, жаргон і арго*, 2) *американський сленг* належить
 - а) С. Б. Флекснеру;
 - б) Дж. Коулман;
 - в) О. В. Метельській;
 - г) С. Милорадовичу.
4. В. О. Хом'яков (1971) поділяє соціальні діалекти на
 - а) загальний сленг, спеціальний сленг, професійні й корпоративні (групові) жаргони;
 - б) кент, арго, професійна мова;
 - в) кент, римований сленг, зворотний сленг, центральний сленг;
 - г) кент, жаргон, сленг.
5. Х. Хірт (1909) виділив групи мов (жаргонів)
 - а) молодіжні, корпоративні, класові;
 - б) декласованих, корпоративні, професійні;
 - в) спеціальні, групові, молодіжні, професійні;

- г) професійні, станів, гендерні, вікових груп.
6. У болгарській мові поділ соціально-мовленнєвих стилів за ознаками таємності та нетаємності, історичного зв'язку та спадкоємності, відношення до літературної мови, відмінності за складом, функціями та вживанням належить
- а) Ц. Карастойчевій;
 - б) С. Стойкову;
 - в) К. Іссе;
 - г) М. Васке.
7. У російській лінгвістиці відомий інтерес представляє класифікація соціальних діалектів у залежності від їх природи, призначення, мовних ознак та умов функціонування, запропонована в 1960-х рр.
- а) М. О. Грачовим;
 - б) Б. О. Серебренніковим;
 - в) О. О. Єлістратовим;
 - г) В. Д. Бондалетовим.
8. В українській лінгвістиці найприйнятніша термінологічно понятійна парадигма соціальних діалектів: *арго, жаргон, професійний жаргон, сленг* належить
- а) Л. О. Ставицькій;
 - б) О. В. Столярчук;
 - в) І. К. Білодіду;
 - г) І. Г. Матвіясу.
9. Твердження, що словник арго включає лексикони жебраків, волоцюг, професійних злодіїв, мандрівних торговців і ремісників належить
- а) Н. О. Каменєвій;
 - б) О. В. Орловій;
 - в) М. М. Маковському;
 - г) В. М. Жирмунському.
10. При диференціації жаргонів, який жаргон окремо виділяє Б. О. Серебренніков?

- а) професійний;
- б) декласованих;
- в) молодіжний;
- г) корпоративний.

11. Інтержаргон особливо проявляється в колективах

- а) професійних;
- б) армійських;
- в) злочинців;
- г) молодіжних.

12. Сленг найчастіше вживається стосовно певного компонента субстандартної лексики мови

- а) французької;
- б) німецької;
- в) російської;
- г) англійської.

Список рекомендованой літератури до першого розділу

(Примітка: У списку рекомендованой літератури до першого розділу цифра в дужках (поряд із порядковим номером) позначає порядковий номер джерела в бібліографічному списку).

1.(11). Бондалетов В. Д. Социальная лингвистика : учебное пособие. Москва : Просвещение, 1987. 160 с.

2.(13). Будагов Р. А. Введение в науку о языке : учебное пособие. Москва : Добросвет, 2002. 544 с.

3.(19). Вахитов С. В. Лекция о русском сленге. Уфа : Изд-во Башкирского гос. пед. ун-та, 2001. 48 с.

4.(21). Гамов А. Н. Сравнительный анализ общего и специального сленга в макросистеме английского просторечия. *Вестник РУДН, серия Теория языка. Семиотика. Семантика*. 2016. № 1. С. 151–163.

5.(24). Горбач О. Т. Арго в Україні. Львів : Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2006. 688 с.

6.(28). Грабовий П. М. Український молодіжний сленг: сучасна картина світу. Київ : Жовтий, 2010. 220 с.

7.(29). Грачев М. А. Русское арго. Нижний Новгород : НГЛУ, 1997. 246 с.

8.(30). Грачев М. А. Словарь современного молодежного жаргона. Москва : Эксмо, 2006. 672 с.

9.(39). Елистратов А. А. Заимствования в спортивный жаргон: опыт контрастивного анализа (на материале английского и русского языков). *Вестник ДГТУ*. 2012. № 6(67). С. 118–124.

10.(42). Жирмунский В. М. Национальный язык и социальные диалекты. Ленинград : Художественная литература, 1936. 300 с.

11.(56). Крючкова Т. Б. Социолингвистика в Германии. *Зарубежная социолингвистика*. Москва : Наука, 1991. С. 7–72.

12.(62). Лейчик В. М., Гоева Н. П. Стилистическое расслоение лексики и обучение иностранных студентов лексике современного русского языка. Москва : Диалог-МГУ, 1998. 24 с.

13.(63). Липатов А. Т. Сленг как проблема социолектики : монография. Москва : Элпис, 2010. 318 с.

14.(66). Маковский М. М. Английские социальные диалекты (онтология, структура, этимология) : учебное пособие. Москва : Высшая школа, 1982. 135 с.

15.(69). Матвіяс І. Г. Українська мова і її говори. Київ : Наукова думка, 1990. 168 с.

16.(70). Маштакова Е. И. Словарь социолекта сноубордистов. *Вестник Пермского университета. Российская и зарубежная филология*. 2018. Т. 10, Вып. 4. С. 53–58. doi: 10.17072/20376681-2018-4-53-58.

17.(71). Метельская Е. В. Образ человека в английской и русской субстандартной лингвокультурах : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.20 «Сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание». Пятигорск, 2012. 25 с.

18.(73). Минакова Н. А., Талыбина Е. В. Жаргонная лексика в обучении РКИ. *Вестник РУДН, серия Русский и иностранные языки и методики их преподавания*. 2013. № 4. С. 61–71.

19.(84). Романов А. С. Военный сленг в контексте этнической стереотипизации. *Вестник РУДН, серия Лингвистика*. 2014. № 2. С. 134–144.

20.(90). Рябичкина Г. В. Проблемы субстандартной лексикографии английского и русского языков: теоретический и прикладной аспекты : дис. ... доктора филол. наук : 10.02.20. Пятигорск, 2009а. 503 с.

21.(96). Семенова Н. В. Фразеология молодежного сленга (на материале немецкого языка) : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Владимир, 2006. 194 с.

22.(98). Серебренников Б. А. Общее языкознание. Москва : Наука, 1970. 604 с.

- 23.(100). Солнышкина М. И., Зиганшина Ч. Р., Гараева Л. М. Социолектология: современное состояние и проблемы. *Вестник Волгоградского гос. ун-та. Языкознание*. 2014. Сер. 2, № 4(23).
doi: <http://dx.doi.org/10.15688/jvolsu2.2014.4.14>.
- 24.(101). Ставицька Л. О. Сучасний український інтержаргон: проблеми й аспекти вивчення. *Доповіді та повідомлення IV Міжнародного конгресу україністів. Серія : Мовознавство*. Київ : Пульсари, 2002. С. 213–216.
- 25.(102). Ставицька Л. О. Арго, жаргон, сленг: Соціальна диференціація української мови. Київ : Критика, 2005. 464 с.
- 26.(106). Стойков С. Социальные диалекты. *Вопросы языкознания*. Москва : Изд-во АН СССР, 1957. № 1. С. 78–84.
- 27.(107). Столярчук О. В. Молодіжний сленг: функціональний, лексикосемантичний та структурний аспекти : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.15. Одеса, 2015. 224 с.
- 28.(110). Сучасна українська літературна мова. Лексика і фразеологія / заг. ред. І. К. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1973. 439 с.
- 29.(112). Тонков В. А. Опыт исследования воровского языка. Казань : Татполиграф, 1930. 89 с.
- 30.(116). Хомяков В. А. Введение в изучение слэнга – основного компонента английского просторечия. Вологда : Вологодский гос-й пед-й ин-т, 1971. 104 с.
- 31.(131). Barrère A., Leland C. G. A Dictionary of Slang, Jargon, and Cant : in 2 vol. London : George Bell & Sons, 1897. Vol. 1. xix, 500 p.
- 32.(137). Coleman J. The Life of Slang. Oxford : Oxford University Press, 2012. 354 p.
- 33.(140). Effendy M. H. Jargon Bahasa Madura pada masyarakat nelayan Pantura (Sebuah Kajian Empiris). *Okara: Jurnal Bahasa dan Sastra*. 2011. 5(2). H. 161–178. doi: 10.19105/ojbs.v5i2.510.
- 34.(142). Flexner S. B. Preface. *Dictionary of American slang*. New York : Crowell company, 1967. P. vi–xv.

- 35.(157). Hirt H. *Etymologie der neuhochdeutschen Sprache*. München : Beck sche Verlagsbuchhandlung, 1909. XV, 404 s.
- 36.(159). Hoogervorst T. G. Youth culture and urban pride. The sociolinguistics of East Javanese slang. *Wacana: Journal of the Humanities of Indonesia*. 2014. Vol. 15, № 1. P. 104–131.
- 37.(160). Hotten J. C. *A dictionary of modern slang, cant and vulgar words, used at the present day in the streets of London*. London : John Camden Hotten, Piccadilly, 1860. xvi, 300 p.
- 38.(162). Jespersen O. *Mankind, Nation and Individual from a Linguistic Point of View*. Oslo : H. Aschehoug & Co. (W. Nygaard), 1925. 221 p.
- 39.(189). Partridge E. *Slang to-day and yesterday*. London : Routledge & Kegan Paul LTD, 1954. ix, 476 p.
- 40.(195). Razuvaeva O. Slang in the Turkish Language as a Social, Linguistic, and Semiotic Phenomenon. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 2009. 8(1). P. 299–316.
- 41.(205). Taqdir T. Pembentukan ingo (kata sandi) dalam dunia kepolisian jepang. *Izumi*. 2016. 5.1. H. 20–24. doi: 10.14710/izumi.5.1.20–24.
- 42.(208). Unuk D. Slovenski jezik v sočasnem sporazumevalnem prostoru. *Revija za Elementarno Izobraževanje*. 2016. 9(4). S. 19–38.
- 43.(213). Wulandari A. Penggunaan jargon oleh komunitas chatting WhatsApp Grup. *Transformatika: Jurnal Bahasa, Sastra, dan Pengajarannya*. 2016. 12.2. H. 60–72. doi: 10.31002/transformatika.v12i2.190.
- 44.(216). Zgusta L. *Manual of lexicography*. Praha : Academia, 1971. 360 p.

2. ЗАРОДЖЕННЯ Й ПЕРШІ ВІДОМОСТІ, РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНИХ ДІАЛЕКТІВ (ВІД СТАРОДАВНОСТІ ДО ХІХ ст.)

Спираючись на матеріал розділу, наукову та навчальну літературу, студент має можливість поглибити та розширити свої знання з курсів «Вступ до мовознавства», «Загальне мовознавство»; вивчити історію зародження та еволюційного розвитку, лінгвістичні особливості соціальних діалектів у різних мовах та державах із давніх часів до ХІХ ст.; ознайомитись з носіями кента, арго, жаргону, сленгу, професійної мови в різних мовах; усвідомити причини появи соціальних діалектів у мові на тих чи інших історичних етапах розвитку суспільства; ознайомитись з численними прикладами кента, арго, жаргону, сленгу, професійної мови; зрозуміти значення, практичну необхідність соціальних діалектів у мові; розширити мовний кругозір, поповнити свій сленговий вокабулярій; глибоко дізнатись про творчість авторів, які досліджували та досліджують соціальні діалекти. Цей розділ надасть теоретичну та практичну допомогу студентам в освоєнні програмного матеріалу.

Розділ складається з трьох підрозділів: 2.1. Зародження й перші відомості про соціальні діалекти (від стародавності до ХV ст.); 2.2. Різновиди, характеристика соціальних діалектів у ХVІ – ХVІІІ ст.; 2.3. Різновиди, характеристика соціальних діалектів у ХІХ ст. У розділі розкрито історію зародження та перші відомості, еволюційний розвиток соціальних діалектів від стародавності до ХІХ ст. Відображено характеристику, лінгвістичні особливості кента, арго, жаргону, сленгу, професійної мови на всіх розглянутих історичних етапах; наведено приклади соціальних діалектів із різних мов.

Окрім основного текстового матеріалу, у розділі наведено питання для самоконтролю, тестові завдання, висновки та узагальнення, список рекомендованої літератури.

2.1. Зародження й перші відомості про соціальні діалекти (від стародавності до XV ст.)

Історія соціальних діалектів сягає в далеку давнину. Численні перекази та літературні джерела свідчать про існування різних соціальних діалектів, подібних до кента, арго, жаргону, професійної мови, сленгу в багатьох мовах і державах навіть до нашої ери. Нестандартну мову використовували в спілкуванні не лише кримінальні елементи, а й заможні громадяни, представники різних професій, занять та інтересів. Як зазначає О. Т. Горбач (2006), у X ст. в Ірландії арго існувало в монастирях у вигляді окремої «латині». У цей же період в Ірландії зафіксовано і шкільне латинське арго. Перші згадки турецького арго виявлено в XI ст. в творчості Махмуда аль-Кашгарі "L Divanü Lûgat-it-Türk an". Зокрема, деяким словам надавалося нове значення, унаслідок чого вони ставали таємними (Razuvajeva, 2009).

На зорі своєї історичної традиції (XIII–XV ст.) європейські арго мали найбільшу автономність та різноманітність (Ларин, 1931). Одними з найстаріших, широко розповсюджених і відомих арго були таємні мови, створені в різний час злочинським світом, розбійниками: французьке *арго* (*argot*) (XIII ст.), іспанське *германія* (*Germania, or Robbers' language*), німецьке *ротвельш* (*Rothwalsch, or Red Italian*), на Мальті – *лінгва франка* (*Lingua Franca, or bastard Italian*), у Неаполі та Римі – *герго* (*Gergo*), англійське – *кент* (*Cant*) (Hotten, 1860), португальське – *калео* (*calão*), голландське – *баргоенс* (*bargoens*) (Йордан, 1971). Яскравим прикладом може бути розбійницьке арго в Росії XI ст. (Грачев, 1997). Відомі приклади арготизмів волзьких розбійників: *притон* «таємна пристань волзьких розбійників», *пустити (червоного) півня* «вистрілити з рушниці», «запалити будинок на селі» та ін. (Грачев, 2009). Необхідно підкреслити, що спеціальні секретні мови, крім європейських, існували й у багатьох неєвропейських країнах (Жирмунский, 1936). Тісним зв'язкам між злочинцями різних територій сприяли загальні елементи, що зближують їх арго.

В. І. Чернишов (1898) зазначає появу російських професійних арго в першій половині XIII ст. Не пізніше XV ст. в Росії зародилося офенство (бродячі торговці), яке використовувало свою таємну мову. Аналогічно у Франції XV–XVI ст. арго застосовують мандрівні торговці (Delaplace, 2008). В Іспанії з XV ст. відомо арго тунця, створене професіоналами, залученими до роботи з вилову та переробки тунця (Llorca Ibi, 2017).

Жаргон має не менш багату історію, ніж арго. С. Стойков (1957) теоретично допускає існування в Болгарії класового жаргону серед феодалної аристократії під час Першого (681–1018) та Другого (1185–1396) болгарського царства. У пам'ятнику літератури Стародавньої Русі «Слово о полку Игореве» (1185) наводяться жаргонні слова: *чага* «рабиня» та *кащей* «раб» (Шаповал, 2006). У Франції перші згадки слова *жаргон* у значенні мови злочинців відносяться до XIII – XIV ст. (Жирмунский, 1936; Pop, Sim, 2014).

Багатовікову історію соціальних діалектів описує Дж. К. Хоттен (1860). Автор повідомляє нам, що сленг так само старий, як і сама мова. Він присутній у працях давньогрецьких та давньоримських авторів II – V ст. до н. е., II – III ст. н. е. Дж. К. Хоттен наводить приклади сленгу: “When an uninvited guest accompanied his friend, the Slang of the day styled him his umbra; when a man was trussed, neck and heels, it called him jocosely quadrupus” («Гостя, що супроводжував свого друга, називали *тінню*; людину, пов'язану за шию і п'яти, називали *чотириногим*»).

В Англії сленг відомий з XIV ст., але під іншими найменуваннями, найчастіше як кент. Уже наприкінці XIV – початку XV ст. в обігу був, наприклад, спортивний сленг. Т. Торн (2007) наводить лексему *pag* (кінь), зафіксовану в сленгу любителів перегонів у 1400 р. З XV ст. англійські видавці книг використовували в спілкуванні сленг та жаргон (Partridge, 1954).

1. Коли вперше арго зафіксовано в Ірландії?

2. Кому належать перші згадування про турецьке арго?
3. Як Б. О. Ларін характеризує європейські арго в XIII – XV ст.?
4. Назвіть таємні мови, створені злочинським світом, розбійниками.
5. Назвіть приклади арготизмів волзьких розбійників.
6. Коли в Росії вперше зафіксовано появу російських професійних арго?
7. Кому належить судження про існування в Болгарії класового жаргону серед феодальної аристократії?
8. Коли в Англії з'явився сленг?

2.2. Різновиди, характеристика соціальних діалектів у XVI – XVIII ст.

У XVI ст. сфера застосування соціальних діалектів значно розширюється. Арго, жаргон, сленг використовуються досить активно в різних мовах та країнах. Серед користувачів превалюють кримінальні та декласовані елементи (злочинці, жебраки, бродяги, безпритульні), але багато носіїв нестандартного мовлення і серед інших верств населення: торговців, ремісників, представників різних професій (у т. ч. престижних), військових, інтелігенції, людей творчих професій, вельмож, учнівської молоді.

У XVI – XVIII ст. таємні мови кримінальних, декласованих елементів існують в Англії, Франції, Німеччині, Польщі, Болгарії, Росії, Україні, Білорусії, США та інших країнах. У Франції наприкінці XVII ст. терміном *арго* позначають вокабуляр професійних жебраків, на початку XVIII ст. цей термін надають мові професійних бандитів, на початку XIX ст. – мові декласованих елементів (Ретинская, 2012).

У Лондоні з XVI ст. виникає інтерес до кента. Це мова декласованих елементів, але вона не чужа і вищим верствам суспільства. Найбільш характерно кент відбито в піснях. Незважаючи на появу в XVII – XIX ст. великої кількості жаргонних, сленгових термінів, кент продовжує розвиватися. Починаючи з XVII ст. широке поширення серед декласованих

елементів кент набуває в США (Coleman, 2012). У Польщі існує злодійське арго, арго міських волоцюг (кінець XVI – початок XVII ст.) (Горбач, 2006). У Німеччині в XVIII ст. серед розбійників активно використовується шахрайська мова (Plattenoder Spitzbubensprache) (Жирмунский, 1936). Імовірно, у XVI – XVIII ст. в Болгарії таємні говірки використовували декласовані елементи – злодії, бродяги та ін. (Стойков, 1957). У Росії в XVII – XVIII ст. свою таємну мову мали «вільні люди» (декласовані), що гуляли Волгою (Жирмунский, 1936). Наприкінці XVII ст. своє арго мали донські розбійники (Горбач, 2006). Численні арготизми зафіксовані у відомій автобіографії «славного злодія, розбійника та колишнього московського детектива Ваньки Каїна» (1764) (Жирмунский, 1936). У XVIII ст. існувало арго сибірської каторги. Наприклад, каторжан називали *варнаками, храпами, арканниками, чалдонами*. В Україні в XVI – XVII ст. існував західноукраїнський кримінальний жаргон, тісно пов'язаний з польським, чеським та німецько-їдиш. У XVIII – XIX ст. поширене кримінальне арго, яке використовували численні розбійні банди на Поділлі й Волині (Устим Кармелюк, Семен Гаркуша) та в Карпатах (Олекса Довбуш). Це арго багато в чому поповнювалося колишніми каторжниками і ув'язненими (після відбуття покарання в Сибіру та інших місцях позбавлення волі в Росії), а також солдатами. Наприкінці XVIII ст. на території Білорусії зафіксовано арго розбійників (Горбач, 2006).

З XVI ст. арго поступово дедалі глибше диференціюється. У Новий час (XVI–XIX ст.) починають чітко відрізнятися жаргони основної соціальної тріади арготуючих: злодіїв, жебраків і дрібних бродячих торговців (Ларин, 1931). На території Росії в XVIII – XIX ст. арго в спілкуванні використовували: 1) професійні жебраки (старці, діди, хрестовники, лірники); 2) бродячі торговці (офені, ходячки, прасоли та ін); 3) бродячі ремісники та сезонники (кравці, шерстобіти, шаповали, глинотопи та ін.). Серед бродячих торговців найвідоміше арго володимирських офенів (Жирмунский, 1936). В Україні в XVI ст. виникла розвинена субкультура мандрівних старців-музикантів

(кобзарів, бандуристів та лірників). Їхня секретна мова називалася *лебійською* на ім'я старця – *лебій*, або *дід* (Масенко, 2010).

З XVI ст. у Франції зафіксовані професійні арго, а саме в ремісників, які мають замкнене професійне середовище та часто ведуть бродячий спосіб життя: арго сажотрусів, плетівників стільців, ливарників дзвонів, мулярів та каменярів тощо. У період XVI – XX ст. існують арго музикантів, акторів, лікарів, друкарів, завсідників перегонів, професійних гравців в азартні ігри, політиків та ін. (Ретинская, 2012). У XVII – XIX ст. існували польські ремісничо-купецькі арготизми (Горбач, 2006). Імовірно, у XVI – XVIII ст. в Болгарії таємними говірками користувалися деякі мандрівні ремісники, такі, як муляри, кравці, чесальщики вовни, паяльники та ін. Цікаво, що матеріальний склад лексики таємних професійних говірок та таємних говірок злочинців (арго) дуже близький (Стойков, 1957). У XVII – XIX ст. соціолекти української мови охоплюють арго ремісників (кушнірів), коновалів, чумаків, солеварів, шевців (Горбач, 2006), лаборів (збирачі пожертв на будівництво нових православних храмів та на ремонт існуючих), жебраків (Ставицька, 2005). На території Білорусії в XVIII – XIX ст. поширені білоруські умовні (умовно-професійні) мови, носіями яких є: а) бродячі торговці та ремісники (шерстобити, шорники, шевці, кравці тощо), а також збирачі пожертв на церкву (католицьку та православну) та б) жебраки, у тому числі й мандрівні бідні співаки (Лукашанец, 1998). У м. Кричев (55 км на схід від м. Могильов (Білорусь)) у XVIII ст. відмічається арго суздальських офень, яких переселили сюди з м. Суздаль Володимирської губернії (Горбач, 2006).

В Іспанії в XVI – на початку XVII ст. арго виходить за межі злодійського, межі його застосування розширюються: арго використовується в романсах (Жирмунский, 1936), книгах (Йордан, 1971).

У Німеччині в XVI – XVII ст. арго використовують так звані «ваганти», «мандрівні школярі» (“*fahrende Schüler*”) (Жирмунский, 1936). У XVIII ст. в Росії існувало арго семінаристів. У романі Г. Ф. Квітки-Основ'яненка «Пан Халявський» (1839) автор описує «таємничу мову семінаристів» – учнів

богословських шкіл у XVIII – XIX ст. За словами автора, семінаристи додавали певні суфікси до кожного слова, що перетворювало їх мову на «мову конкретного змовника» (Lebedeva, Astakhova, 2016). Соціолекти української мови XVII – XIX ст. охоплюють шкільні арго, бродячих студентів (Горбач, 2006).

У Росії на початку XVII ст. зафіксовано у козаків таємну мову *отвірниця*. Судячи з назви, можна припустити, що до цього старого жаргону входили слова, «зашифровані» перестановкою частин («відворотом»). Наприклад, такі, як широко відомі пізніше *лампопо* і *лопопам* «наполовину» (Шаповал, 2006). На території Кричевського графства (Білорусія) наприкінці XVIII ст. «отвірницьку» мову використовують міщани, кравці та інші майстрові люди (Бондалетов, 1974). У цій мові багато спотворених німецьких та латинських слів (Стратен, 1931).

Уже наприкінці XVIII ст. в англійській мові була відома така незвичайна мова як *тарабарщина (безглуздя)*, у т. ч. дитяча, шкільна *тарабарщина* (додавання складу на початку та в кінці кожного слова). Цю мову неможливо узагальнити, оскільки в кожній школі були свої особливі слова, невідомі в інших школах. Але є й загальні терміни для всіх шкіл Великобританії (Partridge, 1954).

У XVI – XVIII ст. багато авторів фіксують різні жаргони (професійні, корпоративні, молодіжні). В Англії професійно-корпоративні жаргони вперше були зареєстровані в XVI ст. Багато авторів нетрадиційних словників наприкінці XVIII ст. фіксують (у наших термінах) військовий, морський та кримінальний жаргон, жаргони різних професій, занять, соціальних груп та декласованих елементів (Рябичкина, 2009а).

У Франції в XVI – XVIII ст. багато замкнених напівремісничих робітничих корпорацій мали свої професійні жаргони (наприклад, робітники ліонських шовкопрядильних мануфактур XVIII ст.) (Жирмунский, 1936). Жиди-торговці у Франції в XVIII – XIX ст. користувалися в розмові між собою жидівсько-німецькою мовою – жаргоном (Горбач, 2006).

Німецька молодіжна мова – історичний феномен, що бере свій початок у XVI ст. У зазначений період існує німецька буршеська (студентська) мова (Kluge, 1895). Свого особливого розквіту старий німецький студентський жаргон досяг, за свідченням Ф. Клуге, у XVII – XVIII ст. (Степанова, Чернышева, 1962). Ось характерні приклади зазначеної мови: *bursch*, *musensohn*, *bruder studio*, *schnurrbärte*, *besen* тощо (Жирмунский, 1936). Мова студентів впливала і на мовлення інших верств населення, особливо в маленьких університетських містах.

В Україні соціолекти учнів використовувалися вже в XVIII ст. (Дзензелівський, 1996), у XVIII – XIX ст. існував бурсацько-семінарський жаргон (Ставицька, 2005).

М. Д. Степанова та І. І. Чернишова (1962) виділяють у німецькій мові жаргони соціальної верхівки класового (феодалного або капіталістичного) суспільства. Наприкінці XVIII ст. засвідчено німецький військовий жаргон: *звинтівка* у німецьких солдатів з давніх-давен (документально засвідчено з 1792 року) мала назву *Kuhbein* і *Kuhfuß* – «коров'я (волов'я) нога» (Липатов, 2010).

У XVII ст. в південно-західній частині Малуку (Maluku) (Східна Індонезія) існував пісенний жаргон *Лірасніара* (*Lirasniara*), який використовувався як мова контактів між місцевими жителями та торговцями (Engelenhoven, 2010).

Починаючи з XVI ст. відомі нетрадиційні форми жаргону. Йдеться про жаргони, які вживаються в торгівлі серед людей різної національності. Такий жаргон називають лінгва франка (Lingua Franca). Є також англо-китайський торговий жаргон Далекого Сходу – так званий піджин-інгліш; лінгва франка, відомий як чинукський жаргон – торговий піджин, що існував на північно-західному узбережжі Тихого океану від Орегона до Аляски; бич-ла-мар (Beach-la-Mar) – торговий жаргон тихоокеанських плантацій тощо (Блумфілд, 1968; Шор, 2010).

Починаючи з XVI ст. в Англії в словникових списках фіксується сленг. Найперші зазначені списки відображають сленг злодіїв. Роботи Р. Копленда (1517–1537), Дж. Оделі (1561), Т. Хармана (1566/1567, 1573), Р. Гріна (1579, 1592) сприяли тому, що слова, які раніше належали кенту, стали модними сленговими словами і широко використовувалися в суспільстві (Partridge, 1954). Переростання кента в сленг відбувалося поступово протягом XVI – XVIII ст.

У XVI ст. в англійському суспільстві існували різні види сленгу: церковний, спортивний, кокні (cockney), солдатський, жебраків, декласованих елементів, повій, добропорядних громадян та ін. Основними носіями сленгу наприкінці XVI – початку XVII ст. були декласовані елементи. У XVI ст. сленг зафіксовано також у Франції, зокрема медичний (серед лікарів) (Partridge 1954).

У XVII ст. в Англії розширюється використання як загального, так і спеціального сленгу: парламентського, світського суспільства, юридичного, видавців книжок, друкарів, студентського та ін. (Partridge, 1954). Кінець XVII – першу половину XVIII ст. А. Барер та Ч. Г. Леланд (1967) називають «середньосленговою епохою», яка характеризується тим, що в сленгу з'явилися й почали широко вживатися численні колоквіальні терміни, які не пов'язані безпосередньо із злочинністю і не є вульгарними. Ці колоквіальні сленгізми відрізнялися від грубого, обценного та вульгарного старого низького сленгу своєю новизною, легковажністю та фривольністю (Рябичкина, 2009а). Сленг стає веселим, бешкетним, і, водночас, сатиричним, гострим. Дедалі частіше сленг використовують у поезії (багато термінів жаргонних, сленгових зустрічається у віршах Дж. Тейлора (1630)), художніх, драматичних творах. Проте, як і раніше, сленг активно застосовують у спілкуванні декласовані елементи, зокрема злодії, ув'язнені тощо (Partridge, 1954).

XVIII ст. вирізняється подальшим розвитком англійського сленгу. У Австралії використання сленгу зафіксовано з початку XVIII ст. По суті, на

ранньому етапі це була мова злочинців. Пізніше на цій території перші сленгові слова та фрази були створені з піджин-інгліш (pidgin English) та мов аборигенів (aboriginal languages) (Coleman, 2012).

У XVIII ст. в Англії все рішуче починає виділятися груповий сленг. Дослідниками зареєстровані види сленгу: священнослужителів, морський, військово-морський, підлітків, школярів, цирковий (багато в чому пов'язаний із сленгом кокні, мовою циган; у ряді випадків носить секретний характер), легкоатлетів, боксерів, учасників кулачних боїв (Partridge, 1954). У словнику Ф. Гроуза (1785) зареєстровано англійський, французький, німецький сленг (у т. ч. за видами: солдатів, моряків, торговок рибою та човнярів), юридичний, медичний (у т. ч. аптекарів), друкарів та видавців книг, університетський (в основному Оксфорда та Кембриджа), загальний (Partridge, 1954; Рябичкина 2009а, 2009б). Приклади солдатського та військово-морського сленгу зі словника Ф. Гроуза: *act of parliament* «слабке пиво, п'ять пінт якого, відповідно до акта парламенту, господар будинку був зобов'язаний надати кожному солдату безкоштовно»; *kit* «комплект: “все необхідне солдату, уміст його рюкзака”»; *parish soldier* «парафіяльний солдат, міліціонер»; *rag fair* «перевірка білизни та предметів першої необхідності у солдатів»; *used up* «використаний, убитий»; *heads* «туалет на морському судні».

Наприкінці XVIII – початку XIX ст., поряд з використанням у мові грубого кента, кількість слів загального сленгу в мові британців збільшилася. Лексеми загального сленгу зафіксовані в словниках, журналах, газетах, драматичних п'єсах (Рябичкина 2009а, 2009б). Сленг використовують різні верстви населення, хоча застосування сленгових слів вважається небажаним у компанії дам і панів (Spears, 1981). Не випадково в другій половині XVIII ст. сленг розумівся як вульгарна мова (Coleman, 2012).

1. Охарактеризуйте еволюцію терміна «арго» у Франції в XVI – XVIII ст.
2. Розкажіть про поступову диференціацію арго в XVI – XIX ст.
3. Які професійні арго зафіксовані в ремісників Франції в XVI – XX ст.?
4. Охарактеризуйте застосування арго в Іспанії в XVI – на початку XVII ст.
5. Які жаргони існували в Англії в XVI – XVIII ст.?
6. Коли в Англії було зафіксовано сленг у словникових списках?
7. Охарактеризуйте використання сленгу в Австралії в XVIII ст.

2.3. Різновиди, характеристика соціальних діалектів у XIX ст.

У XIX ст. словниковий склад, географія соціальних діалектів продовжують розширюватись. У цей час, як і раніше, активно використовуються кент і арго. В Англії, Франції, Німеччині, Італії, Польщі, Румунії, на території нинішньої Словаччини, Росії, Білорусії, України арго (у США – кент) використовують злодії, розбійники, грабіжники, злочинці, гравці та інші декласовані елементи (жебраки, самозванці, шахраї, бродяги тощо). Своє арго мають навіть поліцейські, наприклад, у Румунії (Йордан, 1971). Слова арго та кента активно використовують учні шкіл та коледжів. У Росії наприкінці XIX ст. арго міських злочинних груп одержало назву *блатна музика* (Стратен, 1931). Усі ці арго мають досить значну спільність лексичного матеріалу, що свідчить про загальнонаціональний (частково навіть – міжнародний) характер арготичної лексики (Жирмунский, 1936). Цікаві приклади кента в США на початок XIX ст.: *darky* “cloudy”, *douse the glim* “put out the light”, *evening sneak* “going into a house by night the doors being open”, *glaze* “a square of glass” (Coleman, 2012). А ось приклади загальнокримінального арго в Росії: *трясогузка* «покоївка», *клевий маз* «отаман зграї», *фараон* «будочник» тощо (Грачев, 2013).

У XIX ст. у Франції, Німеччині, Росії, Білорусії, Україні, на території нинішньої Словаччини, аргі поширене серед представників бродячих промислів (торговців-коробейників, сезонних сільськогосподарських працівників та ін.), ремісників різних професій. У другій половині XIX ст. бродячі промисли занепадають, але саме аргі зберігається. Усі перелічені категорії носіїв аргі широко використовували лексику злочинців, злодійських аргі. У зазначений період злодійське аргі відіграло пріоритетну роль стосовно торгових мов (крім Росії). Арготизми в мовленні використовували і робітники промислових підприємств, наприклад, у другій половині XIX ст. відрізнялася арготизмами мова німецького робітника (Жирмунский, 1936). В Україні в XIX ст. аргі використовували лірники, лаборі (Ставицька, 2005).

На думку Ю. С. Степанова (1975), у Росії в XIX ст. існувало близько 70 умовних мов. Особливо значущими були умовні мови великих соціально значущих груп: 1) торговців (офені, торговці багатьох міст, торговці-баришники (зокрема, кінські баришники)), 2) ремісників, котрі займалися відхожими промислами (переважно кравці, шаповали, шерстобіти, склярі, бочарі), 3) жебраків (професійних) та 4) злодіїв. Також особливі мови були в бурлаків, мисливців, моряків, політичних ув'язнених, карткових та більярдних шулерів, розкольників-старообрядців, членів релігійно-містичних груп (сектанти, масони), мандрівних музикантів, рудокопів, візників, повій. Серед торгових мов особливою популярністю користувалася офенська мова. У жаргоні офенів – бродячих торговців, що існували в Росії в XIX ст., – були поширені слова *рым* «дім», *мелех* «молоко», *сары* «гроші», *зетить* «говорити», *мастырить* «будувати» та ін. (Крысин, 2007).

Таємні мови бродячих професій на території Росії, Білорусії, України мали, переважно, загальнонаціональний (частково навіть – інтернаціональний) характер, досить значну спільність лексичного матеріалу (Жирмунский, 1936).

В європейських країнах у ХІХ ст. виділяється німецьке студентське арго, в Україні – арго школярів, у Росії, на території Словаччини – дитячі таємні мови.

Е. Партрідж (1954) зазначає, що в ХІХ ст. користувачі сленгу активно вдавалися до засекречування мови шляхом перестановки звуків, змішування. Подібні види сленгу наведено в словнику Дж. К. Хоттена (1860). Однак ця мова була непримітною й бідною.

У Росії школярі вдавалися до *говірки по херам* (*говору по херам*), при якій за кожним складом примовляли: *хер*.

До соціальних діалектів В. І. Даль справедливо відніс і тарабарську мову учнівської молоді, за якої проводилася перестановка чи заміна приголосних, а голосні залишалися незмінними (Грачев, 2013). Тарабарську мову використовували і розкольники як форму тайнопису.

На Кяхті (Бурятія) утворилася спільна з китайцями торгова російська мова, незрозуміла для стороннього. Вона складалася з російських слів, перекручених на кшталт китайської вимови.

У ХІХ – на початку ХХ ст. в більшості індоєвропейських мов та в багатьох мовах інших сімей існували різні арго: бродячих ремісників і торговців, жебраків, лірників, лаборів, злочинців, різних декласованих елементів, студентів, школярів, фронтовиків тощо.

Еволюція арго нерозривно пов'язана з розвитком суспільства. На складі арго в ХІХ – на початку ХХ ст. позначився розвиток великих міст, інші умови спілкування поміж людей. В європейських країнах, Російській імперії (пізніше СРСР), США значна частина існуючого словника злочинців потрапила в загальнодоступну мову, що сприяло усуненню мовної ізоляції (Ларин, 1977), інтернаціоналізації різних суспільних верств. Арго поступово втрачало свою колишню замкнутість та таємний характер (Жирмунский, 1936).

У ХІХ ст. в багатьох мовах, у міру поступового зниження впливу таємної мови, зростала активність використання жаргону та сленгу численними верствами населення. В англійській лінгвістиці термін *jargon* до початку

XX ст. використовувався як синонім до терміна *slang*. Однак, як уважає Е. Партрідж (1954), терміном *жаргон* краще називати науково-технічну термінологію та професіоналізми.

Дж. К. Хоттен (1860), інші автори словників у XIX ст. в англійській мові зафіксували цілу низку жаргонізмів, у тому числі: загального жаргону; соціально-професійного: (військово-) морський, військовий, театральний, друкарів, комерційний, біржовий, юристів, візників, бляхарів, кравців, робітників; соціально-корпоративного: злодійський, тюремний, бродяг, повій, парламентський тощо. Зазначені жаргони охоплюють британський, американський, англо-індійський та австралійський ареали.

У США в середині XIX ст. популярні професійно-корпоративні жаргони з використанням адаптованого британського матеріалу: *gamblers, billiard-players, brokers* (Matsell, 1859). Лінгвісти США Дж. Б. Гріноу та Г. Л. Кітредж (1901) відзначають наявність наприкінці XIX – початку XX ст. особливої лексики в представників мистецтва, науки, філософії, релігії, називаючи цю лексику жаргоном (Partridge, 1954).

У другій половині XIX – на початку XX ст. в Росії існувала велика кількість різноманітних жаргонів: шахраїв, злодіїв, різних професій (кравців та перукарів, крочників, відхідництва, книжкової торгівлі тощо (Крысин, 1989; Фабричний, 1923)), працівників фабрик і заводів, селянський, солдатський, молодіжний, мандрівних акторів, базарних торговців, жебраків, злодіїв та ін. (Будагов, 2002). В Україні в «Одесском вестнике» (1866) розкривається значення жаргонізмів одеських комерсантів (Щур, 2006).

У XIX – на початку XX ст. в Німеччині, Франції, Англії, США, Росії, Україні тощо фіксується жаргон декласованих елементів (злочинців, злодіїв, шахраїв, гравців в азартні ігри тощо). В. Тонков (1930) уважає, що злодійський жаргон неможливо розглядати окремо від інших жаргонів, які з ним тісно пов'язані. В. І. Лебедев (1909) звертає увагу на інтернаціональний характер жаргону злочинців.

Жаргон породжується соціально-психологічною спільністю його носіїв – зазвичай молоді (Бондалетов, 1987). Невипадково, звісно, уже в XIX ст. носіями жаргону насамперед була молодь. Молодіжний жаргон у цей період домінує багатьма мовами, особливо жаргон учнівської молоді: у Німеччині – буршеська мова (Россихина, 2009); у Росії – студентів, гімназистів, ліцеїстів, кадетів, вихованок інституту благородних дівчат, училищний, шкільний, семінаристів, бурсаків, спортивний (став набувати відносної популярності лише наприкінці XIX – початку XX ст.) та ін. (Ван Синхуа, 2017а; Россихина, 2009); в Україні – університетський, бурсацько-семінарський (Ставицька, 2005; Масенко, 2010). Однак в аналізований період як самостійний лексичний контент молодіжний жаргон ще не виділяється (Ван Синхуа, 2017а).

У Росії в XIX ст., на думку ряду лінгвістів, мова учнівської молоді та деяких інших соціальних груп – це секретна або напівсекретна мова.

У творі М. Г. Помяловського «Семінарські замальовки» («Нариси бурси») (1862–1863) зазначено факт існування мови семінаристів як набору специфічних мовних шаблонів, лексичних засобів, які відрізняють форму спілкування цієї групи з інших. У лексиконі семінаристів XIX ст. були слова з російського семінарського жаргону: *взьєфанту́лить* «піддати когось жорстокому покаранню», *сморóзить* «сказати дурість», *áксиóс* «церковний вигук “Гідний!”» та його жартівливе переносне вживання в множині *аксиóсы* «волосся» (Добродомов, 2013). У жаргоні бурсаків були слова: *сбондить* «украсти», *жучить* «суворо стягувати» (зараз це слово вживається в просторіччі), *рождество* «обличчя» та ін. Деякі лексичні елементи, що проникли в минулому із соціальних жаргонів у загальноновживану лексику, зберігаються в ній і зараз (Крысин, 2007).

У XIX ст. в південно-західній частині Maluku (Східна Індонезія) місцеві жителі продовжують використовувати пісенний жаргон *лірасніара* (*Lirasniara*) (відомий з XVII ст.) як мову контактів з християнськими місіонерами (Engelenhoven, 2010).

С. Стойков (1957) відзначає наявність класових жаргонів, які залежно від низки конкретних історичних причин та умов розвивалися та оформлялися по-різному в окремих країнах. У країнах зі старою аристократією та буржуазією, наприклад, у царській Росії (дворянський, купецький (Будагов, 2002)), Франції, Німеччині, Чехії та ін., були створені досить розвинені класові жаргони. У країнах, де аристократія чи буржуазія вийшли на громадську сцену порівняно пізно, класові жаргони були дуже бідні чи взагалі існували. Автор наводить приклади з мови вищих верств болгарської буржуазії: *мерсі, пардон, кавалер, дама, хайлайф, неглиже, жур, флирт, меню, консумирам* «пити» та ін. Більшість наведених слів пізніше перейшло в загальнонародну мову.

Приблизно з початку XIX ст. в англійській лексикографії з'являється новий термін – *сленг*, яким укладачі словників почали широко користуватися як позначкою для слів, що не отримали з тих чи інших причин визнання як цілком літературні одиниці словникового складу англійської мови. Однією з перших лексикографічних робіт, в якій використовується термін *сленг*, є словник Г. Ендрюса "Dictionary of the Slang and Cant Languages: ancient and modern" (1809).

В Англії в XIX ст. широко розвинений загальний сленг. Дж. К. Хоттен (1860) також виділяє професійні та групові (корпоративні) види сленгу: юридичний (охоплює сленг власне юристів та сленг їх клієнтів, у т. ч. кримінальних елементів), цивільний (включає сленг: торгово-комерційний, фондової біржі, добробуту), медичний (у т. ч. сленг аптекарів), канцелярський, людей, які мають відношення до одягу, робітників майстерень, фабричних робітників, персонал млинів, складських робітників, друкарів та видавців; модний, або сленг вищого суспільства (буває кількох різновидів: військовий та військово-морський, парламентський, сленг денді, сленг вечірок та візитів); шкільний, університетський, морський, солдатський, офіцерський, міністерський, релігійний, літературний, мистецтва, драматичний, артистичний (як на сцені, так і поза сценою), сценічний, науковий, перегонів чи жокейський, професійного боксу, рабський чи лакейський, вульгарний чи

вуличний, м'яких лайок (м'якої лайки), п'яниць та ін. Також у XIX ст. мав місце сленг механіків, залізничників, комерсантів, спортивний, лондонських бідних класів, розважальний та гумористичний (Partridge, 1954; Ducange Anglicus, 1859). Дж. К. Хоттен (1860) уважає, що найбільш образливими є сленг крамарів і сленг робітників.

Дж. К. Хоттен (1860) виділяє міський сленг, відзначаючи, що це мова вуличного гумору, швидкого, високого та низького життя. Лондонський міський сленг зафіксував на початку XIX ст. Дж. Г. Во в глосарії сленгу та кента, прикладеного до його книги "Memoirs of James Hardy Vaux" (1819). Цей сленг був поширений і в Австралії.

У XIX ст. сленг називають "*flash*" language, завдяки його популярності серед світського суспільства, письменників та драматургів. Приклади сленгу світського суспільства: *A. D.* "Пити" (ухилення чоловіка від програми балу); *flapper* «ляпавка» (дуже аморальна дівчина в ранньому підлітковому віці); *frivoller* "людина без серйозної мети в житті" тощо (Partridge, 1954).

В Англії в XIX ст. сленг використовують не тільки неписьменні люди з нижчих станів. До сленгу активно вдаються парламентарі в парламентських дискусіях, його використовує спікер у Палаті общин Великобританії, а також міністри, представники вищого суспільства, адвокати, критики (літературні, драматичні, художні, наукові), відвідувачі барів, клубних їдалень, учні в гуртожитку коледжу, працівники залізниці, артисти (як на сцені, так і поза нею). Таким чином, сленг широко використовується у всіх класах та професіях. Дюканж Анлікус (1859) наводить сучасні йому сленгові слова: *placers, squatters, diggers, clearings, nuggets, cradles, claims*; а також сленгові слова із словника залізничників: *buffers, switches, points, stokers, and coal bunks*. Дж. К. Хоттен (1860) звертає увагу на цікаві приклади військового сленгу: In the army a barrack or military station is known as a *LOBSTER-BOX*. The military phrase, "*to send a man to Coventry,*" or permit no person to speak to him, although an ancient saying, must still be considered Slang. Також автор наводить сленгові слова, що використовуються на фондовій біржі та у фінансових операціях: *бук*

(*bull*) та *ведмідь* (*bear*), *stag* «олень» (спекулянт на біржі) (Partridge, 1954). Р. Кіплінг у роботі “Ballads and Barrack-Room Ballads” (1892) використовує армійський сленг: *dock* “hospital”, *Johnny Raw* “a new recruit”, *Get one's head down* “to go to sleep” та ін.

В Англії з першої половини XIX ст. поширена *зворотна мова* (*back language*) чи *зворотний сленг* (*back slang*). Її використовують вуличні торговці харчовими товарами в Лондоні. Ця мова не відрізняється оригінальністю. Основним принципом зазначеного сленгу є побудова слів задом наперед, перестановка складів, спотворення слів та ін. Наприклад: *уенер* – а *пенну*, *dab* – *bad*, *ено* – *оно*, *глод* – *голд* тощо. (Hotten, 1860).

Приблизно з середини XIX ст. широко поширений досить дотепний *римований сленг* (*rhyming slang*) (Ducange Anglicus, 1859), який використовується з метою секретності бродягами Лондона та інших великих міст Великобританії, а також мандрівними артистами. Наприклад: *ABRAHAM'S WILLING, a shilling*; *CASTLE RAG, a flag*, – slang term for fourpence; *NOSE MY, backy*, – vulgar pronunciation of tobacco та ін. (Hotten, 1860).

У XIX ст. поширюється молодіжний сленг. У цей період у Великобританії серед молодих людей користувачами сленгу є переважно чітко визначені групи: учні шкіл, заможні молоді люди (Coleman, 2012). З початку XIX ст. в англійській мові шириться вживання університетського сленгу. Підтвердженням є анонімний словник “Gradus ad Cantabrigiam” (1803) в якому, у сучасній термінології, без належної диференціації зареєстровані університетські терміни, жаргонізми, сленгізми та колоквіалізми, що вживаються в Кембриджському університеті (Рябичкина, 2009).

Багату історію має молодіжний сленг США. Дж. Коулман (2012) фіксує сленг американського коледжу починаючи з 1823 р. Цей сленг передавався з року в рік. Але сленг в американському коледжі не перетворився на жаргон, як у деяких британських державних школах, оскільки рівень ізоляції студентів

був невисоким. У XIX ст. США шириться використання університетського сленгу (Hall, 1851).

У першій половині XIX ст. в англійській мові набули широкого поширення такі види сленгу, як злодійський (Рябичкина, 2009б), мисливців, театральний (Partridge, 1954).

У XIX ст. популярний англійський спортивний сленг, особливо серед студентів та аристократів (Thorne, 2007), безпосередньо спортсменів та вболівальників, любителів перегонів (Partridge, 1954; Вее, 1823, 1825). У США в середині XIX ст. поширений сленг учасників кулачних боїв (Matsell, 1859), борців (Partridge, 1954).

У США в роки американської громадянської війни (1861–1865) було створено і широко застосовувався фронтовий сленг. Наприклад, вирази "The Blue" і "The Grey" використовувалися, щоб послатися на ворогуючі сторони. У період зазначеного конфлікту в побуті була фраза "to see the elephant" (щоб побачити бій, дію) (Saber, 2018).

У XIX ст. в США найбільш яскравими та цікавими зразками сленгу є сленг гравців та сленг злодіїв (Partridge, 1954).

У XIX ст. бродяги та торговці, які використовували кент, поступово вводили в нього модні вульгарні слова з лексиконів злодіїв та інших декласованих осіб, що сприяло подальшому просуванню процесу перетворення кента на сленг (Hotten, 1860). До середини XIX ст. англійський сленг дещо змінився, відкинувши багато слів кента і старі вульгарні слова; він стає більш респектабельним, увічливим, привітним, веселим, м'яким. Усе більшого поширення набуває загальний сленг (Partridge, 1954).

Наприкінці XIX – початку XX ст. в Англії поширюється сленг юристів, військовий, військово-морський, сленг суспільства, ідиш, ремісників, комерційний, трактирний, ресторанний, сімейний, шкільний, спортивний (охоплює різні види спорту: легку атлетику, регбі, бокс, кулачні бої, боротьбу, веслування, крикет, боулінг, більярд, перегони, полювання та ін), фанатів бейсболу, ігровий, активних видів дозвілля, театральний, мюзик-холу,

цирковий, злочинців, кокні, лінгва франка (Lingua Franca) (Partridge, 1954; Coleman, 2012). А. Барер та Ч. Г. Леланд (1897) виділяють класовий сленг, який у деяких випадках переймається широкою публікою і стає «сленгом суспільства» (Рябичкина, 2009а).

Наприкінці XIX – початку XX ст. в Англії і, насамперед, у Лондоні, поширений сленг кокні. Особливо він популярний серед вуличних торговців. З лінгвістичної точки зору сленг кокні – яскраве явище в англійській мові, відрізняється дотепністю, грайливістю, сатиричністю, гумором; подібний до римованого сленгу, характерний нестандартною вимовою, заміною і перестановкою букв у словах (Partridge, 1954). Приклади сленгу кокні: застосування дієслова *"to be"* у значенні *"ain't"* замість *"isn't"* або *"am not"*; використання фокусного прислівника *"weally"* замість *"really"*; а також приклади римованого сленгу *"plates of meat"* замість *"feet"*, замість *"head"* – *"loaf of bread"* тощо (Гамов, 2016).

У США з кінця XIX ст. поширюється сленг водевілю, який багато чого перейняв з театрального сленгу. У мові артистів водевілю є велика кількість нових сленгових термінів, наприклад: *flop* “a failure; a person or enterprise that is a failure”; *headliner* “the first and most popular act listed in a bill”; *jazzbo* “slapstick”; *mammy song* “a sentimental song”; *straight man* “a comedian's stooge” and *single act* “a solo performance or performer”. Сленг водевілю просочується і в загальний американський сленг, часто у вигляді римованого сленгу. Активно поширюється театральний сленг, який набагато мальовничіший за лондонський (створений штучно і заснований на рими), метафоричний, створений багатою уявою (Coleman, 2012).

Наприкінці XIX ст. існує сленг представників нетрадиційних сексуальних орієнтацій, про що свідчать уперше опубліковані в цей період глосарії гей-сленгу (Coleman, 2012).

Наприкінці XIX ст. – у 30-і рр. XX ст. розширюється використання ідишу в сленгу. Цьому значною мірою сприяли єврейська преса та ідишські

театри; італійські, слов'янські (насамперед російські) євреї. Ідиш у великій кількості проникнув у сленг декласованих елементів (Partridge, 1954).

Починаючи з 30-х рр. XIX ст. сленг активно застосовується освіченими та неосвіченими класами Англії, Америки, Франції. Наприкінці XIX ст. він стає вульгарним, широко використовується в друкованих та рекламних виданнях, газетах, романах. Ставлення до сленгу, як і раніше, негативне (Partridge, 1954). На думку А. Барера та Ч. Г. Леланда (1897), у загальноприйнятому розумінні термін *сленг* міцно закріпився за вульгарними висловлюваннями, уживання яких у мові освічених людей небажане. Однак автори відкидають існуючу думку про те, що сленг – це *зłodійський жаргон*: зłodії мають свою власну мову – *lingo*; не ідентифікують сленг з *циганською мовою*, або *романі*. У цілому ж із 30-х рр. XIX ст. – аж до початку першої світової війни (1914) сленг мало змінився (Partridge, 1954).

В Австралії в 1850-і рр. сленг криміналізується, що пов'язано з прибуттям на континент нових переселенців із США, які додали до австралійського сленгу свіжі сленгові слова та фрази з лексики злочинних елементів США. Наприклад: *Lynch Law* “The American manner of quickly getting rid of evil doers”; *Absquatulate* “to disappear, to decamp”; *Bunkum* “talking nonsense (‘tall talk; humbug’)” (Coleman, 2012).

М. Ф. Гонсалвес (2014) зазначає, що в другій половині XIX – на початку XX ст. в португальській мові (Португалія, Бразилія) присутні різні види сленгу: комерційний, гравців, журналістський, військовий чи солдатський, матроський, тореадорів, театральний чи закулісний, велосипедистів, вершників, парламентський, друкарський, професійний, сільський, дитячий, вульгарний, злочинців.

1. Назвіть основних носіїв арго в XIX ст.

2. Яку роль грало злодійське арго по відношенню до торгових мов у XIX ст.?

3. Назвіть великі соціально значущі групи в Росії XIX ст., які використовували в спілкуванні умовні мови.

4. Як позначився на арго розвиток великих міст у XIX – на початку XX ст.?

5. Які види жаргону в англійській мові в XIX ст. зафіксував Дж. К. Хоттен, інші автори словників?

6. Назвіть види жаргонів, які існували в Росії в другій половині XIX – на початку XX ст.

7. Охарактеризуйте стан молодіжного жаргону в різних мовах у XIX ст.

8. Які види сленгу виділяє Дж. К. Хоттен у XIX ст.?

9. Охарактеризуйте зворотний та римований сленг в Англії.

10. Дайте оцінку стану молодіжного сленгу в XIX ст.

11. Як відбувався процес перетворення кента в сленг у XIX ст.?

12. Охарактеризуйте сленг кокні.

Висновки та узагальнення до другого розділу

На підставі численних джерел є достатньо підстав стверджувати про давнє походження соціальних діалектів, їхнє багате розмаїття. За даними, які ми маємо, використання нестандартної лексики (у сучасних термінах: *арго*, *жаргон*, *сленг*) відбито в літературних джерелах починаючи з V ст. до н. е. Серед зафіксованих перших соціолектів у різних мовах найпоширенішими та найвідомішими були таємні мови, створені в різний час у багатьох країнах злодійським світом, розбійниками. Вони містять багато спільних елементів, що свідчить про їхню інтернаціоналізацію. Найбільшу автономність та різноманітність мали європейські мови. У той же час, спеціальні секретні мови існували і в багатьох неєвропейських країнах. Проте, соціальні діалекти в минулі століття використовували не тільки кримінальні елементи, а й

добропорядні громадяни, вельможі, представники різних професій, занять та інтересів.

У XVI ст. сфера застосування соціальних діалектів значно розширилась. Арго, жаргон, сленг використовувалися досить активно в багатьох мовах. Серед осіб, які застосовували нестандартну лексику, превалювали кримінальні елементи (зłodії, жебраки, бродяги, безпритульні), але було багато носіїв з-поміж інших верств населення: торговців, ремісників, представників різних професій (у т. ч. престижних), військових, інтелігенції, людей творчих професій, вельмож, молоді, що вчиться.

У XVI – XIX ст. в Англії, США широкою популярністю користувався кент. У зазначений період починає виразно проявлятися диференціація арго: зłodійського, жебраків та дрібних бродячих торговців. Розширилися межі застосування арго. В Іспанії, наприклад, арго використовувалося в романсах, книгах; у Німеччині, Росії, Україні (XVI–XVIII ст.) арго широко застосовували молоді люди, які опановували науки. У Росії на початку XVII ст. козаки використовували таємну мову *отвірницю*. До цього лексикону входили слова, «зашифровані» перестановкою частин («відворотом»).

У XVI – XVIII ст. в багатьох європейських, азіатських країнах, Австралії існувала велика кількість різновидів жаргону (професійно-корпоративний, ремісників, торговців, соціальної верхівки класового суспільства, військовий, молодіжний, лінгва франка (*lingua franca*)). У Франції свої професійні жаргони активно застосовували напівремісничі робітничі корпорації. У Німеччині побутував німецький студентський жаргон, в Україні – бурсацько-семінарський.

Починаючи з XVI ст. в Англії в словникових списках фіксується сленг. Поступово він дедалі ширшає, з'являються різні види: загальний, парламентський, церковний, юридичний, університетський, школярів, спортивний, солдатський, декласованих елементів. У XVII – XVIII ст. сленг стає веселим, бешкетним, і, водночас, сатиричним, гострим. Лексеми

загального сленгу фіксуються в словниках, журналах, газетах, драматичних п'єсах.

У XIX ст. географія соціальних діалектів продовжує розширюватись. Таємні мови різних країн перетинаються, взаємно збагачують одна одну, що свідчить про міжнародний характер арготичної лексики. Арго користується популярністю, але поступово втрачає свою колишню замкнутість та таємний характер, розчиняючись у міському просторіччі. На зміну арго в багатьох мовах приходять жаргон і сленг, які схильно сприймаються численними верствами населення. Приблизно з початку XIX ст. термін *сленг* з'являється в англійській лексикографії. У XIX ст. розширюється використання загального сленгу, Сленг активно застосовується освіченими та неосвіченими класами Англії, Америки, Франції. До середини XIX ст. англійський сленг дещо змінюється: він стає м'якшим, чемним, привітним, веселим. Спостерігається активізація та домінування різних груп молодіжного жаргону/сленгу, особливо в англійській мові. У Великобританії серед молодих людей користувачами сленгу є переважно чітко визначені групи: учні шкіл, заможні молоді люди. В американських коледжах сленг є обов'язковим атрибутом студентів. Однак як самостійний контент молодіжна мова ще не виділяється.

Тестові завдання до другого розділу

1. Про існування в X ст. в Ірландії в монастирях арго повідомляє
 - а) С. Стойков;
 - б) М. О. Грачов;
 - в) Й. Йордан;
 - г) О. Т. Горбач.
2. Перші згадки турецького арго виявлено в
 - а) XI ст.;
 - б) IX ст.;
 - в) V ст.;
 - г) XV ст.
3. Одними з найстаріших, поширених і відомих арго були
 - а) молодіжні арго;
 - б) професійні арго;
 - в) таємні мови, створені в різні часи злодійським світом, розбійниками;
 - г) міські арго.
4. Появу російських професійних арго в першій половині XIII ст. відзначив
 - а) В. Д. Бондалетов;
 - б) В. І. Чернишов;
 - в) Б. О. Ларін;
 - г) Б. О. Серебренніков.
5. У Франції перші згадки слова *жаргон* у значенні мови злочинців відносяться до
 - а) XIII – XIV ст.;
 - б) XI ст.;
 - в) V – VI ст.;
 - г) IX – X ст.
6. З XV ст. використовували в спілкуванні сленг та жаргон видавці книг
 - а) італійські;

- б) німецькі;
- в) французькі;
- г) англійські.

7. У XVI ст. серед користувачів арго, жаргону, сленгу превалюють

- а) люди творчих професій;
- б) ремісники та торговці;
- в) кримінальні елементи;
- г) учнівська молодь.

8. У Франції наприкінці XVII ст. терміном *арго* позначають вокабулярій

- а) професійних бандитів;
- б) декласованих елементів;
- в) торговців та ремісників;
- г) професійних жебраків.

9. Наприкінці XVIII ст. на території Білорусії зафіксовано арго

- а) розбійників;
- б) злодіїв;
- в) міських бродяг;
- г) молодіжне.

10. У XVI – XVIII ст. в Болгарії таємними говірками користувалися

- а) мандрівні ремісники;
- б) старці-музиканти;
- в) жебраки;
- г) дрібні бродячі торговці.

11. Таємна мова *отвірниця* на початку XVII ст. зафіксована в

- а) Україні;
- б) Білорусії;
- в) Болгарії;
- г) Росії.

12. Професійно-корпоративні жаргони в Англії вперше зафіксовано в

- а) XVI ст.;

- б) XVIII ст.;
- в) XVII ст.;
- г) XIX ст.

13. Німецька молодіжна мова бере свій початок в

- а) XIX ст.;
- б) XVII ст.;
- в) XVIII ст.;
- г) XVI ст.

14. Основними носіями сленгу наприкінці XVI – початку XVII ст. були

- а) студентська молодь;
- б) інтелігенція;
- в) декласовані елементи;
- г) торговці.

15. А. Барер та Ч. Г. Леланд (1967) називають «середньосленговою епохою» період

- а) кінець XVII – перша половина XVIII ст.;
- б) XVI – XVII ст.;
- в) друга половина XVI – перша половина XVII ст.;
- г) XVIII ст.

16. Наприкінці XIX ст. аргі міських злочинних груп отримало назву *блатна музика* в

- а) Англії;
- б) Росії;
- в) Німеччині;
- г) Франції.

17. У другій половині XIX ст. по відношенню до торгових мов пріоритетну роль відігравало аргі

- а) злочинців, злодіїв;
- б) професійне;
- в) молодіжне;

г) міське.

18. У XIX ст. існувало близько 70 умовних мов в

а) Україні;

б) Іспанії;

в) Франції;

г) Росії.

19. Арго поступово втрачало свою колишню замкнутість і таємний характер у

а) XVII ст.;

б) XVI ст.;

в) другій половині XVII – на початку XVIII ст.;

г) XIX – на початку XX ст.

20. Думка, що злодійський жаргон неможливо розглядати окремо від інших жаргонів, які з ним тісно пов'язані, належить

а) В. Тонкову;

б) В. Д. Бондалетову;

в) Ф. Гроузу;

г) Т. Ракедзону.

21. У XIX ст. в багатьох мовах домінує жаргон

а) професійний;

б) декласованих елементів;

в) солдатський;

г) молодіжний.

22. Однією з перших лексикографічних робіт, в якій використовується термін *сленг*, є словник

а) Г. Ендрюса;

б) Дж. К. Хоттена;

в) Ф. Гроуза;

г) А. Барера та Ч. Г. Леланда.

23. Приблизно з середини XIX ст. римований сленг було широко поширено в

а) Україні;

- б) Німеччині;
- в) Франції;
- г) Великобританії.

Список рекомендованої літератури до другого розділу

(Примітка: У списку рекомендованої літератури до другого розділу цифра в дужках (поряд із порядковим номером) позначає порядковий номер джерела в бібліографічному списку).

- 1.(7). Блумфилд Л. Язык. Москва : Прогресс, 1968. 608 с.
- 2.(10). Бондалетов В. Д. Условные языки русских ремесленников и торговцев. Условные языки как особый тип социальных диалектов. Рязань : Рязанский гос. пед. ин-т, 1974. Вып. 1. 111 с.
- 3.(21). Гамов А. Н. Сравнительный анализ общего и специального сленга в макросистеме английского просторечия. *Вестник РУДН, серия Теория языка. Семиотика. Семантика*. 2016. № 1. С. 151–163.
- 4.(24). Горбач О. Т. Арго в Україні. Львів : Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2006. 688 с.
- 5.(29). Грачев М. А. Русское арго. Нижний Новгород : НГЛУ, 1997. 246 с.
- 6.(31). Грачев М. А. Интервенция криминального языка. *Наука и жизнь*. Москва, 2009. № 4. С. 128–132.
- 7.(37). Дзендзелівський Й. Український бурсацько-семінарський жаргон середини ХІХ ст. На матеріалах повісті «Люборацькі» А. Свидницького. *Дзендзелівський Й. Українське і слов'янське мовознавство : збірник праць*. Львів : Наукове товариство ім. Т. Г. Шевченка, 1996. С. 353–359.
- 8.(42). Жирмунский В. М. Национальный язык и социальные диалекты. Ленинград : Художественная литература, 1936. 300 с.
- 9.(47). Йордан Й. Романское языкознание. Москва : Прогресс, 1971. 620 с.
- 10.(60). Ларин Б. А. Западно-европейские элементы русского воровского арго. *Язык и литература*. Ленинград, 1931. Т. 7. С. 113–130.

- 11.(63). Липатов А. Т. Сленг как проблема социолектики : монография. Москва : Элпис, 2010. 318 с.
- 12.(64). Лукашанец Е. Г. Славянские социальные диалекты: сравнительнотипологическая характеристика. *XII международный съезд славистов*. Минск; Краков, 1998. С. 1–24.
- 13.(68). Масенко Л. Т. Нариси соціолігвістики. Київ : Видавничий дім Києво-Могилянська академія, 2010. 241 с.
- 14.(83). Ретинская Т. И. Социолінгвістический и функциональностилистический анализ французских профессиональных аргю : дис. ... доктора филол. наук : 10.02.05. Орел, 2012. 366 с.
- 15.(90). Рябичкина Г. В. Проблемы субстандартной лексикографии английского и русского языков: теоретический и прикладной аспекты : дис. ... доктора филол. наук : 10.02.20. Пятигорск, 2009а. 503 с.
- 16.(91). Рябичкина Г. В. Английская субстандартная лексикография (середина XVI в.–середина XIX в.) : монография. Астрахань : Издательский дом Астраханский университет, 2009б. 274 с.
- 17.(102). Ставицька Л. О. Аргю, жаргон, сленг: Соціальна диференціяція української мови. Київ : Критика, 2005. 464 с.
- 18.(105). Степанова М. Д., Чернышева И. И. Лексикология современного немецкого языка. Москва : Высшая школа, 1962. 311 с.
- 19.(106). Стойков С. Социальные диалекты. *Вопросы языкознания*. Москва : Изд-во АН СССР, 1957. № 1. С. 78–84.
- 20.(108). Стратен В. В. Аргю и арготизмы. Известия комиссии по русскому языку. Ленинград : АН СССР, 1931. Т. 1. С. 111–147.
- 21.(117). Чернышев В. И. Список слов портновского языка. *Изв. Отдел. русского языка и словесности Академии наук*. 1898. Т. 3, кн. 1. С. 251–262.
- 22.(118). Шаповал В. В. Миф об аргю. *Родина*. Москва, 2006. С. 48–52.
- 23.(122). Шор Р. О. Язык и общество. Москва : Либроком, 2010. 160 с.
- 24.(128). Andrewes G. Dictionary of the Slang and Cant Languages: ancient and modern. London : G. Smeeton, 1809. 12 p.

25.(131). Barrère A., Leland C. G. A Dictionary of Slang, Jargon, and Cant : in 2 vol. London : George Bell & Sons, 1897. Vol 1. xix, 500 p.

26.(132). Barrère A., Leland C. G. A Dictionary of slang, jargon, and cant, embracing English, American, and Anglo-Indian slang, Pidgin English, tinkers' jargon and other irregular phraseology. With a new Introduction by Eric Partridge : in 2 vol. The Ballantyne Press. MDCCLXXXIX. Republished by Gale Research Company. Detroit : Gale Research Co., Book Tower, 1967. Vol. 1. P. v–xi, xiii–xxiii.

27.(133). Bee J. Slang. A Dictionary of the Turf, the Ring, the Chase, the Pit, of Bon Ton, and the Varieties of Life, London : T. Hughes, 1823.

28.(134). Bee J. Sportsman's Slang: A New Dictionary of Terms. London : W. Lewis, 1825. XVI, 202 p.

29.(137). Coleman J. The Life of Slang. Oxford : Oxford University Press, 2012. 354 p.

30.(138). Delaplace D. L'origine facétieuse des dictionnaires d'argot. *Лексика и лексикография*. Москва : Отд. ист.-филол. наук РАН; ОрелГТУ, 2008. Вып. 19. С. 141–149.

31.(139). Ducange, Anglicus. The Vulgar Tongue: A Glossary of Slang, Cant, and Flash Words and Phrases, Used in London, from 1839 to 1859... Second edition, Improved and much Enlarged. London : Bernard Quaritch, 1859. 80 p.

32.(141). Engelenhoven A. V. Lirasniara, the sung language of Southwest Maluku (East-Indonesia). *Wacana*. 2010. Vol. 12, № 1. P. 143–161.

33.(149). Gonçalves M. F. "Portuguese slang" and Brazilian words at the beginning of the 20th century: the dictionary of Alberto Bessa. *Linguagem – Estudos e Pesquisas*. 2014. Vol. 18, № 2. P. 17–42.

34.(153). Grose F. A Classical Dictionary of the Vulgar Tongue. London : Printed for S. Hooper, 1785. v, 182 p.

35.(155). Hall B. H. A Collection of College Words and Customs. Cambridge, MA : John Bartlett, 1851.

- 36.(160). Hotten J. C. A dictionary of modern slang, cant and vulgar words, used at the present day in the streets of London. London : John Camden Hotten, Piccadilly, 1860. xvi, 300 p.
- 37.(165). Kipling R. Ballads and Barrack-Room Ballads. New York : Published by Macmillan and Co, 1892. 207 p.
- 38.(166). Kluge F. Deutsche Studentensprache. Straßburg : Verlag Karl J. Trübner, 1895. X, 136 s.
- 39.(171). Lebedeva S. V., Astakhova N. V. Main features of youth jargon: synchronic analysis. *Russian linguistic bulletin*. 2016. 3(7). P. 125–127.
- 40.(174). Llorca Ibi F. X. The Tuna Lexicon, a Mediterranean Sociocultural Creation. *Revista de Dialectologia y Tradiciones Populares*. 2017. 72, 1. P. 221–244.
- 41.(177). Matsell G. Vocabulum, or, the Rogue's Lexicon. Compiled from the most Authentic Sources. New York : George W Matsell & Co, 1859.
- 42.(189). Partridge E. Slang to-day and yesterday. London : Routledge & Kegan Paul LTD, 1954. ix, 476 p.
- 43.(191). Pop, A.-M., Sim M.-A. Business English outside the box. Business jargon and abbreviations in business communication. *Annals of the University of Oradea: Economic Science*. 2014. 24, 2. P. 111–119.
- 44.(195). Razuvaeva O. Slang in the Turkish Language as a Social, Linguistic, and Semiotic Phenomenon. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 2009. 8, 1. P. 299–316.
- 45.(197). Saber A. Lexicogenic matrices and institutional roles of U.S. military jargon. *Lexis in Languages for Specific Purposes*. 2018. 11. P. 1–22.
- 46.(202). Spears R. A. Slang and euphemism. New York : Jonathan David Publishers, Inc. Middle Village, 1981. xxviii, 448 p.
- 47.(206). Thorne T. Dictionary of Contemporary Slang. London : A&C Black Publishers Ltd, 2007. XIII, 494 p.
- 48.(210). Vaux J. H. Memoirs of James Hardy Vaux. London : W. Clowes, 1819.

3. РІЗНОВИДИ, ХАРАКТЕРИСТИКА СОЦІАЛЬНИХ ДІАЛЕКТІВ У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХХ ст.

Спираючись на матеріал розділу, наукову та навчальну літературу, студент має можливість поглибити та розширити свої знання з курсів «Вступ до мовознавства», «Загальне мовознавство»; вивчити різновиди арго, жаргону, сленгу, характеристики, особливості їх утворення та функціонування в різних мовах та країнах у першій половині ХХ ст. Інтерес для вивчення становлять питання: а) арго злочинців, злодіїв, шахраїв, гравців в азартні ігри; причини їхньої популярності, тісний зв'язок з іншими арго; арго різних професій, вікових, громадських груп, фронтових; поява нових таємних мов; процес розчинення арго в загальнорозмовних мовах; б) еволюція жаргону, його подальша диференціація; характерні особливості професійних, групових жаргонів; активізація фронтового, молодіжного жаргону; поява та функціонування нетипових форм жаргону; в) причини популярності сленгу; виділення загального й спеціального сленгу та численних його різновидів; лідируючі позиції американського сленгу та вплив його на сленг в інших країнах. Цей розділ надасть теоретичну та практичну допомогу студентам в освоєнні програмного матеріалу.

Розділ складається з трьох підрозділів: 3.1. Різновиди, характеристика арго в першій половині ХХ ст.; 3.2. Різновиди, характеристика жаргону в першій половині ХХ ст.; 3.3. Різновиди, характеристика сленгу в першій половині ХХ ст. Розкрито питання історичного розвитку, різновидів соціальних діалектів. Відображено характеристику, лінгвістичні особливості арго, жаргону, сленгу в аналізованій період; наведено численні приклади соціальних діалектів із різних мов.

Окрім основного текстового матеріалу, у розділі наведено питання для самоконтролю, тестові завдання, висновки та узагальнення, список рекомендованої літератури.

3.1. Різновиди, характеристика арго в першій половині ХХ ст.

Незважаючи на поступальний розвиток жаргону та сленгу, у першій половині ХХ ст. арго все ще відіграє важливу роль у багатьох мовах. У перші десятиліття ХХ ст. у Франції, Німеччині, Англії, Румунії, Росії, Україні, США, Мексиці, Малайзії, Індонезії, Філіппінах арго широко розповсюджено серед злочинців, злодіїв, шахраїв, гравців в азартні ігри. У Мексиці відоме арго контрабандистів та мігрантів (існує і нині) (Meneses, 2010). У Джакарті (Індонезія) аж до 1960-х рр. в обігу було кримінальне арго (criminal argot) (Hoogervorst, 2014). Багатий арготичний матеріал з румунського арго бухарестських околиць (1920–1930) знаходимо в романі Е. Барбу "Яма" (1957) (Йордан, 1971). У США в перші десятиліття ХХ ст. іноді у відповідь на специфічні обставини з'являються особливі різновиду карного арго: продавців наркотиками, рекетирів, тюремне, бродяг, мандрівних робочих. Е. Сепір (1933) у цей період виділяє таємні мови: злодійську і дитячу. Популяризації злочинного арго, у т. ч. за межами країни, сприяли численні американські кінофільми, журнали, книги, словники злочинного світу (Coleman, 2012). В Японії конфіденційну мову інго (ingo) використовують декласовані елементи, злочинні угруповання, такі, наприклад, як якудза (yakuza), злодії (Taqdir, 2016). У Росії серед таємних мов злочинних елементів виділяються: злодійська, арештантська (Попов, 1912), каторжанська (Фабричний, 1923).

У Росії злодійське арго, що веде початок з давніх-давен, не втратило своєї функції в першій половині ХХ ст. Хоча треба відзначити значні трансформації, що виникли в цьому арго в 30 – 50-ті рр. ХХ ст.: це, по-перше, розширення та оновлення його словника і, по-друге, долучення до нього крім карних злочинців, політичних в'язнів. По суті, з арго, яке в дореволюційний час мало досить вузьке, і до того ж цілком певне, коло носіїв, «жаргон декласованих» перетворився на тюремно-табірний жаргон, що набув поширення в соціально строкатому середовищі: з ним були знайомі, ним активно користувалися не тільки «злодії в законі», «домушники»,

«ведмежатники» та інші представники кримінального світу, а й нещодавні інженери, партслужбовці, військові, селяни, артисти, лікарі, поети, журналісти, студенти, що склали багатомільйонне населення таборів (Крысин, 1989).

Після революційних подій 1917 р. в Росії зазнала деяких змін блатна мова. Вона перестала бути таємною, поступово втрачала своє значення як арго. У 1920-і рр. блатна мова стала надбанням вулиці, особливо безпритульних. Блатні слівця стали проникати в робоче і навіть інтелігентське середовище, в комсомольське та шкільне (Стратен, 1931). Деякі студенти пишалися знанням таких блатних слів, як *клифт* «костюм», *винта нарезать* «утекти» та ін. (Грачев, 2009). Є. Д. Поліванов (1931) вважає, що в Росії після революційних подій 1917 р. єдиної блатної мови (крім мови справжніх кримінальних злочинців) не було. Були тільки вельми різноманітні жаргони, що наближалися до *блатної музики* (повій, шулерів, безпритульних тощо). Іноді вони вже не носили криптолалічного характеру.

У післяреволюційні роки (1917–1926) в Росії існує дитяче арго, в якому присутні різні гілки блатної мови: арго позашкільних дитячих співтовариств (безпритульних та ін.), арго співтовариств школярів (вихованці дитячих будинків та ін.), арго, що розчиняється в звичайній, часто діалектальній мові, тобто втрачає свою основну властивість бути таємною «мовою». У дитячому арго деякі арготизми виявляються загальними для мови дорослих та дітей. Однак є й слова, які не входять до лексики дорослих: *зазэкаться* «влопатися, попастися», *шамалка* «їжа», *шпайка* «зброя». Багато слів дитячої таємної мови вживаються без необхідності зберігати таємницю, що говорить якщо не про її розкладання, то про розчинення в повсякденному дитячому мовленні: *грубенький* «підходящий», *грубо* «добре» (Виноградов, 1926).

В Україні в 1920 – 1930-і рр. формується міське арго (арго «блатних»). Міське злодійське та вуличне арго на території України пов'язане із спорідненими слов'янськими мовами – російською, польською, що зумовлено

частими переміщеннями злочинців, і, як наслідок, широким поширенням арго (Горбач, 2006).

Вищезгадані арго злочинців, декласованих елементів носять інтернаціональний характер. З ними тісно пов'язані інші арго.

У першій половині ХХ ст. в багатьох країнах поширене арго представників різних професій, вікових, громадських груп. З початку ХХ ст. в Південно-Східній Азії, а саме в Західній Малайзії, Індонезії, на Філіппінах свої секретні мови (арго) мають мисливці, шамани, рибалки, торговці, працівники секс-бізнесу та злодії. Особливий тип малангського (Malang, Індонезія) арго аж до 1970-х рр. побутував серед торговців золотими прикрасами з метою утримання секретом від сторонніх комерційної інформації (Hoogervorst, 2014).

У Росії на початку ХХ ст. свою особливу «мову» має кожна громадська група людей – бурсаки, крющники, солдати, селяни, робітники фабрик та заводів; у цих «мовах» існує маса особливих слів і виразів, зрозумілих і добре відомих лише носіям цих «мов» (Фабричний, 1923). Звичайно, це вже не справжні арго, а тільки мови з елементами арго. Великий інтерес представляє мова торговців, яка, як і «блатна музика», була таємним жаргоном заради несумлінних угод. Жвава мова коробейника не завжди була зрозуміла звичайному, не торговому люду. Тайною мовою спілкуються і дрібні торговці-крамарі, а також розкольники (Тонков, 1930). Мови відхожих промислів у Росії дожили до початку 30-х рр. ХХ ст., хоча залишки їх можна було спостерігати десь у розмові старожилів ще в 60-х рр. ХХ ст. (Степанов, 1975). В Україні залишки лірницького, жебрацького, професійного арго збереглися до 40-х – 60-х рр. ХХ ст. (Дзендзелівський, 1996; Аркушин, 1996).

З початку ХХ ст. у Франції починає формуватися загальне арго (*argot commun*), яке дедалі все більш змикається з просторіччям і фамільярною французькою мовою. Елементи *argot commun* (його можна порівняти за своєю природою та обсягом зі сленгом) відомі всім носіям французької мови (François, 1968; François Geiger, 1989).

У роки першої світової війни (1914–1918) в умовах бойових дій на фронтах була необхідність певної таємної мови для координації бойових дій, що сприяло формуванню особливої лексики – фронтового арго (Bergounioux, 2012). Це фронтові арго: французьке, італійське, португальське, німецьке (Йордан, 1971), російське, українське (Горбач, 2006) та ін. Фронтове арго використовували в спілкуванні й військовополонені, зокрема італійські. Протиборствуючи цензурі, військовополонені описували своє важке становище, вдаючись при цьому до різних метафоричних і перифрастичних виразів, синонімічних забороненому слову (Йордан, 1971).

У деяких країнах нові таємні мови продовжували з'являтися та існувати в середині ХХ ст. та пізніше. В Індонезії під час війни за незалежність (1945–1949) виникло арго *Босо Валікан* (*Bòsó Walikan*). Ця перевернута мова була створена, щоб вводити в оману шпигунів, які збирали інформацію на користь голландців. Ті, хто не міг говорити досить швидко на зазначеному арго, розглядалися як потенційні вороги. Для засекречування мови застосовувалася перестановка слів. Пізніше (1950–1960) це арго використовували продавці квитків у кінотеатрах Малангу: останні кіносеанси в кінотеатрах використовувалися членами банди для своїх зустрічей. До 1970-х рр. Босо Валікан залишався маргіналізованим арго, яким користувалися злочинці та велосипедисти. Згодом через студентів, футбольних уболівальників Босо Валікан став широко використовуватися в суспільстві (Hoogervorst, 2014). Босо Валікан застосовувався в спілкуванні переважно з однолітками, старші люди не сприймали цю мову, вважаючи сленгом, тим більше, що багато слів були принизливими (Yannuar, 2018).

В Україні після другої світової війни арго ґрунтовно змінилося, воно інтернаціоналізувалося: наприклад, львівське арго, яке раніше більше тяжіло до польського, увібрало в себе багато русизмів, наблизившись тим самим до арго Києва, Одеси та Харкова (Горбач, 1983).

У більшості мов у середині ХХ ст. продовжується процес розчинення арго в загальнорозмовних мовах. С. Стойков (1957) у середині ХХ ст.

відзначає поступове зникнення таємних говірок у Болгарії разом із зникненням суспільної категорії «декласованих». У цей період таємні говірки розширили і змінили свою функцію, поєднуючись значною мірою з груповими говірками міських «низів» і особливо з говірками молоді.

1. Назвіть країну, в якій у першій половині ХХ ст. існувало арго контрабандистів та мігрантів.

2. Охарактеризуйте трансформації, що сталися в російському злочинському арго в 30 – 50-ті рр. ХХ ст.

3. Охарактеризуйте «блатну мову» в Росії після революційних подій 1917 р.

4. Назвіть гілки «блатної мови», які існували в дитячому арго Росії в післяреволюційні роки (1917–1926).

5. З якими мовами пов'язане міське злочинське та вуличне арго на території України в 1920 – 1930-ті рр.?

6. Коли у Франції почало формуватись загальне арго?

7. У якій країні виникло і існувало арго Босо Валікан (Bòsó Walikan)?

3.2. Різновиди, характеристика жаргону в першій половині ХХ ст.

У першій половині ХХ ст. жаргон продовжує еволюціонувати, відбувається його подальша диференціація. Виділяються жаргони: а) професійні; б) корпоративні (групові). У рамках групових жаргонів дедалі більше домінують молодіжні. Жаргони активно функціонують у німецькій, російській, українській, англійській, американській англійській, французькій, болгарській та інших мовах.

На початку ХХ ст. в багатьох мовах виявляють себе професійні жаргони. У англійській – різних професій, сервісу, торгівлі, ремесел, технічних наук,

мистецтва, гуманітарних наук (Partridge, 1954). Дж. Б. Гріноу та Г. Л. Кітредж (1901) в американському англійському виділяють діловий, комерційний жаргони (комівояжерів, торговців, державних службовців). У німецькій мові професійний жаргон використовують селяни, мисливці, гірники, ремісники, годувальниці, купці, моряки, філософи, математики, юристи, канцелярські службовці (Hirt, 1909); у французькій – м'ясники (Балли, 2001); в українській – друкарі, шахтарі, золотокопи, сріблокопи, ковалі, моряки (Широцький, 1998), робітники (Горбач, 2006).

На початку ХХ ст. в багатьох мовах функціонують групові жаргони. У французькій – злочинській (Балли, 2001); в англійській – спортивний, спортивних ігор (Partridge, 1954); в американській англійській – релігійний, соціальних класів та ін. (Partridge, 1954); у німецькій – злочинців, злочинський, релігійний, поетів та ін. (Hirt, 1909; Kluge, 1901); в українській – тюремний, копателів скарбів (Широцький, 1998). На території СРСР з 1920-х рр. групові жаргони еволюціонують. На основі злочинської мови з'являються різні жаргони – діалектальні варіації (мови повій, шулерів, безпритульних та ін), які вже не є таємними (Поливанов, 1931).

На початку ХХ ст. в багатьох країнах активно заявляє про себе молодіжний жаргон. У французькій мові свій жаргон існує практично у всіх великих закритих навчальних закладах (Балли, 2001). В американській англійській мові лінгвісти Дж. Б. Гріноу та Г. Л. Кітредж (1901) фіксують жаргони учнів, студентів, спорту. У німецькій мові є спеціальні мови (жаргони) молоді, школярів, студентів. Студентська мова є одночасно мовою певного вікового класу та певного стану (Hirt, 1909). Звертає на себе увагу базельська студентська мова (мова студентів Базельського університету), яка увібрала в себе всю різноманітність німецького жаргону молодих людей з інших університетів, усе, що було накопичено за попередні століття (Meier, 1910). З початку ХХ ст. німецький студентський жаргон виходить за межі університетів, коло його носіїв розширюється. «Своєю» мовою вже користуються гімназисти, школярі, учні реальних училищ та ін., вона

проникає в розмовну літературну мову. По суті, це вже єдиний молодіжний жаргон (Россихина, 2009). К. В. Широцький (1998) у 1904 – 1906 рр. фіксує в Україні бурсацько-семінарський жаргон. У Росії на початку ХХ ст. зафіксовано молодіжні жаргони: кадетський, гімназичний, інститутський, училищний, семінаристів, безпритульних та ін. У цей період, на відміну від ХІХ ст., спостерігається тенденція до виходу молодіжних жаргонів за рамки соціальних груп, що їх породили. Носіями молодіжного жаргону є вже не лише учні різних навчальних закладів, а й фабрично-заводська молодь (Россихина, 2009). У 20-ті рр. ХХ ст. вчені спостерігають активний вплив на мовлення учнів, фабрично-заводської молоді злочинського жаргону, «блатної музики». Багато в чому це відбувається через безпритульних (Селищев, 1928). У той самий час, С. О. Копорський (1990) зазначає, що жаргонізми потрапляють до школярів значною мірою «вивітряними», які втратили специфічний злочинський професійний характер. У промові школярів злочинський словник очищується. Адаже учень часто вживає жаргонізми, не знаючи їхнього основного значення і вкладаючи в них свій зміст, свої переживання та настрої.

У Німеччині після 1945 р. молодіжний жаргон почав формуватися як нове явище в німецькій мові та в житті суспільства. Його поява пов'язана з виникненням та бурхливим розвитком *молодіжної культури*, з такими її розділами як молодіжна музика, молодіжні танці, молодіжний спорт, молодіжна мода (Краморенко, 2008).

У першій половині ХХ ст. жаргон молоді популярний у Болгарії. Ось чому перші дослідження соціальних діалектів у болгарській лінгвістиці були зосереджені на жаргонній мові студентів, солдатів, загалом на мові молоді, молодіжному сленгу.

Ряд дослідників у першій половині ХХ ст. звертає увагу на існування нетрадиційних форм жаргону. Наприклад, жаргон часто використовують у торгівлі серед людей різної національності, тоді його називають лінгва франка (*Lingua Franca*); існує англо-китайський торговий жаргон Далекого Сходу – так званий піджин-інгліш, а також лінгва франка, відомий як чинукський

жаргон, Біч-ла-Мар (Beach-la-Mar) – торговий жаргон тихоокеанських плантацій тощо. Зазначені жаргони відомі, починаючи з XVI ст. (Блумфілд, 1968; Шор, 2010). У Західній Африці на ґрунті торгівлі рабами використовуються торгові жаргони: петидж негре (petij négre), негрсько-англійський, негрсько-португальський. Зазначені жаргони Р. Й. Шор (2010) називає «змішаними мовами». Л. Блумфілд (1968) зазначає наявність лінго, жаргону, яким американець, відвідуючи нетрі чи подорожуючи за кордоном, підміняє англійську (тобто перекручує англійську мову) для того, щоб її зрозумів іноземець. На думку В. О. Хом'якова (1971), вищевказані мовні утворення не є, звичайно ж, «чистим» жаргоном. Вони не входять до англійського просторіччя і, тим більше, до спеціального сленгу. Л. Блумфілд (1968) у 1933 р. виділяє мову, якою іноді господарі розмовляють зі своїми підлеглими, що не володіють нормальною літературною мовою. У результаті, прислуга засвоює цю мову – спрощений «дитячий» варіант «вищої» мови (умовний жаргон).

1. *Які жаргони були найпоширенішими в першій половині XX ст.?*
2. *Які жаргони зазначає К. В. Широцький в українській мові на початку XX ст.?*
3. *Охарактеризуйте фронтовий жаргон, що існував у німецької армії в роки другої світової війни.*
4. *Дайте характеристику німецької молодіжної мови на початку XX ст.*
5. *На яких соціальних діалектах було зосереджено увагу болгарських учених у першій половині XX ст.?*
6. *Розкажіть про нетрадиційні форми жаргону в першій половині XX ст.*

3.3. Різновиди, характеристика сленгу в першій половині ХХ ст.

На початку ХХ ст. сленг придбав велику кількість нових шанувальників у багатьох мовах. Англійський сленг, який передувє першій світовій війні, мало змінився в порівнянні зі сленгом, характерним для середини ХІХ ст. Після першої світової війни цей сленг також розвивався повільно (Coleman, 2012). Е. Партрідж (1954) у 1933 р. виділяє *the standard* або *norm of slang* і *kinds of slang other than standard*, що відповідає приблизно поняттям *загальний сленг* і *спеціальний сленг*. Указує, що існує величезна кількість видів сленгу: *кокні, трактирний, робітників, торговців, комерційний, рекламний, журналістів, літературних критиків, видавництва та друкованої справи, юридичний, медичний, церковний, парламентаріїв та політиків, державних шкіл та університетів, громадський, мистецтва, театральний, спорту та спортивних ігор, циркового життя, моряків, солдатів, сімейний, ідиш* та ін. Автор у своїй книзі розглядає 24 найбільш важливі види, які багато в чому нагадують види сленгу, описані Дж. К. Хоттенном у його словнику (1860). Наприклад, сленг журналістів: *chuck out Ink* «кинути чорнило» (написати статтю), *dodo* «Скотланд-Ярд», *flimsy* «копія на дуже тонкій кальці»; друкарів: *clicker* «бригадир у друкарні», *codocity* «дурість», *copy* «копіювати»; політиків: *Left Centre* «Лівий центр» (застосовується до обережних лібералів), *make all right* «зроби все правильно» (пообіцявши заплатити за голос), *perplexed and transient phantom* «здивований і минулий фантом» (це сленг на ходулях – стосовно до політика, який зазнає невдачі і зникає).

Після першої світової війни буйно розквітає американський сленг. Особливо цьому сприяє розвиток та популярність кіно, радіо, телебачення, музики та в цілому індустрії розваг. Американське кіно, з великою кількістю сленгових слів, з початку ХХ ст. чинить особливо сильний вплив на загальний сленг в англійській мові. Наприклад: *mutt* "a fool", *boob* "a fool", *junk* "worthless goods or possessions". Сленг з американського кіно спонукає британську, австралійську молодь до наслідування використання вульгарного і навіть

кримінального сленгу, сприяє стиранню відмінностей між національними сленгами при домінуванні американського (Coleman, 2012).

У США в 20-і рр. ХХ ст. сленг популярний серед молодих жінок легкої поведінки та їхніх партнерів: *bun-duster*, *cellar-smeller*, *scandal* (Coleman, 2012).

Особливе явище в США – сленг музикантів з числа афро-американців. Він поширений у 1920 – 1930-і рр. серед афро-американських студентів, які навчалися в університетах США. Цей сленг відрізнявся від мови білих американських студентів та мови інших афро-американців; отримав розвиток у перші чотири десятиліття ХХ ст. завдяки радіо, яке популяризувало джаз та сленг афро-американців, впроваджувало його в широкі маси. Наприклад: *canary* “a female vocalist”, *jive* “misleading or dishonest speech”, *corny* “outdated; unsophisticated; sentimental”, *jitterbug* “a jazz or swing enthusiast” тощо. З 1940 р. сленг музикантів США розвивався під впливом афро-американського сленгу, став загальномолодіжним (Coleman, 2012).

Канадські студенти, які навчалися в американських університетах, мали свій сленг. До того ж приблизно половина цих сленгових термінів канадського походження (Coleman, 2012).

Розвитку сленгу в США сприяли обидві світові війни, особливо перша. У 1940 – 1950-і рр. сленг продовжували використовувати учасники другої світової війни. Активно сленг застосовувала молодь, поповнюючи його військовими сленговими термінами. У зазначений період у лікарів, поліції, персоналу ресторанів та інших подібних груп був популярний професійний сленг (Coleman, 2012).

До кінця ХІХ ст. сленг застосовувався переважно на англомовному ґрунті. У першій половині ХХ ст. сленг поширюється й іншими мовами, особливою популярністю користуючись у молоді. З першої половини ХХ ст. в Чехії існує сленг різних професій (шахтарів, гончарів, плотогонів), артистів, студентів, учнів професійно-технічних училищ та ін. (Губачек, 1980). У

Хорватії в цей період особливо популярний молодіжний сленг, у тому числі шкільний (Skelin Horvat, 2009).

У першій половині ХХ ст. в багатьох мовах набуває розвитку міський сленг, що підтверджує думку Е. Партріджа (1954), який стверджував, що сленг створюється і використовується, насамперед, у містах. Сленг у міста «принесли» фронтовики першої та другої світових воєн, його вбирала та розвивала молодь. У Росії міський жаргон набув поширення під впливом революційних потрясінь 1917 р. і громадянської війни, унаслідок трансформації злодійського аргю в жаргон. Подібне мало місце в українських містах, де існував бурсацький стиль молоді, спадщина злочинного аргю (Горбач, 2006).

З початку ХХ ст. в низці мов популярний військовий сленг. Наприклад, у Німеччині – особлива мова солдатів. Жаргон німецьких солдатів багато в чому подібний до мови студентів: спеціальний словник, що значно відрізняється від загальноживаного словникового складу та словників професійних мов. Тематика його пов'язана переважно з такими явищами, як авторитарне керівництво, небезпека, зброя, смерть, сексуальне життя. Основним способом утворення складових його лексичних одиниць є метафоричні перенесення та інші тропи (Крючкова, 1991). В англійській мові налічується близько вісімдесяти термінів військового сленгу, цікаві тим, що виникли під час війни; деякі були відомі до публікації словника Дж. К. Хоттена (1860): *balaclava* «вовняний підшоломник, який у роки першої світової війни одягали під каску взимку», *boobies' hutch* «місце для пиття в казармах», *S.O.* «особа, яка відмовляється нести службу з релігійних чи інших мотивів», *Pink Wine* “Chamrange” (Рожеве вино. Шампанське), *soldier's supper* «вечеря солдата». Сленг у спілкуванні активно використовували й італійські солдати (Partridge, 1954).

Формування жаргонних субкодів активізується внаслідок стихійних, важливих соціополітичних подій, таких як революції, війни, перебудови, що сприяють створенню жаргонного вокабулярія (Ставицька, 2005). Е. Партрідж

(1954) відзначає значний вплив війни на сленг. У багатьох мовах (англійській, американській англійській, італійській та ін) сленг отримав серйозний імпульс у роки першої світової війни. У бойовій обстановці він допомагає долати страх. Особливо активно сленг створювався і використовувався, насамперед, у піхоті, в окопах, оскільки в зазначений період засоби масової інформації не були широко поширені. У фронтовому сленгу першої світової війни активно використовувався солдатський сленг минулих років. Впливу фронтового сленгу піддавалися командні слова офіцерів та інструкторів, морський лексикон, лексикон авіаторів, солдатські прізвиська, уживання алкоголю, карткові ігри, спілкування з жінками, армійські історії, громадянська діяльність та ін. Зазначений сленг використовувався не тільки в усному спілкуванні, піснях, а й у пресі. У бойовій обстановці мав місце й офіцерський сленг (Partridge, 1954).

Фронтовий сленг був інтернаціональним, оскільки в національних арміях широко використовувався і сленг союзників (Coleman, 2012). Не випадково тому жаргонам діючих армій епохи першої світової війни притаманні абсолютно аналогічні тенденції розвитку в мовах різних країн, що воюють, наприклад, надзвичайна швидкість поширення окопного жаргону (Жирмунский, 1936), використання метафоричних іносказань іронічного, частково евфемістичного характеру щодо предметів бойової обстановки, богата синоніміка та ін. (Sperber, 1923).

Приклади фронтового сленгу/жаргону: *angel (or angel-face)* "a boyish-looking officer", *bag of rations* "a fussy person", *birdlime* "a recruiting sergeant" (Partridge, 1954); снаряди великого калібру: фр. *marmite* «сковорода», *sac à charbon* «вугільний мішок», *gros noir* «чорний товстун»; нім. *kohlenkasten* «вугільний ящик», *blindschleiche* «вуж»; рос. *чемодан*; рушнична куля: фр. *pruneau* «чорнослив»; нім. *blaue bohnen* «сині боби», *schwarze erbsen* «чорний горох», *fliegen* «мухи», *spatzen* «горобці», *bienen* «бджоли», *singvögel* «співочі птахи»; багнет: фр. *cure-dent* «зубочистка», *fourchette* «вилка» (Жирмунский, 1936); кулемет: нім. *stottertante* «тітка-заїка», *braut* «наречена»; польова кухня:

gulaschkanone «гармата, що стріляє гуляшем», *speckerbsenbatterie* «батарея, що стріляє салом та горохом» (Липатов, 2010).

У першій половині ХХ ст. активно поводить військово-морський сленг. Він грубіший, образливіший, ніж армійський. У морському сленгу є багато іноземних слів (французьких, італійських, голландських, іспанських). Він часто незрозумілий стороннім, швидко змінюється. Сленг, який старі моряки використовували в роки першої світової війни, містив багато термінів пізнього вікторіанського військово-морського флоту (остання чверть ХІХ ст.) і досить тісно пов'язаний з військово-морським флотом Г. Нельсона (кінець ХVІІІ–початок ХІХ ст.). Але вже в 1927 р. цей старий сленг практично зник, і був замінений на американізми, багато в чому взяті з американських мюзик-холів. Цей сленг уже слабо пов'язаний з морем (Partridge, 1954).

В армійському та морському сленгу багато слів відносяться до їжі. Наприклад: *a grub-spoiler is a cook; Tommy, for example, is soft bread; Old Jamaica, short for Old Jamaica rum, was sailors' rhyming-slang for the sun* та ін. (Partridge, 1954).

Фронтний сленг першої світової війни поширився і на інші сфери мови, використовувався в повоєнному повсякденному житті, як самими колишніми фронтниками, так і громадянським населенням (Partridge, 1954; Coleman, 2012).

У роки другої світової війни фронтний сленг набуває свіжого дихання: поширений у діючих арміях, серед військовополонених, партизанів (Хомяков, 1971; Гусякова, 2008). Його активно використовує офіцерський склад. Фронтники застосовують сленг як віддушину: *crud* «реальна чи уявна хвороба», *gremlin* «зла особа, з вини якої відбуваються неприємності в техніці», *fuck-up* «некомпетентна особистість, дивак» та ін. (Coleman, 2012). У цей період багато предметів армійського побуту, військові об'єкти та інші поняття в промові солдатів і офіцерів мали, поряд з офіційними, емоційно забарвлені назви, що витісняли звичайні, нейтральні, які в специфічних умовах бойової обстановки втрачали свою виразність. Наприклад, іменник *сабантуй*

позначав артилерійський обстріл, *самовары* – міномети; *огурцы, гостинцы* – снаряди чи міни; ворожий міномет певної системи називався *собакой*; оточення – *мешок, котел*; *кантоваться* – у промові фронтовиків мало значення «сидіти в тилу без діла». Деякі фронтові жаргонізми спочатку з'явилися як кодові назви за вимогами конспірації, а згодом поширилися у фронтовій обстановці: *хозяин* – командир частини, *хозяйство* – військова частина, *карандаши* – піхотинці тощо (Сучасна українська літературна мова, 1973).

У німецькій мові іронічно зневажливе ставлення солдатів фронтовиків до тих, хто відсиджується в тилу, знайшло своє відображення в таких, наприклад, позначеннях, як *heimkrieger, heimzierden*. Іntenдантський службовець у солдатській лексиці жартівливо-зневажливо позначався як *Nullenmacher*. Для комах, що дошкуляють солдатам в окопах, також створювалися жартівливі, фамільярні вирази, як, наприклад, *großmutter* «велика воша», *braune husaren* «блохи» та ін. (Степанова, Чернышева, 1962). Серед німецьких солдатів, що воювали на радянсько-німецькому фронті в 1941 – 1945 рр. устоялися і міцно закріпилися такі афористичні сленгізми, як: *Lange Beine machen* «утікати, рятуватися втечею» («мати довгі ноги») або *Geflügelte Fuße gekommen* «утікати на крилатих ногах» і *Ohne Musik abziehen* «йти без музики; драпати, рятуючись утечею» (пор. з російським фразеологізмом-антонімом «умирати, то з музикою»). «Військова канцелярія» отримала хльостку назву *Blechmide* «кузня брехні», а генералів, що кидають свої війська в «м'ясорубку» і військових хірургів-коновалів охрестили невтішними прізвиськами – *Metzger* та *Schlachmeister* (і тут і там – «м'ясник»). Цікавими є сленгові утворення, авторство яких належить американському військовому середовищу періоду другої світової війни: *soup* «щільна хмарність», «туман»; *boxer* «літак-бомбардувальник»; *little friend* «свій літак-винищувач» та ін. (Липатов, 2010).

Відомо, що німецький генеральний штаб у другій світовій війні приділяв сленгу велику увагу при вивченні англійської військової лексики. Підручники

з англійського військового перекладу, що видавалися німецьким генштабом, обов'язково включали розділи про військовий сленг (наприклад, Dolmetscher, Bereitschaft Sprachmittler, English, Berlin, 1944) (Судзиловский, 1973).

В американській та англійській пресі періоду другої світової війни можна знайти багато глузувань і дотепів щодо невмілого вживання військового сленгу німцями та японцями в їх агітаційних радіопередачах, звернених до американських військ, та в листівках (Судзиловский, 1973).

У роки другої світової війни свій сленг був у військових контррозвідників. Наприклад: *бабушка приехала* «умовний сигнал, що означав приблизно: “ми їх взяли”», *бутафорить* «грати, зображати щось з якоюсь метою при контактуванні з агентом або агентурною групою», *волкодав* «розшуковик, здатний брати живцем сильного, добре озброєного і який надає активний опір противника» тощо (Богомолів, 1988).

У 1940 – 1950-і рр. свій сленг продовжували вживати фронтовики, використовувала його й молодь (Coleman, 2012).

1. *Охарактеризуйте види сленгу, які виділяє Е. Партрідж (1954).*
2. *Що сприяло бурхливому розквіту американського сленгу після закінчення першої світової війни?*
3. *Який вплив на розвиток сленгу в США зробив сленг музикантів з числа афро-американських студентів у 1920 – 1930-і рр.?*
4. *Назвіть країни, в яких сленг користувався популярністю в першій половині ХХ ст.*
5. *Охарактеризуйте розвиток міського сленгу в першій половині ХХ ст.*
6. *Охарактеризуйте військовий сленг на початку ХХ ст.*
7. *В яких мовах набув розвитку фронтовий сленг у роки першої світової війни?*
8. *Охарактеризуйте військово-морський сленг першої половини ХХ ст.*

9. Наведіть приклади фронтового сленгу другої світової війни.

Висновки та узагальнення до третього розділу

Незважаючи на поступальний розвиток жаргону та сленгу, у першій половині ХХ ст. арго все ще відіграє важливу роль у багатьох мовах.

У перші десятиліття ХХ ст. у Франції, Німеччині, Англії, Румунії, Росії, Україні, США, Мексиці, Малайзії, Індонезії, Філіппінах та інших країнах арго широко поширене серед злочинців, злодіїв, шахраїв, гравців в азартні ігри.

У післяреволюційні роки (1917–1926) у Росії з'являється і поширюється дитяче арго. В Україні в 1920 – 1930-і рр. формується міське арго (арго «блатних»).

Мова декласованих елементів трансформується. Наприклад, після революційних подій 1917 р. в Росії зазнала деяких змін блатна мова. Вона перестала бути таємною, поступово втрачала своє значення як арго. У 1920-ті роки блатна мова стала надбанням вулиці, особливо безпритульних.

У середині ХХ ст. в багатьох країнах арго, як і раніше, популярне серед злочинних елементів; з'являються нові спільноти, які використовують таємні мови. Вищезгадані арго злочинців, декласованих елементів носять інтернаціональний характер, з ними тісно пов'язані інші арго.

У першій половині ХХ ст. в багатьох країнах поширене арго представників різних професій, вікових, громадських груп.

З 1914 р. в багатьох мовах (французькій, італійській, португальській, німецькій, російській, українській тощо) шириться фронтове арго, що сприяло координації бойових дій, арго військовополонених.

У деяких країнах нові таємні мови продовжували з'являтися та існувати в середині ХХ ст. та пізніше. Наприклад, в Індонезії, під час війни за незалежність (1945–1949) виникло таємне арго *Boso Walikan* (*Bòsó Walikan*) – перевернута мова, яка вводила в оману шпигунів.

У більшості мов у середині ХХ ст. продовжується процес розчинення арго в загальнорозмовних мовах.

У першій половині ХХ ст. жаргон продовжує еволюціонувати, відбувається його подальша диференціація. Виділяються жаргони: а) професійні; б) корпоративні (групові). У рамках групових жаргонів дедалі більше домінують молодіжні.

На початку ХХ ст. в багатьох мовах (англійській, американській, англійській, німецькій, французькій, українській) виявляють себе професійні жаргони.

Серед групових жаргонів популярні жаргони злочинців, злодійський, релігійний, поетів. У Радянському Союзі з 1920-х рр. на основі злодійської мови з'являються різні жаргони – діалектальні варіації (мови повій, шулерів, безпритульних та ін), які вже не є таємними.

На початку ХХ ст. в багатьох мовах активно заявляють себе молодіжні жаргони: студентський, гімназійний, школярів. Вони виходять за межі соціальних груп, утворюється єдиний молодіжний жаргон. У Німеччині після 1945 р. молодіжний жаргон почав формуватися як нове явище в німецькій мові та в житті суспільства. Його поява пов'язана з виникненням та бурхливим розвитком *молодіжної культури*, з такими її розділами, як молодіжна музика, молодіжні танці, молодіжний спорт, молодіжна мода.

Існують і нетрадиційні форми жаргону («змішані мови»): а) торговельні: лінгва франка (Lingua Franca); англо-китайський торговий жаргон Далекого сходу – піджин-інгліш; лінгва франка, відомий як чинукський жаргон; Біч-ла-Мар (Beach-la-Mar) – торговий жаргон тихоокеанських плантацій; б) рабовласницькі в Західній Африці: петидж негре (petij nègre), негрсько-англійський, негрсько-португальський. Відомий також лінго, жаргон, яким американець, відвідуючи нетрі чи подорожуючи за кордоном, підміняє англійську (перекручує) для того, щоб його зрозумів іноземець. В американській англійській існує мова спілкування господарів з прислугою, що погано володіє літературною мовою – умовний жаргон (дитячий).

На початку ХХ ст. сленг придбав велику кількість нових шанувальників у багатьох мовах. У той самий час, сам англійський сленг, що передував першій світовій війні, мало змінився в порівнянні зі сленгом, характерним для середини ХІХ ст. Е. Партрідж (1954), крім стандартного сленгу (the standard slang), виділяє спеціальний сленг і розглядає 24 найбільш важливих його види, які багато в чому нагадують види сленгу, описані Дж. К. Хоттеном у його словнику (1860).

У багатьох мовах (англійській, американській англійській, італійській та ін) сленг отримав серйозний імпульс у роки першої світової війни. Особливо це стосується фронтового сленгу, який мав інтернаціональний характер, широко переймався союзниками, використовувався як в усному спілкуванні, так і в піснях, пресі: *balaclava* «вовняний підшоломник»; *boobies' hutch* «місце для пиття в казармах»; *soldier's supper* «вечеря солдата». Пізніше, у післявоєнному житті, фронтовий сленг набув широкої популярності.

Після першої світової війни британський сленг розвивається повільно, американський – бурхливо. У США, Великобританії, Австралії сленг поширюється під впливом сленгових слів і виразів з американських кінофільмів. У США серед лікарів, поліції, персоналу ресторанів користується популярністю професійний сленг. У 1920-ті рр. сленгу віддані молоді жінки легкої поведінки та їхні партнери: *bun-duster*, *cellar-smeller*, *scandal*. У 1920 – 1930-і рр. популярний сленг музикантів з-поміж афроамериканських студентів, які навчалися в університетах США. Він впливає на сленг інших американських музикантів, стає загальномолодіжним.

У першій половині ХХ ст. сленг захоплює багато мов, особливо йому віддана молодь. У Франції формується *argot commun* (загальне арго, яке можна порівняти за своєю природою та обсягом зі сленгом), елементи якого відомі всім носіям французької мови. У Чехії існує сленг різних професій (у тому числі сленг артистів), а також сленг студентів, учнів професійно-технічних училищ. У Хорватії особливо популярний молодіжний сленг, зокрема шкільний.

У роки другої світової війни знову відродився фронтовий сленг. Він поширений у діючих арміях, серед контррозвідників, партизанів, військовополонених. Ось приклади сленгу американських військовослужбовців: *soup* «щільна хмарність», «туман»; *boxer* «літак-бомбардувальник»; *little friend* «свій літак-винищувач». Примітний сленг російських військових контррозвідників: *бабушка приехала* «умовний сигнал, що означає “ми їх узяли”»; *волкодав* «досвідчений розшуковик». У 1940 – 1950-і рр. свій сленг продовжували вживати фронтовики, використовувала його й молодь.

У першій половині ХХ ст. в багатьох мовах отримує подальший розвиток міський сленг. Сленг у міста «принесли» фронтовики першої та другої світових воєн, його вбирає та розвиває молодь. У Росії міський жаргон шириться під впливом революційних потрясінь 1917 р. і громадянської війни, унаслідок трансформації злодійського арго в жаргон. Подібне мало місце в українських містах, де існував бурсацький стиль промови молоді, спадщина злочинного арго.

Наприкінці першої половини ХХ ст. соціальні діалекти стають більш відкритими, розкутими, дедалі ширше захоплюють повсякденне мовлення. Збільшується кількість професійних та корпоративних угруповань, що використовують арго, жаргон, сленг.

Тестові завдання до третього розділу

1. У романі Е. Барбу «Яма» (1957) викладено багатий матеріал з арго
 - а) молдавського;
 - б) французького;
 - в) угорського;
 - г) румунського.
2. Е. Сепір (1933) виділив таємні мови
 - а) кримінальних елементів;
 - б) злодійську та дитячу;
 - в) ремісників;
 - г) злодіїв.
3. У Росії в злодійському арго відбулися значні трансформації в
 - а) 30 – 50-і рр. ХХ ст.;
 - б) першій половині ХХ ст.;
 - в) 40 – 50-і рр. ХХ ст.;
 - г) 10 – 20-і рр. ХХ ст.
4. Судження про те, що в Росії після революційних подій 1917 р. єдиної блатної мови (крім мови справжніх кримінальних злочинців) не існувало належить
 - а) Ю. С. Степанову;
 - б) В. М. Попову;
 - в) Б. О. Ларіну;
 - г) Є. Д. Поліванову.
5. Твердження про те, що міське та вуличне арго на території України пов'язане із спорідненими слов'янськими мовами – російською, польською належить
 - а) Л. Масенко;
 - б) Л. О. Ставицькій;
 - в) О. Т. Горбачу;

- г) Й. О. Дзендзелівському.
6. Особливий тип малангського (Malang, Індонезія) арго аж до 1970-х рр. побутував серед
- а) торговців золотими прикрасами;
 - б) студентів;
 - в) матросів;
 - г) сільськогосподарських робітників.
7. В Україні залишки лірницького, жебрацького, професійного арго збереглися до
- а) 40 – 60-х рр. ХХ ст.;
 - б) 50-х рр. ХХ ст.;
 - в) 60 – 70-х рр. ХХ ст.;
 - г) 40 – 50-х рр. ХХ ст.
8. З початку ХХ ст. у Франції почало формуватися арго
- а) молодіжне;
 - б) декласованих елементів;
 - в) професійне;
 - г) загальне.
9. Арго Босо Валікан (Bòsó Walikan) виникло в
- а) Марокко;
 - б) Індонезії;
 - в) Філіппінах;
 - г) Малайзії.
10. У першій половині ХХ ст. виділяються жаргони
- а) молодіжні, солдатські, матроські;
 - б) ремісників, соціальних класів;
 - в) професійні, корпоративні (групові);
 - г) злодійські, професійні.

11. Судження про те, що на території СРСР з 1920-х рр. на основі злодійської мови з'являються різні жаргони – діалектальні варіації (мови повій, шулерів, безпритульних та ін.), які вже не є таємними належить

- а) В. Д. Бондалетову;
- б) Б. О. Серебреннікову;
- в) О. О. Єлістратову;
- г) Є. Д. Поліванову.

12. Базельська студентська мова належить молодим людям

- а) Німеччини;
- б) Швейцарії;
- в) Франції;
- г) Іспанії.

13. У Росії молодіжні жаргони виходять за рамки соціальних груп, що їх породили в

- а) 30 – 40-і рр. ХХ ст.;
- б) 30-і рр. ХХ ст.;
- в) на початку ХХ ст.;
- г) 40-і рр. ХХ ст.

14. Після 1945 р. молодіжний жаргон почав формуватися як нове явище в мові

- а) українській;
- б) французькій;
- в) польській;
- г) німецькій.

15. У британському сленгу виділив *the standard or norm of slang and kinds of slang other than standard*, що відповідає приблизно поняттям *загальний сленг* і *спеціальний сленг*

- а) Е. Партрідж;
- б) Дж. Коулман;
- в) Дж. К. Хоттен;
- г) С. Б. Флекснер.

16. Після першої світової війни буйно розквітає сленг

- а) російський;
- б) французький;
- в) німецький;
- г) американський.

17. Твердження, що сленг створюється й використовується насамперед у містах, належить

- а) О. Т. Горбачу;
- б) С. Стойкову;
- в) Е. Партріджу;
- г) Л. Блумфілду.

18. Т. Б. Крючкова зазначає, що жаргон німецьких солдатів подібний до мови

- а) студентів;
- б) молодих робітників;
- в) декласованих елементів;
- г) торговців.

Список рекомендованої літератури до третього розділу

(Примітка: У списку рекомендованої літератури до третього розділу цифра в дужках (поряд із порядковим номером) позначає порядковий номер джерела в бібліографічному списку).

- 1.(2). Аркушин Г. Старицька мова (Арго сліпців-жебраків Західного Полісся). *Slavia orientalis*. 1996. Т. 14, № 2. С. 229–277.
- 2.(3). Балли Ш. Французская стилистика. Москва : Эдиториал УРСС, 2001. 392 с.
- 3.(7). Блумфилд Л. Язык. Москва : Прогресс, 1968. 608 с.
- 4.(8). Богомолов В. О. Момент истины (В августе сорок четвертого...). Москва : Правда, 1988. 480 с.
- 5.(20). Виноградов Г. С. Детские тайные языки. Сибирская живая старина : этногр. сб. Иркутск, 1926. Вып. 2(4). С. 87–112.
- 6.(23). Горбач О. Львівські проступницько-тюремні арготизми (до 1930-их років). Науковий Збірник Українського Вільного Університету. Мюнхен, 1983. Т. 10. С. 296–326.
- 7.(24). Горбач О. Т. Арго в Україні. Львів : Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2006. 688 с.
- 8.(31). Грачев М. А. Интервенция криминального языка. *Наука и жизнь*. Москва, 2009. № 4. С. 128–132.
- 9.(33). Губачек Я. О традиции изучения сленга в чешском языке. *Вопросы языкознания*. Москва : Наука, 1980. № 2. С. 127–136.
- 10.(34). Гусякова А. В. Особенности современного американского сленга (на материале прессы США за последнее десятилетие) : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Москва, 2008. 171 с.
- 11.(36). Дзендзелівський Й. Арго нововиживівських кожухарів на Волині. *Дзендзелівський Й. Українське і слов'янське мовознавство* : збірник праць. Львів : Наукове товариство ім. Т. Г. Шевченка, 1996. С. 245–285.

- 12.(42). Жирмунский В. М. Национальный язык и социальные диалекты. Ленинград : Художественная литература, 1936. 300 с.
- 13.(47). Йордан Й. Романское языкознание. Москва : Прогресс, 1971. 620 с.
- 14.(51). Копорский С. А. О культуре языка и речи молодежи (20-е годы). Русская речь. 1990. № 1. С. 88–97.
- 15.(52). Краморенко Г. И. Молодежный язык Германии в современной лингвистике: проблемы и перспективы. *Актуальные проблемы германистики и романистики*. Сборник статей по материалам межвузовской научной конференции. Смоленск : Изд-во СмолГУ, 2008. Ч. 1. С. 167–180.
- 16.(53). Крысин Л. П. Социолингвистические аспекты изучения современного русского языка. Москва : Наука, 1989. 188 с.
- 17.(56). Крючкова Т. Б. Социолингвистика в Германии. *Зарубежная социолингвистика*. Москва : Наука, 1991. С. 7–72.
- 18.(63). Липатов А. Т. Сленг как проблема социолектики : монография. Москва : Элпис, 2010. 318 с.
- 19.(80). Поливанов Е. Д. О блатном языке учащихся и о славянском языке революции. За марксистское языкознание. Москва, 1931. С. 161–172.
- 20.(81). Попов В. М. Словарь воровского и арестантского языка. Киев : Печатня, 1912. 128 с.
- 21.(85). Россихина М. Ю. Молодежный жаргон в русской и немецкой лексикографии XIX – XXI вв. : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.01, 10.02.19. Брянск, 2009. 281 с.
- 22.(95). Селищев А. М. Язык революционной эпохи: Из наблюдений над рус. яз. последних лет, 1917–1926. Москва : Работник просвещения, 1928. 248 с.
- 23.(102). Ставицька Л. О. Арго, жаргон, сленг: Соціальна диференція української мови. Київ : Критика, 2005. 464 с.
- 24.(104). Степанов Ю. С. Основы общего языкознания : учебное пособие. Москва : Просвещение, 1975. 271 с.

- 25.(105). Степанова М. Д., Чернышева И. И. Лексикология современного немецкого языка. Москва : Высшая школа, 1962. 311 с.
- 26.(106). Стойков С. Социальные диалекты. *Вопросы языкознания*. Москва : Изд-во АН СССР, 1957. № 1. С. 78–84.
- 27.(108). Стратен В. В. Арго и арготизмы. Известия комиссии по русскому языку. Ленинград : АН СССР, 1931. Т. 1. С. 111–147.
- 28.(109). Судзиловский Г. А. Сленг – что это такое? Английская просторечная военная лексика. Москва : Воениздат, 1973. 182 с.
- 29.(110). Сучасна українська літературна мова. Лексика і фразеологія / заг. ред. І. К. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1973. 439 с.
- 30.(112). Тонков В. А. Опыт исследования воровского языка. Казань : Татполиграф, 1930. 89 с.
- 31.(113). Фабричный П. Язык каторги. Каторга и ссылка: историко-революционный вестник. Москва : Изд-во Всесоюзн. об-ва полит. каторжан и ссыльно-переселенцев, 1923. № 6. С. 177–188.
- 32.(116). Хомяков В. А. Введение в изучение слэнга – основного компонента английского просторечия. Вологда : Вологодский гос-й пед-й ин-т, 1971. 104 с.
- 33.(121). Широцький К. В. Бурсацький жаргон української мови на Поділю. Збірник Харківського історико-філологічного товариства. Нова серія. Харків, 1998. Т. 6. С. 175–180.
34. (122). Шор Р. О. Язык и общество. Москва : Либроком, 2010. 160 с.
- 35.(135). Bergounioux G. Marcel Cohen, de l'arabe parlé à la sociologie du langage La question de l'argot. *Congrès Mondial de Linguistique Française. SHS Web of Conferences*. 2012. 1. P. 695–706. doi: 10.1051/shsconf/20120100110.
- 36.(137). Coleman J. The Life of Slang. Oxford : Oxford University Press, 2012. 354 p.
- 37.(143). François D. Les argots. Le Langage. Encyclopédie de la Pléiade. Paris : Gallimard, 1968. № 25. P. 620–646.
- 38.(144). François-Geiger D. L'argoterie. Paris : Sorbonnargot, 1989. 177 p.

39.(152). Greenough J. B., Kittredge G. L. Words and their ways in English speech. New York : The Macmillan Company, 1901. 456 p.

40.(157). Hirt H. Etymologie der neuhochdeutschen Sprache. München : Beck'sche Verlagsbuchhandlung, 1909. XV, 404 s.

41.(159). Hoogervorst T. G. Youth culture and urban pride. The sociolinguistics of East Javanese slang. *Wacana: Journal of the Humanities of Indonesia*. 2014. Vol. 15, № 1. P. 104–131.

42.(160). Hotten J. C. A dictionary of modern slang, cant and vulgar words, used at the present day in the streets of London. London : John Camden Hotten, Piccadilly, 1860. xvi, 300 p.

43.(167). Kluge F. Rotwelsch. Quellen und wortschatz der Gaunersprache und der verwandten Geheimsprache von Fridrich Kluge, Prof. an der Universitaet Freiburg i. B. I. Rotwelsches Quellenbuch. Strassburg, 1901. XVI, 519 s. (репринт : Berlin; New York, 1987).

44.(179). Meier J. Vorwort. Basler Studentensprache. Basel : Georg, 1910. S. III–XXVIII.

45.(180). Meneses G. A. On “Migras, Coyotes and Polleros”. The slang of undocumented migration in the Tijuana-San Diego region. *Ogigia*. 2010. 8. P. 15–31.

46.(189). Partridge E. Slang to-day and yesterday. London : Routledge & Kegan Paul LTD, 1954. ix, 476 p.

47.(191). Pop A.-M., Sim M.-A. Business English outside the box. Business jargon and abbreviations in business communication. *Annals of the University of Oradea: Economic Science*. 2014. 24, 2. P. 111–119.

48.(199). Sapir E. Language: An introduction to the study of speech. New York : Harcourt, Brace & World, 1933. 125 p.

49.(200). Skelin Horvat A. Sleng kao odraz identiteta mladih : doktorska disertacija. Zagreb, 2009. 384 s.

50.(203). Sperber H. Einführung in die Bedeutungslehre. Bonn; Leipzig : Dümmler, 1923. 47 s.

51.(205). Taqdir T. Pembentukan ingo (kata sandi) dalam dunia kepolisian jepang. *Izumi*. 2016. 5.1. H. 20–24. doi: 10.14710/izumi.5.1.20–24.

52.(215). Yannuar N. Exploring contemporary Walikan in public space. *Wacana*. 2018. Vol. 19, № 1. P. 100–121.

4. РІЗНОВИДИ, ХАРАКТЕРИСТИКА СОЦІАЛЬНИХ ДІАЛЕКТІВ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ – НА ПОЧАТКУ ХХІ ст.

Спираючись на матеріал розділу, наукову та навчальну літературу, студент має можливість поглибити та розширити свої знання з курсів «Вступ до мовознавства», «Загальне мовознавство»; вивчити різновиди арго, жаргону, сленгу, професійної мови, характеристики, особливості їх утворення та функціонування в різних мовах та країнах у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. Інтерес для вивчення становлять питання: а) функціонування сучасного арго, що істотно відрізняється від таємного корпоративного арго минулих часів; б) розвитку молодіжного арго в різних мовах; в) трансформації жаргону; поширення мовних одиниць жаргонного характеру в різних видах дискурсу та, особливо, у молодіжному; г) актуальності використання комп'ютерних термінів як професійних слів у професійній мові в ситуації неофіційного інтернет-спілкування; д) з'ясування причин та тенденцій підвищення рівня загальної «сленгізації» суспільства; е) впливу електронних, комп'ютерних технологій, Інтернету на розвиток сленгу, особливо молодіжного. Цей розділ надасть теоретичну та практичну допомогу студентам в освоєнні програмного матеріалу.

Розділ складається з чотирьох підрозділів: 4.1. Різновиди, характеристика арго в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.; 4.2. Різновиди, характеристика жаргону в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.; 4.3. Різновиди, характеристика професійної мови в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.; 4.4. Різновиди, характеристика сленгу в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. Четвертий підрозділ складається з п'яти параграфів: 4.4.1. Різновиди сленгу, його розвиток у другій половині ХХ ст.; 4.4.2. Розвиток сленгу наприкінці ХХ – початку ХХІ ст.; 4.4.3. Характеристика сленгу, його особливості в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.; 4.4.4. Молодіжний сленг у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.; 4.4.5. Популярні види сленгу в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. У

розділі проаналізовано, розкрито різновиди, розвиток, характеристики соціальних діалектів у другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. Відображено лінгвістичні особливості арго, жаргону, сленгу, професійного мовлення в аналізований період; наведено численні приклади соціальних діалектів у різних мовах.

Окрім основного текстового матеріалу, у розділі наведено питання для самоконтролю, тестові завдання, висновки та узагальнення, список рекомендованої літератури.

4.1. Різновиди, характеристика арго в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.

З другої половини ХХ ст. в багатьох мовах арго не втрачає своєї привабливості. Дослідники диференціюють і оцінюють арго по-різному, іноді суперечливо й протирічно: виділяють загальне арго, поділяють спеціальні арго за типами, віком, територіальними ознаками, родом професійної, суспільної діяльності, соціальним станом тощо.

Своє арго мають кримінальні елементи, представники деяких професій, молоді люди. Різноманітні типи арго відрізняються насамперед мотивацією засекречування певної мови, типами словотвору, мірою нейтральності/експресивності тощо (Селіванова, 2008).

У Франції з другої половини ХХ ст. термін *арго* зазнав розширення первісного значення: тепер уже говорять про молодіжне, професійне арго (Истомин, 2011), які досить популярні. Наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. спостерігаються тенденції широкого проникнення лексичних інновацій маргінальних груп у мову французького суспільства. Арго розглядається як популярна французька, за якої межі, що відокремлюють решту суспільства від найбільш маргінальних груп, мають тенденцію до зникнення, а лексичні інновації (наприклад, верлан) поширюються на широкі кола носіїв арго

(Bergounioux, 2012). Так нині верлан використовують не лише молоді люди з неблагополучних верств суспільства, а й забезпечених (García Luque, 2016).

У 1960-ті рр. в столиці Індонезії Джакарті існує кримінальне арго (criminal argot). У Малангі (Індонезія) в 1970-х рр. своє секретне арго мають торговці золотими прикрасами (Hoogervorst, 2014).

У Канаді в ХХІ ст. існує арго медичних працівників, що використовується персоналом лікарень, швидкої допомоги для приховання інформації від пацієнтів. Серед лексем зустрічаються гумористичні, безтурботні, але, водночас, і образливі. Указане арго поширене практично на всій території країни (Vaska, 2015).

У Мексиці, як мінімум, з початку ХХ ст. і по теперішній час, існує арго контрабандистів та мігрантів. Це арго служить засобом спілкування особам різних національностей, які нелегально перетинають північний кордон Мексики зі США, тісно пов'язане з організованою злочинністю; широко проникає в повсякденне мовлення, використовується в засобах масової інформації, літературі тощо. Серед поширених термінів зазначеного арго, багато з яких існують з початку ХХ ст.: *coyote* «провідник через кордон», *pollero* «синонім *coyote*», *la migra* «прикордонний патруль», *mojados* «мокрый (назва мігранта)», *mojarras* «зневажлива назва мігранта», *enganchista* «англомовний підрядник, який дає роботу мігрантам», *give low* «зловити, видалити» та ін. (Alonso-Meneses, 2010).

З другої половини ХХ ст. в багатьох країнах поширюється конфіденційний соціолект угруповань нетрадиційних сексуальних орієнтацій, який цілком правомірно відносити до арго. Популярна дуже плідна і креативна мова трансгендерної спільноти. Гра слів у цих арго відбувається з використанням багатьох мов, а також назв міст, країн, товарних знаків, найменувань квітів та тварин (Garing, 2017). У багатьох мовах існує гей-сленг (gay slang). Наприклад, гей-співтовариство в США має власну історію, традиції та цінності, свій сленг (Coleman, 2012). В Індонезії спільнота геїв у

Сурабаї (Surabayan gay) для конфіденційності, веселоців використовує при створенні сленгу багато голландських, англійських слів (Hoogervorst, 2014).

У японській мові терміну *арго* відповідає термін *інго* (*ingo*). Він використовується для збереження конфіденційності в групі. У ХХІ ст. носіями інго є поліція, лікарі, фармацевти, декласовані елементи, злочинні угруповання, такі, наприклад, як якудза (*yakuza*), злодії та ін. Інго також широко поширюється через засоби масової інформації (Taqdir, 2016).

У Росії, починаючи з другої половини 1980-х рр., стався сплеск використання арго в розмовній мові, засобах масової інформації, художній літературі (Елистратов, 2000). Ці процеси, як наслідок перебудови, відбувалися в інших республіках Радянського Союзу, пізніше – на території пострадянських республік. Але це було вже інше арго, яке змінилося в якісному та кількісному відношенні, стало «ближчим до народу» (Грачев, 2009). Нинішні різновиди арго змінили свою основну функцію (призначення): первинна функція арго кодування/засекречування вже представляється як якийсь рудимент, нагадуючи про себе одиночними елементами (Старченко, 2011); злодійська мова не розглядається як секретна, вона набула характеру конгломератного просторічно-жаргонного утворення (Быков, 2001).

Порівнюючи функціонування сучасних групових жаргонів з функціональними властивостями подібних підсистем у минулому, треба підкреслити, що тих, хто говорить на арго, у буквальному сенсі виділеного слова, зараз, мабуть, немає або майже немає. Є люди та групи людей, які при внутрішньогруповому спілкуванні використовують елементи арго – лексичні та фразеологічні. Уявлення ж про груповий жаргон як про цілісну систему, зі своїми фонетичними й морфологічними (а не тільки лексичними) властивостями (пор. саме таке уявлення про арго у Б. О. Ларіна (1928, 1931)), у сучасній мовній дійсності не знаходить підтвердження (Крысин, 1989). На відміну від минулого стану російської мови (наприклад, наприкінці ХІХ – початку ХХ ст.), коли дуже характерним було існування таємних корпоративних арго – типу «мови» офенів, жебрацького арго, – у соціальній

структурі сучасної російської мови існують такі утворення, які визначаються об'єднанням людей «за інтересами». Такі, наприклад, особливості мови вболівальників, любителів собак, колекціонерів, власників автомобілів тощо, засновані на арготичному переосмисленні, метафоризації слів і виразів. Порівняйте, наприклад, *банка* в значенні «гол» у жаргоні футбольних вболівальників; *кінь* «одна кінська сила» (*Мотор на тридцять коней*); *прикурити* «завести мотор своєї машини від акумулятора іншого автомобіля»; *води́ло(а)* «шофер» у жаргоні автолюбителів тощо. Цікаві в соціолінгвістичному відношенні також різні «гешефтгруппи», популярні в 1970 – 1980-і рр., типу браконьєрів, книжкових спекулянтів, клакерів та ін., діяльність яких не санкціонована суспільством та державою. У їх мові також уживаються специфічні слова та звороти жаргонного характеру (Крысин, 1989). Л. О. Ставицька (2005) до відносно закритих соціально-професійних груп наприкінці ХХ – початку ХХІ ст., які можуть створювати арго, відносить вуличних торговців, професійні спільноти банкірів, бухгалтерів, учених, виробничників, футбольних фанатів, тих, хто захоплюється, наприклад, філателією, різними видами мистецтва чи полюванням, рибальством тощо. Порівняйте, наприклад, *фuffyрь* «рубль» – у мовленні книжкових спекулянтів; *телевизор* «вид рибальської снасті з підсвічуванням, що приваблює рибу»; *кукла, сторожевая кукла* «підміна; особа, яка крім явної виконує таємну функцію» тощо (Крысин, 1989).

Однією з рис пострадянської дійсності стала криміналізація різних сфер суспільного життя росіян, що призвело до поширення злочинського арго, що прийшов із злочинної субкультури, кримінального, табірно-тюремного жаргону, які в цілому називаються нашими сучасниками «блатною фенею». У наявності не тільки підвищення толерантності до арготичної лексики та втіленої в ній системі етичних уявлень, але також елітаризація їх. Наприклад, сьогодні в мовній свідомості носія російської мови жаргонізм *крыша* означає захист, заступництво, *крышевать* «захищати». Наприклад, реклама в мобільному додатку WhatsApp виглядає так: *Горит крыша – 01, украли крышу*

– 02, едет крыша – 03, нужна крыша – звони 55-77-00 «Надежная крыша» (Ван Синхуа, А. В. Курьянович, 2018). У Росії, аналогічно Франції, злочинський жаргон вийшов за межі обмежених соціальних груп, набув характеру конгломератного просторічно-жаргонного утворення, що вживається, переважно, в усному мовному спілкуванні. Подібні процеси характерні й для інших пострадянських республік. У Росії в 1990-і рр. знаходить собі нове «середовище» тюремно-табірний жаргон: ним активно користуються такі соціальні групи, які донедавна не звертали на себе увагу дослідників: члени мафії, ділки підпільного бізнесу, повії, фарцовщики тощо. При цьому жаргон не залишається статичним: його словник оновлюється, багато слів отримують нове осмислення тощо. Порівняйте приклади з повісті В. Куніна "Інтердевочка", що описує побут лєнінградських повій: *капуста* «гроші», *напарить* «обдурити», *свалить за бугор* «поїхати за кордон» тощо (Крысин, 1989). Як уважає М. Т. Дячок (1992), сучасне російськомовне суспільство відрізняється наявністю соціальних підсистем, які мають своє арго. До таких підсистем належать соціальні спільноти двох типів: 1) ізольовані підсистеми (табір для ув'язнених, армія, військові училища, дитячі будинки та інтернати, дитячі спецучилища), 2) відкриті підсистеми (злочинний світ (на волі, а не в таборі), студенти, учні технікумів та професійно-технічних училищ, школярі, деякі професійні групи та групи, об'єднані спільністю інтересів). Кожна з цих спільнот має власне арго, яке, отже, можна вважати мовою соціальної підсистеми. Поза цією підсистемою арго, як живий засіб спілкування, не функціонує.

В Україні наприкінці ХХ – ХХІ ст. сучасний кримінальний жаргон продовжує виходити за рамки регіонального, розширюватись. У своїй первинній функції та розширеному вживанні він несе на собі сліди соціолекту центральних та східних регіонів України (Ставицька, 2005).

У другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. арго користується популярністю в молоді. В американській англійській мові термін *арго* позначає сучасний різновид англійського нонстандарту, наприклад, арго

тінейджерів або бейсболістів у США (Lighter, 1994). У той же час, термін *cant* розглядається як стародавня мова злочинного світу Великобританії (Рябичкина, 2009а). В Японії в ХХІ ст. поширені таємні мови підліткового віку, наприклад *kogyaru kotoba*, мова старшокласниць, які хочуть виділитися з натовпу. Ця мова служить для забезпечення групової ідентичності, створюється шляхом скорочень і аббревіатур: *choberibe*; *cho* “ultra”, *beri* “very”, *baddo* “bad” (Juanda, 2017).

В Іспанії в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. популярне молодіжне арго, яке іспаністи часто називають *джерга* (*jerga*). Нині зазначене молодіжне арго переважно створюється і застосовується представниками певних професій. У *джерга* відійшов на задній план відтінок маргінальності, який був властивий йому раніше (Овчинникова, 2012).

О. Т. Горбач (2006) звертає увагу на існування спеціальних мов у примітивних племен, угруповань Австралії, Полінезії, Африки. Ці мови мають велику подібність до арго. Такі спеціальні мови вживаються на святі ініціацій для юнаків в африканських племенах, коли вони проходять обряди, пов'язані з прийняттям до спільноти чоловіків; під час збирання камфори за межами осель у племенах Малайського Архіпелагу; при лові (полюванні) у адигейських горян на Кавказі; під час перебування за межами рідного села савойських женців та тріпальників конопель.

Загалом з другої половини ХХ ст. в багатьох мовах арго змінюється, розчиняється в загальнорозмовних мовах. У наявності прояв з боку суспільства дедалі більшої толерантності до арготичної лексики, вона елітаризується. Сучасне арго втратило свої шифрувальну та ідентифікаційну функції (Борисова, 2012).

1. Як дослідники диференціюють та оцінюють арго з другої половини ХХ ст.?

2. На думку О. О. Селіванової, чим, перш за все, відрізняються різноманітні типи арго?

3. Охарактеризуйте стан арго у Франції з другої половини ХХ ст.

4. Охарактеризуйте арго угруповань нетрадиційних сексуальних орієнтацій.

5. Чим відрізняється і як характеризується арго в Росії та інших республіках колишнього Радянського Союзу починаючи з другої половини 1980-х рр.?

6. Опишіть ставлення молоді до арго в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.

7. Охарактеризуйте спеціальні мови примітивних племен співтовариств Австралії, Полінезії, Африки, що мають велику схожість з арго.

4.2. Різновиди, характеристика жаргону в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.

У другій половині ХХ ст. жаргон помітно трансформується, виявляє великі динамічні можливості, у зв'язку з чим за короткий час змінив свої основні якості, характеристики та функції. Він вийшов за межі окремих груп, розширив своє побутування; уже не розглядається як таємна, умовна мова (Старченко, 2011). У багатьох мовах активно заявляє про себе загальний жаргон.

У різних лінгвістиках різняться погляди на структуру жаргону. У болгарській, наприклад, жаргон диференціюється на груповий та професійний (Исса, 2014). У польській мові виділяються жаргони професійний та молодіжний (Grabias, 1993). Російський лінгвіст С. В. Вахітов (2001) на підставі соціальної стратифікації суспільства ділить жаргони наступним чином: а) відповідно до субкультурних розшарувань: гомосексуалістів, злодійський, металістів, наркоманів, реперів, хіпі; б) об'єднаних спільною

діяльністю: військовий, політичний, студентський, шкільний, професійний;
в) серед професійних жаргонів: залізничний, комп'ютерний, міліцейський;
г) об'єднаних спільністю інтересів у сфері відпочинку: картярський, спелеологів, гравців на перегонах, футбольних фанатів тощо.

Жаргонізми різних типів, багато в чому під впливом молодіжної мови, активно продукуються в мовленні представників різних соціальних, професійних та субкультурних груп. Вони активно проникають до складу розмовних національних мов і згодом звучать у промові журналістів, політиків, блогерів, теле- та радіоведучих, зірок шоу-бізнесу. У цей час уживання жаргону є показником не тільки і не стільки рівня освіченості людини, її приналежності до тієї чи іншої соціальної групи, скільки її мовних інтенцій: бажання захиститися від зовнішнього світу, висловити своє ставлення до предмета дійсності або впливати на співрозмовника за допомогою особливих мовних одиниць (Гладченкова, 2012).

У сучасному трактуванні жаргон – знижений стиль мови, який характеризується певним віком та повсякденним побутовим спілкуванням. Для багатьох жаргонів характерні активні запозичення з англійської мови (Маштакова, 2018).

У Росії з 1950-х рр. російська літературна мова характеризується процесом загальної жаргонізації. За словами Л. П. Крисіна (2000), спочатку жаргонізація в основному виявлялася в усній розмовній мові, пізніше набула поширення в засобах масової інформації, публіцистичних промовах, виступах політиків, депутатів, журналістів і навіть письменників. У період становлення ринкових відносин (1980–1990-і рр.) мова помітно жаргонізується, спостерігається сплеск жаргонного вокабулярію. Публікуються численні роботи з жаргону молоді, наркоманів, комп'ютерників, інших професій (Мокиєнко, 2010). Багато лінгвістів вважають, що молодіжний жаргон є провідним чинником у процесі жаргонізації літературної мови. На думку В. В. Хіміка (2004), причина в тому, що саме молодь, яка виявилася піонером, збудником нових тенденцій у мові, і є найбільш активною частиною

будь-якого суспільства, може суттєво вплинути на всіх інших членів цього суспільства, зумовлюючи стан більшої частини комунікативного простору.

У другій половині ХХ ст. більшість лінгвістів в англійському просторіччі виділяє дві групи соціальних жаргонів: 1) професійні, тісно пов'язані з професійними лексичними системами та 2) корпоративні, або групові (молодіжний, учнів, студентів тощо). У деяких випадках ці жаргони важко відрізнити (Хом'яков, 1971; Швейцер, 1983). Подібний поділ характерний і для американського варіанта англійської мови.

На думку Л. О. Ставицької (2005), практично всі відносно відкриті соціально-професійні групи виробляють жаргонні номінації. У багатьох мовах виділяються професійні жаргони медиків, залізничників, гірників, металургів, льотчиків, військових, спортсменів, водіїв, перукарів, музикантів, журналістів, комп'ютерних фахівців (насамперед програмістів, візуалізаторів, дизайнерів, ілюстраторів, які працюють у тривимірних програмах), ріелторів, «човників», комерсантів тощо, що відрізняються своєрідним колоритом та особливостями. Наприклад, американські маркетологи називають популярний товар, що приносить доходи, *a monster, big wheel, fat cat* (Малюга, 2009). Привертає увагу, що в сучасних умовах професійні жаргони розвиваються й у таких високоінтелектуальних галузях діяльності, як фізика, хімія, біологія, космонавтика, які мають ще й високий соціальний престиж (Крысин, 1989). Існує тісний зв'язок між молодіжним та професійним жаргоном, що обумовлено частим та тісним спілкуванням через Інтернет (Соколова, 2009).

В. О. Хом'яков (1971) наводить яскраві приклади професійних жаргонізмів в англійській мові: в авіації «реактивний літак» (jet plane) як термін має емоційно-експресивні синоніми: *blast furnace, blow job, blowtorch, can, firecan, flame thrower, flute, jet, jetjob, pipe, speed burner, squirt, sjuirt job*; «пропелер» (propeller) – *blower, butter paddle, club, eggbeater, fan, pants slapper, prop, stick, wind mill*; «парашут» (parachute) – *bailer, broolly, chute, life insurance, overcoat, umbrella*.

У російській мові в жаргоні льотчиків низ фюзеляжу називається *брюхом*, навчальний літак – *божьей коровкой*. Якщо літак захоплюється вгору силою повітряного потоку, він *вспухает*, якщо його ніс різко опускається вниз, літак *клюет*. Фігури вищого пілотажу також мають метафоричні назви: *бочка*, *горка*, *петля* тощо. Моряки називають *дедом* зовсім не того, хто на судні старший за інших за віком, а старшого механіка; капітана вони звать *кеп* (*кэп*), моториста – *мотыль* тощо. Є аналогічні особливості в мовному побуті медиків, залізничників, гірників та багатьох інших професій. Подібні професійні жаргони використовуються людьми однієї професії головним чином під час спілкування на виробничі теми, тобто пов'язані із здійсненням певного виду діяльності. За межами професійного середовища такий жаргон незрозумілий і тому зазвичай не використовується (Крысин, 2007).

У Німеччині медичні працівники в спілкуванні з пацієнтами широко використовують жаргон (як загальний, так і суто медичний) (Leung, 2018). Т. Ракедзон і співавтори (2017) звертають увагу на існування популярного професійного жаргону вчених.

У другій половині ХХ ст. широке поширення в багатьох мовах набувають групові, або корпоративні, жаргони, які існують у групах людей, тісно пов'язаних між собою, наприклад, навчанням в інституті чи школі, службою в армії, заняттям спортом, музикою, туризмом, колекціонуванням, пияцтвом, картковою грою тощо (найбільш типовий – студентський жаргон, або, як його іноді називають, студентський сленг) (Серебренников, 1970). Неможливо перерахувати всі існуючі жаргони в зв'язку з їх великою кількістю. До того ж групові, або корпоративні, жаргони більш поширені, ніж професійні (Сучасна українська літературна мова, 1973).

У Росії жаргон популярний серед людей, які вважають себе елітою, вищим суспільством: деяких політиків, бізнесменів, представників шоу-бізнесу тощо. Наприклад: *тусоваться* «проводити час, розважатися, бути в товаристві»; *окучивать* «(тут) обробляти, впливати на когось з певною метою (напр., для отримання вигідного замовлення)»; *VIP* «від англ. very

important person – важливий, помітний, високопоставлений, віп-персона, віп-гість, віп-зал»; *крышевать* «заступати, захищати, надавати послуги кримінального характеру, пов'язані з вимаганням»; *круто* «вища ступінь чогось»; *конкретно по понятиям* «з кримінального жаргону»; *терки* «переговори між торговцями, чиновниками (мають неофіційний характер, унаслідок “терок” вирішуються проблеми)»; *разборка* «з'ясування відносин, розбіжностей, часто із застосуванням сили» та ін. (Минакова, Талыбина, 2013).

Багато жаргонних лексичних одиниць, характерних спочатку для певної сфери, міцно ввійшли до сфери повсякденної комунікації: бізнес комунікація (*барыги, верблюды, включить счетчик, впаривать (впарить), кидать* тощо), програмування (*айпишник, аська, баг, батон, видюха, инет, инфа, клавиша, комп, ламер, чайник, хакер, юзер* тощо), шоу-бізнес (*медляк, музон, пилить, репа, сейшин, фанера* тощо), журналістика (*бантик, инсерт, кирпич, крупняк, начитка* тощо). Перелічені приклади становлять ядро загального національного жаргону в російській мові (Ван Синхуа, 2017б).

У німецькій мові найбільш відомими жаргонами (крім молодіжного) є солдатський (*Soldatensprache*), студентський (*Studentensprache*) та декласованих елементів (*Gaunersprache, Rotwelsch*). Ширяться жаргони ув'язнених, спортивний, мисливців, нічного життя (так само, як і мова молоді, він включає багато okazіональних утворень, термін існування яких дуже нетривалий) (Крючкова, 1991). Існують також класові жаргони (*Klassensprachen*), що відбивають лексичні особливості мови деяких верств буржуазії та дворянської аристократії (Степанова, Чернышева, 1962).

Наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. лінгвісти звертають увагу на тотальну жаргонізацію мови як одну з домінуючих рис сучасної мовної ситуації в світі (Ван Синхуа, А. В. Курьянович, 2018). Повсюдно формуються нові жаргони: користувачів соціальних мереж, мобільними телефонами, байкерський. У той же час, повертаються і старі соціолекти. Наприклад, у російську жаргоністику: біржовий жаргон, жаргон рекетирів (Липатов, 2010).

Відбувається швидке утворення інтелектуальних та інтелігентських жаргонів і сленгів, що є професійними говірками, які обслуговують фахівців, зайнятих в ядерній фізиці, хімії, комп'ютеризації, а також у галузі реклами, Інтернет-реклами, телебачення, кіно, спорту, музики та ін. Їх когорта постійно зростає, розширюється віковий контингент цих носіїв сленгу, розмивається його межування з літературним просторіччям, відбувається активне зближення з ним (Липатов, 2010; Ставицька, 2005).

У російській мові є не тільки багато різновидів жаргону, а й способів створення жаргонних лексем. Наприклад, зараз спостерігається тенденція, пов'язана з продуктивністю приставки *за-*. Йдеться про формування цілого шару жаргонної лексики, де приставка *за-* не просто маркує новоутворення, але в певному сенсі витісняє інші приставки, які утворюють видові кореляти, які вже стали частиною мовної норми. Випадки такого типу спостерігаються в двох сферах: у молодіжному жаргоні (пор. *заценить* замість *оценить*, *засмотреть* замість *посмотреть*, *заслушать* замість *послушать*) та в професійному жаргоні (пор. *затестировать* замість *протестировать*, *заodelировать* замість *сodelировать*, *заиллюстрировать* замість *проиллюстрировать*). Наприклад: 1) кто успел *заценить* новые кофейни?; 2) *засмотрел* сегодня последнего Бэтмана, который рыцарь ночи. Окончательно проникся глубокой симпатией к Джокеру. Диск с аналогичным названием модно *заслушать* и скачать здесь...; 3) началось размещение официального сайта команды... Пока просто, чтобы *затестировать* его работу на боевом сервере; 4) ...была нарисована план-схема, развертка стен, установлены элементы декора, далее были изучены чертежи мебельных групп и все это *заodelировано* в трехмерном редакторе с последующей визуализацией в других графических программах; 5) это все равно, что две первые истории «О малыше и Карлсоне» сократить до минимума, *заиллюстрировать* и выпустить для самых маленьких (Соколова, 2009).

У мовах, в яких традиційно при позначенні соціолектів перевагу надають терміну *жаргон* (порівняно з терміном *сленг*) особливий інтерес представляє

молодіжний жаргон, який, у свою чергу, поділяється на піджаргони: студентський (найпоширеніший), шкільний, солдатський, матроський, робочої молоді тощо. Активно проявляють себе жаргони неформальних молодіжних угруповань (металістів, панків, хіпі, молоді, що хуліганствує, та ін.). Продовжується мода на жаргон хіпхоперів, толкіністів; популярні жаргони комп'ютерний та Інтернету, вуличних музикантів, фанатів.

Мова сучасних молодих людей криміналізується, надмірно насичена арготизмами, жаргонізмами, суттєво впливаючи на стиль мовної поведінки інших носіїв мови. У російській мові такі слова арготичного походження, як *беспредел*, *гонник*, *маза*, *понты* тощо стали своєрідними символами нашого часу. У той же час, у мовленні молоді активно створюються жаргонні найменування, що відображають технічний прогрес, наприклад, у галузі комп'ютерної лексики. Ось приклади з молодіжної німецької мови: *Compi* “Computer-Experte”, *wikipedieren* “etwas bei Wikipedia nachschauen”, *Datenzäpfchen* “USB-Stick”, *googeln* “suchen”, *daddeln* “auf dem PC spielen” (Россихина, 2016).

Привертає увагу інтернаціональний характер молодіжного жаргону, що підтверджується типовістю його розвитку в різних мовах: від окремого жаргону (буршеська мова в Німеччині, шкільний жаргон у Росії, окремі групи в Іспанії) до єдиного молодіжного жаргону (Россихина, 2009).

У Росії, інших республіках Радянського Союзу на 1950-і, 1970 – 1980-і рр. припадає сплеск молодіжного жаргону. У 1950-і рр. шириться жаргон стиляг (молоді люди, що прагнуть пошуку «легкого життя»), які вийшли на вулиці та танцмайданчики (Береговская, 1996): *жлоб* «представник “сірої маси”», *хилять* «ходити, прогулюватися», *хата* «квартира», *дринкать* «випивати», *бродвей* (або *брод*) «як правило, центральна вулиця міста, яка служила для стиляг місцем зустрічі» (Ставицька, 2005).

У 1970 – 1980-і рр. (період застою в Радянському Союзі) проявляють себе жаргони неформальних молодіжних угруповань (металістів, панків, фанатів, хіпі, хуліганствующої молоді), які відрізняються специфічністю і нерідко

позначають атрибути певного неформального угруповання: *дикобраз* «вид зачіски у панків» (жаргонізм панків), *фан (фэн)* «представник неформального об'єднання фанатів» (жаргонізм фанатів), *лопата* «гітара» (жаргонізм металістів), *ксивник* «маленький мішечок з документами, грошима та наркотиками, який хіпі носять на шиї» (жаргонізм хіпі). Щоб здаватися оригінальніше, члени зазначених неформальних молодіжних угруповань частіше, ніж інші молодіжні об'єднання, використовують жаргонізми англійського походження (Грачев, 2006): *герла, герленьш, герлушка* «дівчина»; *ботл* «пляшка»; *дрик (дринк)* «алкогольний напій»; *шузы* «туфлі»; *паренты* «батьки» та ін. (Ставицька, 2005). А ось приклади з жаргону хуліганствующої молоді: *боец* «член молодіжного хуліганствующого угруповання», *контора* «неформальне об'єднання хуліганствующої молоді», *назначенный* «представник хуліганствующої молоді, який має відбувати покарання в місцях позбавлення волі» (Грачев, 2006).

В Україні в другій половині ХХ ст. серед відомих різновидів молодіжної мови особливо виділяються жаргонізми, що існують у різних молодіжних колективах, зокрема, учнівському та студентському середовищі. Частина з них має професійний характер, а саме: *фак* «факультет», *історичка* «вчителька історії», *економіст* «студент економічного факультету», *пара* «незадовільна оцінка, двійка», *шпаргалете* «шпаргалка», *анатомка* «1) анатомія, 2) морг», *органіка* «органічна хімія», *здерти* «списати (завдання тощо)», *плавати* «невпевнено почуватися під час відповіді викладачеві», *читалка* «читальна зала», *публічка* «публічна бібліотека», *по діагоналі* «дуже поверхово (читати, переглядати книгу, конспект)», *хвіст* «академічна заборгованість» тощо. Але переважна більшість емоційно забарвлених слів учнівського та студентського побутового словника має інтержаргонний характер та зустрічається в різних молодіжних колективах. Це жартівливі та зневажливі звернення чи характеристики своїх колег: *архаровець, старий, бродяга, кадр, башковитий* «розумний, тямущий» тощо (Сучасна українська літературна мова, 1973).

У Німеччині в другій половині ХХ ст. молодіжний жаргон дуже популярний. Нова ера в його існуванні починається з кінця 1950-х рр., коли складається зовсім нове співвідношення «мова – молодь – суспільство» (Neuland, 2007). У зазначений період жаргон підлітків сприймається як загроза німецькій нормативній мові (Россихина, 2009). У 1950 – 1970-і рр. мова молодих людей Німеччини розширює свої межі, при цьому вона є вкрай неоднорідною. У цей час спостерігається суттєвий економічний підйом ФРН, що відбивається в тематиці молодіжного жаргону (Крючкова, 1991). Молодь починає освоювати соціокультурний простір поза стінами освітніх закладів і це сприяє поступовому перетворенню студентського жаргону на загальномолодіжний, що не може не позначитися на його словниковому складі. Поряд із суто студентською лексикою, з'являються назви шкіл, школярів, гімназій, учителів, учительок, приміщень для вечірок та ін. (Россихина, 2009). У 1980-і рр. кількість носіїв німецької молодіжної мови збільшується. Цей період в економічному житті ФРН характеризується різними кризами: енергетичною, спадом виробництва тощо. З цим пов'язаний песимізм молоді, що знайшов свій відбиток у мові (Крючкова, 1991).

У новітній період розвитку (на зламі ХХ–ХХІ ст.) мовні одиниці жаргонного характеру набули надзвичайного поширення в різних видах дискурсу й особливо в молодіжному, який відрізняється особливою динамічністю, варіативністю та відкритістю до зовнішніх впливів. Наприклад, у зазначений час мовна ситуація в Росії характеризується, по-перше, кількісним розширенням складу молодіжної жаргонної лексики і, по-друге, інтенсивним проникненням її в літературну мову. Активізація молодіжних жаргонних одиниць пов'язана з сучасним процесом загальної жаргонізації російської літературної мови. Зміцнення позицій молодіжного жаргону в «мовному просторі» може також пояснюватися зміцненням соціального статусу сучасної молоді, що дозволяє їй диктувати свій стиль мовної поведінки іншим носіям мови (Ван Синхуа, 2017а).

В аналізований період Е. Неуланд (2008) оцінює німецький молодіжний жаргон як явище, що розвивається, як історичний, інтернаціональний, груповий феномен, феномен засобів масової інформації, мовних контактів і мовної свідомості.

В Австрії в цей час молодіжний жаргон також найбільше виділяється серед соціальних діалектів. Він має відмінні риси, специфічну лексику порівняно з молодіжним жаргоном Німеччини. У той же час, частина австрійської молодіжної лексики є спільною як для німецької, так і для австрійської молоді. Порівняння лексики австрійського та німецького варіантів жаргону свідчить, з одного боку, про семантичну близькість цих варіантів, з іншого – про наявність особливостей, пов'язаних з регіональною специфікою (Росихина, 2009).

1. Як Я. Старченко (2011) характеризує жаргон другої половини ХХ ст.?

2. Охарактеризуйте погляди вчених на структуру жаргону в болгарській, польській, російській лінгвістиках.

3. Яке трактування надає жаргону К. І. Маїтакова (2018)?

4. Чому саме молодіжний жаргон є провідним чинником у процесі жаргонізації літературної мови в Росії?

5. Які групи соціальних жаргонів виділяє більшість лінгвістів в англійському просторіччі та американському варіанті англійської мови?

6. Назвіть високоінтелектуальні сфери діяльності, в яких розвиваються професійні жаргони в сучасних умовах.

7. Наведіть приклади професійних жаргонізмів у російській, англійській мовах.

8. В яких групах людей поширені групові (корпоративні) жаргони?

9. Які групові жаргони поширені в німецькій мові?

10. Які нові жаргони формуються наприкінці ХХ – початку ХХІ ст.?
11. На які піджаргони поділяється молодіжний жаргон?
12. Які жаргони неформальних молодіжних угруповань можете назвати?
13. На які роки припадають сплески молодіжного жаргону в Росії, інших республіках Радянського Союзу?
14. Наведіть приклади з жаргону хуліганствующої молоді.
15. Охарактеризуйте етапи розвитку молодіжного жаргону в Німеччині.
16. Як Є. Неуланд (2008) оцінює німецький молодіжний жаргон на зламі ХХ – ХХІ ст.?

4.3. Різновиди, характеристика професійної мови в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.

У другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. в структурі соціальних діалектів продовжує розвиватися професійна лексика. Відомі вузькопрофесійні терміни хіміків, залізничників, космонавтів та інших фахівців (Будагов, 2002). Найчастіше йдеться про терміни і висловлювання, які стосуються сфери їх діяльності. Елемент наміру, тобто бажання бути зрозумілим лише для побратимів за професією, тут зазвичай відсутній (Йордан, 1971). Приклади професійної лексики з лексикону льотчиків: *бочка*, *колокол*, *змейка* – різні позначення фігур найвищого пілотажу. Зазначені слова мають вузькопрофесійний характер і не належать до літературної мови (Будагов, 2002), але відомі також за межами професії. В. Н. Денисенко та Чжан Ке (2018) звертають увагу на використання комп'ютерних термінів як професійних слів у російськомовному професійному мовленні в ситуації неофіційного інтернет-спілкування. Наприклад: *бутявка* – від англ. boot disk, «завантажувальна дискета»; *быкапить* – від англ. backup, «створювати резервні копії»; *ексель-моксель* – від англ. Microsoft Excel; *сетка* – «мережа

Інтернету» (*сеть*, калька від англ. network); *хочяк* – від англ. home page, «домашня сторінка»; *фришка* (англ. free) – «безкоштовна програма» та ін.

У російській мові в ХХІ ст. існує професійна музична лексика. Значна частина музичних професіоналізмів і сленгізмів запозичується з англійської мови, асимілюється й використовується поряд з російськими професіоналізмами. Деякі запозичення відразу вступають у систему словозміни, поєднуються з афіксацією. Цей спосіб словотвору зветься піджинізація: *лейбл* – *лейбак*; *саундчек* – *чекаться*; *демо* – *демка*. Проте розмовна професійна лексика російських музикантів не обходиться одними англіцизмами. Як і джазовий жаргон американців, вона насичена розмовними елементами, більшість з яких позначають не лише професійні реалії, але й повсякденно-побутові. Деяка їх частина – запозичені блатні арготизми та пейоративи. Це провокаційні, оригінальні, промовисті, насичені експресією номінації. Вони є живими ілюстраціями лінгвальної креативності професійної групи. Професіоналізми та сленгізми (найчастіше утворені метафорикою) позначають інструменти, апаратуру, техніку виконання (*авторучка* «кларнет», *банка* «акустична гітара», *веревки* «дроти, кабелі», *лопата* «електрогітара», *расческа* «синтезатор»). Професіоналізми, фамільярно розмовні професійні номінації, є невід'ємною частиною професійної мови особистості сучасного музиканта. Теоретично й практично вони невіддільні від термінів, будучи їх розмовними аналогами. Ступінь стилістичної зниженості у професіоналізмів неоднакова, що дозволяє виділити підгрупу професійних сленгізмів. У неформальних комунікативних ситуаціях і професіоналізми, і професійні сленгізми використовуються музикантами частіше, ніж терміни. Крім того, нерідкі випадки вживання розмовних професійних номінацій у письмовій мові (Сараєва, 2013).

1. Як Р. О. Будагов характеризує професійну лексику?

2. Які приклади професійної лексики з лексикону льотчиків ви можете назвати?

3. Наведіть приклади комп'ютерних термінів як професійних слів у російськомовному професійному мовленні в ситуації неофіційного Інтернет-спілкування.

4. Охарактеризуйте розмовну професійну лексику російських музикантів.

4.4. Різновиди, характеристика сленгу в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.

4.4.1. Різновиди сленгу, його розвиток у другій половині ХХ ст.

З другої половини ХХ ст. сленг поширюється і набирає популярності по всьому світу. Особливо поширений загальний сленг, який, наприклад, значною мірою притаманний розмовній мові населення Сполучених Штатів Америки. Сленг становить близько десяти відсотків слів усього вокабулярія середнього американця і належить до найбільш уживаної його частини (Flexner, 1967). Л. Згуста (1971) зазначає існування в 1970-і рр. загального сленгу в чеській мові. Незважаючи на дедалі ширше використання загального, активно функціонує й спеціальний сленг. У Сполучених Штатах Америки найбільший вплив на поширення спеціального сленгу надали іммігранти, бродяги, залізничні робітники, бейсболісти, люди, зайняті в шоу-бізнесі, студенти, школярі, любителі сучасної музики, наркомани, армія, кримінальний світ, військово-морський і торговий флот (Flexner, 1967).

Автори в різних мовах у спеціальному сленгу виділяють такі його різновиди: а) професійний (військовий, морський, космічний, комп'ютерних технологій, політиків, парламентський, науковців, журналістський, юридичний, медичний, туристичний, кулінарний, рибалок-професіоналів, мисливців-професіоналів, комерційний, музикантів-професіоналів,

спортсменів-професіоналів тощо) та б) груповий (корпоративний) (молодіжний, підлітковий, студентський, шкільний, дитячий, фанатів, спортсменів-любителів, сімейний, армійський, солдатський, іммігрантський, користувачів соціальних мереж, користувачів мобільними телефонами, пісенний, гравців, рольовий, сексуальних меншин, жебраків, кримінальний, злочинський, тюремний, наркоманів, маргінальних груп тощо). Дж. Коулман (2012) вважає, що сленг також використовують багато інших, найрізноманітніших груп: працівники майстерень, учні інтернатів, футбольні хулігани, педофіли тощо. Але повною мірою сленг подібних груп не узагальнений. Часто професійний та корпоративний сленги переплітаються, унаслідок чого їх важко розмежувати.

У США існує сленг учених, який ними активно використовується та служить на користь справи. Цей сленг не завжди зрозумілий стороннім (Rakedzon et al., 2017). Поширений американський діловий сленг, який широко застосовується в торгівлі, промисловості, засобах масової інформації. Примітно, що серед термінів американського ділового сленгу зустрічаються такі, що мають вульгарний та непристойний характер (Gläser, 2011).

У багатьох мовах популярний комерційний сленг, сильно схильний до впливу американської англійської мови. У бізнесі створюється багато сленгу, який завдяки маркетологам дозволяє представити свій продукт особливим, затребуваним. Цей сленг цікавий і примітний, оскільки в ньому використовується багато нових, помітних слів з метою досягнення успіху. Він також популярний, як сленг спорту, політики, спеціальних наук тощо. Ті, хто не розуміють сучасний комерційний сленг, почуваються в колективі невпевнено. Багато комерційних термінів сленгу поширилися зі Сполучених Штатів Америки. Рідко хто зараз не знає терміни комерційного сленгу: *bears*, *bulls*, *corner* та *margin*. Термін *margin* уперше застосований у літературі в 1882 р. Або, наприклад, такі приклади комерційного сленгу: *кредитне плече* «використання кредитних чи позикових коштів для покращення спекулятивного потенціалу, збільшення норми прибутку», *запхніть конверт*

«уводити нововведення, виходити за межі загальноприйнятих кордонів». Комерційний сленг багато в чому схожий із загальним сленгом і часто використовується в повсякденному спілкуванні (Pop, Sim, 2014).

В Індонезії є багато видів сленгу різних рибальських спільнот. Яскравий приклад – сленг рибалок острова Мадуро (Madura), що має однойменну назву – Мадуро. Носії – рибалки та всі, хто пов'язаний з рибальським співтовариством, застосовують його творчо. Цей сленг різноманітний, використовується на рівні слів, фраз та речень. Не завжди зрозумілий стороннім, оскільки в ньому багато спеціальних термінів, але ці терміни не є конфіденційними (Effendy, 2011).

У Хорватії, серед інших професійних сленгів, існує кулінарний. Він збагатив хорватську мову, сприяючи її мальовничості та образності. Кулінарна сленгова лексика багата на лексеми, що відображають прохолодні напої, які втамовують спрагу, наприклад, *bevanda* і *špricer*. Тому їх часто використовують для порівняння: *hladan kao špricer* (круто як кулінарний шприцер) – сленговий вираз. Поширені сленгові слова, пов'язані з приготуванням їжі, назвами спиртних напоїв. Деякі назви страв відрізняються мальовничими, жартівливими асоціаціями (Słabińska, 2016).

Груповий (корпоративний) сленг більш поширений, ніж професійний. Він виникає в групах людей, тісно між собою чимось пов'язаних. Форми зв'язку бувають різними, наприклад, спільне навчання в школі чи вищому навчальному закладі, служба в армії, перебування в місцях позбавлення волі, заняття туризмом, спортом, колекціонування тощо. Корпоративні соціолекти виникають серед носіїв різних субкультур. Особливою активністю в створенні багатьох з них відрізняється молодь. Психологічною мотивацією створення соціолектних лексичних систем є бажання їх носіїв бути оригінальними, дотепними, уникати затертих слів та виразів, здивувати співрозмовника свіжістю та емоційністю виразу. Прагнення інтегруватися до групи виявляється не тільки в специфічній мові, а й у низці зовнішніх атрибутів, які

маніфестуюють приналежність до неї, – у моді, зачісці, ритуалізації зустрічей, стилі «престижних речей».

С. Стойков (1957) зазначає, що в Болгарії з середини ХХ ст. популярні групові (корпоративні) жаргони, відомі під назвою *slang*. Вони створюються стихійно людьми, змушеними з тієї чи іншої причини жити спільно, для них не характерна криптиалічна функція.

Лексика групового сленгу за своїм призначенням суттєво відрізняється від професійних сленгізмів. Формування спеціального професійного словника, зазвичай, обумовлює потреба назвати якийсь предмет чи явище, з яким виробник має справу в своїй діяльності. Часто це якимось знаряддям професійної праці, особливий предмет, мало відомий чи зовсім невідомий іншим людям. Лексика групового сленгу позначає переважно вже відомі предмети, якості, стани. Тут маємо справу не з понятійними синонімами, а з експресивно-оціночними, найчастіше стилістично зниженими синонімічними утвореннями. Цим лексичним системам властивий високий рівень експресії.

Джерелами формування корпоративних соціолектів є територіальні діалекти, регіональна лексика, іншомовні запозичення, мова масової культури, засоби масової інформації, реклама. Значний вплив на корпоративний сленг мають комп'ютерні технології. Відбувається також активна взаємодія, взаємопроникнення лексичних елементів, що належать до різних соціолектів (Масенко, 2010).

4.4.2. Розвиток сленгу наприкінці ХХ – початку ХХІ ст.

Наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. повсюдно спостерігається тенденція підвищення рівня загальної «сленгізації» суспільства, причому незалежно від вікових рамок, рівнів культури або освіченості його представників. Широке впровадження нових електронних, комп'ютерних технологій, Інтернету, щоденне віртуальне спілкування та соціальні мережі зробили модним використання сленгу (Сергієнко, 2018). Сленг інтенсивно змінюється: якщо

раніше він міг прожити десятиліття, то тепер «модне слово» рідко використовується більше одного року. М. Угот (2014), наприклад, зазначає, що нігерійський сленг постійно оновлюється, використання застарілого сленгу недоречне. Зі зростанням можливостей спілкування виникає необхідність у скороченнях та сленгових одиницях, що запам'ятовуються і які можуть виражати емоції коротким, але барвистим чином. Цим можна пояснити той факт, що зараз у світі сленгові одиниці використовуються набагато інтенсивніше, ніж кілька десятиліть тому. Більше того, деякі сленгові одиниці переймаються з інших мов. Особливо це стало очевидним після того, як англійська стала мовою Інтернету. Нові культурні явища породжують потребу в нових видах словесного прояву емоцій. Слова, які часто використовуються по телебаченню або в кіно, мають тенденцію проникати в мову і в окремих випадках залишатися там роками (Nardyuzhev et al., 2017).

Сленг продовжує диференціюватися, з'являються його нові різновиди. Поступово здійснюється поглиблення спеціалізації відповідної лексики. Як зазначає Ю. Л. Мосенкіс (2007), в українській мові, наприклад, на рубежі ХХ та ХХІ ст. можна виділити, поряд із «загальномолодіжним» шаром сленгової лексики, також сленг комп'ютерний, музичний тощо. У цьому відношенні сленг є свого роду жаргоном, і його використання є ознакою членства та солідарності в цій соціальній групі (Ugot, 2014).

Кожна спільнота, залежно від діяльності, має свій сленг. Сленг спільноти акумулює в собі необхідні та характерні йому слова з багатьох мов. Цей сленг характерний для певної спільноти виходячи з професійної спрямованості, соціального становища, віку. У ряді випадків сленг спільноти використовується, щоб тримати в секреті зміст розмови (Muhsan, 2017).

Незважаючи на зазначену диференціацію сленгу, на думку деяких сучасних лінгвістів, наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. сленг поступово втрачає свою групову приналежність. Як зазначає Куать Тхі Бінх Тхо (2011), у В'єтнамі, під впливом засобів масової інформації, сленг перестає бути мовою малої соціальної групи, стираються межі між сленгом та розмовною,

літературною мовою. В Україні сленг перетворився на винятково широке, універсальне, «тотальне» явище масової культури (Грабовий, Мосенкіс, 2009). Використовувати сленг можуть представники різних професій, різного соціального та освітнього статусу, та навіть різного віку (Химик, 2000). Наприклад, мовне існування англійця навряд чи можливе без сленгу. Сленг використовується при спілкуванні в співтоваристві, групі, школі, університеті тощо; особливо він поширений серед студентів (Агузарова, 2005).

Розвитку сленгу сприяє англійська мова. Користувачі комп'ютерів у В'єтнамі (Куать Тхи Бинь Тхо, 2011), Туреччині (Razuvajeva, 2009), студенти багатьох країн віддають перевагу англізованим комп'ютерним сленговим термінам, на противагу рідній мові (Nardyuzhev et al., 2017). Багато в чому це пов'язано з розвитком інформаційних технологій: більшість комп'ютерних програм створюється англійською мовою. Під впливом інформаційних технологій постійно виникають нові сленгізми: *мелкософт* "Microsoft", *box* "комп'ютер" та ін. (Каменева, 2019). Ось приклади з комп'ютерного сленгу нігерійських студентів: *abeg delete yourself* "please leave here"; *why your brain no dey boot?* "You are not using your brain" (Ugot, 2014).

У ХХІ ст., так само, як і в попередні століття, у творчому створенні сучасного сленгу використовується такий специфічний засіб як римований сленг. Сленг зазнає сильного впливу ігрової стихії, а одиниці римованого сленгу розцінюються як жартівлива, іронічна вторинна номінація (Горшунова, Горшунов, 2014).

У зв'язку з розвитком нових технологій комп'ютерний словник поповнюється новими термінами, заснованими на рими. Існує кілька «механістичних» та «технологічних» рим: *Pistol and Shooter = Computer*; *Car and Scooter = Computer* (Gorshunov, Gorshunova, 2016).

Деякі з рим мають ономастичну основу. Використання римованого сленгу з ономастичним елементом дозволяє мовцю зробити дотепне або іронічне зауваження і надати висловленню певну розсудливість, особливо коли заміном рим є ім'я знаменитості – ім'я політичного діяча, державного

діяча, зірки поп-музики, відомого спортсмена або письменника (Gorshunov, Gorshunova, 2016).

Дослідники римованого сленгу відзначають переважне використання моделі формування нових рим, при якій використовуються імена популярних, знаменитих чи модних людей, як нова тенденція у розвитку римованого сленгу. Але якщо раніше ця тенденція була невиразною, то в 1980 – 1990-х рр. вона обігнала інші тенденції, щоб стати домінуючою та породити численні неологізми. У цей час будь-яка відома фігура з легко римованим ім'ям може стати мішенню для випробувального полігону римованого сленгу. Здається, що будь-яка людина з почуттям гумору, зі смаком та пристрастю до словесної гри може взяти участь у полюванні на вражаючу риму. У 1980 – 1990-і рр. з'явилося безліч ономастичних рим, таких як *tony Blair(s) "flares"*; *Claire Rayners "trainers"* тощо. Ономастичні рими, які стосуються нових технологій, комп'ютера включають: *Obi Wan / Obi Wan Kenobi = mobi*; *Sharon / Sharon Stone = a (mobile) phone*; *Harold Pinter = computer printer* тощо. Наведені приклади підтверджують тенденцію надавати перевагу шаблону, який використовує імена відомих, популярних чи модних людей при формуванні нових одиниць римованого сленгу (Gorshunov, Gorshunova, 2016).

Утворення виразів за допомогою римованого сленгу свідчить про багаті творчі можливості сленгу (Mattiello, 2017).

У теперішній час говорити про використання сленгу в основному в розмовній мові неточно. Тепер і в письмовій мові, завдяки Інтернету, мобільному зв'язку сленг використовується досить широко. Письмовий сленг не відрізняється суттєво від усного. Особливо це проявляється в онлайн спілкуванні (гібрид мови та письма). Онлайн та розмовна мова більше не відрізняються. Приклади письмового сленгу ми знаходимо в чатах, соціальних мережах, електронних листах, на форумах, в SMS-повідомленнях тощо. Письмовий сленг використовують люди з найдальших куточків земної кулі.

Популяризації сленгу сприяє його використання в різних літературних творах, журналах та ін. (Muhsan, 2017).

У багатьох країнах існують і з'являються нові види сленгу, характерні для певного народу, місцевості, через географічне положення, історичні, економічні особливості. М. Х. Еффенді (2011), наприклад, виділяє в Індонезії серед численних рибальських соціолектів сленг рибальського товариства Пантура (Pantura) острова Мадуро (Madura).

У Малангі (Індонезія) серед широких верств населення поширена мова Босо Валікан (Bosó Walikan) (перевернута мова). По суті, це міська мова, що відображає ідентичність місцевого населення. Більша частина лексики Босо Валікан складається із слів яванської мови, якою користуються жителі Маланга, доповнених деякими індонезійськими словами. Старше покоління використовує цю мову часто жартома або щоб згадати молодість. Босо Валікан активно застосовується в різних засобах масової інформації, тим самим утвердивши себе як частину культурної самобутності народу. Він не завмер у своєму розвитку на місці, а продовжує розвиватися (Yannuar, 2018).

В Іспанії серед професійних сленгів широке застосування має туристичний. У цьому виді сленгу досить великий словниковий запас, оскільки він включає такі розділи, як бізнес, географія, мистецтво, маркетинг, готелі, транспортні компанії, авіакомпанії, туристичні агентства, туроператори, туристичні послуги тощо. Самі туристи також прихильні до туристичного сленгу (Sánchez, Abellán, 2000). У другій половині XX – XXI ст. серед професійних сленгів, як і раніше, присутня мова тунця, яка з аргю тунця (XV ст.) стала звичайним сленгом жителів прибережних міст, чия основна діяльність присвячена вилову та обробці цих морських істот. Сленг тунця став характерним символом середземноморської культури. Ось приклади із зазначеного лексикону (деякі з них ведуть своє походження з давніх-давен): *cocedores* “autoclaves para esterilizar las latas”; *bol* “arte de pesca, lance”; *contramormo, facera, mormo* “como el aprovechamiento de la cabeza del atun” та ін. (Llorca Ibi, 2017).

У турецькій мові сленг (також, як і жаргон, аргю) не виражає будь-яку специфічну субкультуру, але широко використовується в мовах різних

соціальних класів, вікових, гендерних та професійних груп. У т. ч. існують сленги молоді, підлітків, студентів, професійні, злодіїв, злочинців, наркоманів та ін. У сленгу турецьких студентів багато лексем, пов'язаних з питтям, уживанням наркотиків, сексуальними стосунками (Razuvaieva, 2009).

Різні види сленгу існують у словенській мові. Особливо поширені молодіжний, студентський, шкільний (Unuk, 2016).

Наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. в Україні поширені кримінальний, злодійський сленги, які активно підхоплюються широкими верствами населення. Серед поширених злодійських слів у російськомовному або суржиковому варіанті: *зажигалка, стукач, лох, мент, мусор, отстой, беспредел, пахан, накатить, разборка, ментовка, замочить, шухер, косяк, стрелка* тощо (Пухальська, 2016).

4.4.3. Характеристика сленгу, його особливості в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.

У другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. сленг зберігає притаманні йому риси, властивості та якості. Він емоційний, йому властиві жарт, гумор, іронія, співчуття, антипатія (Isnaniah, 2013). Примітно, що сленгу віддані різні люди. Носії сленгу відрізняються за віком, етнічною приналежністю та навіть релігією. Різні покоління людей часто демонструють відмінності в мові, наприклад, у використанні сленгових термінів, таких як *dollar, wicked, cool, good, up to date* (Ugot, 2014).

Сленг характерний насамперед для міської місцевості. Тут він поводить себе особливо яскраво, постійно розвиваючись. І. Аллен (1993), як і Е. Партрідж (1954), розглядає сленг і розмовні висловлювання як невід'ємну частину мови жителів міст, і стверджує, що сленг є характерною рисою саме міської мови, тому що він «відбиває весь досвід життя у великому місті», є його «мовним образом» та «містить назви для будь-якого аспекту міського життя».

Б. Я. Шаріфуллін (1997) у системі міського сленгу виділяє: професійний жаргон, кримінальний жаргон, молодіжний сленг як інтержаргон, корпоративні або групові жаргони (рибалок і мисливців (аматорів), «мову» рок-музики та рок-культури, комп'ютерний сленг тощо), навіть ойколект як «домашню мову». Міський сленг у вузькому значенні терміна народжується переважно в молодіжному середовищі. Молодіжний сленг як інтержаргон у системі міської мови має підсистеми (окремі жаргони): школярів, студентський, солдатський, «мову» молодих підприємців тощо. На думку автора, тут виділяються також «підсленги» за ознаками спільності «угруповань» («системний сленг», жаргони «рокерів», металістів та ін.), інтересів тощо. У той же час, незважаючи на багатство міських жаргонних різновидів мови, слід визнати, що немає жаргону, який би сформувався до рівня лінгвістично автономного – лише жаргонізовані модифікації просторіччя та кодифікована літературна мова (Колесов, 1991).

В основному сленг певного міста мало відрізняється від сленгу інших міст, що розташовані на мономовній території. Хоча бувають відмінності, як, наприклад, в Україні, де сленг Львова за своїм лексичним складом більш наближений до сленгу польських міст Кракова та Варшави, а сленг Києва, Харкова, Одеси до сленгу російських міст (Горбач, 2006).

Треба визнати, що не весь міський сленг доброзичливий. Наприклад, у США існує грубий міський (вуличний) сленг. Багато в чому він створюється під впливом місцевих, часто неблагополучних молодіжних угруповань. Зазначені угруповання намагаються мати свій власний сленг, але він, звичайно ж, виходить за рамки групи, впливає негативно на оточуючих. Сленг підкреслює приналежність до такої ватаги, він близький сленгу злочинців. Розповсюдженню сленгу декласованих елементів сприяє сучасна музика, фільми, телебачення, Інтернет, які часто популяризують антисуспільну мораль (Coleman, 2012).

Є багато прикладів існування та розвитку різних видів міського сленгу. Міський сленг, у т. ч. молодіжний сленг уже давно існує в Західній Україні.

Зокрема, львівський міський сленг сформувався під впливом кримінального арго, запозичень з ідиш, німецької, польської, новогрецької мов, полонізмів: *кобіта, пеньонзи, дуна, баняк, банячити, пензлювати, цофнутий* тощо. Кожне з великих західноукраїнських міст – Чернівці, Тернопіль, Ужгород, Луцьк – це досить складний мовний конгломерат запозичень з інших мов, їх синтезу з літературною мовою, місцевою говіркою, арготичними мовними системами, регіональною мовною традицією та модою тощо (Ставицька, 2005).

Наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. великою популярністю користується софійський міський сленг. Насамперед це молодіжний соціолект, володіння яким вважається престижним. Він досить мобільний, легко розповсюджується по всій країні. Багато в чому цьому сприяє Інтернет. Мода на софійський сленг виникла наприкінці 1980-х рр., коли в Болгарії відбувалися докорінні зміни в суспільстві, що послужило розкріпаченню мови. Сленг столиці задає тон у мові та особливо цьому явищу сприяє студентська молодь (Йсса, 2014).

Міський сленг активно розвивається та дуже популярний в Індонезії. У більшості випадків це молодіжна особлива місцева мова, викликана різноманітним етнічним населенням. Насамперед він шириться в бідних кварталах, що пов'язано з великою кількістю мігрантів (Hoogervorst, 2014).

У Малангі (Malang, Індонезія) в лінгвістичному ландшафті міста яскраво виділяється міський сленг Босо Валікан (Bòsó Walikan). Особливо він став помітним з 2015 – 2016 рр. Тексти з використанням Босо Валікан розміщені на вивісках з діловою інформацією, рекламних щитах, афішах, міських пам'ятках, футболках. Зазначена інформація спрямована насамперед на сприйняття молодими людьми (Yannuar, 2018). Босо Валікан широко використовується в засобах масової інформації, у т. ч. в газетах та інших друкованих виданнях, телепередачах, Інтернеті, на банерах, під час політичних кампаній. Його застосовують у спілкуванні всі вікові групи населення, чоловіки та жінки. Він став частиною культурної спадщини міста та створює почуття регіональної ідентичності серед жителів Маланга (Hoogervorst, 2014; Yannuar, 2018). Босо Валікан вважається регіональним маркером, що видно з його використання в

телевізійних програмах, газетних стовпчиках, проповідях та пам'ятках міста. Місцеві жителі використовують цей сленг, щоб відрізнитись від інших індонезійців. Босо Валікан особливо вдало використовується в телевізійних новинах про злочини з огляду на його історичний зв'язок із злочинними елементами. Він сприяє розвитку та популяризації бізнесу. Сленг Босо Валікан активно використовується та поширюється студентами, музикантами, футбольними вболівальниками. Популярність Босо Валікан доводить, що місцева мова молоді, яка раніше використовувалася декласованими носіями мови, може стати широко вживаною поряд з літературною індонезійською та іншими місцевими мовами (Yannuar, 2018).

У Сурабаї (Surabaya, столиця індонезійської провінції Східна Ява) та його околицях є своя міська мова – сленг Сурабая (Surabayan slang). Використання цього сленгу зросло в 1990-і рр. Сленг Сурабая не настільки характерний і розвинений, як, наприклад, сленг Босо Валікан. У той же час він відрізняється надмірним використанням ненормативної лексики. Деякі жителі Сурабая, міські спільноти використовують цей сленг як секретну мову (Hoogervorst, 2014).

Міський сленг популярний у багатьох мовах корінних народів Південної Африки, охоплює дедалі ширші верстви населення, особливо поширений серед молоді. Використання міського сленгу престижно. Зазвичай він застосовується за неформального спілкування, але широко проникає і в офіційні мови. Міський сленг у Південній Африці швидко розвивається, використовується не тільки молодими людьми, але й деякими викладачами, ученими, лінгвістами, лікарями тощо. Наприклад, значна частина словника Північного Сото (Northern Sotho, одна з офіційних мов Південно-Африканської Республіки) складається зі слів, запозичених з міського сленгу. Виникнення в Південно-Африканській Республіці міського сленгу пов'язане з тим, що населення столиці країни Преторії говорить різними мовами і сленг у цьому випадку виступає як лінгва франка, щоб спростити спілкування між кількома народами різного мовного походження.

Використанню сленгу широкими масами, особливо молоддю, сприяє його популярність у музичних і політичних колах. У зв'язку з тим, що молодь погано володіє престижними мовами, вона змішує словниковий запас і структури, наприклад, англійської або інших престижних мов зі своїми власними рідними мовами, що сприяє розвитку мови, яка не є ні англійською, ні африканською, ні будь-якою мовою корінних народів. Утворена мова відома як *tsotsitaal* або *flytaal*. Зазначені різновиди сленгу низької якості. Цей сленг швидко змінюється, асоціюється з неповнолітніми, кримінальними елементами суспільства. Тим не менш, він цінується серед молодого покоління, що означає почуття приналежності до групи і до розумних людей, вважається ознакою високого статусу. Приклади міського сленгу Північного Сото, які використовує молодь: *Bra* “Friend/Tsotsi/Brother”, *Josi* “Johannesburg”, *Kuza* “Money”, *Lani* “White man/lady” (Mojela, 2011).

Особливе становище в Південно-Африканській Республіці займає міський сленг Соуето Зулуси (Soweto Zulu), поширений у Соуето (Soweto, поселення на околиці Йоганнесбурга), що викликано його популярністю в музичних та політичних колах. Для молоді використання цього сленгу є престижним, оскільки він ідентифікується з представниками лівих поглядів. Люди із Соуето є законодавцями моди та визвольної боротьби (Mojela, 2011).

4.4.4. Молодіжний сленг у другій половині XX – на початку XXI ст.

З другої половини XX ст. в багатьох мовах розвивається, шириться, стає дедалі популярнішим молодіжний сленг, що є інтернаціональним феноменом і одним з найпоширеніших різновидів сленгу. З усіх сучасних соціально-групових різновидів мови молодіжний сленг найбільш значущий соціально; ним користуються досить численні групи носіїв мови, елементи його в безлічі проникають у літературну мову (Крысин, 1989). Серед інших різновидів сленгу, молодіжний є підсистемою, що найбільш інтенсивно розвивається. Для його позначення лінгвісти оперують різною термінологією:

жаргон, корпоративний жаргон, молодіжний жаргон, молодіжне арго, сленг, молодіжний сленг, мова молоді, молодіжна мова, молодіжний соціолект, соціолект тощо.

Як складова молодіжної лінгвокультури, сленг є альтернативою нормованій літературній мові. Молодіжний сленг «виникає часто як протест проти словесних штампів, одноманітності тьмяної повсякденної мови і, зрештою, просто як бажання сказати гостре слівце, відзначитися, пооригінальнічати» (Вайчастес, 2006). На думку О. В. Біблієвої (2007), причини появи мови молоді криються в прагненні комунікантів до мовної виразності, якої молоді важко досягти, використовуючи лише літературну лексику, бажанні створювати прості вербальні конструкції, за допомогою яких можна максимально швидко передати свою думку, спілкуватися один з одним, залишаючись незрозумілими для сторонніх. «Закодованість», «символічність» мови робить її доступною лише певній соціальній групі. За допомогою сленгу молодь намагається приховати зміст вимовленого від оточуючих «чужих» людей. М. Мухсан (2017) появу молодіжних мов в Індонезії пов'язує з процесами глобалізації, зростанням добробуту та створенням індустрії відпочинку для молоді.

Молодіжний сленг не є гомогенною мовною субстанцією, його структурує загальномолодіжний сленг (який дедалі більше розширюється), спеціалізовані молодіжні сленги (студентський, шкільний, підлітковий, дитячий, молодіжних субкультур тощо), кримінальне арго, жаргон наркоманів, різноманітні професійні соціолекти. Межа між цими шарами розмита; так, наприклад, існують сленгові слова, які вживаються не однією субкультурою, а кількома (Громов, 2009).

Загальномолодіжний сленг характеризує мову певного покоління та є за своєю природою динамічною, підвладною швидкоплинній моді лексичною системою (Ставицька, 2005). Він становить ту частину молодіжного сленгу, що існує з метою позначення максимально актуальних для молодих людей реалій; його розуміють та використовують усі соціально-вікові групи молоді.

У молодіжному сленгу можна виділити кілька сфер функціонування: шкільний сленг, студентський сленг (один з найрозвиненіших), армійський сленг, сленг окремих неформальних молодіжних субкультур та спільнот (готи, репери, скінхеда, емо, футбольні фанати, рейвери, ролери, геймери, Інтернет-спільноти, спортивні субкультури тощо), які мають свою специфічну лексику та стиль спілкування. Одними з найяскравіших і найвідоміших субкультурних спільнот є музичні субкультури. Такі молодіжні рухи пов'язані з певними жанрами музики (хіпі, хіп-хоп, молодіжний рух пацифістів та шанувальників рок-музики). Деякі автори структурують молодіжний сленг значно глибше вищенаведеного. О. В. Столярчук (2015) ділить студентський та шкільний сленг на загальностудентський та загальношкільний, а також на спеціалізовані студентський та шкільний. Є. Неуланд (2008) відрізняє жаргон школярів (Schülersprache) від жаргону школи (Schulsprache) та жаргону уроків (Unterrichtssprache), порушуючи тим самим питання про багатомовність учнів. М. О. Грачов (2006) ділить молодіжні жаргони наступним чином: а) жаргони учнівської молоді (школярів, учнів ПТУ, студентів технікумів та вишів); б) жаргони солдатів і матросів строкової служби (сюди ж відносяться і об'єднуючі аспекти військового жаргону); в) жаргони неформальних молодіжних об'єднань: хіпі, панків, металістів, фанатів, хіпхоперів, толкіністів, скінхедів, скейтбордистів, хуліганствующої молоді та ін.; г) окремо стоять жаргони молодих людей, об'єднаних загальними інтересами: кавецників, музикантів, спортсменів, комп'ютерників. Багато комп'ютерних і професійно-спортивних жаргонізмів – це слова молоді, принаймні вони утворилися саме в їхньому середовищі. У «Словнику сучасного молодіжного жаргону» М. О. Грачова (2006) є близько 40 типів жаргонів.

Особливе значення в молодіжній мові відіграє студентська мова, яка є важливим джерелом походження сленгу у всіх мовах. З часів бродячих студентів Середньовіччя і до наших днів нігілістичний дух студентського життя самовиражається за допомогою хуліганствующої мови (Липатов, 2010). Студентський сленг дуже різноманітний. Дослідники індонезійського

студентського сленгу К. Амір та Ст. Азісах (2017) приходять до висновку, що сленг студентів не обмежується рамками університетського сленгу, він значно багатший і ширший, і використовується залежно від ситуації спілкування. Студенти в повсякденному спілкуванні використовують сленг театральний, мистецький, шкільний чи університетський, а також загальний. Американські лінгвісти вважають, що американський університетський сленг переважно складається з трьох загальних розділів: 1) лексичні одиниці, загальні для університетського та загальноамериканського сленгу (переважно сексуального характеру); 2) лексичні одиниці, які стосуються навчання та життя в університеті; 3) специфічна лексика студентських організацій (*fraternities/sororities*) (Мозжухин, 2005).

У мові тайванських студентів сленгу досить багато. Вони креативні та інноваційні у використанні сленгу, застосовують його як засіб спілкування, яке є менш формальним, ніж літературна мова і часто виникає спонтанно. У їхньому сленгу багато гумору, жартів. Іноді він не зрозумілий для сторонніх. Сленг тайванських студентів сприяє формуванню молодіжної культури, різноманітності життя студентів, одноманітності мови громадян різних районів Тайваню (Као, Chien-Yu, 2014).

Відрізняється своєрідністю сленг студентів Технологічного університету Крос-Рівер (Калабар, Нігерія), створений на основі рідної мови та нігерійського піджин. Створення та використання зазначеного сленгу обумовлено тим, що університетська спільнота багатомовна за своєю природою. На поширення та використання сленгу серед студентів значно впливають молодіжні музичні гурти. Ось деякі приклади сленгових виразів, які використовуються студентами: *oluwa is involved* “God is there”, *berry pondise* “On that”, *kush* “Indian hemp”, *SK/Street king/Skunk* “Indian hemp, marijuana”, *blau* “to smoke Indian hemp”, *long tin* “No problem”. Нігерійські студенти використовують у спілкуванні багато сленгових виразів з лексикону американських студентів: *hangin* “to relax”, *hotty* “physically attractive person”, *lamo* “weird person”, *phat* “good, cool, neat”, *peeps* “parents”. Сленг студентів

вирізняється творчою універсальністю. Наприклад, може бути кілька жаргонних слів або виразів з однаковим значенням. Або використовуються різні привітання з використанням сленгу, але такі, що виражають практично однаковий зміст. Цей сленг швидко оновлюється, оскільки нові студенти приносять до нього свіжі слова сленгу, створюють свої власні форми. У студентському співтоваристві є не лише сленг, прийнятий більшістю. Деякі види сленгу використовуються лише певними групами студентів. Наприклад, сленг різних сучасних технологій, зокрема комп'ютерний. У результаті цей сленг згодом також поширюється серед решти студентів університету. Багато студентських сленгових виразів ширяться по всій країні, використовуються як молоддю, так і людьми старших поколінь у рекламі, засобах масової інформації (Ugot, 2014).

Студенти університету Ботсвани використовують у спілкуванні як загальний, так і спеціальний сленг. Загальний сленг застосовується навмисно, щоб уникнути стандарту мови. Спеціальний сленг студентів – сленг коледжу, що виглядає неформальною, дуже виразною мовою, створюється та використовується як частина життя студентів (Aqua, Alimi, 2009).

В Індонезії сленг поширений серед студентів усіх університетів. Він сприяє встановленню взаєморозуміння між студентами (Muhsan, 2017), найбільш широко використовується при спілкуванні в Інтернеті, постійно – у повсякденному житті. Використання студентами сленгу залежить від ряду факторів: 1) телебачення та кіно; 2) Інтернет (соціальні мережі, чати друзів); 3) популярні пісні, наповнені сленговими словами. У поповненні сленгового словника студентів особливо ефективні соціальні мережі. Значна кількість сленгових слів має англійське походження. Ось приклади сленгових слів з популярного студентського сайту: *lame* “stupid or foolish”, *chill out* “relaxing, having fun”, *geek* “Someone who is generally not athletic and enjoys video games; comic books; being on the internet and etc.”, *nerd* “an individual persecuted for his superior skills or intellect, most often people fear and envy him/her”, *eric* “being unusually large, powerful or wonderful” (Muhartoyo, Wijaya, 2014).

Активними користувачами сленгу є підлітки. Сленг для них – символ соціальної близькості, дружби. У ХХІ ст. сленг підлітків стрімко оновлюється і поширюється, чому сприяє комп'ютерний сленг, що швидко розвивається, розвиток сучасних комп'ютерних, хмарних, мобільних, Інтернет-технологій (Nardyuzhev et al., 2017). В Індонезії добре відомий сленг підлітків “Bahasa Gaul Remaja” (мова дружби серед підлітків). Використання цього сленгу символізує солідарність та близькість носіїв з різним етнічним та культурним походженням (Wijana, 2012). Підлітки прагнуть використовувати сленг для самовираження, щоб бути своїми у соціальній спільноті. У сленгу підлітків часто використовуються слова, які зазвичай не застосовуються як засіб спілкування. Ця мова часто схожа на мову SMS-повідомлень. Звичка висловлювати свою думку за допомогою відхилень у мовному вживанні перетворилася на характерні способи та стилі мови в спільнотах підлітків, а також є формою їхнього способу життя (Noor, Laksono, Kawentar, 2018).

Незважаючи на наявність великої кількості різних спеціальних сленгів (жаргонів), загалом наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. спостерігається процес формування єдиного молодіжного сленгу (Россихина, 2009).

Молодіжний сленг кваліфікується сьогодні в більшості джерел як один із соціальних діалектів, що належить до некодифікованих форм існування сучасної мови, що перебувають на його периферії. Він займає проміжне становище між соціальним та професійним сленгом, проте має спільні з ними соціолінгвістичні характеристики (Ван Синхуа, 2017а).

У всіх мовах молодіжний сленг відрізняється яскравістю, виразністю, креативністю, дотепністю, динамічністю, наполегливістю, стислістю, в деяких випадках – закодованістю спілкування (Куать Тхи Бинь Тхо, 2011). Ось приклади яскравих молодіжних сленгізмів у російській мові: *универ, пара, автомат, ботан, зач, зачетка, курсач, матан, первак, препод, шарить, студак, экз, бабло, жратва, жрачка, магаз, коменда, наехать, общага, пятихатка, хавка, штука, балдеть, бухать, бухло, качаться, качалка, кайфовать, телка, тусоваться* тощо (Ван Синхуа, Курьянович, 2018).

Говорячи про лексичний склад сленгу, слід зазначити, що він утворює динамічну систему, яка постійно розвивається. Зі зміною одного модного явища іншим старі слова забуваються, з'являються нові. Тобто, важлива особливість сленгу – рухливість. У теперішній німецькій молодіжній мові, наприклад, зникла ціла низка жаргонізмів історичної студентської та шкільної мови XVIII – XIX ст., що означають явища, які не притаманні сучасній учнівській молоді. Це, наприклад, лексеми, пов'язані з покараннями в навчальних закладах (*Käfig* “Karzer”, *einkreiden* “ins Strafbuch eintragen”, *brummen* “im Arest sitzen”), грою в карти та кістки (*mokeln* “beim Kartenspiel betrügen”, *knobeln* “würfeln”), проведенням дуелі між студентами (*abstechen* “jemanden im Duell zum weiteren Schlagen unfähig machen”, *Anschiss* “Wunde, die ein Duell beendet”) (Россихина, 2016). На рухливість, мінливість молодіжного сленгу звертають увагу В. І. Нардюжев та співавтори (2017). Нині цей процес (рухливість) інтенсифікується. Якщо в будь-якому іншому спеціальному сленгу (комп'ютерному, кримінальному, військовому, професійному та ін.) слово може існувати протягом десятків років, то в молодіжному сленгу, зазначає К. Д. Тамбовцева (2014), лише за минуле десятиліття з'явилася та пішла в пасивний склад значна кількість слів.

Сленговим молодіжним словам характерна локальна лексико-семантична варіативність. Вона проявляється в тому, що деякі сленгові лексичні варіанти властиві лише одному чи декільком регіонам; у той же час, інші варіанти того ж таки слова можуть уживатися на всій території країни, що свідчить про єдність сленгу (Ерофеева, Кропачева, 2017).

Молодіжному сленгу властивий ряд функцій, серед яких основною є експресивна. Якщо проаналізувати застосування зазначеної функції, то стане очевидним, що хоч би яку емоційну оцінку прагнув висловити носій молодіжної мови, явно позитивну чи негативну, сам сленгізм завжди нестиме в собі знижену оцінку. Молодіжний сленг демонструє фамільярність мовця по відношенню до предмета мови, що виражається в прагненні знизити його (предмета мовлення) соціальну значимість. Наприклад, у мові студентів є

жаргонізми *препод* (викладач), *старикан* (представник старшого покоління). Уживання цих слів не має функції оцінки згадуваних у розмові людей (*препод* – зовсім не обов'язково поганий викладач), але наочно демонструє намір того, хто говорить, знизити суспільний статус цих людей в очах слухача і тим самим підвищити в його очах статус власний (Рубцова, 2009).

На увагу заслуговують способи поповнення лексичного складу молодіжного сленгу. У цьому процесі молоді люди виявляють надвинахідливість. Продуктивними способами поповнення молодіжного словника є морфологічний та лексико-семантичний. Наприклад, молодь не лише вживає сленг, створений різними підсистемами, але є його основним творцем: *абібас* «фірма Adidas», *аборт* «вимушене завершення програми чи роботи комп'ютера», *ади*, *адіки* «кросівки Adidas» (Пухальська, 2016). У результаті розвитку комп'ютерного сленгу та Інтернет-сленгу, прагнення до економії зусиль молоді люди стали частіше використовувати абрєвіатури в лексиці Інтернет-сленгу, наприклад, *імхо* (від англ. *In my humble opinion*). Зазначена лексема використовується молоддю і в усній комунікації, при цьому здійснюється граматична адаптація, сленгізм набуває значення «моя думка, “точка зору”» (Грабовий, 2009). Креативним є лексико-семантичний спосіб – переосмислення лексичних одиниць літературної мови та їх використання в сленгу з уже оновленою семантикою. Найбільш поширений процес метафоризації, коли молоді люди виявляють дивовижну винахідливість при пошуку подібних характеристик предметів та явищ навколишньої дійсності. Переосмислення може відбуватися на основі різних ознак: зовнішнього вигляду або внутрішньої форми (*лось* «груба, примітивна людина», *дремучий* «відсталий»), будови (*хобот* «ніс», *заготовка* «рука»), функції (*вывеска* «обличчя», *горючее* «спиртне»), стану (*вертолет* «запаморочення», *засада* «неприємність»), кольору (*мазут* «суміш горілки з пепсі-колою», *пиджак* «таксі») тощо (Рубцова, 2009).

Серед способів поповнення молодіжної мови виділяється також запозичення, особливо англіцизмів та англомовних утворень. Наприклад, у

російській мові: *рейв* (rave) «масова буйна вечірка»; *чилл* (chill) «прохолоджуватися з друзями»; *хайп* (hype) «шуміха, істерика»; *флекс* (flex) «витворювати, красуватися». У той самий час, запозичення з інших мов нечисленні, наприклад, німецької: *арбайт* (arbeit) «робота»; іспанської: *амиго* (amigo) «друг» (Рубцова, 2009); французької: *клошара* (clochard) «волоцюга»; ідиш: *ксива* (ksiva) «документ, записка»; арабської: *кайф* (keyif) «задоволення, насолода». Сучасний в'єтнамський молодіжний сленг, не обмежений нормами літературної мови, поповнюється за рахунок запозичень з англійської, китайської, корейської, французької мов. Найбільший вплив на мову в'єтнамської молоді робить знову ж таки англійська мова. У в'єтнамському сленгу домінують слова, що прийшли з англо-американської мовної культури або утворені безпосередньо під її впливом (Куать Тхи Бинь Тхо, 2011).

Значний пласт молодіжної лексики складають запозичення з кримінального жаргону та жаргону наркоманів. Велику кількість різноманітних номінацій наркотиків можна побачити в сленгу хіпі (Столярчук, 2015).

Молодіжний сленг існує у всіх мовах і країнах, причому в різних його різновидах. У Сполучених Штатах Америки популярний як молодіжний сленг, так і сленг учнів, студентів. Молодь від 17 до 24 років є найактивнішим елементом, що формує американський сленг (Flexner, 1967). Особливо виділяється сленг підлітків. Сленг молоді Сполучених Штатів Америки поповнився сленгом, який народився в роки корейської (1950–1953) та в'єтнамської (1955–1975) воєн. Наприклад: *dude*, *roach*, *prang*, *honky*, *bash*, *toon*, *mega* та ін. (Coleman, 2012). На популярність сленгу впливає захоплення молоді музикою, наркотиками (Flexner, 1967). Особливо суттєво впливають лексикони популярних молодіжних музичних гуртів, переважно з числа афро-американських музикантів (Coleman, 2012).

З 1950-х рр. у США розширюється сленг різних молодіжних спільнот, рухів, груп: рокерів, модників, панків, гламурних рокерів, нових романтиків, скінхедів, готів, емо, гангстерів. У зазначений період популярний сленг

бітників: *frantic* «бешкетувати неймовірно», *like* «окрик», *hot* «відмінний, чудовий» та ін. В їх лексиконі присутній сленг, пов'язаний з наркотиками: *hype* «споживач наркотиків; шприц», *high* «напівп'яний від ефективних препаратів», *hold* «бути залежним від наркотиків». Бітники також активно використовували сленгові слова, поширені серед злодіїв та бомжів. Загалом їх сленг був недостатньо творчим (Coleman, 2012).

У 60-ті рр. ХХ ст. в США поширений сленг хіпі, який багато в чому перегукується зі сленгом бітників. Хіпі використовують багато слів з лексикону музикантів джазу, споживачів наркотиків та ін. Наприклад: *herp* «у курсі справи», *dealer* «постачальник наркотиків», *fix* «наркотична доза», *wig* «бути під враженням емоцій» та ін. Прикладами специфічних слів і виразів зі сленгу хіпі, які підтверджують його витоки та зв'язок з музичною субкультурою, є наступні: англ.: *ax*, *axe* «будь-який музичний інструмент»; *band aid = groupie* «дівчина з групи підтримки рок-групи» (Столярчук, 2015). Багато слів зі сленгу хіпі далеко не нові: вони з'явилися на початку ХХ століття. Хіпі більш активно та творчо підходили до створення сленгу, ніж бітники (Coleman, 2012).

Велика кількість слів і виразів бітників і хіпі увійшли до загального американського сленгу; у британському сленгу ця тенденція виражена не так яскраво (Coleman, 2012).

У 1970-і й наступні роки музичні субкультури залишаються одними з найяскравіших і найвідоміших субкультурних спільнот у багатьох країнах. Такі молодіжні рухи пов'язані з певними жанрами музики (хіп-хоп, молодіжний рух пацифістів та шанувальників рок-музики). Аналізуючи сленг подібних груп, необхідно відзначити, що головною ознакою цих субкультур з точки зору вербальної комунікації є наявність в їхньому вокабулярі слів та виразів, так чи інакше пов'язаних з певною музичною тематикою або тих, що утворені з пісень; саме зазначений мовний пласт може бути незрозумілий іншій молоді, яка не знайома з цією культурою. Це можна простежити на прикладах з хіп-хоп сленгу: англ.: *flow* «реп читання» або «великий прибуток»;

нім.: *Ist alles im Arsch* «все дуже погано» – ряд із пісні “Janine” відомого німецького реп-виконавця Bushido (Столярчук, 2015).

О. В. Столярчук (2015) звертає увагу на таку сферу функціонування молодіжного сленгу, як сленг артсубкультур. Більшість молодіжних субкультур, не пов'язаних з музичними жанрами, з'явилася через захоплення певним видом мистецтва чи хобі. Наприклад, у середині ХХ ст. зародився рольовий рух. Найбільш відомим рольовим рухом є фендом толкіністів. Уперше він виник у 1960-ті рр., коли молодь, захоплена рухом хіпі, ідеями миру і свободи, звернула увагу на твори Дж. Р. Р. Толкіна і побачила в ньому односторонність. Найважливішою особливістю сленгу цієї субкультури є наявність особливої ельфійської мови, вигаданої Дж. Р. Р. Толкіном. Ця мова має власну структуру: фонологію, граматику, лексику. Молодь збирається для проведення ігор, які базуються на творах професора, і прагне використовувати деякі слова з вигаданих Дж. Р. Р. Толкіном мов (Сіндарін або Квенья – мова ельфів, Кзудул – мова гномів, Адунаїк – мова людей, Чорна говірка – мова орків тощо).

Примітний сленг іспанської молоді, який відрізняється винахідливістю, креативністю. У той же час, йому властива тенденція до таємності та герметичності; має спільні риси з арго (García Ramos, 1990; Rodríguez González, 2002; Zimmermann, 2002).

У Мексиці цікавим явищем є молодіжний жаргон *onda*, особливо популярний у 1960 – 1970-х рр. *Onda* – молодіжна соціальна група, мексиканська версія руху хіпі. Молодь *onda* розділяє пристрасть до року із захопленням костюмами та ремеслами мексиканських індіанців. Але головна оригінальність цієї групи полягає в її способі говорити мовою *onda*. Носії *onda* – молодь, яка мешкає в брудних кварталах північної Мексики (іспанської). Багато представників цієї молоді схильні до вживання наркотиків, злочинів та їхня мова тісно пов'язана з жаргоном злочинного світу, тюремною мовою. Мова *onda* запозичує багато слів зі сленгу США, використовує верлан (*verlan*), створює багато каламбуру, особливо у формі *albur* (усна гра, в якій

використовуються сексуальні каламбури). У 1970-і рр. поступово мова *onda* проникає в загальномолодіжну мову, розчиняється в ній. *Onda* перестає позначати соціальну групу, спосіб спілкування. У теперішній час *onda* як соціальний феномен знаходиться в процесі зникнення (Lara-Alengrin, 2000).

Багато різноманітних видів молодіжного сленгу існує в Індонезії. Деякі з них виникли в Джакарті в 1980-і рр. і потім швидко поширилися в інших великих містах, досягли віддалених місць завдяки радіо, телебаченню. Активними носіями молодіжного сленгу є підлітки та навіть діти. Підлітки, які не використовують сленг, почуваються неповноцінними порівняно з однолітками. Рівень володіння підлітками сленгом залежить від оточення, рівня життя, культури, сімейного стану, освіти, місця проживання тощо (Yana, Nurlela, Gustianingsih, 2018). Індонезійська молодь повсюдно використовує сленг у повсякденному житті. У деяких випадках сленг застосовується з криптолалічною метою. Сленг індонезійської молоді відрізняється креативністю, жвавістю, гнучкістю, стислістю й словотворчістю; він постійно стрімко оновлюється та поширюється. Ось приклади індонезійського молодіжного сленгу: *Kero* “Want to know everything (Ingin tahu berlebihan)”, *Cabe-cabea* “Gaya berlebihan untuk pamer diri”, *Hbd yayang Q* “Happy birthday honey (Selamat ulang tahun sayangku)” (Kuraedah, Mar, 2016).

Широкою популярністю користується молодіжна мова Босо Валікан (Bosó Walikan) (перевернута мова), що набула поширення в Малангі (Східна Ява, Індонезія) в 1970-і рр. серед молодіжних банд, злодіїв, повій, школярів як вуличний сленг. Знання та застосування цього сленгу вважалося престижним; більшість школярів його використовували як секретний код та сленг. Дівчатка також наслідували хлопчиків і активно застосовували цю мову, часто вигадуючи свій власний код. У 1980-і рр. Босо Валікан, завдяки студентам, футболістам, футбольним уболівальникам та ін., стає загальнодоступним молодіжним сленгом. У теперішній час він продовжує користуватися широкою популярністю серед молоді Маланга, зокрема серед студентів, музикантів і, особливо, серед уболівальників місцевого футбольного клубу

«Арема». Розповсюдженню Босо Валікан сприяють ентузіасти Маланга, використовуючи його в соціальних мережах, газетах, порталах новин онлайн, новинах місцевого телебачення, рекламі (на футболках), під час політичних кампаній, піснях тощо (Yannuar, 2018).

У місті Сурабай індонезійської провінції Східна Ява немає єдиного молодіжного сленгу, існують різні місцеві молодіжні сленги (Surabayan slang), використання яких активізувалося з кінця 1990-х років. Наприклад, свій молодіжний сленг є в китайській спільноті Surabaya або в спільноті геїв та трансвеститів. Сленг геїв та трансвеститів має тенденцію до таємності, у ньому багато запозичених слів з голландської, англійської мов. Створюється шляхом кодування слів (перестановка складів, додавання складів, заміна звуків та ін.). У місцевих видах сленгу застосовується багато ненормативної лексики, яка зустрічається як у мовленні, так і в рекламі, наприклад, на футболках, сувенірах тощо. Широко поширений письмовий сленг. Більшість місцевих жителів розуміють сленг молодіжних спільнот, тоді як іногороднім він не завжди доступний (Hoogervorst, 2014).

Наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. в Індонезії продовжує існування молодіжний сленг *джакартан* (*Jakartan*), відомий як *прокем* (*Prokem*). Мова прокем походить з кримінального аргю Джакарти 1960-х рр.; спочатку, у 1980-і рр., використовувалася кишеньковими злодіями, викрадачами, грабіжниками, убивцями та ін. У теперішній час її застосовує не дуже розбірлива молодь у віці 17 – 23 років у певних групах у неформальних ситуаціях. Молоді люди долучаються до мови прокем у школі. Прокем схильна до швидкої зміни словникового запасу. Вона не зрозуміла батькам, учителям і тим, хто не є членом спільноти. Основні теми молодих людей у цій мові: наркотики, алкогольні напої, побачення, сексуальні стосунки, розваги на дискотеках тощо. Ця мова використовується спонтанно, часто буває евфемістичною, але не зухвалою по відношенню до інших (Juanda, 2017); впливає на інші молодіжні мови і навіть на стандартну індонезійську мову (Hoogervorst, 2014).

Свій сленг, заснований арабською мовою, має соціальна група *Aktivis Dakwah Kampus (ADK) Surakarta* (Індонезія) – політична ісламська студентська організація, націлена на проповідування ісламу. Однією з цілей організації є досягнення мовної єдності на основі арабської мови, спільної для мусульман. Цей сленг не є конфіденційним, але лексика групи часто незрозуміла стороннім. Сленг ADK використовується людьми незалежно від рівня освіти, соціального статусу, географічного розташування. Активісти *Aktivis Dakwah Kampus* часто використовують свій сленг у громадських місцях, що сприяє його пропаганді (Isnaniah, 2013).

В Японії серед соціальних діалектів особливо популярна молодіжна мова (*вакамоного* чи *вакамоно-котоба*). За ознакою соціальної віднесеності мову молоді можна розділити на три основні групи: 1) мова молоді, що навчається, 2) мова молодих жінок-службовців, 3) мова працюючих молодих чоловіків. Молодіжний сленг характеризується рухливістю, нестійкістю лексичного складу. Він еволюціонує: кожне нове покоління молоді вживає нові слова, створює нові засоби вираження, але водночас деякі лексичні одиниці можуть «успадковуватися» наступними поколіннями молоді. Молодіжну сленгову лексику загалом можна охарактеризувати як стилістично марковану лексику з яскравим емоційно-експресивним забарвленням. Майже всі молодіжні сленгізми несуть у собі заряд іронії. Уживання «молодіжних» слів дозволяє створити емоційно забарвлені, неофіційні відносини, засновані на спільності цілей та інтересів. У мові молоді зазвичай виділяють сім основних мовних функцій: розважальну, «стимулювання бесіди», об'єднувальну, створення образу, алегоричну, пом'якшення висловлювання та зняття стресу, головними з яких вважаються розважальна функція та функція «стимулювання бесіди» (Благовещенская, 2007). Мова учнівської молоді Японії, своєю чергою, підрозділяється на більш дрібні групи. Наприклад, у XXI ст. привертає увагу мова підліткового віку *kogyaru kotoba* – мова старшокласниць (до цієї субкультури долучаються і деякі юнаки). Це школярки, які хочуть виділитися з натовпу. Часто ця мова не відома дорослим.

Словник *kogyaru kotoba* зазвичай складається зі скорочень та аббревіатур. Наприклад, *choberibe*; *cho* "ultra"; *beri* "very"; *baddo* "bad" (Juanda, 2017).

І. Ніколів (2012) зазначає, що з другої половини ХХ ст. молодіжний сленг користується популярністю в Хорватії. Молоді люди використовують сленг, щоб підкреслити свою ідентичність, урізноманітнити мову, надати їй виразності та оригінальності.

На рубежі століть (ХХ–ХХІ) молодіжний сленг активно розвивається, водночас змінюючись якісно та кількісно. Поширюється та інтенсифікується сленг різних молодіжних спільнот (В Індонезії: а) «перевернута мова» Босо Валікан (*Bòsò Walikan*); б) сленг Сурабая (*Surabayan slang*) (Hoogervorst, 2014); в) сленг соціальної групи *Aktivis Dakwah Kampus* (Isnaniah, 2013); у Нігерії: сленг Технологічного університету Крос-Рівер, Калабар (*Cross River University of Technology, Calabar*) (Ugot, 2014); у Франції: сленг бідної молоді передмістя (Sun, Pu, 2018)). Цьому багато в чому сприяє комп'ютеризація та Інтернет. У Росії з'являється багато нових різновидів молодіжної мови: хіпхоперів, комп'ютерників, музикантів, що грають на вулиці, фанатів, толкіністів. Примітно, що в створенні молодіжних сленгізмів активну участь бере і жіноча половина (до останнього часу вважалося, що молодіжний сленг – це в основному чоловічий словник). Ось приклади жіночих сленгізмів: *мачо*, *перец*, *клубень* «молодий чоловік», *симпотный пупс* «красивий хлопець». Тобто ми присутні при цікавому природному експерименті – фемінізації молодіжного сленгу. Перестали бути актуальними сленги хіпі та панків (хоча у 80-х рр. ХХ ст. сленг хіпі займав одне з головних місць у молодіжному сленгу Росії) (Грачев, 2006).

Якщо друга половина ХХ ст. принесла з собою реалії технічного прогресу, і молодь створила для них сленгові найменування: назви програвача (*Hotkopfer, Scheibenkratzer, Dudelkasten, Karussel*), магнітофона (*Jaulkasten, Wiederkäuer, Bandmühle*), електробритви (*Stoppelroder, Stoppelmäher*), музичного автомата (*Opferstock, Wundertrommel, Smelzenorgel, Geräuschkasten*) тощо, то наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. у зв'язку зі стрімким розвитком

комп'ютерних технологій, появою нових пристроїв та програмного забезпечення користувачі комп'ютерної техніки перейшли від використання досить примітивних пристроїв та технологій до більш сучасних та складних. Унаслідок цього почав змінюватись словниковий запас користувачів комп'ютерної техніки та з'явилося нове явище – молодіжний комп'ютерний сленг (Ковальчук, 2014). Молодь також є найактивнішою групою користувачів Інтернету, тому не випадково саме їй належить лідерство у використанні Інтернет-сленгу.

У Німеччині наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. молодіжний мікросоціум, до якого відносять підлітків-школярів та молодих людей до 30 років, має свою специфіку, виявляє дедалі більшу креативність, нестандартні новації. Характерне для цього віку об'єднання молоді в малі групи за віком, статусом, соціальним станом, створення молодіжних субкультур, як і раніше, супроводжується утворенням особливої мови – молодіжного сленгу, який, наприклад, за допомогою прізвиськових номінацій підкреслює соціальні ролі членів цього мікросоціуму, а також виділяє «своїх» та «чужих» (Шпар, 2012).

Сучасний молодіжний сленг часто пронизаний цинізмом, брутальністю, хамством, безкультурністю. М. М. Ляшева (2017) наводить текст із соціальних мереж, розрахований на молодіжну аудиторію, присвячений смерті відомого російського артиста В. М. Зельдіна («Кстати, под шумок еще одна легенда Совка покинула этот бранный мир», «Пару дней назад, в самый разгар пендосского Хэллоуина, какой-то dude в костюме Иисуса забрал с собой ... такого дядьку, имя которого, Владимир Михайлович Зельдин – актер театра и кино», «Умер он от остановки сердца, предварительно пролежав в отключке пару деньков», «Чуваку был 101 год», «Наше уважение и удачной дороги Вам, Владимир Михайлович»). Це цинічний і безкультурний текст, в якому автор використовує не тільки жаргон російської молоді, а також й англійський сленг, явище мовної гри та негативної молодіжної творчості.

Тематичний склад сучасної молодіжної сленгової лексики свідчить про її негативну спрямованість. У німецької молоді найбільше жаргонізмів

зустрічається на тему «Шкідливі звички». Порівняно з попередніми століттями значно збільшилася кількість жаргонізмів зі значенням «курити» (*buffen, chucksen, blitzen, quarzen, grillen, harzen, dämpfen, qualmen, mocken, beefen* та ін.). У той же час, навчання в молодих людей не в пріоритеті (Росихина, 2016).

У нинішньому молодіжному сленгу багато запозичень з карно-кримінального арго. Сленг деяких молодіжних спільнот має маргінальний характер. Це пояснюється тим, що побут і мова в'язниці стали надбанням гласності. Нині в Росії різноманітні телепроекти і кінофільми активно просувають елементи злочинського арго, використання арготизмів спостерігається вже у всіх молодіжних групах і об'єднаннях. Такі слова арготичного походження, як *беспредел, гонник, маза, понты* тощо, що раніше фіксувалися в словниках з відповідними помітками, стали вже своєрідними символами нашого часу. Заради справедливості варто відзначити, що в молодіжному сленгу значна кількість арготизмів набуває презирливо-зневажливого чи презирливо-глузливого забарвлення, що, безсумнівно, свідчить про негативне ставлення до них і до тих реалій, які ці слова позначають. З цим пов'язаний виборчий перехід у молодіжний сленг певних арготичних одиниць, який у ряді випадків не поширюється на однокореневі з ними (похідні або виробляючі) лексеми, якщо вони мають у своїй семантиці яскраво виражений кримінальний відтінок. Наприклад, дієслово *мочити* (кримінальне *убивать*) було запозичене молодіжним сленгом у значенні бити, але однокореневі з ним слова *мокруха* «убивство» та *мокрушник* «убивця» сучасна молодь у своїй мові не використовує (Рубцова, 2009).

У Перу молодь широко використовує сленг *джерінга* (*jeringa*), який бере початок із сленгу перуанських маргіналів. Цей сленг відрізняється жорстокістю, сарказмом, нахабством та цинізмом (Ramírez, 2013).

З кінця ХХ ст. у Франції, поряд з популярним арго, існує сучасний молодіжний французький сленг. Формується як окрема підсистема мови;

створюється завдяки молоді, яка проживає в містах та їх передмістях. Насамперед поширений серед бідної молоді передмістя (Sun, Pu, 2018), відрізняється грубістю та безкультурністю. Одним з важливих соціально-культурних факторів утворення зазначеного сленгу є вплив іммігрантів із сусідніх країн та колишніх колоній, які через недостатнє знання мови змушені створювати власний варіант французької мови, змішуючи слова різного походження, зокрема широко використовуючи англо-американські (Кулікова, 2013).

Глобальні зміни в світі, сучасні інформаційні технології з кінця XX ст. сприяють інтенсивному розповсюдженню сленгу. Молодіжний сленг як соціальний діалект значно розширив сферу свого функціонування: існуючи раніше лише в усній формі як мова неформального спілкування молоді, нині він широко використовується в засобах масової інформації – періодичному друку, телевізійних програмах, радіомовленні, глобальній мережі Інтернет, мобільному зв'язку (Рубцова, 2009).

4.4.5. Популярні види сленгу в другій половині XX – на початку XXI ст.

Наприкінці XX – початку XXI ст. шириться популярність військового сленгу. Він цікавий і своєрідний, поширений серед усіх категорій військовослужбовців. Це викликано тим, що жива мова військового сленгу здатна дуже точно і образно передавати психоемоційний стан військовослужбовця, як за умов бойових дій, так і повсякденної життєдіяльності. Професійний військовий сленг тісно переплітається з армійським сленгом, солдатським сленгом, армійським жаргоном. Військовий сленг продовжує диференціюватись. Існують жаргони за видами збройних сил, родами військ, служб, військових професій, кадетський, курсантський, фронтовий тощо.

Військовий (військово-морський) сленг створюється спонтанно, використовується в неофіційних, неформальних контекстах, передається та поширюється через усні традиції у військових колективах (Saber, 2018). Він забезпечує необхідну стислість мови, що сприяє ефективному виконанню бойових завдань (Zupan, Štefanič, 2014; Бойко, 2009).

Військовий сленг постійно та швидко оновлюється. Наприклад, оновленню військового сленгу США сприяє участь збройних сил у військових конфліктах за кордоном. У той же час, низка висловів військового сленгу США живе тривалий час. Наприклад, досі використовуються деякі вирази, які були актуальні під час американської громадянської війни (American Civil War) (1861–1865): “The Blue” і “The Grey”; фраза "to see the elephant" (to see combat, action). Зі сленгу військово-морського флоту США 1942 р. до теперішнього часу використовуються слова: *chow* “food”, *scuttlebutt* “gossip”, *greaseball* “mess cook”, *sea lawyer* “a sailor who gives unwanted advice”, *tin can* “a destroyer”, які свідчать, що військово-морський жаргон є частиною загальної спадщини військово-морського флоту і сприяє формуванню соціальної згуртованості і, зрештою, підвищенню бойової ефективності служби (Saber, 2018).

У лексизмах будь-якого військового жаргону та сленгу міститься чимало гумору та яскравої образності. Virізняється солдатський жаргон, складений майже виключно з жартівливих, іронічних, оціночних слів. Але подібний гумор – це сплеск і викид напруги, спричиненої нелегкою службою. В американській армії в активі солдатського жаргону чимало жартівливих номінантів: *gasoline cowboy* “танкіст”, *Waterloo day* “день виплати грошового забезпечення”, *Wailing Wall* “приміщення капелана (військового священика)” та ін. (Липатов, 2010). Солдати в тайванській армії в певній обстановці називають якийсь із видів озброєння «головною зброєю» і, водночас, можуть назвати «головною зброєю», яка знищує їх ворогів – пеніс (Као, Chien-Yu, 2014). У німецькій мові особливо численними є жартівливо фамільярні, гумористичні та іронічні позначення солдатської їжі. Так, рідкий суп зветься

Wasser mit Wasser, сушені овочі *Drahtverhau*, шматок м'яса в супі – *Spatz* (букв.: горобець), чай – *Chinesenshweiß*, кава – *Negerschweiß* та ін. (Степанова, Чернышева, 1962).

Військовий сленг тісно пов'язаний із загальним сленгом. До загального сленгу з військового відносяться, наприклад, такі одиниці, як *дед*, *дедовщина*, *дембель*, *неуставняк*. У свою чергу у військовому сленгу, поряд з одиницями молодіжного та кримінального, знаходимо й ті, що належать загальному сленгу: *бабки*, *водила*, *заколебать*, *наехать*, *напрягать* та ін. (Бойко, 2009). Щодо вживаності лексику військового сленгу, своєю чергою, можна розділити на загальний сленг (General Slang) і спеціальний.

Військовий сленг інтенсивно використовується не тільки в усній мові, але зустрічається й у військовій публіцистиці, військово-художній літературі, у деяких видах військових документів, інколи ж у статутах і порадниках. Деякі, нині статутні, військові терміни армій США та Англії утворилися зі слів та словосполучень сленгу. Наприклад, *pillbox* «закрита вогнева споруда», *armor* «бронетанкові війська», *dud* «боєприпас, що не вибухнув», *mess* «кухня-їдальня», *stick* «серія бомб, група парашутистів, ручка управління (літаком)» (Судзиловский, 1973). Сленг часто вживається в особистому листуванні військовослужбовців, їх щоденниках (Романов, 2014).

Військовий сленг схожий на молодіжний. Наприклад: *валет* «некмітливий, неквапливий солдат», *шланг* «солдат, що відлинює від роботи», *человек-амфибия* «солдат, який виконує роботу в посудомийці» та ін. (Липатов, 2010).

Примітно, що жаргон солдатів у різних мовах та арміях (російська армія, армія НДР, бундесвер ФРН) у другій половині ХХ ст. (до 1990-х рр.) виявляє тематичну схожість: 1) очікування завершення служби; 2) підрахунок кількості часу, який солдат повинен провести на військовій службі; 3) напружені відносини між тими, хто починає службу, і тими, хто її закінчує, між підлеглими та начальниками сержантської (у російській субкультурі) та унтер-офіцерської (у німецькій субкультурі) ланки.

Багато солдатської жаргонної лексики створюється у віршованій формі (Бойко, 2009). А. Saber (2018) наводить приклади римованого військового жаргону США: *dope on a rope* «солдат повітряного десанту», *full battle rattle* «повне екіпірування солдата на полі бою», *ant chant* «колективне вітання екіпажу ВМС США перед виходом у море» тощо.

Уживання сленгу особливо характерно для особового складу військово-морських сил при спілкуванні старослужбовців з новобранцями. У військово-морському флоті США старослужбовці, користуючись недосвідченістю молодих матросів, жартують з них з використанням іронічного, часто знущального сленгу (Saber, 2018). У російському військово-морському флоті одиниці військово-морського сленгу відображають понятійний світ військово-морської служби: *карась* «молодий матрос», *боевая лайба* «військовий корабель», *яшка* «якір» тощо (Бойко, 2009). Сленг використовується й при виконанні бойових завдань. Ось подібний приклад з військово-морського сленгу США: *цибуля перемістилася в порт* «корабель прибув у порт» (Zupan, Štefanič, 2014).

Існуючий кадетський сленг багато в чому копіює солдатський жаргон, адаптуючи його до свого середовища: «Девіз кадета: боротися, шукати, знайти й... переховати»; «Це не рок, це не джаз, це кадети шкребуть унітаз» тощо (Бойко, 2009).

Відомо, що війна пов'язана з ризиком для життя і всепоглинаючою напругою фізичних, емоційних і психічних сил людини. Невипадково тому особливою яскравістю відрізняється військовий сленг, створений в умовах бойової обстановки (фронтний сленг). Він використовує елементи військового сленгу та створює нові одиниці, що відповідають реаліям бойових дій. У роки військових конфліктів у В'єтнамі, Іраку та Афганістані американський військовий сленг поповнився численними синонімами. Подивимося на прикладі загальновідомого авіаційного терміна *jet plane* – «реактивний літак»: *blast-furnace*, *flame throver*, *blow torch* та ін. (Липатов, 2010). У 1980-і рр. в російській мові з'явився своєрідний афганський сленг. Це

і особлива форма одягу «афганців»: *афганка* «форма військово-польового одягу», *рябчик* «тільняшка»; і види зброї та бойової техніки: *утес* «станковий зенітний кулемет», *дашка* «кулемет Дегтярьова-Шпагіна», *коробочка* «бойова машина піхоти» та ін. Російський військовий сленг поступово розширює своє мовне поле. У період і після бойових дій в Афганістані, Чечні поряд з військовим сленгом з'явився ще й генеральський (Липатов, 2010). У генеральській лексиці слід зазначити сленгові терміни афганської війни: *дать команду*, *КП*, *ДШК*, *БТР*, *духи*, *духовский*, *душманы*, *душманье*, *душманский*, *зеленка* (Бойко, 2009).

Своєрідна суржикова сленгова лексика українських військовослужбовців – учасників антитерористичної операції (2014–2018) та операції об'єднаних сил (ООС) (2018–2022): *укропи*, *укри*, *ответка (відповідь)*, *мотолига* («МТЛБ – многоцелевой транспортер (тягач) легкий бронированный» («багатоцільовий транспортер (тягач), легкий броньований»)), *арта* «артилерійський обстріл», *сепари*, *передок* «передова лінія фронту, передова лінія оборони, передова лінія бойових дій», *калаш* «автомат Калашнікова», *цинк* «цинкові коробки для патронів», *цинки* «цинкові труни із загиблими військовослужбовцями», *бронік* «бронезилет», *тяжелое (важке)* «важкий артилерійський снаряд, міна», *вата* «ті, хто співчують "російському світу"», *стрелкотня* «обстріл стрілецьким озброєнням», *приход (прихід)* «приліт міни, снаряда» (Руденко, 2019).

У сфері політичної комунікації також є свій сленг. Він відрізняється чи не найбільшою динамічністю серед інших соціальних діалектів, оскільки політичне життя соціуму підпорядковане стрімкій зміні керівників країни, уряду, пертурбації їхніх посад, калейдоскопу політичних подій, реалій тощо. Л. О. Ставицька (2005) виділяє два аспекти функціонування політичного сленгу: 1) неофіційну розмовну мову професійних політиків (корпоративна сфера функціонування); 2) політичне життя соціуму. Зазначені лексичні сфери майже не перетинаються.

У використанні сленгу політиків часто відсутня елементарна культура. Наприклад, українські політики всіх рівнів не соромляться вживати сленгізми (часто суржикові), що знаходяться за гранню етики, межують з кримінальним жаргоном: *впарювати, окучувать (підгортати)* (виборчий округ), *фіолетово, ми зробимо їх, політичне обрізання, смотрящий* та ін.

За допомогою засобів масової інформації деякі фрази політиків (часто суржикові) стали крилатими: *маємо, що маємо* (Л. Кравчук); *ці руки нічого не крали; любі друзі* (В. Ющенко); *кровосісі бюджетних коштів* (М. Азаров); *умікніть Україну* (В. Янукович); рос. *я захожу там, где готов заходить* (В. Кличко) (Лебеденко, Таран, 2015).

У багатьох країнах складовою політичного сленгу виступають прізвиська представників політичного істиблішменту, назви посад тощо. Наприклад, численні приклади прізвиськ високопосадовців представлені в німецьких засобах масової інформації. Так, прізвисько *Allzweckminister* за свою багатосторонню діяльність отримав Ганс-Йоахім фон Меркатц (Hans-Joachim Merkatz), який обіймав у різні часи посаду федерального міністра в багатьох міністерствах. Багату палітру емоцій, а відповідно появу різноманітних прізвиськ викликав у громадян ФРН колишній канцлер Гельмут Коль (Helmut Kohl): *Die Birne, Gröstaz, Helmut II., De Indul, Der Mann aus Mainz, Papa, Aussitzer, Zwei-Meter-Worms, Bimbekanzler* (Шпар, 2012). До проблеми номінації політиків, особливо найвищого рангу, небайдужий кримінальний соціум; номінації, дані цим соціумом, не перетинаються із загальновідомими. Скажімо, у кримінальному жаргоні існує номінація *Чебурашка* для позначення экс-президента Л. Кучми, яка широко не відома. Однак у журналістських та інтелігентських дискурсах нове політичне життя придбав кримінальний жаргонізм *пахан* – політичний діяч, діяльність якого оцінюється як злочинна; використовується для позначення відповідного типу діяча, зокрема Л. Кучми (Ставицька, 2005). Президента В. О. Зеленського в багатьох випадках називають *лох* (*не лох*), тим самим використовуючи витяг з його ж фрази: «Я президент цієї країни, мені 42-й рік, я ж не лох».

Політична комунікація активно залучає слова з інших жаргонів, розширюючи власний набір експресивних засобів, наприклад, з армійського жаргону (Ставицька, 2005).

Наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. в багатьох мовах популярний медичний сленг. У Бразилії, США медичний сленг використовується за таких обставин: а) сленг між лікарем та іншими медичними працівниками; б) сленг лікаря з пацієнтами; в) сленг по відношенню до служб охорони здоров'я. Наприклад, медичні працівники Каліфорнії під час спілкування з пацієнтами широко застосовують анекдоти із вкрапленням медичного сленгу. Лікарі з Ріо-де-Жанейро використовують медичний сленг під час взаємного спілкування. Примітно, що медичні працівники Каліфорнії, як і медичні працівники Ріо-де-Жанейро, застосовують медичний сленг під час спілкування з пацієнтами диференційовано: а) залежно від клінічного стану, б) поведінки, в) характеру, г) індивідуальних якостей пацієнта (Peterson, 1998). У Німеччині медичні працівники використовують при спілкуванні з пацієнтами як медичний, так і загальний жаргон (Leung, 2018).

З другої половини ХХ ст. продовжується поширення музичного сленгу, насамперед серед молоді. Цей сленг спонтанний, інноваційний, барвистий, яскравий, хвилюючий і захоплюючий, гострий, бунтуючий до шокуючого, яскраво метафоричний; великою мірою знаходиться під впливом англо-американської культури (Милорадовіћ, 2009). Музичний сленг стає популярним серед підлітків багатьох країн багато в чому завдяки англомовним музикантам, співакам Біллу Хейлі (Bill Hailey) (1925–1981), Елвісу Преслі (Elvis Presley) (1935–1977), та гурту Бітлз (Beatles) (1960–1970), які під час своїх виступів зверталися до підлітків та поширювали сленг, використовуючи такі слова, як *gear*, *rock* та *roll*, *grotty* та ін. (Coleman, 2012).

Популярним є сленг джазистів, особливо серед англомовних музикантів. Він використовується і в повсякденній мові виконавців як класичної, так і сучасної музики: *gig* *n.* «концерт, робота», *funky* *adj.* «кайфовий», *lick* *n.*

«запив», *riff n.* «Риф, гітарний малюнок», *skiffle n.* «Музичний напрямок скіффл» (Сараева, 2013).

У Сербії в спілкуванні активно використовується молодіжний музичний сленг. Указаний сленг – невід'ємна частина повсякденного спілкування молоді: *домаћица (домохозяйка)* «домаћа забавна музика из деведесетих» («домашня музика дев'яностих»); *дувач (воздуходувка)* «свирач дувачког инструмента» («гравець духового інструменту»); *јамаха (джамаха)* «клавијатуре» («клавішні») та ін. (Милорадовић, 2009).

Сленг популярний у російському року. На його формування справила ключовий вплив музично-філософська культура хіпі. Йдеться про особливі сленгові вкраплення в тексти, які не можна розглядати як особливу мову. Це пов'язано з тим, що «арготичні, сленгові слова не становлять мовної системи, а лише пересипають мову, надаючи їй відому специфіку. Іншими словами, вони служать маркерами мови, позначаючи висловлювання як власні, що виходять зі "свого", як правило, замкнутого, середовища». Джерелами формування специфічних сленгових вкраплень є: а) англійська мова, б) жаргон музикантів, сленг фарцовщиків, молодіжні жаргони (наприклад, жаргон стиляг), в) наркотичний сленг (Іванов, 2014).

М. О. Грачов (2006) вважає цікавим жаргон вуличних музикантів, який увібрав у себе жаргонізми хіпі: *аскать* «збирати гроші під час гри»; *аскер* «той, хто аскает»; *аскерка* «те, у що збирають гроші: головний убір, футляр для музичного інструменту та інше»; *большая* «100 рублів, зароблені за один вихід на одного музиканта»; *большая летняя* «200 рублів»; *малая* «п'ятдесят рублів»; *большая туса* «ансамбль із семи і більше людей»; *малая туса* «ансамбль від трьох до семи осіб»; *квота* «плата музиканта за запізнення чи прихід у нетверезому стані»; *менты* «ті, кому платять за місце музиканти (необов'язково співробітники правоохоронних органів)»; *операція крот* «гра в підземному переході»; *пионеры* «підлітки віком від 12 до 17 років без музичної освіти, які грають з метою заробити на алкоголь»; *скрипка-мутант*

«альт, віолончель, контрабас»; *соблюдают екологию ушей* «добре грати»; *спивать* «грати на вулиці»; *штырка* «гра на вулиці».

Останні десятиліття ХХ ст. в Німеччині був поширений рух музичних фанатів. Відповідно, набув поширення їх сленг (Россихина, 2017).

Багато авторів активно використовують у текстах пісень сленгові слова, зважаючи на їхню популярність. Подібні пісні, як і телевізійні програми, фільми та соціальні мережі, є для молоді джерелом поповнення сленгового лексикону, зокрема англійськими сленговими словами (Muhartoyo, Wijaya, 2014).

У Туві (Росія) жаргон використовується в текстах сучасних тувінських естрадних пісень. Актуальними та улюбленими народом є так звані «чоннуц ирлари» – пісні народу, авторські пісні, молодіжні естрадні пісні, в яких багато сленгових та жаргонних лексем. У цих піснях уживається лексика обмеженого вживання – жаргонна лексика та арготизми (вираз або мовний зворот, властиві мові декласованих груп суспільства (зłodіїв, бродяг тощо)): *будалыр* «збитися з шляху», *шанчар*, *узер* «натикатися», *базар* «йти», *чашпан дүрбүүр* «катати ручник (наркотик)», *шимченир* «діяти» тощо; а також запозичення з англійської мови: *мани-мани* «гроші» (Саая, 2017).

А. В. Енгеленховен (2010) дослідив у Південно-Західній частині Малуку (Східна Індонезія) широковідомий пісенний сленг Лірасніара (Lirasniara), який служить для контакту місцевих жителів з торговцями. Лірасніара має досить обмежений запас слів – близько 150 найменувань. Значна частина лексикону містить омоніми, які створюються змінами звуку. Іноді Лірасніара використовується як арго, що застосовується певним сегментом суспільства; у ряді випадків піднімається до рівня літературної мови. Ця мова існує вже тривалий час завдяки пісенним текстам.

Наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. в багатьох мовах широкою популярністю користується спортивний сленг, чому сприяє повсюдний розвиток спортивного руху, процеси глобалізації, активне використання Інтернету. Спортивний сленг постійно диференціюється та охоплює: види

спорту (бокс, кінний спорт, легка атлетика, серфінг тощо), спортивні ігри (футбол, бейсбол, теніс тощо), тренерську діяльність, спортивну підготовку, спортивні науки, спортивну медицину, спортивну журналістику, спортивних фанів, любителів футболу. Зазначені види сленгу мають низку загальних рис, але відрізняються за термінологією, інтонацією, стилістикою. Наявність великої кількості спортивних сленгових термінів зумовлено тим, що лексика спорту включає різноманіття спортивного обладнання, спеціальних рухів, техніки спорту, тактики спорту, розваг, моди й реклами. Спортивний сленг дуже швидко змінюється під впливом реклами, засобів масової інформації та спортивних ринків (Cossa, Reñicha, Martínez, 2015).

У спортивному сленгу багато англійських запозичень, чому сприяє Інтернет-спілкування (Cossa, Reñicha, Martínez, 2015), тісний контакт спортсменів різних країн. Приплив англіцизмів особливо торкнувся сленгу футболу. Аналіз словників футбольного сленгу в російській мові виявив присутність шістдесяти семи запозичень з англійської мови та двадцяти п'яти запозичень з інших мов (Елистратов, 2012). Яскраво виявляються запозичення з англійської мови в соціолекті російських сноубордистів: лексеми з англійським корінням становлять 45% усього корпусу словника (Маштакова, 2018).

Численні запозичення породжують синонімічні ряди, притаманні будь-якому соціолекту. Вони включають офіційні повні назви (терміни), неофіційні назви, прийняті в цьому професійному середовищі, і експресивно забарвлені неофіційні одиниці (професійні жаргонізми). Приклади синонімічних рядів у лексиці сноубордистів: *сноуборд* / *борд* / *доска* / *фанера*, де *сноуборд* – запозичений термін, *борд* – професіоналізм, *доска* – професіоналізм з російської мови, *фанера* – жаргонізм; *паудер* / *рыхлый сленг* / *пухляк*, де *паудер* – запозичений професіоналізм, *рыхлый сленг* – професіоналізм з російської мови, *пухляк* – професійний жаргонізм; *кикер* / *трамплин* / *кочка* / *выкидушка*, де *кикер* – запозичений термін,

трамплин – термін з російської мови, *кочка* – професіоналізм, *выкидушка* – професійний жаргонізм (Маштакова, 2018).

О. В. Столярчук (2015) виділяє в Україні сленг скейтбордистів, представлений значною кількістю лексичних одиниць. Він включає слова на позначення трюків та спортивного оснащення. Багато запозичень з англійського сленгу скейтерів, оскільки він виник саме в англійській країні (США): англ.: *board* «основна частина скейтборду», *lip* «найвища точка спуску»; нім.: *ollie* «стрибок, при якому скейтборд відривається від землі, обидві ноги стоять на дошці», *air* «стрибок з платформи»; укр.: *скейтер*, *райдер* «людина, яка займається скейтбордингом».

Наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. набуває поширення новий вид спортивного сленгу – коментаторів, які ведуть онлайн-репортажі різних спортивних заходів (футбольних, хокейних, тенісних матчів та ін.). Цим рівням лексики приділяється значна увага в чеській та словацькій лінгвістиці. Приклади сленгізмів з онлайн-репортажів: *кішка* «воротар», *Білий балет* «Реал Мадрид», *гравці Альбіону*, *футболісти з-під Везувію*, *марадон* та ін. Найяскравіші, неформальні сленгові вирази утворюються під час репортажів англійською мовою. У скарбничку спортивного сленгу додають свою частку фанати, які дивляться онлайн-репортажі (Hoffmannová, 2018).

К. І. Маштакова (2018) дослідила молодіжний словник соціолекту сноубордистів. У ньому зустрічаються професіоналізми, професійні жаргонізми, а також елементи, запозичені із загальноросійської лексики та наділені додатковими конотаціями. Зазначений соціолект настільки своєрідний, що індивіди, які не займаються екстремальними видами спорту, неспроможні вловити всі відтінки значення тих чи інших слів, що утрудняє комунікацію і розуміння. Соціолект сноубордистів включає безліч термінів, професіоналізмів та професійних жаргонізмів, що описують спорядження, трюки, елементи ландшафту та фігури, виконавця та стиль катання. Як і будь-який інший субкод, він не є ізольованим чи автономним варіантом мови

– його елементи перейшли з інших підсистем та систем (гірськолижний соціолект, соціолект альпіністів, молодіжний соціолект, літературна мова).

У XXI ст. в багатьох мовах поширений сексуальний сленг. У Мексиці, наприклад, серед інших соціальних діалектів, сексуальний сленг вирізняється своєю популярністю та оригінальністю. Він настільки лексично багатий, що навіть має варіації в різних регіонах країни, пов'язані з особливостями місцевих мов чи суміші мов: іспанської з місцевими, наприклад. Широко поширений загальний сексуальний сленг. Сексуальний сленг часто використовується в евфемістичних цілях; тим не менш, йому не чужий гумор, з використанням жартів, примовок у різних випадках повсякденного життя (Villarejo-Martínez, Castro-Sánchez, Sierra-Martínez, 2017).

З 1950-х рр. поширюється сленг представників нетрадиційних сексуальних орієнтацій. Наприклад, гей-співтовариство, що існує в США з середини XX ст., є досить стабільним, має власну історію, традиції та цінності, свій сленг. Підтвердженням толерантного ставлення американського суспільства до гей-сленгу є видання словника “The Gay Girl's Guide to the Western World”, призначеного для того, щоб дати уявлення про гей-сленг особам, які ще не оприлюднили свою нетрадиційну орієнтацію. Гей-сленг продовжує поширюватися і в 70-ті рр. XX ст., зокрема активно виявляє свій сленг гей-співтовариство в Сан-Франциско. З 1970-х рр. велика кількість гей-сленгізмів набула більш загального вживання. Наприклад: *camp* “ostentatious; effeminate; homosexual”, *straight* “heterosexual”, *fag hag* “a heterosexual woman who associates with gay men”, *breeder* “a heterosexual” (Coleman, 2012). У наші дні гей-сленг продовжує набирати популярності. Наприклад, в Індонезії існують гей-співтовариства, які мають свій сленг. Т. Г. Хугерворст (2014) дослідив сленг гей-співтовариства Сурабая (Surabayan gay slang) в Індонезії. Примітно, що члени спільноти мають у своєму сленговому словнику багато запозичень з голландської, англійської мов, що свідчить про інтернаціональний характер гей-сленгу.

Наприкінці XX – XXI ст. в багатьох країнах продовжує розширюватися використання сленгу спільнот нетрадиційних сексуальних орієнтацій (LGBT). Цей сленг часто прагне конфіденційності, щоб відгородитися від сторонніх (Harared, 2018).

Широке поширення має жаргон трансгендерної спільноти. Він дуже креативний. Гра слів відбувається з використанням багатьох місцевих та іноземних мов, а також назв міст, країн, товарних знаків, найменувань квітів та тварин (Garing, 2017; Harared, 2018); при цьому використовується невеликий словниковий запас (Garing, 2017). Мова трансгендерів певної спільноти часто поширюється і на інші подібні групи (Asiyah, 2014).

Ряд виразів жаргону спільноти трансгендерів не знайомі стороннім, тобто є конфіденційними (Garing, 2017). У цьому випадку спільнота трансгендерів використовує свій сленг як секретний код, а також як маркер солідарності всередині групи або між групами (Asiyah, 2014; Harared, 2018). Код є результатом творчості в мові. Цей код зазвичай відомий як сленгові слова: *skul-skul* “sekolah (school)”, *sinyol* “nyolong (steal)”, *sinja* “njaluk (request)”, *pulonia* “pulang (go home)” (Asiyah, 2014).

У багатьох мовах поширений сленг злочинський, кримінальний, тюремний. В Індонезії, наприклад, відома сленгова бандитська мова *thug life*, що включає відповідні вирази: *Bitch Please, You Don't Say, Forever Alone, Go Home You Are Drunk, Genius* (Harared, 2018). Відзначається популярність кримінального сленгу серед населення України. У багатьох країнах популярний тюремний сленг. Розвитку тюремного сленгу сприяє сама ситуація в'язниці, тривале перебування багатьох ув'язнених в умовах ізоляції (Coleman, 2012). Він дуже грубий, зневажливий, сповнений негативних конотацій; у залежності від середовища варіюється навіть в одній мові.

Тюремний сленг стає надбанням широких верств населення та, насамперед, молоді. Наприклад, у США тюремний сленг дуже популярний та активно використовується в американському суспільстві. Істотним джерелом інформації про тюремний сленг є фільми. Наприклад, "Animal Factory" (2000),

"American Me" (1992). У фільмі "American Me" використовується реальна тюремна мова: міститься близько 120 сленгових виразів, які зазвичай супроводжуються нецензурними словами, зустрічаються справжні назви предметів, які повсякденно застосовуються у в'язниці, а також реальні назви відомих американських банд (Nosek, 2016).

У тюремному сленгу багато запозичень з різних мов, що сприяє його інтернаціоналізації та поширенню. У той же час, тюремний сленг у різних мовах та країнах може відрізнятися, оскільки кримінальна спільнота є закритою. Наприклад, у польських в'язницях ув'язнені представлені двома основними групами та діляться за класами: 1) обрані (вища група); 2) присоски (нижча група). Ув'язнені в США поділяються на представників різних рас, які, своєю чергою, об'єднуються в банди. Відповідно, що й сленг створюється стосовно обстановці у в'язницях і сформованим традиціям. Здебільшого лексеми тюремного сленгу позначають осіб, причетних до злочинної діяльності, предмети злочинної діяльності. У тюремному американському сленгу багато латиноамериканських термінів (мексиканських, пуерториканських, кубинських), оскільки 18,6% з 2,3-мільйонного контингенту американських в'язниць становлять латиноамериканці. Цей сленг добре відомий іншим засудженим та посадовцям в'язниць (Nosek, 2016).

Наведемо приклади тюремного сленгу: а) США: *fish, con, cage, joint, hole, stretch, in stir, crook, screw, punk, deck, reefer*. *Fish* in prison contexts is a slang meaning „New inmate at prison“ (Pratama et al., 2016); б) Південно-Африканська Республіка: *grass* "criminal who gives information to the police about other criminals", *bellman* "criminal who specialises in stopping alarm signals", *cracksman* "criminal who specialises in breaking safes" (Gläser, 2011).

З другої половини ХХ ст. в багатьох мовах значне місце посідає сленг наркоманів. Використовується в більшості випадків з тією ж метою, що й алкоголь, – для підняття настрою та тону. Сленг наркоманів носить

інтернаціональний характер, надзвичайно багатий на лексичні одиниці, розвиток яких дуже динамічний завдяки необмеженому творчому потенціалу і високій життєздатності носіїв. Терміни сленгу наркоманів часто відомі лише присвяченим, але швидко застарівають і надто швидко розкриваються, тому користувачі постійно перекодують свій сленг. Найбільш характерними аспектами сленгу наркоманів є креативність (Mátételki-Holló, 2013), метафоричність, синонімічність. На підтвердження зазначимо, що в словнику Х. Куппера (1970) синонімічний ряд для позначення наркотиків включає 31 лексему: *Naschmittel, Superstoff, Traumstoff, Götterfunke, Wolkengift, Blume, Geistkammer, Schnee* та ін. А ось приклади сленгу наркоманів на теми: а) щастя: *Marijuana* "joy smoke", *PCP* "happy sticks", *Cocaine* "joy powder", *Cocaine* "golden dust", *Heroin* "sweet dreams" (Gyuró, 2016); б) шприц: *artillerie, pompe, pravouze, shouteuse* (Mátételki-Holló, 2013); в) марихуана: *bomb, buddha, combustible herbal, giggle smoke, mary jane, mota* (Тамбовцева, 2014).

Життєвий простір субкультури наркоманів – це соціальний контекст, в якому відчувається вплив Заходу: поширення англіцизмів демонструє тенденцію дедалі все більш й більш помітно, у результаті словник наркоманів у багатьох країнах містить переважно англо-американські запозичення. Використовувані терміни поширюються з однієї країни до іншої як наркотики та посилюють, збагачують лексикон різних мов (Mátételki-Holló, 2013).

У ХХІ ст. жаргон наркоманів широко присутній у німецькій мові, що підтверджується наявністю великої кількості жаргонізмів у словниках молодіжної мови: *suchteln* "Drogen konsumieren", *Waldapotheke* "Drogendealer", *Giftler* "Drogensüchtiger", *knuspern* "Gras rauchen", *Grasianer* "jemand, der Marihuana raucht" тощо (Россихина, 2016).

У сленгу словацької мови тема «наркотики» займає значне місце. Сленг словацьких наркоманів багатий на метафори, пов'язані з мовою споживачів наркотиків. Аналіз показує, що для наркоманів, які перебувають у стані впливу наркотичних препаратів, основними в мові є теми: подорож, політ, депресія, щастя, перевага, вибух. Приклади сленгу наркоманів на тему «метафори

щастя»: *дим радості* «марихуана», *порошок радості*, *золотий пил* «кокаїн», *солодкі сни* «героїн» (Gyuró, 2016).

Популярність сленгу наркоманів серед молоді США підтверджується великою кількістю синонімів до таких слів, як *марихуана*, *кокаїн*, *наркоман* тощо, які присутні в словнику сленгу. Поширене в молодіжному американському сленгу семантичне поле «наркотики» ділиться на мікрополя: 1) наркотик – *dope, druggies, gear, God's medicine, junk, load, stuff*; 2) марихуана – *bomb, buddha, combustible herbal, giggle smoke, mary jane, mota*; 3) кокаїн – *blow, coke, coconuts, dust, happy flakes, nose candy, powder, snow, wings*; 4) наркоман – *blower, dooper, drughead, drugster, freak, junkhead, snow bird, stoner, user, zombie*; 5) бути під впливом наркотику – *blazed, blown out, coked, geezed, gone, in high, lifted, stoned, zoned*; 6) продавець наркотиків – *candy man*; 7) наркоманське кубло – *freak house*; 8) наркотик, що викликає звикання – *hard drug, heavy stuff, shit*; 9) зав'язати з наркотиками – *knock the habit*; 10) кайф – *rush*; 11) колоти наркотик – *shoot*; 12) доза – *strike*; 13) насолоджуватися, балдіти – *vibe*; 14) таблетки, що містять наркотичні речовини – *vitamins*; 15) вдихати наркотик – *blow, smell, whiff* тощо (Тамбовцева, 2014).

Жаргон наркоманів помітно присутній у молодіжному сленгу. Притому не лише серед молоді, що належить до «низів» суспільства, а й у лексиконі молодих людей із забезпечених сімей, студентства. Жаргонізми наркоманів, потрапляючи в молодіжну мову, метафорично переосмислюються, набувають ширшого значення. Це пов'язано з тим, що семантичне поле, яке обслуговує лексику наркоманів, дуже вузьке. Воно охоплює лише найважливіші для цього мікросоціуму предмети та ситуації: назви наркотиків, маніпуляції з ними, відчуття, пов'язані зі станом наркотичного сп'яніння. Молодіжний сленг надає їм більш загального значення, не прив'язаного до будь-якого смислового діапазону. При цьому запозичуються переважно слова, які виражають почуття та стани. У молодіжній мові використовуються не лише готові мовні одиниці жаргону наркоманів, а й створюються на його основі нові слова (Рубцова, 2009).

Примітна особливість сучасності – сленг нових електронних та інформаційних технологій: комп'ютерний (програмісти, користувачі), Інтернету (соціальні мережі, чати, блоги, форуми, хакери, геймери, інтернет-реклама), SMS-повідомлень, що суттєво впливає на зміну та розвиток як загального, так і спеціального сленгу. Історія комп'ютерного сленгу бере початок у 1970 – 1980-і рр., коли програмісти почали створювати свої власні сленгові терміни: *klu(d)ge* “a makeshift system or repair”, *down* “out of action”, *number-cruncher* “a computer; an unimaginative human analyser of data”, *flame* “to rant”, *now usually* “to send an abusive message about or to someone”, *and bells and whistles* “appealing but unnecessary features”. З кінця 1970-х рр. любителі комп'ютерних ігор створюють свій сленг, багатий на аббревіатури та ініціалізми. Частина словникового запасу, який використовується комп'ютерними гравцями, запозичена з військового сленгу (Coleman, 2012).

Поступово з'являється сленг користувачів комп'ютерів. Перші комп'ютерні сленгові слова зафіксували комп'ютерні ентузіасти Стендфордського університету в 1975 р. Згодом до них приєдналися ентузіасти з інших університетів. Приклади перших комп'ютерних сленгових слів: *by diddle* “to masturbate”, *zero* “to set to zero”, *spaz* “to behave erratically; to make a serious mistake”, *glitch* “a temporary malfunction”, *tweak* “to adjust slightly”. На кінець 1980-х рр. з'явилася можливість обмінюватися електронними листами та іншими файлами за допомогою Інтернету. На початку 1990-х рр. створено всесвітнє комп'ютерне павутиння. Саме тоді починає використовуватися сленг, створений раніше університетськими хакерами, гравцями комп'ютерних ігор; стрімко з'являються нові сленгові комп'ютерні слова, а також нові сленгові слова Інтернету. Наприклад: *log on* “to access one’s computer (account)”, *phone-phreaker* “a person who fraudulently accesses a telephone line”, *cyberspace* “the virtual environment in which online communication takes place”, *netiquette* “accepted standards of behaviour online”, *nethead* “a habitual Internet-user”, *cyberpunk* “a person who gains unauthorized access to computer files or networks”, *FAQ* “frequently asked questions”, *net-surfer*

“a casually inquisitive user of the Internet” (Coleman, 2012), *Ceberland* «інтернет-магазин, інтернет-кафе» (Зернецкая, Зернецкий, 2013). Комп'ютерний сленг і сленг Інтернету, що розвиваються, активно проникають в інші сфери мови, перш за все в усну форму мови в її розмовній різновидності. У 1980-і рр. лексика комп'ютерного жаргону (сленгу) ринула в молодіжний сленг (Липатов, 2010).

Наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. сленг нових електронних та інформаційних технологій голосно та повсюдно заявляє про свою унікальність та перспективність. Він розвивається як сленг професійний (програмісти, геймери, хакери, Інтернет-реклама) та груповий (користувачі комп'ютерів, користувачі соціальних мереж, учасники блогів, чатів, форумів). У зазначених сферах спостерігається поява численних та незвичайних сленгізмів та жаргонізмів (Каменева, 2019). Наприклад, студенти литовських університетів вважають непривабливими комп'ютерні терміни литовською мовою і віддають перевагу сленгу, оскільки він спрощує спілкування (Marmienė, 2008). Серед нігерійських студентів популярний сленг з мови сучасних технологій, насамперед комп'ютерний сленг. Наприклад: *abeg delete yourself* “please leave here”, *why your brain no dey boot?* “you are not using your brain”, *men, I don shut down for the day* “I’m done for the day”, *abeg, log in* “Please join me” (usually used to invite someone to eat), *log out* “Stop talking” (from an argument) (Ugot, 2014). Комп'ютерний жаргон у турецькій мові насичений запозиченнями з англійської мови: *çetleşmek* “to chat”, *resetlemek* “to reset”, *instol etmek* “to install a new programme”, *apgreyd etmek* “to upgrade one’s computer”, *caddeci teenler* “teenagers roaming the streets of Istanbul” (Razuvajeva, 2009). Деякі користувачі комп'ютерів створюють свій власний сленг, щоб доповнити технічні та неформальні терміни, які використовуються професіоналами. Їхня фантазія у створенні сленгу безмежна: *батони* (buttons), *бочонок* (notebook), *мелкософт* (Microsoft), *бох* (комп'ютер) та ін. (Каменева, 2019). Або візьмемо, наприклад, слово *кіборг* і від нього похідні сленгізми: *cybercop* «комп'ютерний поліцейський», *cyberculture* «кіберкультура», *cybersex* «кіберсекс» (Зернецкая,

Зернецкий, 2013). Комп'ютерний сленг дедалі більше інтернаціоналізується, продовжує зростати частка міжнародного сленгу. Водночас, концепція національного сленгу все ще життєздатна. Є підстави припускати, що в різних мовах розвиватимуться нові терміни для збереження відмінності, як це сталося з афроамериканським сленгом (Coleman, 2012).

Комп'ютерний сленг будь-якої мови, як невід'ємна її частина – явище, цікаве своєю нестабільністю, рухливістю, постійною лексичною модифікацією та неповторністю гри логіки розуму та її вираження в несподіваних метафоричних формах. Динамічність комп'ютерного сленгу зумовлена інтенсивним розвитком комп'ютерних технологій. У міру заміни однієї технології іншою змінюються і назви технічних засобів, відповідно на місці попередніх жаргонізмів з'являються нові (Щур, 2006): *числогрыз*, що означає комп'ютер, у сучасному молодіжному сленгу змінився на *комп* або *тачка* (Ковальчук, 2014).

Застосування комп'ютерних сленгізмів дає можливість користувачам не тільки відчувати себе членами певної замкнутої спільноти, але й допомагає їм розуміти одне одного з півслова, служить елементарним засобом комунікації. Якби не було сленгових слів, їм би довелося спілкуватися англійською мовою або вживати в своїй мові громіздкі професіоналізми. Розвиток цього мовного явища та його поширення серед носіїв різних мов обумовлюється впровадженням комп'ютерних і мережевих технологій у життя сучасного суспільства. Комп'ютерні сленгізми починають використовувати не тільки комп'ютерники, а й люди, які не мають відповідних знань, і навіть жодного відношення до комп'ютера. Сленгізм, очевидно, полегшує процес освоєння іншомовного терміна у мові пересічних носіїв (Денисенко, Чжан Кэ, 2018). Комп'ютерні сленгізми проникають також у засоби масової інформації та художню літературу (Щур, 2006).

На розвиток сленгу істотно впливає Інтернет, завдяки якому ми маємо можливість оперативно виявляти та спостерігати зміни, що відбуваються в

сленгу по всьому світу, обмінюватись думками щодо цієї проблеми (Coleman, 2012).

Інтернет сприяє активному запозиченню сленгових одиниць з інших мов. Особливо це явище стало очевидним після того, як англійська стала мовою Інтернету (Nardyuzhev et al., 2017). Слід урахувати, що англійською мовою створено більшість комп'ютерних програм, що також суттєво впливає на посилення англізації користувачів з багатьох країн (Куать Тхи Бинь Тхо, 2011).

Дуже частотні в Інтернеті професійні жаргонізми. С. Соколова (2009), наприклад, наголошує на популярності професійних жаргонізмів з приставкою *за-* в сучасній російській мові: *затестировать, затестить, замоделировать, замоделить, заиллюстрировать, закачать*.

В Інтернет-спілкуванні активно використовуються комп'ютерні сленгізми, що відрізняються від професіоналізмів підвищеним розмовним, емоційно-експресивним забарвленням і більшою поширеністю, особливо в комунікативному просторі Інтернету. Наприклад: *емеля/мыло* (англ. e-mail) «електронна пошта», *рак* (англ. rack) «змінний накопичувач», *астма* (англ. Assembler) «мова програмування» та ін. (Денисенко, Чжан Кэ, 2018).

У китайськомовному Інтернеті для надання іншомовним комп'ютерним словам експресивності при їх фонетичному запозиченні творчо використовуються записуючи ієрогліфи таким чином, що в сумі вони дають переносне смішне значення. Наприклад: (англ. *share*) зі значенням «загоряти»; (англ. *hompage*) «запечена курятина»; (англ. *hacker*) «несподіваний гість» та ін. (Денисенко, Чжан Кэ, 2018).

Багато людей, спілкуючись у глобальній мережі Інтернет, не мислять себе без уживання сленгу як загального, так і спеціального. На кінець 1990-х рр. сленг став широко використовуватися в соціальних мережах (Coleman, 2012). У теперішній час є багато Інтернет-спільнот, які мають свій сленг. Особливою популярністю соціальні мережі користуються в молоді, оскільки надають можливість онлайн-спілкування (Столярчук, 2015).

А. Яна, Нурлела та Густіанінгсіх (2018) досліджують вплив соціальної мережі Фейсбук на формування сленгу в індонезійської учнівської молоді. Цей вплив проглядається явно. А. Вуландарі (2016) (Індонезія) аналізує використання студентами сленгу, що зустрічається в груповому чаті WhatsApp (chatting WhatsApp Grup). У дослідженні виявлено 54 одиниці сленгу: на індонезійській мові – 17, на англійській – 20, на інших іноземних мовах – 4, у скороченому вигляді – 13. Зазначене також свідчить, що в зв'язку з поширенням соціальних мереж по всьому світу студентський сленг стає загальним (Harared, 2018).

У соціальних мережах (Facebook, Twitter та Instagram) популярні письмові форми молодіжної мови Босо Валікан (Bòsó Walikan), поширеної в Малангі (Malang, Індонезія). В Facebook є кілька популярних молодіжних груп, що спеціалізуються на вживанні Босо Валікан. Члени цих груп реагують на помилки, допущені у використанні даного сленгу. При особистому спілкуванні молоді люди використовують Босо Валікан зі своїми однолітками, але в Facebook часто спілкування відбувається між різними поколіннями людей. Босо Валікан також використовується в онлайн порталі новин “Malang Voice” (Yannuar, 2018). Широко відомий лаовайський інтернет-жаргон – мова інтернет-спілкування російськомовних експатів у Китаї. Цей жаргон зародився в Китаї в 1990-х рр. серед росіян та громадян інших колишніх республік СРСР, які приїжджають до Китаю переважно працювати і заробляти. Перед нами постає величезний текстовий масив, що вербально об'єктивує процес рецепції російськомовним співтовариством китайської мовної та соціокультурної реальності (Орлова, 2018).

Інтерес представляє своєрідний жаргон про-геймерів – професійних гравців, які беруть участь у змаганнях з комп'ютерних віртуальних ігор. Мова про-геймерів створена на основі комп'ютерних ігор та має спільні риси, універсальні слова для гравців – носіїв різних мов. Тим більше, що оригінальна мова ігор англійська й, граючи онлайн, люди можуть спілкуватися з гравцями по всьому світу (Столярчук, 2015). Носії цього жаргону – молоді люди віком

від 12 до 30 років. Серед них багато осіб з вищою та незакінченою вищою освітою. Жаргонізми про-геймерів діляться на усні та чатові, тобто ті, які вони використовують у чаті під час спілкування як між членами своєї команди, так і між командами-суперниками. При чатовому спілкуванні вибираються короткі слова, нерідко аббревіатури, наприклад, команди: *say* і *teamsay*; *LOL* (*Laughing Out Loud* – буквально: «умираю від сміху»). У мовленні використовуються «повноважні» жаргонізми: *bot* «гравець, персонаж гри», *мошнить* «подавати претензії під час гри про-геймерів», *cheat* «програма-додаток у грі про-геймерів» та ін. Багато жаргонізмів про-геймерів перейшли з інших жаргонів або були створені на базі різних жаргонів. У жаргоні про-геймерів є так зване «виробниче ядро», тобто слова, що відображають їхню безпосередню ігрову діяльність: *морщить* «убивати супротивників у грі-стрілялці», *пофича* «дрібний супротивник у грі-стрілялці», *садист* «головний негідник у всіх комп'ютерних іграх» та ін. (Грачев, 2006).

Наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. отримав широкий розвиток сленговий вокабулярій користувачів мобільними телефонами, у лексиконі яких багато сленгізмів, спільних з комп'ютерними – але зі своєю, особливою функціональною специфікою. Для цього сленгу характерне використання аббревіатур через обмежену кількість символів, дозволених у SMS (Hoogervorst, 2014). Спілкування мовою SMS показує, що в результаті нових інформаційних технологій змінився мовний стиль користувачів під час спілкування. Більшість термінів – це англіцизми американського походження: *attach* «укладення в електронній пошті мобільного телефону», *bug* «помилка, збій у програмі мобільного телефону», *user* «користувач стільникових телефонів» (Липатов, 2010), *SMS* «эсемэска, сможешь много сказать», *сбросить, мобила, труба, зарядник*. Застосування дивних, незвичайних слів у SMS, які зазвичай не використовуються як засіб спілкування, необхідне для легітимації статусу молоді (Noor, Laksono and Kawentar, 2018), сприяє

розвитку сленгу різних спільнот. Сленг SMS, наприклад, активно та плідно використовується в мовному співтоваристві Сурабая (Surabaya, Індонезія).

1. Які категорії людей найбільше вплинули на поширення спеціального сленгу в Сполучених Штатах Америки?

2. Назвіть різновиди спеціального сленгу.

3. Охарактеризуйте комерційний сленг у Сполучених Штатах Америки.

4. Охарактеризуйте груповий (корпоративний) сленг. Порівняйте його з професійним сленгом.

5. Що, на вашу думку, суттєво вплинуло на загальну «сленгізацію» суспільства наприкінці XX – початку XXI ст.?

6. Чому саме англійська мова суттєво впливає на розвиток сленгу?

7. Охарактеризуйте професійний сленг.

8. Назвіть характерні риси сленгу.

9. Чому сленг характерний для міської місцевості?

10. Які терміни для позначення молодіжної мови ви можете назвати?

11. Назвіть сфери функціонування молодіжного сленгу.

12. Охарактеризуйте студентський сленг.

13. Ваша думка про процес формування єдиного молодіжного сленгу наприкінці XX – початку XXI ст.

14. Назвіть приклади яскравих молодіжних сленгізмів.

15. Назвіть популярні види сленгу наприкінці XX – початку XXI ст.

Висновки та узагальнення до четвертого розділу

З другої половини XX ст. в багатьох мовах арго не втрачає своєї привабливості. Дослідники диференціюють і оцінюють його по-різному, іноді суперечливо і протирічно: виділяють загальне арго, поділяють спеціальні арго

за типами, віком, територіальними ознаками, родом професійної, суспільної діяльності, соціальним станом тощо.

Своє арго мають кримінальні елементи, представники деяких професій, молоді люди, представники угруповань нетрадиційних сексуальних орієнтацій, примітивні племена. Різноманітні типи арго відрізняються передусім мотивацією засекречування певної мови, типами словотворення, мірою нейтральності/експресивності тощо.

З другої половини ХХ ст. в багатьох країнах поширюється конфіденційний соціолект угруповань нетрадиційних сексуальних орієнтацій, який цілком правомірно відносити до сленгу. Дуже плідна та креативна мова трансгендерної спільноти. Гра слів у цих арго відбувається з використанням багатьох мов, а також назв міст, країн, товарних знаків, найменувань квітів та тварин. У багатьох мовах існує гей-сленг (*gay slang*).

У другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. арго користується популярністю в молоді. У сучасній лінгвістиці термін *арго* позначає сучасні різновиди англійського нонстандарту, наприклад, арго тінейджерів або бейсболістів у США. У Японії в ХХІ ст. поширені таємні мови підліткового віку, наприклад, *kogyaru kotoba*, мова старшокласниць, які хочуть виділитися з натовпу. Вона створюється шляхом скорочень та аббревіатур: *choberibe*; *cho* “ultra”, *beri* “very”, *baddo* “bad”.

Велику схожість з арго мають спеціальні мови примітивних племен, спільнот Австралії, Полінезії, Африки.

Загалом з другої половини ХХ ст. в багатьох мовах арго змінюється, розчиняється в загальнорозмовних мовах. Сучасне арго втратило свої шифрувальну та ідентифікаційну функції. У Франції лексика маргінальних груп проникає в мову французького суспільства, поширюються лексичні інновації (верлан та ін.); арго розглядається як популярна французька. У російському суспільстві проявляється толерантність до арготичної лексики, вона елітаризується. Нині людей, які говорять на справжньому арго, залишається дедалі менше. Є люди та групи людей, які при

внутрішньогруповому спілкуванні використовують елементи арго – лексичні та фразеологічні.

У другій половині ХХ ст. жаргон помітно трансформується, виявляє великі динамічні можливості, у зв'язку з чим за короткий час змінив свої основні якості, характеристики та функції. Він вийшов за межі окремих груп, розширив своє існування, уже не розглядається як таємна, умовна мова. У багатьох мовах активно заявляє про себе загальний жаргон. Популярні професійний та груповий (корпоративний) жаргони, які іноді важко відрізнити.

Практично всі соціально-професійні групи виробляють жаргонні номінації. Є професійні жаргони медиків, залізничників, шахтарів, металургів, льотчиків та ін. У Німеччині медичні працівники використовують у спілкуванні з пацієнтами жаргон як загальний, так і медичний. Професійний жаргон є актуальним у вченому світі. Він розвивається у високоінтелектуальних та інтелігентських галузях діяльності: ядерній фізиці, рекламі, кіно, комп'ютеризації.

Серед корпоративних жаргонів у багатьох мовах виділяються об'єднання людей «за інтересами», зокрема пов'язані з незаконною діяльністю. Наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. повсюдно формуються нові жаргони: користувачів соціальних мереж, мобільними телефонами, байкерський. У той же час повертаються і старі соціолекти. Наприклад, у російську жаргоністику: біржовий жаргон, жаргон рекетирів.

Наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. лінгвісти звертають увагу на тотальну жаргонізацію мови як одну з домінуючих рис сучасної мовної ситуації у світі. Особливо проявляє себе молодіжний жаргон, істотно впливаючи на стиль мовної поведінки інших носіїв мови. Молодіжний жаргон поділяється на піджаргони: студентський (найпоширеніший), шкільний, солдатський, матроський, робітничої молоді. Широко поширюються жаргони неформальних молодіжних угруповань. На початку ХХІ ст. продовжується мода на жаргон хіпхоперів, толкіністів; популярні жаргони комп'ютерний та

Інтернету, вуличних музикантів, фанатів. М. Ю. Россіхіна (2009) звертає увагу на інтернаціональний характер молодіжного жаргону, що проявляється в типовості його розвитку в різних мовах: від окремого жаргону (буршеська мова в Німеччині, шкільний жаргон у Росії, окремі групи в Іспанії) до єдиного молодіжного жаргону.

У другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. в структурі соціальних діалектів продовжує розвиватися професійна лексика, яка не отримала належного визнання серед лінгвістів. Існують вузькопрофесійні терміни хіміків, залізничників, космонавтів, програмістів та інших спеціалістів. Найчастіше йдеться про терміни і висловлювання, які стосуються сфери їх діяльності.

З другої половини ХХ ст. по всьому світу шириться і набирає популярності модне явище – сленг. У різних мовах особливо поширений загальний сленг. У той же час, продовжують активно розвиватися спеціальні сленги: професійний, груповий (корпоративний). Гучно заявляють щодо себе нові та відносно нові види сленгу: комп'ютерних технологій, Інтернету, користувачів мобільними телефонами, наркоманів, представників нетрадиційних сексуальних орієнтацій. Локомотивом у створенні та розповсюдженні сленгу є молодь.

Існує велика кількість видів професійного сленгу. Широко поширений військовий, який тісно переплітається з армійським сленгом, солдатським сленгом, армійським жаргоном. У сфері політичної комунікації існує свій сленг, який іноді межує з вульгарним, часто досить креативний. Набирає популярності комерційний сленг, багато термінів якого створено в США.

Груповий (корпоративний) сленг ширше розповсюджений, ніж професійний. Він виникає в групах людей, тісно між собою чимось пов'язаних. Виділяються такі різновиди групового сленгу: молодіжний, фанатів, мисливців, сімейний, іммігрантський, користувачів мобільними телефонами, пісенний, гравців, жебраків, кримінальний, злочинський, тюремний,

наркоманів. Часто професійний та корпоративний сленги переплітаються, унаслідок чого їх важко розмежувати.

Повсюдно поширений молодіжний сленг, що є інтернаціональним феноменом і одним з найпоширеніших видів сленгу. Структурується на загальномолодіжний, який дедалі більше розширюється, та низку спеціальних молодіжних сленгів (студентський, шкільний, підлітковий, дитячий, молодіжних субкультур тощо). Молодіжний сленг відрізняється виразністю, дотепністю, динамічністю, стислістю, у деяких випадках – закодованістю спілкування.

Особливе значення в молодіжній мові має студентський сленг, який є важливим джерелом походження сленгу у всіх мовах. Він дуже різноманітний, використовується творчо, залежно від ситуації спілкування.

Наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. шириться та інтенсифікується сленг різних неформальних молодіжних спільнот (музичних, артсубкультур, Інтернет-співтовариств, спортивних субкультур). Сленг деяких молодіжних спільнот носить маргінальний характер.

У ряді випадків сучасний молодіжний сленг пронизаний цинізмом, грубістю, хамством, безкультурністю. Тематичний склад молодіжної лексики часто свідчить про її негативну спрямованість; зустрічається багато сленгізмів на тему «шкідливі звички», велика кількість запозичень з кримінально-карного жаргону.

Наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. повсюдно спостерігається тенденція підвищення рівня загальної «сленгізації» суспільства, причому незалежно від вікових рамок, рівнів культури або освіченості його представників. У зазначений період сленг змінюється: утрачає свою групову приналежність, відбувається процес формування єдиного молодіжного сленгу, стираються межі між сленгом та розмовним стилем літературної мови. Сленг зберігає притаманні йому риси, властивості та якості. Він емоційний, йому властиві жарт, гумор, іронія, співчуття, антипатія.

Розвитку сленгу сприяє англійська мова. Користувачі комп'ютерів з багатьох країн віддають перевагу англізованим комп'ютерним сленговим термінам, на противагу рідній мові. Певною мірою це пов'язано з розвитком інформаційних технологій: більшість комп'ютерних програм створюється англійською мовою. Англіцизмами пронизані діалоги користувачів із різних країн у соціальних мережах.

Примітна особливість сучасності – сленг нових електронних та інформаційних технологій (комп'ютерний, Інтернету), що сприяє суттєвій зміні та розвитку сленгу. Популярним є нове явище – сленговий вокабулярій користувачів мобільними телефонами, смартфонами. Застосування дивних, незвичайних слів у SMS, які зазвичай не використовуються як засіб спілкування, спрямоване на легітимацію статусу молоді.

Завдяки Інтернету, мобільному зв'язку широке поширення набуває письмовий сленг, який суттєво не відрізняється від усного. Особливо це проявляється в онлайн спілкуванні. Приклади письмового сленгу ми знаходимо в чатах, соціальних мережах, електронних листах, на форумах, у SMS-повідомленнях тощо. Письмовий сленг використовується людьми з найдаліших куточків земної кулі.

Тестові завдання до четвертого розділу

1. Кому належить судження про те, що різноманітні типи арго відрізняються передусім мотивацією засекречування певної мови, типами словотворення, мірою нейтральності/експресивності тощо?

- а) А. Вуландарі;
- б) Р. О. Будагову;
- в) О. О. Селівановій;
- г) Ф. Гроузу.

2. Думка про те, що арго розглядається як популярна французька мова, при якій межі, що відокремлюють решту суспільства від найбільш маргінальних груп, мають тенденцію до зникнення, а лексичні інновації (наприклад, верлан) поширюються на широкі кола носіїв арго належить

- а) Г. Бергуніу (G. Bergounioux);
- б) Й. Йордану;
- в) Т. І. Ретинській;
- г) Ш. Баллі.

3. Для конфіденційності, веселощів використовує при створенні сленгу багато голландських, англійських слів співтовариство геїв у

- а) Німеччині;
- б) Франції;
- в) Бельгії;
- г) Індонезії.

4. На думку В. С. Єлістратова, сплеск використання арго в розмовній мові, засобах масової інформації, художній літературі стався в Росії в

- а) 1960-і рр.;
- б) на початку ХХІ ст.;
- в) 1970-і рр.;
- г) з другої половини 1980-х рр.

5. Судження про те, що сучасне російськомовне суспільство відрізняється наявністю соціальних підсистем, які мають своє арго належить

- а) М. Т. Дячку;
- б) М. О. Грачову;
- в) В. С. Істоміну;
- г) А. В. Овчинніковій.

6. На думку Л. О. Ставицької, в Україні продовжує виходити за рамки регіонального, розширюватись сучасний жаргон

- а) професійний;
- б) молодіжний;
- в) кримінальний;
- г) студентський.

7. У другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. молодіжне арго, яке часто називають *джерга (jerga)*, популярне у

- а) Франції;
- б) Румунії;
- в) Голландії;
- г) Іспанії.

8. Ділить сленги (жаргони) виходячи із соціальної стратифікації суспільства російський лінгвіст

- а) С. В. Вахітов;
- б) М. О. Грачов;
- в) В. М. Жирмунський;
- г) Л. П. Крисін.

9. Думка про те, що в Росії спочатку жаргонізація в основному виявлялася в усній розмовній мові, пізніше набула поширення в засобах масової інформації, публіцистичних промовах, виступах політиків, депутатів, журналістів і навіть письменників належить

- а) Н. О. Каменєвій;
- б) Л. П. Крисіну;

в) Б. О. Серебреннікову;

г) В. Д. Бондалетову.

10. Твердження про те, що в німецькій мові існують класові жаргони, які відображають лексичні особливості мови деяких верств буржуазії та дворянської аристократії належить

а) Р. Й. Шор;

б) М. Ю. Россініній;

в) М. Д. Степановій та І. І. Чернишевій;

г) Ц. Петерсон.

11. Лінгвісти звертають увагу на тотальну жаргонізацію мови як одну з домінуючих рис сучасної мовної ситуації у світі в

а) 1950 – 1960-і рр.;

б) 1980 – 1990-і рр.;

в) наприкінці ХХ – початку ХХІ ст.;

г) другій половині ХХ ст.

12. У Росії, інших республіках колишнього Радянського Союзу сплеск молодіжного жаргону (сленгу) припадає на

а) початок ХХІ ст.;

б) кінець ХХ ст.;

в) 1960 – 1970-і, 1990-і рр.;

г) 1950-і, 1970 – 1980-і рр.

13. У Німеччині нова ера в існуванні молодіжного жаргону починається

а) на початку ХХІ ст.;

б) наприкінці ХХ ст.;

в) з кінця 1950-х рр.;

г) у 1990-і рр.

14. У новітній період розвитку (рубіж ХХ–ХХІ ст.) мовні одиниці жаргонного характеру набули надзвичайного поширення в різних видах дискурсу і особливо в

а) молодіжному;

- б) кримінальному;
- в) професійному;
- г) груповому (корпоративному).

15. Судження про те, що в більшості випадків у носіїв професійної лексики в термінах та виразах, що належать до сфери діяльності, зазвичай відсутній елемент наміру, тобто бажання бути зрозумілим лише для побратимів за фахом, належить

- а) М. О. Грачову;
- б) М. Ю. Россіхіній;
- в) Т. Торну;
- г) Й. Йордану.

16. Твердження про те, що слова професійної лексики мають вузькопрофесійний характер і не належать до літературної мови належить

- а) Р. О. Будагову;
- б) Р. А. Спірсу;
- в) В. О. Хом'якову;
- г) Е. Сепіру.

17. Сленг складає від усього вокабулярію середнього американця (США) близько

- а) п'яти відсотків;
- б) двадцяти відсотків;
- в) десяти відсотків;
- г) п'ятнадцяти відсотків.

18. Багато комерційних термінів сленгу поширилися з

- а) Франції;
- б) Індії;
- в) Великобританії;
- г) Сполучених Штатів Америки.

19. Особливою активністю в створенні корпоративних соціолектів вирізняються

- а) молоді люди;
- б) підприємці;
- в) військовослужбовці;
- г) декласовані елементи.

20. Підвищення рівня загальної «сленгізації» суспільства відбувається в

- а) першій половині ХХ ст.;
- б) наприкінці ХХ – початку ХХІ ст.;
- в) 1950 – 1960-і рр.;
- г) 1980 – 1990-і рр.

21. Процес формування єдиного молодіжного сленгу спостерігається в

- а) 1950-і рр.;
- б) першій половині ХХ ст.;
- в) 1980-і рр.;
- г) наприкінці ХХ – початку ХХІ ст.

Список рекомендованой литературы до четвертого розділу

(Примітка: У списку рекомендованой літератури до четвертого розділу цифра в дужках (поряд із порядковим номером) позначає порядковий номер джерела в бібліографічному списку).

1.(1). Агузарова К. К. Семантическая характеристика общего английского сленга (general slang) : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Москва, 2005. 110 с.

2.(4). Береговская Э. М. Молодежный сленг: формирование и функционирование. Вопросы языкознания. Москва : Наука, 1996. № 3. С. 32–41.

3.(5). Библиева О. В. Молодежный сленг как форма репрезентации молодежной культуры в средствах массовой информации. *Вестник Томского государственного университета*. 2007. № 304. С. 62—65.

4.(6). Благовещенская О. В. Язык молодежи в Японии : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.22 «Языки народов зарубежных стран Европы, Азии, Африки, аборигенов Америки и Австралии (индо-иранские языки; синтетические языки; алтайские языки; афразийские и нигеро-конголезские языки)». Москва, 2007. 25 с.

5.(9). Бойко Б. Л. Основы теории социально-групповых диалектов : автореф. дис. на соискание учен. степени доктора филол. наук : спец. 10.02.19 «Теория языка». Москва, 2009. 56 с.

6.(12). Борисова О. Е. Арго в українській мові: стан і перспективи досліджень. *Вісник Запорізького національного університету*. 2012. № 1. С. 77–81.

7.(13). Будагов Р. А. Введение в науку о языке : учебное пособие. Москва : Добросвет, 2002. 544 с.

8.(14). Быков В. Б. Лексикологические и лексикографические проблемы исследования русского субстандарта : автореф. дис. на соискание учен.

степени доктора филол. наук : спец. 10.02.01, 10.02.20
«Сравнительноисторическое, типологическое и сопоставительное
языкознание». Москва, 2001. 41 с.

9.(15). Вайчайтес Е. М. О сленге современной французской молодежи.
Вологдинские чтения. 2006. № 60. С. 14—16.

10.(16). Ван Синхуа. Особенности отражения в словарях единиц
русского молодежного жаргона в зеркале восприятия вторичной языковой
личности. *Вестник ТГПУ (TSPU Bulletin)*. 2017а. 2(179). С. 59–66.
doi: 10.23951/1609-624X-2017-2-59-66.

11.(17). Ван Синхуа. Лингводидактические возможности использования
жаргонизмов в преподавании русского языка как иностранного в китайской
аудитории. *Вестник ТГПУ (TSPU Bulletin)*. 2017б. 10(187). С. 70–78.
doi: 10.23951/1609-624X-2017-10-70-78.

12.(18). Ван Синхуа, Курьянович А. В. К вопросу об интерпретации и
употреблении русской жаргонной лексики китайскими инофонами. *Вестник
ТГПУ (TSPU Bulletin)*. 2018. 2(191). С. 80–86.
doi: 10.23951/1609-624X-2018-2-80-86.

13.(19). Вахитов С. В. Лекция о русском сленге. Уфа : Изд-во
Башкирского гос. пед. ун-та, 2001. 48 с.

14.(22). Гладченкова Е. А. Имена собственные в составе жаргонных
фразеологизмов: структурно-семантический, этимологический и
функциональный аспекты : автореф. дис. на соискание учен. степени канд.
филол. наук : спец. 10.02.19 «Теория языка». Ростов-на-Дону, 2012. 22 с.

15.(24). Горбач О. Т. Аргю в Україні. Львів : Інститут українознавства
ім. І. Крип'якевича НАН України, 2006. 688 с.

16.(25). Горшунова Е. Ю., Горшунов Ю. В. «Скрытые» формы
этнических ярлыков по отношению к европейцам (на примере рифмованного
сленга). *Вестник МГИМО-Университета*. 2014. 39(6). С. 236–244.

17.(26). Грабовий П. Соціокультурні особливості сленгового лексикону.
Мова та історія. Київ, 2009. Вип. 98. С. 95–100.

- 18.(27). Грабовий П., Мосенкіс Ю. Місце сленгу в суспільстві. *Мова та історія*. Київ, 2009. Вип. 111. С. 24–30.
- 19.(30). Грачев М. А. Словарь современного молодежного жаргона. Москва : Эксмо, 2006. 672 с.
- 20.(31). Грачев М. А. Интервенция криминального языка. *Наука и жизнь*. Москва, 2009. № 4. С. 128–132.
- 21.(32). Громов Д. В. Сленг молодежных субкультур: лексическая структура и особенности формирования. *Русский язык в научном освещении*. Москва : Языки славянской культуры, 2009. № 1(17). С. 228–240.
- 22.(35). Денисенко В. Н., Чжан Кэ. Заимствованное компьютерное и сетевое слово в русскоязычном и китайскоязычном коммуникативном пространстве Интернета. *Вестник Российского университета дружбы народов. Серия: Теория языка. Семиотика. Семантика*. 2018. Т. 9, № 4. С. 911–925. doi: 10.22363/2313-2299-2018-9-4-911-925.
- 23.(38). Дьячок М. Т. Солдатский быт и солдатское аргю. *Русистика*. Берлин, 1992. № 1. С. 35–42.
- 24.(39). Елистратов А. А. Заимствования в спортивный жаргон: опыт контрастивного анализа (на материале английского и русского языков). *Вестник ДГТУ*. 2012. № 6(67). С. 118–124.
- 25.(40). Елистратов В. С. Словарь русского аргю. Москва : Русские словари, 2000. 694 с.
- 26.(41). Ерофеева Е. В., Кропачева М. А. Локальная вариативность значения жаргонного слова. *Вестник Пермского университета*. 2016. Вып. 2(34). С. 27–37.
- 27.(43). Зернецкая О., Зернецкий П. Сквозные смыслы глобального пандискурса Интернета начала XXI века. *Respectus philologicus*. 2013. № 23(28). S. 47–57.
- 28.(44). Иванов Д. И. Вербальный компонент синтетической языковой личности в пространстве субкультурной эпохи русского рока. *Вестник РУДН*,

серия *Русский и иностранные языки и методика их преподавания*. 2014. № 4. С. 52–58.

29.(45). Исса К. Отражение на софийския жаргон върху речевата ситуация в България. *Сборник: Многообразие в единството. София 135 години столица на България*. Брой, 23.04.2014. С. 1–5.

30.(46). Истомина В. С. Норма и социальная вариативность в языке. Лингвокультурологическая парадигма в современных исследованиях : сборник научных статей. Гродно, 2011. С. 191–197.

31.(47). Йордан Й. Романское языкознание. Москва : Прогресс, 1971. 620 с.

32.(48). Каменова Н. А. Анализ лексических особенностей английского и русского языков в сфере информационных технологий. *Вестник РУДН. Серия: ЛИНГВИСТИКА*. 2019. Т. 23, № 1. С. 185–199. doi: 10.22363/2312-9182-2019-23-1-185-199.

33.(49). Ковальчук О. С. Комп'ютерний сленг як форма молодіжного спілкування. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Філологічна». 2014. Вип. 46. С. 97–99.

34.(50). Колесов В. В. Язык города. Москва : Высшая школа, 1991. 192 с.

35.(53). Крысин Л. П. Социолингвистические аспекты изучения современного русского языка. Москва : Наука, 1989. 188 с.

36.(54). Крысин Л. П. Русский литературный язык на рубеже веков. *Русская речь*. 2000. № 1. С. 28–40.

37.(55). Крысин Л. П. Современный русский язык. Лексическая семантика. Лексикология. Фразеология. Лексикография : учеб. пособие для студ. филол. фак. высш. учеб. заведений. Москва : Издательский центр «Академия», 2007. 240 с.

38.(56). Крючкова Т. Б. Социолингвистика в Германии. *Зарубежная социолингвистика*. Москва : Наука, 1991. С. 7–72.

39.(57). Куать Тхи Бинь Тхо. Сленг в современной лингвокультуре вьетнамской молодежи (на примере средств массовой информации). *Вестник*

РУДН, серия Русский и иностранные языки и методика их преподавания. 2011. № 3. С. 55–59.

40.(58). Куликова В. Соціолінгвістичний аспект дослідження французького молодіжного сленгу як одна з проблем сучасного перекладознавства. *Наукові записки. Серія: філологічні науки (мовознавство).* Кіровоград, 2013. Вип. 116. С. 158–161.

41.(59). Ларин Б. А. О лингвистическом изучении города. *Русская речь* : сборник. Ленинград : Academia, 1928. Вып. 3. С. 61–74.

42.(60). Ларин Б. А. Западно-европейские элементы русского воровского аргю. *Язык и литература.* Ленинград, 1931. Т. 7. С. 113–130.

43.(61). Лебеденко Ю., Таран О. Сленгізм «дерібанити» в українському медіаполітичному дискурсі: семантико-дистрибутивний аналіз. *Humanity, computers and communication.* Lviv, 2015. P. 66–69.

44.(63). Липатов А. Т. Сленг как проблема социолектики : монография. Москва : Элпис, 2010. 318 с.

45.(65). Ляшева М. Н. Лингвоцинизмы в современном интернет-дискурсе: функциональный аспект. *Izvestiâ Ūžnogo Federal'nogo Universiteta: Filologičeskie Nauki.* 2017. 1. S. 108–112.

doi: 10.23683/1995-0640-2017-1-108-112.

46.(67). Малюга Е. Н. К вопросу о языке деловых переговоров как жанре межкультурной деловой коммуникации. *Вестник РУДН, серия Лингвистика.* 2009. № 3. С. 52–60.

47.(68). Масенко Л. Т. Нариси соціолінгвістики. Київ : Видавничий дім Києво-Могилянська академія, 2010. 241 с.

48.(70). Маштакова Е. И. Словарь социолекта сноубордистов. *Вестник Пермского университета. Российская и зарубежная филология.* 2018. Т. 10, Вып. 4. С. 53–58. doi: 10.17072/2037-6681-2018-4-53-58.

49.(72). Милорадовић С. Музички жаргон младих. Ледило свирка у Београду и гнать веселуху у Москви. *Гласник Етнографског института САНУ.* 2009. LVII (1). С. 27–50.

50.(73). Минакова Н. А., Талыбина Е. В. Жаргонная лексика в обучении РКИ. *Вестник РУДН, серия Русский и иностранные языки и методики их преподавания*. 2013. № 4. С. 61–71.

51.(74). Мозжухин К. Е. Сленг в речи студентов американских университетов : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Москва, 2005. 194 с.

52.(75). Мокиенко В. М. Жаргон в России – больше чем жаргон. Неизвестное об известном. Санкт-Петербург : Журнал «Санкт-Петербургский университет», 2010. № 9(3816). URL : <http://www.journal.spbu.ru> (дата обращения: 24.01.2018).

53.(76). Мосенкіс Ю. Л. Український молодіжний сленг. *Дивослово*. Київ, 2007. С. 32–35.

54.(77). Николів І. Місце сленгу у мовленні хорватської молоді. *Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур*. 2012. Вип. 19. С. 91–99.

55.(78). Овчинникова А. В. Социолингвистические аспекты изучения речи испанской молодежи : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.05. Москва, 2012. 197 с.

56.(79). Орлова О. В. Лаовайский сетевой жаргон: китайский язык и культура в рецепции русскоязычных экспатов (введение в тему). *Вестник ТГПУ*. 2018. 2(191). С. 103–108. doi: 10.23951/1609-624X-2018-2-103-108.

57.(82). Пухальська Г. А. Суржик та молодіжний сленг у контексті мовної компетенції фахівців-білінгвів авіаційного профілю. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*. 2016. Вип. XI. С. 80–87.

58.(84). Романов А. С. Военный сленг в контексте этнической стереотипизации. *Вестник РУДН, серия Лингвистика*. 2014. № 2. С. 134–144.

59.(85). Россихина М. Ю. Молодежный жаргон в русской и немецкой лексикографии XIX–XXI вв. : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.01, 10.02.19. Брянск, 2009. 281 с.

60.(86). Россихина М. Ю. О динамике лексико-семантических процессов в немецком молодежном социолекте. *Вестник Томского государственного университета. Филология*. 2016. № 4 (42). С. 64–72.

doi: 10.17223/19986645/42/6.

61.(87). Россихина М. Ю. Немецкий молодежный язык как объект лингвистического исследования в зарубежной германистике. *Вестник Томского государственного университета. Филология*. 2017. № 48. С. 74–83.

doi: 10.17223/19986645/48/5.

62.(88). Рубцова Е. А. Молодежный сленг как противоречивое явление в современной лингвистике. *Вестник РУДН, серия Русский и иностранные языки и методика их преподавания*. 2009. № 1. С. 19–25.

63.(89). Руденко М. Ю. Арго, жаргон і сленг у європейському й американському мовознавстві: історія і сучасний стан дослідження : дис. канд. філол. наук : 10.02.15. Слов'янськ, 2019. 270 с.

64.(90). Рябичкина Г. В. Проблемы субстандартной лексикографии английского и русского языков: теоретический и прикладной аспекты : дис. ... доктора филол. наук : 10.02.20. Пятигорск, 2009а. 503 с.

65.(92). Саая О. М. Язык поэтических текстов современных тувинских эстрадных песен. *Новые исследования Тувы*. 2017. № 2. С. 219 – 232.

doi: 10.25178/nit.2017.2.12.

66.(93). Сараева А. А. Профессионализмы в неформальном общении (на материале диалогов англоязычных музыкантов) : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 «Германские языки». Москва, 2013. 18 с.

67.(94). Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : підручник. Полтава : Довкілля-К, 2008. 712 с.

68.(97). Сергієнко М. Вплив англомовного сленгу на сучасну українську мову. *Trajectoriâ Nauki = Path of Science*. 2018. Vol. 4, № 12. P. 4006–4010.

doi: 10.22178/pos.41-6.

- 69.(98). Серебренников Б. А. Общее языкознание. Москва : Наука, 1970. 604 с.
- 70.(99). Соколова С. «Засмотрите и зацените»: продуктивность приставки *за-* в современном русском языке. *Полярный Вестник*. 2009. 12. С. 43–63. doi: 10.7557/6.1291.
- 71.(102). Ставицька Л. О. Арго, жаргон, сленг: Соціальна диференціація української мови. Київ : Критика, 2005. 464 с.
- 72.(103). Старченко Я. Сучасна жаргонологія й словотвірні інновації в жаргонах української мови (до постановки питання). *Лінгвістичні студії* : збірн. наук. праць. Донецьк : ДонНУ, 2011. С. 93–97.
- 73.(105). Степанова М. Д., Чернышева И. И. Лексикология современного немецкого языка. Москва : Высшая школа, 1962. 311 с.
- 74.(106). Стойков С. Социальные диалекты. *Вопросы языкознания*. Москва : Изд-во АН СССР, 1957. № 1. С. 78–84.
- 75.(107). Столярчук О. В. Молодіжний сленг: функціональний, лексикосемантичний та структурний аспекти : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.15. Одеса, 2015. 224 с.
- 76.(109). Судзиловский Г. А. Сленг – что это такое? Английская просторечная военная лексика. Москва : Воениздат, 1973. 182 с.
- 77.(110). Сучасна українська літературна мова. Лексика і фразеологія / заг. ред. І. К. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1973. 439 с.
- 78.(111). Тамбовцева К. Д. Лексико-семантические поля молодежного американского сленга. *Вестник РУДН, серия Теория языка. Семиотика. Семантика*. 2014. № 3. С. 139–147.
- 79.(114). Химик В. В. Поэтика низкого, или Просторечие как культурный феномен. Санкт-Петербург : Филологический факультет СПбГУ, 2000. 272 с.
- 80.(115). Химик В. В. Язык современной молодежи. *Современная русская речь: состояние и функционирование*. Санкт-Петербург, 2004. С. 7–66.

81.(116). Хомяков В. А. Введение в изучение слэнга – основного компонента английского просторечия. Вологда : Вологодский гос-й пед-й ин-т, 1971. 104 с.

82.(119). Шарифуллин Б. Я. Язык современного сибирского города. *Теоретические и прикладные аспекты речевого общения*. Красноярск, 1997. Вып. 5. С. 8–26.

83.(120). Швейцер А. Д. Социальная дифференциация английского языка в США. Москва : Наука, 1983. 216 с.

84.(123). Шпар Т. В. Прозвищные антропонимические номинации в социолингвистическом аспекте (на материале немецкого языка) : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 «Германские языки». Уфа, 2012. 21 с.

85.(124). Щур І. І. Українськомовний комп'ютерний сленг: формування і функціонування : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова». Київ, 2006. 20 с.

86.(125). Allen Irwin Lewis. *The city in slang: New York life and popular speech*. New York, Oxford : Oxford university press, 1993. 307 p.

87.(126). Alonso-Meneses G. On “Migras, Coyotes and Polleros”. The slang of undocumented migration in the Tijuana-San Diego region. *Ogigia*. 2010. 8. P. 15–31.

88.(127). Amir K., Azisah St. Gender analysis on slang language in students daily conversation. *Eternal (English, Teaching, Learning & Research Journal)*. 2017. 3(2). P. 229–243. doi: 10.24252/Eternal.V32.2017.A10.

89.(129). Arua A. E., Alimi M. M. The Creation of Students' Academic Slang Expressions in the University of Botswana. *Linguistic Online*. 2009. 40(4). P. 15–28.

90.(130). Asiyah S. Transgender Community and Its Slang Words. *Register Journal*. 2014. Vol. 7, № 2. P. 285–294. doi: 10.18326/rgt.v7i2.219.

- 91.(135). Bergounioux G. Marcel Cohen, de l'arabe parlé à la sociologie du langage La question de l'argot. *Congrès Mondial de Linguistique Française. SHS Web of Conferences*. 2012. 1. P. 695–706. doi: 10.1051/shsconf/20120100110.
- 92.(136). Cocca M., Řeřicha V., Martínez E. A. Comparison of formation processes in English and Czech sports terminologies. *Linguistica Pragensia*. 2015. 2. P. 132–144.
- 93.(137). Coleman J. *The Life of Slang*. Oxford : Oxford University Press, 2012. 354 p.
- 94.(140). Effendy M. H. Jargon Bahasa Madura pada masyarakat nelayan Pantura (Sebuah Kajian Empiris). *Okara: Jurnal Bahasa dan Sastra*. 2011. 5(2). H. 161–178. doi: 10.19105/ojbs.v5i2.510.
- 95.(141). Engelenhoven A. V. Lirasniara, the sung language of Southwest Maluku (East-Indonesia). *Wacana*. 2010. Vol. 12, № 1. P. 143–161.
- 96.(142). Flexner S. B. Preface. *Dictionary of American slang*. New York : Crowell company, 1967. P. vi–xv.
- 97.(145). García Luque F. La traducción al español de la película Entre les murs: el lenguaje coloquial, el argot y el verlan. *Çédille, revista de estudios franceses*. 2016. 12. P. 107–137.
- 98.(146). García Ramos J. *Lenguajes marginales. Análisis y vocabulario*. Cuadernos de Formación. Madrid, 1990. 156 p.
- 99.(147). Garing J. Penggunaan jargon oleh komunitas waria di jejaring sosial “Facebook”. *Ranah: Jurnal Kajian Bahasa*. 2017. 6(1). H. 1–29. doi: 10.26499/rnh.v6i1.259.
- 100.(148). Gläser R. Should LSP Dictionaries also Include Professional Jargon and Slang? *Lexicos*. 2011. 10. P. 86–98. doi: 10.5788/10-888.
- 101.(150). Gorshunov Yu. V., Gorshunova E. Yu. Internet and new technologies reflected in rhyming slang. *Russian linguistic bulletin*. 2016. 3(7). P. 27–30. doi: 10.18454/RULB.7.26.
- 102.(151). Grabias S. *Śi zawodowe odmiany je socjolekty*. Encyklopedia kultury polskiej XX wieku. Wroclaw, 1993. T. 2. S. 223–241.

103.(154). Gyuró M. Conceptualizing the metaphors of drug abusers. *Topics in Linguistics*. 2016. 17(1). P. 81–91. doi: 10.1515/toppling-2016-0006.

104.(156). Harared N. Slang Created and Used in 1Cak.com Site: A Sociolinguistics Study. *Humaniora*. 2018. Vol. 9, № 2. P. 119–127. doi: 10.21512/humaniora.v9i2.4262.

105.(158). Hoffmannová J. Termíny – Profesionalismy – Slangismy A Jejich Podíl Na Stylu OnLine Sportovních Reportáží. *Jazykovedný časopis*. 2018. 69(3). S. 415–429. doi: 10.2478/jazcas-2019-0020.

106.(159). Hoogervorst T. G. Youth culture and urban pride. The sociolinguistics of East Javanese slang. *Wacana: Journal of the Humanities of Indonesia*. 2014. Vol. 15, № 1. P. 104–131.

107.(161). Isnaniah S. Kajian sosiolinguistik terhadap Bahasa Dakwah aktivis Dakwah kampus (ADK) Surakarta. *Karsa: The journal of Social and Islamic Culture*. 2013. Vol. 21, № 2. H. 270–284. doi: 10.19105/karsa.v21i2.521.

108.(163). Juanda M. Bahasa prokem dan pembelajaran bahasa Indonesia. *Retorika*. 2017. Vol. 8, № 1. H. 28–42. doi: <https://doi.org/10.26858/retorika.v8i1.510>.

109.(164). Kao, Chien-yu, Peter. University students' slang and its using context in Taiwan: complimenting and rebuking dictions as examples. *Agathos: An International Review of the Humanities and Social Sciences*. 2014. V(1). P. 73–82.

110.(168). Küpper H. Wörterbuch der deutschen Umgangssprache. Jugenddeutsch von A bis Z. Düsseldorf; Hamburg : Claassen Vergal, 1970. Bd. 6. 438 s.

111.(169). Kuraedah St., Mar N. A. The impact of slang in the using of Indonesian language for young generation. *Langkawi: Journal of The Association for Arabic and English*. 2016. Vol. 2, № 2. P. 219–232.

112.(170). Lara-Alengrin A. L'irruption du jargon de la Onda dans le discours littéraire mexicain des années soixante et soixante-dix. *Cahiers d'Etudes Romanes*. 2000. 4. P. 295–305. doi: 10.4000/etudesromanes.3268.

- 113.(172). Leung R. C. H. An analysis of conversational discourse in medical settings for learners of German: language, communication and pedagogy. *Journal of Languages for Specific Purposes*. 2018. 5(1). P. 31–42.
- 114.(173). Lighter J. E. Introduction. Random House historical dictionary of American slang. New York : Random House, 1994. Vol. 1. P. VI–XXXIX.
- 115.(174). Llorca Ibi F. X. The Tuna Lexicon, a Mediterranean Sociocultural Creation. *Revista de Dialectologia y Tradiciones Populares*. 2017. 72, 1. P. 221–244.
- 116.(175). Marmienė M. Computer Jargons and their Lithuanian Adequacies. *Santalka. Filologija. Edukologija*. 2008. T. 16, № 4. P. 53–60.
doi: 10.3846/1822-430X.2008.16.4.53-60.
- 117.(176). Mátételki Holló M. Étude de la langue parlée: Aspects sociolinguistiques de l’argot des toxicomanes et influences de l’anglo-américain. *Synergies Espagne*. 2013. № 6. P. 105–120.
- 118.(178). Mattiello E. When Mistake Rolls up Its Sleeves and Becomes Slang. *Altre Modernità*. 2017. P. 36–47. doi: 10.13130/2035-7680/8302.
- 119.(181). Mojela V. M. The Cause of Urban Slang and its Effect on the Development of the Northern Sotho Lexicon. *Lexicos*. 2011. 12. P. 201–210.
doi: 10.5788/12-769.
- 120.(182). Muhartoyo M., Wijaya B. S. The use of English slang words in informal communication among 8th semester students of English department in Binus University. *Humaniora*. 2014. Vol. 5, № 1. P. 197–209.
doi: 10.21512/humaniora.v5i1.3009.
- 121.(183). Muhsan M. Jargon dalam Interaksi Sosial Bahasa Sasak oleh Siswa MAN Lombok Barat. *Cendekia*. 2017. Vol. 11, № 1. H. 51–64.
doi: 10.30957/cendekia.v11i1.251.
- 122.(184). Nardyuzhev V. I., Nardyuzhev I. V., Marfina V. E., Kurinin I. N. American slang: diachronic analysis. *RUDN Journal of Informatization in Education*. 2017. Vol. 14, № 4. P. 399–405.
doi: 10.22363/2312-8631-2017-14-4-399-405.

- 123.(185). Neuland E. Jugendsprache. Studienbibliographien Sprachwissenschaft. Tübingen : Julius Groos Verlag, 2007. Bd. 29. 51 s.
- 124.(186). Neuland E. Jugendsprache. Tübingen und Basel : Francke Verlag, 2008. 210 s.
- 125.(187). Noor R., Laksono A., Kawentar R. Cultural Development through Language Styles and Expression of Teenage Girls Identity in Indonesian Teen lit Novel Me Versus High Heels by Maria Ardelia. *Icenis. E3S Web of Conferences*. 2018. 73, 14019. P. 1–2. <https://doi.org/10.1051/e3sconf/20187314019>.
- 126.(188). Nosek K. S. A Sociolinguistic Analysis of Polish and American Prison Slang within the Context of Selected Translation Techniques in Films with Subtitles. *Styles of communication*. 2016. Vol. 8, № 2. P. 21–30.
- 127.(189). Partridge E. Slang to-day and yesterday. London : Routledge & Kegan Paul LTD, 1954. ix, 476 p.
- 128.(190). Peterson C. Medical slang in Rio de Janeiro, Brazil. *Cadernos de Saúde Pública*. 1998. 14(4). P. 671–682.
doi: 10.1590/S0102-311X1998000400002.
- 129.(191). Pop A.-M., Sim M.-A. Business English outside the box. Business jargon and abbreviations in business communication. *Annals of the University of Oradea: Economic Science*. 2014. 24, 2. P. 111–119.
- 130.(192). Pratama A. D. Y., Artawa K., Yadnya I. B. P., Satyawati M. S. Strategies applied in English into Indonesian translation of prison slang words in “The Shawshank redemption” movie subtitling. *e-Journal of Linguistics*. 2016. Vol. 10, № 2. P. 139–152.
- 131.(193). Rakedzon T., Segev E., Chapnik N., Yosef R., Baram-Tsabari A. Automatic jargon identifier for scientists engaging with the public and science communication educators. *PLoS ONE*. 2017. 12(8). P. 1–13.
doi: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0181742>.
- 132.(194). Ramírez T. T. Processos de criação lexical na gíria peruana: o caso do floreo verbal. *Cadernos de Letras da UFF*. 2013. 23(47). P. 315–331.

- 133.(195). Razuvaeva O. Slang in the Turkish Language as a Social, Linguistic, and Semiotic Phenomenon. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 2009. 8(1). P. 299–316.
- 134.(196). Rodríguez González F. Lenguaje y contracultura juvenil. El lenguaje de los jóvenes. Barcelona : Ariel, 2002. P. 21–56.
- 135.(197). Saber A. Lexicogenic matrices and institutional roles of U.S. military jargon. *Lexis in Languages for Specific Purposes*. 2018. 11. P. 1–22.
- 136.(198). Sánchez A. B., Abellán R. R. El Argot turístico y La teoría cognitiva de la metáfora y la metonimia. *Cuadernos de Turismo*. 2000. № 5. P. 19–34.
- 137.(201). Słabińska A. Słownictwo kulinarne w chorwackich przysłowiach, porzekadłach, frazeologizmach, przyśpiewkach, formach żargonalnych i ludowych. *Adeptus*. 2016. 8. S. 93–105. doi: 10.11649/a.2016.016.
- 138.(204). Sun J., Pu Z. Pour une approche sociolinguistique en didactique du français langue étrangère – l’argot français contemporain en classe. *Synergies Chine*. 2018. № 13. P. 131–142.
- 139.(205). Taqdir T. Pembentukan ingo (kata sandi) dalam dunia kepolisian jepang. *Izumi*. 2016. 5.1. H. 20–24. doi: 10.14710/izumi.5.1.20–24.
- 140.(207). Ugot M. From Slang to Acceptability: Style-Shifting Variation in English Language Usage by Students of CRUTECH, Calabar, Nigeria. *International Journal of Applied Linguistics & English Literature*. 2014. Vol. 3, № 1. P. 231–239. doi: 10.7575/aiac.ijalel.v.3n.1p.231.
- 141.(208). Unuk D. Slovenski jezik v sočasnem sporazumevalnem prostoru. *Revija za Elementarno Izobraževanje*. 2016. 9(4). S. 19–38.
- 142.(209). Vaska M. The Secret Language of Doctors: Cracking the Code of Hospital Slang. By Brian Goldman : book review / critique de livre. *JCHLA / JABSC*. 2015. 36. P. 27–28. doi: 10.5596/c15-002.
- 143.(211). Villarejo-Martínez R., Castro-Sánchez N. A., Sierra-Martínez G. E. Dictionaries of Mexican Sexual Slang for NLP. *Clei Electronic Journal*. 2017. Vol. 20, № 1. P. 1–10. doi: 10.19153/cleiej.20.1.7.

- 144.(212). Wijana I. D. P. The Development of Bahasa Indonesia in Multicultural Context: A Case Study of Adoloscen'ts Slang. *Humaniora*. 2012. 23(1). P. 1–9.
- 145.(213). Wulandari A. Penggunaan jargon oleh komunitas chatting WhatsApp Grup. *Transformatika: Jurnal Bahasa, Sastra, dan Pengajarannya*. 2016. 12.2. H. 60–72. doi: 10.31002/transformatika.v12i2.190.
- 146.(214). Yana A., Nurlela, Gustianingsih. Kosakata Bahasa gaul siswa sekolah dasar kelas tinggi. *Jurnal Handayani: Jurnal Kajian Pendidikan Pra Sekolah dan Pendidikan Dasar*. 2018. 9(1). H. 1–10. doi: 10.24114/jh.v9i1.10507.
- 147.(215). Yannuar N. Exploring contemporary Walikan in public space. *Wacana*. 2018. Vol. 19, № 1. P. 100–121. doi: 10.17510/wacana.v19i1.625.
- 148.(216). Zgusta L. Manuel of lexicography. Praha : Academia & Hague, 1971. 360 p.
- 149.(217). Zimmermann K. La variedad juvenil y la interacción verbal entre jóvenes. *El lenguaje de los jóvenes*. Barcelona : Ariel (social), 2002. P. 137–163.
- 150.(218). Zupan S., Štefanič M. Military Jargon in the Slovenian Translation of Hostile Waters. *Elope. Translation studies*. 2014. 11(1). P. 165–177. doi: 10.4312/elope.11.1.165-177.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК

Основна література

1. Агузарова К. К. Семантическая характеристика общего английского сленга (general slang) : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Москва, 2005. 110 с.
2. Аркушин Г. Старицька мова (Арго сліпців-жебраків Західного Полісся). *Slavia orientalis*. 1996. Т. 14, № 2. С. 229–277.
3. Балли Ш. Французская стилистика. Москва : Эдиториал УРСС, 2001. 392 с.
4. Береговская Э. М. Молодежный сленг: формирование и функционирование. Вопросы языкознания. Москва : Наука, 1996. № 3. С. 32–41.
5. Библиева О. В. Молодежный сленг как форма репрезентации молодежной культуры в средствах массовой информации. *Вестник Томского государственного университета*. 2007. № 304. С. 62—65.
6. Благовещенская О. В. Язык молодежи в Японии : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.22 «Языки народов зарубежных стран Европы, Азии, Африки, аборигенов Америки и Австралии (индо-иранские языки; синтетические языки; алтайские языки; афразийские и нигеро-конголезские языки)». Москва, 2007. 25 с.
7. Блумфилд Л. Язык. Москва : Прогресс, 1968. 608 с.
8. Богомолов В. О. Момент истины (В августе сорок четвертого...). Москва : Правда, 1988. 480 с.
9. Бойко Б. Л. Основы теории социально-групповых диалектов : автореф. дис. на соискание учен. степени доктора филол. наук : спец. 10.02.19 «Теория языка». Москва, 2009. 56 с.
10. Бондалетов В. Д. Условные языки русских ремесленников и торговцев. Условные языки как особый тип социальных диалектов. Рязань : Рязанский гос. пед. ин-т, 1974. Вып. 1. 111 с.

11. Бондалетов В. Д. Социальная лингвистика : учебное пособие. Москва : Просвещение, 1987. 160 с.
12. Борисова О. Е. Арго в українській мові: стан і перспективи досліджень. *Вісник Запорізького національного університету*. 2012. № 1. С. 77–81.
13. Будагов Р. А. Введение в науку о языке : учебное пособие. Москва : Добросвет, 2002. 544 с.
14. Быков В. Б. Лексикологические и лексикографические проблемы исследования русского субстандарта : автореф. дис. на соискание учен. степени доктора филол. наук : спец. 10.02.01, 10.02.20 «Сравнительноисторическое, типологическое и сопоставительное языкознание». Москва, 2001. 41 с.
15. Вайчайтес Е. М. О сленге современной французской молодежи. *Вологдинские чтения*. 2006. № 60. С. 14—16.
16. Ван Синхуа. Особенности отражения в словарях единиц русского молодежного жаргона в зеркале восприятия вторичной языковой личности. *Вестник ТГПУ (TSPU Bulletin)*. 2017а. 2(179). С. 59–66.
doi: 10.23951/1609-624X-2017-2-59-66.
17. Ван Синхуа. Лингводидактические возможности использования жаргонизмов в преподавании русского языка как иностранного в китайской аудитории. *Вестник ТГПУ (TSPU Bulletin)*. 2017б. 10(187). С. 70–78.
doi: 10.23951/1609-624X-2017-10-70-78.
18. Ван Синхуа, Курьянович А. В. К вопросу об интерпретации и употреблении русской жаргонной лексики китайскими инофонами. *Вестник ТГПУ (TSPU Bulletin)*. 2018. 2(191). С. 80–86.
doi: 10.23951/1609-624X-2018-2-80-86.
19. Вахитов С. В. Лекция о русском сленге. Уфа : Изд-во Башкирского гос. пед. ун-та, 2001. 48 с.
20. Виноградов Г. С. Детские тайные языки. Сибирская живая старина : этногр. сб. Иркутск, 1926. Вып. 2 (4). С. 87–112.

21. Гамов А. Н. Сравнительный анализ общего и специального сленга в макросистеме английского просторечия. *Вестник РУДН, серия Теория языка. Семиотика. Семантика*. 2016. № 1. С. 151–163.

22. Гладченкова Е. А. Имена собственные в составе жаргонных фразеологизмов: структурно-семантический, этимологический и функциональный аспекты : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.19 «Теория языка». Ростов-на-Дону, 2012. 22 с.

23. Горбач О. Львівські проступницько-тюремні арготизми (до 1930-их років). Науковий Збірник Українського Вільного Університету. Мюнхен, 1983. Т. 10. С. 296–326.

24. Горбач О. Т. Арго в Україні. Львів : Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2006. 688 с.

25. Горшунова Е. Ю., Горшунов Ю. В. «Скрытые» формы этнических ярлыков по отношению к европейцам (на примере рифмованного сленга). *Вестник МГИМО-Университета*. 2014. 39(6). С. 236–244.

26. Грабовий П. Соціокультурні особливості сленгового лексикону. *Мова та історія*. Київ, 2009. Вип. 98. С. 95–100.

27. Грабовий П., Мосенкіс Ю. Місце сленгу в суспільстві. *Мова та історія*. Київ, 2009. Вип. 111. С. 24–30.

28. Грабовий П. М. Український молодіжний сленг: сучасна картина світу. Київ : Жовтий, 2010. 220 с.

29. Грачев М. А. Русское арго. Нижний Новгород : НГЛУ, 1997. 246 с.

30. Грачев М. А. Словарь современного молодежного жаргона. Москва : Эксмо, 2006. 672 с.

31. Грачев М. А. Интервенция криминального языка. *Наука и жизнь*. Москва, 2009. № 4. С. 128–132.

32. Громов Д. В. Сленг молодежных субкультур: лексическая структура и особенности формирования. *Русский язык в научном освещении*. Москва : Языки славянской культуры, 2009. № 1(17). С. 228–240.

33. Губачек Я. О традиции изучения сленга в чешском языке. *Вопросы языкознания*. Москва : Наука, 1980. № 2. С. 127–136.

34. Гусякова А. В. Особенности современного американского сленга (на материале прессы США за последнее десятилетие) : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Москва, 2008. 171 с.

35. Денисенко В. Н., Чжан Кэ. Заимствованное компьютерное и сетевое слово в русскоязычном и китайскоязычном коммуникативном пространстве Интернета. *Вестник Российского университета дружбы народов. Серия: Теория языка. Семиотика. Семантика*. 2018. Т. 9, № 4. С. 911–925.
doi: 10.22363/2313-2299-2018-9-4-911-925.

36. Дзендзелівський Й. Арго нововиживівських кожухарів на Волині. *Дзендзелівський Й. Українське і слов'янське мовознавство* : збірник праць. Львів : Наукове товариство ім. Т. Г. Шевченка, 1996. С. 245–285.

37. Дзендзелівський Й. Український бурсацько-семінарський жаргон середини ХІХ ст. На матеріалах повісті «Люборацькі» А. Свидницького. *Дзендзелівський Й. Українське і слов'янське мовознавство* : збірник праць. Львів : Наукове товариство ім. Т. Г. Шевченка, 1996. С. 353–359.

38. Дьячок М. Т. Солдатский быт и солдатское арго. *Русистика*. Берлин, 1992. № 1. С. 35–42.

39. Елистратов А. А. Заимствования в спортивный жаргон: опыт контрастивного анализа (на материале английского и русского языков). *Вестник ДГТУ*. 2012. № 6(67). С. 118–124.

40. Елистратов В. С. Словарь русского арго. Москва : Русские словари, 2000. 694 с.

41. Ерофеева Е. В., Кропачева М. А. Локальная вариативность значения жаргонного слова. *Вестник Пермского университета*. 2016. Вып. 2(34). С. 27–37.

42. Жирмунский В. М. Национальный язык и социальные диалекты. Ленинград : Художественная литература, 1936. 300 с.

43. Зернецкая О., Зернецкий П. Сквозные смыслы глобального пандискурса Интернета начала XXI века. *Respectus philologicus*. 2013. № 23(28). S. 47–57.

44. Иванов Д. И. Вербальный компонент синтетической языковой личности в пространстве субкультурной эпохи русского рока. *Вестник РУДН, серия Русский и иностранные языки и методика их преподавания*. 2014. № 4. С. 52–58.

45. Исса К. Отражение на софийския жаргон върху речевата ситуация в България. *Сборник: Многообразие в единството. София 135 години столица на България*. Брой, 23.04.2014. С. 1–5.

46. Истомин В. С. Норма и социальная вариативность в языке. Лингвокультурологическая парадигма в современных исследованиях: сборник научных статей. Гродно, 2011. С. 191–197.

47. Йордан Й. Романское языкознание. Москва : Прогресс, 1971. 620 с.

48. Каменева Н. А. Анализ лексических особенностей английского и русского языков в сфере информационных технологий. *Вестник РУДН. Серия: ЛИНГВИСТИКА*. 2019. Т. 23, № 1. С. 185–199.
doi: 10.22363/2312-9182-2019-23-1-185-199.

49. Ковальчук О. С. Комп'ютерний сленг як форма молодіжного спілкування. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Філологічна». 2014. Вип. 46. С. 97–99.

50. Колесов В. В. Язык города. Москва : Высшая школа, 1991. 192 с.

51. Копорский С. А. О культуре языка и речи молодежи (20-е годы). *Русская речь*. 1990. № 1. С. 88–97.

52. Краморенко Г. И. Молодежный язык Германии в современной лингвистике: проблемы и перспективы. *Актуальные проблемы германистики и романистики*. Сборник статей по материалам межвузовской научной конференции. Смоленск : Изд-во СмолГУ, 2008. Ч. 1. С. 167–180.

53. Крысин Л. П. Социолингвистические аспекты изучения современного русского языка. Москва : Наука, 1989. 188 с.

54. Крысин Л. П. Русский литературный язык на рубеже веков. *Русская речь*. 2000. № 1. С. 28–40.

55. Крысин Л. П. Современный русский язык. Лексическая семантика. Лексикология. Фразеология. Лексикография : учеб. пособие для студ. филол. фак. высш. учеб. заведений. Москва : Издательский центр «Академия», 2007. 240 с.

56. Крючкова Т. Б. Социоллингвистика в Германии. *Зарубежная социоллингвистика*. Москва : Наука, 1991. С. 7–72.

57. Куать Тхи Бинь Тхо. Сленг в современной лингвокультуре вьетнамской молодежи (на примере средств массовой информации). *Вестник РУДН, серия Русский и иностранные языки и методика их преподавания*. 2011. № 3. С. 55–59.

58. Куликова В. Соціолінгвістичний аспект дослідження французького молодіжного сленгу як одна з проблем сучасного перекладознавства. *Наукові записки. Серія: філологічні науки (мовознавство)*. Кіровоград, 2013. Вип. 116. С. 158–161.

59. Ларин Б. А. О лингвистическом изучении города. *Русская речь* : сборник. Ленинград : Academia, 1928. Вып. 3. С. 61–74.

60. Ларин Б. А. Западно-европейские элементы русского воровского аргю. *Язык и литература*. Ленинград, 1931. Т. 7. С. 113–130.

61. Лебедеенко Ю., Таран О. Сленгізм «дерибанити» в українському медіаполітичному дискурсі: семантико-дистрибутивний аналіз. *Humanity, computers and communication*. Lviv, 2015. P. 66–69.

62. Лейчик В. М., Гоева Н. П. Стилистическое расслоение лексики и обучение иностранных студентов лексике современного русского языка. Москва : Диалог-МГУ, 1998. 24 с.

63. Липатов А. Т. Сленг как проблема социолектики : монография. Москва : Элпис, 2010. 318 с.

64. Лукашанец Е. Г. Славянские социальные диалекты: сравнительнотипологическая характеристика. *XII международный съезд славистов*. Минск; Краков, 1998. С. 1–24.

65. Ляшева М. Н. Лингвоцинизмы в современном интернет-дискурсе: функциональный аспект. *Izvestiâ Ūžnogo Federal'nogo Universiteta: Filologiĉeskie Nauki*. 2017. 1. S. 108–112.
doi: 10.23683/1995-0640-2017-1-108-112.

66. Маковский М. М. Английские социальные диалекты (онтология, структура, этимология) : учебное пособие. Москва : Высшая школа, 1982. 135 с.

67. Малюга Е. Н. К вопросу о языке деловых переговоров как жанре межкультурной деловой коммуникации. *Вестник РУДН, серия Лингвистика*. 2009. № 3. С. 52–60.

68. Масенко Л. Т. Нариси соціолігвістики. Київ : Видавничий дім Києво-Могилянська академія, 2010. 241 с.

69. Матвіяс І. Г. Українська мова і її говори. Київ : Наукова думка, 1990. 168 с.

70. Маштакова Е. И. Словарь социолекта сноубордистов. *Вестник Пермского университета. Российская и зарубежная филология*. 2018. Т. 10, Вып. 4. С. 53–58. doi: 10.17072/2037-6681-2018-4-53-58.

71. Метельская Е. В. Образ человека в английской и русской субстандартной лингвокультурах : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.20 «Сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание». Пятигорск, 2012. 25 с.

72. Милорадовић С. Музички жаргон младих. Ледило свирка у Београду и гнать веселуху у Москви. *Гласник Етнографског института САНУ*. 2009. LVII (1). С. 27–50.

73. Минакова Н. А., Талыбина Е. В. Жаргонная лексика в обучении РКИ. *Вестник РУДН, серия Русский и иностранные языки и методики их преподавания*. 2013. № 4. С. 61–71.

74. Мозжухин К. Е. Сленг в речи студентов американских университетов : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Москва, 2005. 194 с.

75. Мокиенко В. М. Жаргон в России – больше чем жаргон. Неизвестное об известном. Санкт-Петербург : Журнал «Санкт-Петербургский университет», 2010. № 9(3816). URL : <http://www.journal.spbu.ru> (дата обращения: 24.01.2018).

76. Мосенкіс Ю. Л. Український молодіжний сленг. *Дивослово*. Київ, 2007. С. 32–35.

77. Николів І. Місце сленгу у мовленні хорватської молоді. *Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур*. 2012. Вип. 19. С. 91–99.

78. Овчинникова А. В. Социолингвистические аспекты изучения речи испанской молодежи : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.05. Москва, 2012. 197 с.

79. Орлова О. В. Лаовайский сетевой жаргон: китайский язык и культура в рецепции русскоязычных экспатов (введение в тему). *Вестник ТГПУ*. 2018. 2(191). С. 103–108. doi: 10.23951/1609 624X-2018-2-103-108.

80. Поливанов Е. Д. О блатном языке учащихся и о славянском языке революции. За марксистское языкознание. Москва, 1931. С. 161–172.

81. Попов В. М. Словарь воровского и арестантского языка. Киев : Печатня, 1912. 128 с.

82. Пухальська Г. А. Суржик та молодіжний сленг у контексті мовної компетенції фахівців-білінгвів авіаційного профілю. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*. 2016. Вип. XI. С. 80–87.

83. Ретинская Т. И. Социолингвистический и функционально-стилистический анализ французских профессиональных аргос : дис. ... доктора филол. наук : 10.02.05. Орел, 2012. 366 с.

84. Романов А. С. Военный сленг в контексте этнической стереотипизации. *Вестник РУДН, серия Лингвистика*. 2014. № 2. С. 134–144.

85. Россихина М. Ю. Молодежный жаргон в русской и немецкой лексикографии XIX–XXI вв. : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.01, 10.02.19. Брянск, 2009. 281 с.

86. Россихина М. Ю. О динамике лексико-семантических процессов в немецком молодежном социолекте. *Вестник Томского государственного университета. Филология*. 2016. № 4(42). С. 64–72.
doi: 10.17223/19986645/42/6.

87. Россихина М. Ю. Немецкий молодежный язык как объект лингвистического исследования в зарубежной германистике. *Вестник Томского государственного университета. Филология*. 2017. № 48. С. 74–83.
doi: 10.17223/19986645/48/5.

88. Рубцова Е. А. Молодежный сленг как противоречивое явление в современной лингвистике. *Вестник РУДН, серия Русский и иностранные языки и методика их преподавания*. 2009. № 1. С. 19–25.

89. Руденко М. Ю. Арго, жаргон і сленг у європейському й американському мовознавстві: історія і сучасний стан дослідження : дис. канд. філол. наук : 10.02.15. Слов'янськ, 2019. 270 с.

90. Рябичкина Г. В. Проблемы субстандартной лексикографии английского и русского языков: теоретический и прикладной аспекты : дис. ... доктора филол. наук : 10.02.20. Пятигорск, 2009а. 503 с.

91. Рябичкина Г. В. Английская субстандартная лексикография (середина XVI в.–середина XIX в.) : монография. Астрахань : Издательский дом Астраханский университет, 2009б. 274 с.

92. Саая О. М. Язык поэтических текстов современных тувинских эстрадных песен. *Новые исследования Тувы*. 2017. № 2. С. 219 – 232.
doi: 10.25178/nit.2017.2.12.

93. Сараева А. А. Профессионализмы в неформальном общении (на материале диалогов англоязычных музыкантов) : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 «Германские языки». Москва, 2013. 18 с.

94. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : підручник. Полтава : Довкілля-К, 2008. 712 с.
95. Селищев А. М. Язык революционной эпохи: Из наблюдений над рус. яз. последних лет, 1917–1926. Москва : Работник просвещения, 1928. 248 с.
96. Семенова Н. В. Фразеология молодежного сленга (на материале немецкого языка) : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Владимир, 2006. 194 с.
97. Сергієнко М. Вплив англомовного сленгу на сучасну українську мову. *Trajectoriâ Nauki = Path of Science*. 2018. Vol. 4, № 12. P. 4006–4010. doi: 10.22178/pos.41-6.
98. Серебренников Б. А. Общее языкознание. Москва : Наука, 1970. 604 с.
99. Соколова С. «Засмотрите и зацените»: продуктивность приставки *за-* в современном русском языке. *Полярный Вестник*. 2009. 12. С. 43–63. doi: 10.7557/6.1291.
100. Солнышкина М. И., Зиганшина Ч. Р., Гараева Л. М. Социолектология: современное состояние и проблемы. *Вестник Волгоградского гос. ун-та. Языкознание*. 2014. Сер. 2, № 4(23). doi: <http://dx.doi.org/10.15688/jvolsu2.2014.4.14>.
101. Ставицька Л. О. Сучасний український інтержаргон: проблеми й аспекти вивчення. *Доповіді та повідомлення I Міжнародного конгресу україністів. Серія : Мовознавство*. Київ : Пульсари, 2002. С. 213–216.
102. Ставицька Л. О. Арго, жаргон, сленг: Соціальна диференціація української мови. Київ : Критика, 2005. 464 с.
103. Старченко Я. Сучасна жаргонологія й словотвірні інновації в жаргонах української мови (до постановки питання). *Лінгвістичні студії* : збірн. наук. праць. Донецьк : ДонНУ, 2011. С. 93–97.
104. Степанов Ю. С. Основы общего языкознания : учебное пособие. Москва : Просвещение, 1975. 271 с.

105. Степанова М. Д., Чернышева И. И. Лексикология современного немецкого языка. Москва : Высшая школа, 1962. 311 с.
106. Стойков С. Социальные диалекты. *Вопросы языкознания*. Москва : Изд-во АН СССР, 1957. № 1. С. 78–84.
107. Столярчук О. В. Молодіжний сленг: функціональний, лексикосемантичний та структурний аспекти : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.15. Одеса, 2015. 224 с.
108. Стратен В. В. Арго и арготизмы. Известия комиссии по русскому языку. Ленинград : АН СССР, 1931. Т. 1. С. 111–147.
109. Судзиловский Г. А. Сленг – что это такое? Английская просторечная военная лексика. Москва : Воениздат, 1973. 182 с.
110. Сучасна українська літературна мова. Лексика і фразеологія / заг. ред. І. К. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1973. 439 с.
111. Тамбовцева К. Д. Лексико-семантические поля молодежного американского сленга. *Вестник РУДН, серия Теория языка. Семиотика. Семантика*. 2014. № 3. С. 139–147.
112. Тонков В. А. Опыт исследования воровского языка. Казань : Татполиграф, 1930. 89 с.
113. Фабричный П. Язык каторги. Каторга и ссылка: историко-революционный вестник. Москва : Изд-во Всесоюзн. об-ва полит. каторжан и ссыльно-переселенцев, 1923. № 6. С. 177–188.
114. Химик В. В. Поэтика низкого, или Просторечие как культурный феномен. Санкт-Петербург : Филологический факультет СПбГУ, 2000. 272 с.
115. Химик В. В. Язык современной молодежи. *Современная русская речь: состояние и функционирование*. Санкт-Петербург, 2004. С. 7–66.
116. Хомяков В. А. Введение в изучение слэнга – основного компонента английского просторечия. Вологда : Вологодский гос-й пед-й ин-т, 1971. 104 с.
117. Чернышев В. И. Список слов портновского языка. *Изв. Отдел. русского языка и словесности Академии наук*. 1898. Т. 3, кн. 1. С. 251–262.

118. Шаповал В. В. Миф об арго. *Родина*. Москва, 2006. С. 48–52.
119. Шарифуллин Б. Я. Язык современного сибирского города. *Теоретические и прикладные аспекты речевого общения*. Красноярск, 1997. Вып. 5. С. 8–26.
120. Швейцер А. Д. Социальная дифференциация английского языка в США. Москва : Наука, 1983. 216 с.
121. Широцький К. В. Бурсацький жаргон української мови на Поділю. Збірник Харківського історико-філологічного товариства. Нова серія. Харків, 1998. Т. 6. С. 175–180.
122. Шор Р. О. Язык и общество. Москва : Либроком, 2010. 160 с.
123. Шпар Т. В. Прозвищные антропонимические номинации в социолингвистическом аспекте (на материале немецкого языка) : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 «Германские языки». Уфа, 2012. 21 с.
124. Щур І. І. Українськомовний комп'ютерний сленг: формування і функціонування : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова». Київ, 2006. 20 с.
125. Allen Irwin Lewis. The city in slang: New York life and popular speech. New York, Oxford : Oxford university press, 1993. 307 p.
126. Alonso-Meneses G. On “Migras, Coyotes and Polleros”. The slang of undocumented migration in the Tijuana-San Diego region. *Ogigia*. 2010. 8. P. 15–31.
127. Amir K., Azisah St. Gender analysis on slang language in students daily conversation. *Eternal (English, Teaching, Learning & Research Journal)*. 2017. 3(2). P. 229–243. doi: 10.24252/Eternal.V32.2017.A10.
128. Andrewes G. Dictionary of the Slang and Cant Languages: ancient and modern. London : G. Smeeton, 1809. 12 p.
129. Arua A. E., Alimi M. M. The Creation of Students' Academic Slang Expressions in the University of Botswana. *Linguistic Online*. 2009. 40(4). P. 15 – 28.

130. Asiyah S. Transgender Community and Its Slang Words. *Register Journal*. 2014. Vol. 7, № 2. P. 285–294. doi: 10.18326/rgt.v7i2.219.
131. Barrère A., Leland C. G. A Dictionary of Slang, Jargon, and Cant : in 2 vol. London : George Bell & Sons, 1897. Vol. 1. xix, 500 p.
132. Barrère A., Leland C. G. A Dictionary of slang, jargon, and cant, embracing English, American, and Anglo-Indian slang, Pidgin English, tinkers' jargon and other irregular phraseology. With a new Introduction by Eric Partridge : in 2 vol. The Ballantyne Press. MDCCLXXXIX. Republished by Gale Research Company. Detroit : Gale Research Co., Book Tower, 1967. Vol. 1. P. v–xi, xiii–xxiii.
133. Bee J. Slang. A Dictionary of the Turf, the Ring, the Chase, the Pit, of Bon Ton, and the Varieties of Life, London : T. Hughes, 1823.
134. Bee J. Sportsman's Slang: A New Dictionary of Terms. London : W. Lewis, 1825. XVI, 202 p.
135. Bergounioux G. Marcel Cohen, de l'arabe parlé à la sociologie du langage La question de l'argot. *Congrès Mondial de Linguistique Française. SHS Web of Conferences*. 2012. 1. P. 695–706. doi: 10.1051/shsconf/20120100110.
136. Cocca M., Řeřicha V., Martínez E. A. Comparison of formation processes in English and Czech sports terminologies. *Linguistica Pragensia*. 2015. 2. P. 132–144.
137. Coleman J. The Life of Slang. Oxford : Oxford University Press, 2012. 354 p.
138. Delaplace D. L'origine facétieuse des dictionnaires d'argot. *Лексика и лексикография*. Москва : Отд. ист.-филол. наук РАН; ОрелГТУ, 2008. Вып. 19. С. 141–149.
139. Ducange, Anglicus. The Vulgar Tongue: A Glossary of Slang, Cant, and Flash Words and Phrases, Used in London, from 1839 to 1859... Second edition, Improved and much Enlarged. London : Bernard Quaritch, 1859. 80 p.

140. Effendy M. H. Jargon Bahasa Madura pada masyarakat nelayan Pantura (Sebuah Kajian Empiris). *Okara: Jurnal Bahasa dan Sastra*. 2011. 5(2). H. 161–178. doi: 10.19105/ojbs.v5i2.510.
141. Engelenhoven A. V. Lirasniara, the sung language of Southwest Maluku (East-Indonesia). *Wacana*. 2010. Vol. 12, № 1. P. 143–161.
142. Flexner S. B. Preface. *Dictionary of American slang*. New York : Crowell company, 1967. P. vi–xv.
143. François D. Les argots. *Le Langage. Encyclopédie de la Pléiade*. Paris : Gallimard, 1968. № 25. P. 620–646.
144. François-Geiger D. L'argoterie. Paris : Sorbonnargot, 1989. 177 p.
145. García Luque F. La traducción al español de la película Entre les murs: el lenguaje coloquial, el argot y el verlan. *Çédille, revista de estudios franceses*. 2016. 12. P. 107–137.
146. García Ramos J. Lenguajes marginales. Análisis y vocabulario. Cuadernos de Formación. Madrid, 1990. 156 p.
147. Garing J. Penggunaan jargon oleh komunitas waria di jejaring sosial “Facebook”. *Ranah: Jurnal Kajian Bahasa*. 2017. 6(1). H. 1–29. doi: 10.26499/rnh.v6i1.259.
148. Gläser R. Should LSP Dictionaries also Include Professional Jargon and Slang? *Lexicos*. 2011. 10. P. 86–98. doi: 10.5788/10-888.
149. Gonçalves M. F. “Portuguese slang” and Brazilian words at the beginning of the 20th century: the dictionary of Alberto Bessa. *Linguagem – Estudos e Pesquisas*. 2014. Vol. 18, № 2. P. 17–42.
150. Gorshunov Yu. V., Gorshunova E. Yu. Internet and new technologies reflected in rhyming slang. *Russian linguistic bulletin*. 2016. 3(7). P. 27–30. doi: 10.18454/RULB.7.26.
151. Grabias S. Śi zawodowe odmiany je socjolekty. Encyklopedia kultury polskiej XX wieku. Wrocław, 1993. T. 2. S. 223–241.
152. Greenough J. B., Kittredge G. L. Words and their ways in English speech. New York : The Macmillan Company, 1901. 456 p.

153. Grose F. *A Classical Dictionary of the Vulgar Tongue*. London : Printed for S. Hooper, 1785. v, 182 p.
154. Gyuró M. Conceptualizing the metaphors of drug abusers. *Topics in Linguistics*. 2016. 17(1). P. 81–91. doi: 10.1515/toppling-2016-0006.
155. Hall B. H. *A Collection of College Words and Customs*. Cambridge, MA : John Bartlett, 1851.
156. Harared N. Slang Created and Used in 1Cak.com Site: A Sociolinguistics Study. *Humaniora*. 2018. Vol. 9, № 2. P. 119–127. doi: 10.21512/humaniora.v9i2.4262.
157. Hirt H. *Etymologie der neuhochdeutschen Sprache*. München : Beck sche Verlagsbuchhandlung, 1909. XV, 404 s.
158. Hoffmannová J. Termíny – Profesionalismy – Slangismy A Jejich Podíl Na Stylu OnLine Sportovních Reportáží. *Jazykovedný časopis*. 2018. 69(3). S. 415–429. doi: 10.2478/jazcas-2019-0020.
159. Hoogervorst T. G. Youth culture and urban pride. The sociolinguistics of East Javanese slang. *Wacana: Journal of the Humanities of Indonesia*. 2014. Vol. 15, № 1. P. 104–131.
160. Hotten J. C. *A dictionary of modern slang, cant and vulgar words, used at the present day in the streets of London*. London : John Camden Hotten, Piccadilly, 1860. xvi, 300 p.
161. Isnaniah S. Kajian sosiolinguistik terhadap Bahasa Dakwah aktivis Dakwah kampus (ADK) Surakarta. *Karsa: The journal of Social and Islamic Culture*. 2013. Vol. 21, № 2. H. 270–284. doi: 10.19105/karsa.v21i2.521.
162. Jespersen O. *Mankind, Nation and Individual from a Linguistic Point of View*. Oslo : H. Aschehoug & Co. (W. Nygaard), 1925. 221 p.
163. Juanda M. Bahasa prokem dan pembelajaran bahasa Indonesia. *Retorika*. 2017. Vol. 8, № 1. H. 8–42. doi: <https://doi.org/10.26858/retorika.v8i1.510>.
164. Kao, Chien-yu, Peter. University students' slang and its using context in Taiwan: complimenting and rebuking dictions as examples. *Agathos: An International Review of the Humanities and Social Sciences*. 2014. V(1). P. 73–82.

165. Kipling R. *Ballads and Barrack-Room Ballads*. New York : Published by Macmillan and Co, 1892. 207 p.
166. Kluge F. *Deutsche Studentensprache*. Straßburg : Verlag Karl J. Trübner, 1895. X, 136 s.
167. Kluge F. *Rotwelsch. Quellen und wortschatz der Gaunersprache und der verwandten Geheimsprache von Fridrich Kluge, Prof. an der Universitaet Freiburg i. B. I. Rotwelsches Quellenbuch*. Strassburg, 1901. XVI, 519 s. (репринт : Berlin; New York, 1987).
168. Küpper H. *Wörterbuch der deutschen Umgangssprache. Jugenddeutsch von A bis Z*. Düsseldorf; Hamburg : Claassen Verlag, 1970. Bd. 6. 438 s.
169. Kuraedah St., Mar N. A. The impact of slang in the using of Indonesian language for young generation. *Langkawi: Journal of The Association for Arabic and English*. 2016. Vol. 2, № 2. P. 219–232.
170. Lara-Alengrin A. L'irruption du jargon de la Onda dans le discours littéraire mexicain des années soixante et soixante-dix. *Cahiers d'Etudes Romanes*. 2000. 4. P. 295–305. doi: 10.4000/etudesromanes.3268.
171. Lebedeva S. V., Astakhova N. V. Main features of youth jargon: synchronic analysis. *Russian linguistic bulletin*. 2016. 3(7). P. 125–127.
172. Leung R. C. H. An analysis of conversational discourse in medical settings for learners of german: language, communication and pedagogy. *Journal of Languages for Specific Purposes*. 2018. 5(1). P. 31–42.
173. Lighter J. E. Introduction. *Random House historical dictionary of American slang*. New York : Random House, 1994. Vol. 1. P. VI–XXXIX.
174. Llorca Ibi F. X. The Tuna Lexicon, a Mediterranean Sociocultural Creation. *Revista de Dialectologia y Tradiciones Populares*. 2017. 72, 1. P. 221–244.
175. Marmienė M. Computer Jargons and their Lithuanian Adequacies. *Santalka. Filologija. Edukologija*. 2008. T. 16, № 4. P. 53–60. doi: 10.3846/1822-430X.2008.16.4.53-60.

176. Mátételki Holló M. Étude de la langue parlée: Aspects sociolinguistiques de l'argot des toxicomanes et influences de l'anglo-américain. *Synergies Espagne*. 2013. № 6. P. 105–120.
177. Matsell G. *Vocabulum, or, the Rogue's Lexicon. Compiled from the most Authentic Sources.* New York : George W Matsell & Co, 1859.
178. Mattiello E. When Mistake Rolls up Its Sleeves and Becomes Slang. *Altre Modernità*. 2017. P. 36–47. doi: 10.13130/2035-7680/8302.
179. Meier J. Vorwort. *Basler Studentensprache*. Basel : Georg, 1910. S. III–XXVIII.
180. Meneses G. A. On “Migras, Coyotes and Polleros”. The slang of undocumented migration in the Tijuana-San Diego region. *Ogigia*. 2010. 8. P. 15–31.
181. Mojela V. M. The Cause of Urban Slang and its Effect on the Development of the Northern Sotho Lexicon. *Lexicos*. 2011. 12. P. 201–210. doi: 10.5788/12-769.
182. Muhartoyo M., Wijaya B. S. The use of english slang words in informal communication among 8th semester students of english department in binus university. *Humaniora*. 2014. Vol. 5, № 1. P. 197–209. doi: 10.21512/humaniora.v5i1.3009.
183. Muhsan M. Jargon dalam Interaksi Social Bahasa Sasak oleh Siswa MAN Lombok Barat. *Cendekia*. 2017. Vol. 11, № 1. H. 51–64. doi: 10.30957/cendekia.v11i1.251.
184. Nardyuzhev V. I., Nardyuzhev I. V., Marfina V. E., Kurinin I. N. American slang: diachronic analysis. *RUDN Journal of Informatization in Education*. 2017. Vol. 14, № 4. P. 399–405. doi: 10.22363/2312-8631-2017-14-4-399-405.
185. Neuland E. *Jugendsprache. Studienbibliographien Sprachwissenschaft.* Tübingen : Julius Groos Verlag, 2007. Bd. 29. 51 s.
186. Neuland E. *Jugendsprache.* Tübingen und Basel: Francke Verlag, 2008. 210 s.

187. Noor R., Laksono A., Kawentar R. Cultural Development through Language Styles and Expression of Teenage Girls Identity in Indonesian Teen lit Novel *Me Versus High Heels* by Maria Ardelia. *Icenis. E3S Web of Conferences*. 2018. 73, 14019. P. 1–2. <https://doi.org/10.1051/e3sconf/20187314019>.
188. Nosek K. S. A Sociolinguistic Analysis of Polish and American Prison Slang within the Context of Selected Translation Techniques in Films with Subtitles. *Styles of communication*. 2016. Vol. 8, № 2. P. 21–30.
189. Partridge E. *Slang to-day and yesterday*. London : Routledge & Kegan Paul LTD, 1954. ix, 476 p.
190. Peterson C. Medical slang in Rio de Janeiro, Brazil. *Cadernos de Saúde Pública*. 1998. 14(4). P. 671–682. doi: 10.1590/S0102-311X1998000400002.
191. Pop A.-M., Sim M.-A. Business English outside the box. Business jargon and abbreviations in business communication. *Annals of the University of Oradea: Economic Science*. 2014. 24, 2. P. 111–119.
192. Pratama A. D. Y., Artawa K., Yadnya I. B. P., Satyawati M. S. Strategies applied in English into Indonesian translation of prison slang words in “The Shawshank redemption” movie subtitling. *e-Journal of Linguistics*. 2016. Vol. 10, № 2. P. 139–152.
193. Rakedzon T., Segev E., Chapnik N., Yosef R., Baram-Tsabari A. Automatic jargon identifier for scientists engaging with the public and science communication educators. *PLoS ONE*. 2017. 12(8). P. 1–13. doi: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0181742>.
194. Ramírez T. T. Processos de criação lexical na gíria peruana: o caso do floreo verbal. *Cadernos de Letras da UFF*. 2013. 23(47). P. 315–331.
195. Razuvajeva O. Slang in the Turkish Language as a Social, Linguistic, and Semiotic Phenomenon. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 2009. 8(1). P. 299–316.
196. Rodríguez González F. *Lenguaje y contracultura juvenil. El lenguaje de los jóvenes*. Barcelona : Ariel, 2002. P. 21–56.

197. Saber A. Lexicogenic matrices and institutional roles of U.S. military jargon. *Lexis in Languages for Specific Purposes*. 2018. 11. P. 1–22.
198. Sánchez A. B., Abellán R. R. El Argot turístico y La teoría cognitiva de la metáfora y la metonimia. *Cuadernos de Turismo*. 2000. № 5. P. 19–34.
199. Sapir E. Language: An introduction to the study of speech. New York : Harcourt, Brace & World, 1933. 125 p.
200. Skelin Horvat A. Sleng kao odraz identiteta mladih : doktorska disertacija. Zagreb, 2009. 384 s.
201. Słabińska A. Słownictwo kulinarne w chorwackich przysłowia, porzekadłach, frazeologizmach, przyśpiewkach, formach żargonalnych i ludowych. *Adeptus*. 2016. 8. S. 93–105. doi: 10.11649/a.2016.016.
202. Spears R. A. Slang and euphemism. New York : Jonathan David Publishers, Inc. Middle Village, 1981. xxviii, 448 p.
203. Sperber H. Einführung in die Bedeutungslehre. Bonn; Leipzig : Dümmler, 1923. 47 s.
204. Sun J., Pu Z. Pour une approche sociolinguistique en didactique du français langue étrangère – l’argot français contemporain en classe. *Synergies Chine*. 2018. № 13. P. 131–142.
205. Taqdir T. Pembentukan ingo (kata sandi) dalam dunia kepolisian jepang. *Izumi*. 2016. 5.1. H. 20–24. doi: 10.14710/izumi.5.1.20–24.
206. Thorne T. Dictionary of Contemporary Slang. London : A&C Black Publishers Ltd, 2007. XIII, 494 p.
207. Ugot M. From Slang to Acceptability: Style-Shifting Variation in English Language Usage by Students of CRUTECH, Calabar, Nigeria. *International Journal of Applied Linguistics & English Literature*. 2014. Vol. 3, № 1. P. 231–239. doi: 10.7575/aiac.ijalel.v.3n.1p.231.
208. Unuk D. Slovenski jezik v sočasnem sporazumevalnem prostoru. *Revija za Elementarno Izobraževanje*. 2016. 9(4). S. 19–38.

209. Vaska M. The Secret Language of Doctors: Cracking the Code of Hospital Slang. By Brian Goldman : book review / critique de livre. *JCHLA / JABSC*. 2015. 36. P. 27–28. doi: 10.5596/c15-002.
210. Vaux J. H. *Memoirs of James Hardy Vaux*. London : W. Clowes, 1819.
211. Villarejo-Martínez R., Castro-Sánchez N. A., Sierra-Martínez G. E. Dictionaries of Mexican Sexual Slang for NLP. *Clei Electronic Journal*. 2017. Vol. 20, № 1. P. 1–10. doi: 10.19153/cleiej.20.1.7.
212. Wijana I. D. P. The Development of Bahasa Indonesia in Multicultural Context: A Case Study of Adoloscen'ts Slang. *Humaniora*. 2012. 23(1). P. 1–9.
213. Wulandari A. Penggunaan jargon oleh komunitas chatting WhatsApp Grup. *Transformatika: Jurnal Bahasa, Sastra, dan Pengajarannya*. 2016. 12.2. H. 60–72. doi: 10.31002/transformatika.v12i2.190.
214. Yana A., Nurlela, Gustianingsih. Kosakata Bahasa gaul siswa sekolah dasar kelas tinggi. *Jurnal Handayani: Jurnal Kajian Pendidikan Pra Sekolah dan Pendidikan Dasar*. 2018. 9(1). H. 1–10. doi: 10.24114/jh.v9i1.10507.
215. Yannuar N. Exploring contemporary Walikan in public space. *Wacana*. 2018. Vol. 19, № 1. P. 100–121. doi: 10.17510/wacana.v19i1.625.
216. Zgusta L. *Manuel of lexicography*. Praha : Academia & Hague, 1971. 360 p.
217. Zimmermann K. La variedad juvenil y la interacción verbal entre jóvenes. *El lenguaje de los jóvenes*. Barcelona : Ariel (social), 2002. P. 137–163.
218. Zupan S., Štefanič M. Military Jargon in the Slovenian Translation of Hostile Waters. *Elope. Translation studies*. 2014. 11(1). P. 165–177. doi: 10.4312/elope.11.1.165-177.

Рекомендована література

1. Авдеенко И. К. (Ванька Бец (псевд.)). Босяцкий словарь. Опыт словотолкователя выражений, употребляемых босяками. Составлен по разным источникам. Одесса : Типография Я. М. Сагала, 1903. 8 с. (репринт : 1908 г.).

2. Андреева Г. Р. Лексико-семантические особенности специального сленга : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Москва, 2004. 177 с.
3. Анищенко О. А. Словарь русского школьного жаргона XIX века. Москва : ЭЛПИС, 2007. 368 с.
4. Анищенко О. А. Эволюция обозначения молодежной речи: от технического языка до жаргона. *Вопросы языкознания*. 2009. № 2. С. 108–116.
5. Аркушин Г. Арго лаборів. *Slavia orientalis*. 2002. Т. 41, № 3. С. 447–471.
6. Бабенко О., Кравченко О. В усному мовленні – сленг. *Урок Української*. Київ, 2004. № 11–12. С. 21–24.
7. Балабін В. В. Сучасний американський військовий сленг як проблема перекладу. Київ : Логос, 2002. 315 с.
8. Балувев Я. Условный язык воров и конокрадов. *Вестник полиции*. 1909. № 32. С. 678–679.
9. Баранников А. П. Цыганские элементы в русском воровском аргю. *Язык и литература*. Ленинград, 1931. Т. 71. С. 139–158.
10. Беляева Т. М., Хомяков В. А. Нестандартная лексика английского языка. Ленинград : Изд-во Ленингр. ун-та, 1985. 316 с.
11. Береговская Э. М. Социальные диалекты и язык современной французской прозы. Смоленск : СГПИ, 1975. 120 с.
12. Беспалова Д. С. Семантико-структурные свойства и пути формирования французских арготизмов и русских жаргонизмов : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.20 «Сравнительноисторическое, типологическое и сопоставительное языкознание». Уфа, 2016. 24 с.
13. Богословский П. С. К вопросу о составе лексики современного школьного языка (Из материалов изучения языка учащихся пермских школ). *Уральский учитель*. 1927. № 1–2 (23–24). 5 с.
URL : http://www.starling.rinet.ru/~minlos/Non-literary_Russian/1927%20Богословский (дата обращения: 10.06.2018).

14. Бодуэн де Куртенэ И. А. Воровской язык. *Энциклопедический словарь Ф. А. Брокгауза и И. А. Ефрона / ред.: И. Е. Андреевский, К. К. Арсеньев, О. О. Петрушевский*. Санкт-Петербург : Типо-Литография И. А. Ефрона, 1892. Т. 7(13). С. 201–203.

15. Бодуэн де Куртенэ И. А. Предисловие. *Трахтенберг В. Ф. Блатная музыка: (жаргон тюрьмы): по материалам, собранным в пересыльных тюрьмах: Петербургской, Московской (Бутырки), Виленской, Варшавской, Киевской и Одесской; в тюрьмах: в Крестах, в Доме предварительного заключения, в Дерябинских казармах (Петербург), в Каменщиках (Москва)*. Санкт-Петербург : Тип. А. Г. Розена, 1908. С. V–XIX.

16. Бондалетов В. Д. Финно-угорские заимствования в русских условнопрофессиональных арг. *Вопросы теории и методики изучения русского языка*. Саратов, 1965. С. 260–268.

17. Бондалетов В. Д. Условно-профессиональные языки русских ремесленников и торговцев : дис. ... доктора филол. наук : 10.02.01. Москва, 1966. 604 с.

18. Бондалетов В. Д. Офенско-русский словарь. *Условные языки русских ремесленников и торговцев. Условные языки как особый тип социальных диалектов*. Рязань : Рязанский гос. пед. ин-т, 1974. Вып. 1. С. 85–110.

19. Борисова Е. Г. О некоторых особенностях современного жаргона молодежи. *Русский язык в школе*. Москва, 1987. № 3. С. 30–36.

20. Быков В. Русская феня. Словарь современного интержаргона асоциальных элементов. Смоленск : ТРАСТ-ИМАКОМ, 1994. 222 с.

21. Величко Е. М. Немецкий студенческий язык как исторический социолект и его специфические свойства : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 «Германские языки». Москва, 1996. 19 с.

22. Викторин К. (Студинський К.). Дедовска (жебрацка) мова. *Зоря*. 1886. С. 237–239.

23. Вилюман В. Г. О способах образования слов слэнга в современном английском языке. *Ученые записки ЛГПИ им. А. И. Герцена*. Ленинград : Изд-во ЛГПИ, 1955. № 111. С. 137–140.

24. Виноградов Н. Н. Условный язык заключенных Соловецких лагерей особого назначения. *Соловецкое общество краеведения : материалы*. Соловки : Типолитография УСЛОН ОГПУ, 1927. Вып. 17. С. 15–46.

25. Волошин Ю. К. Американский студенческий социолект. *Лингвистические единицы разных уровней в языке и речи : сборник научных трудов*. Краснодар, 1988. С. 15–20.

26. Гальперин И. Р. О термине слэнг. *Вопросы языкознания*. Москва : Изд-во АН СССР, 1956. № 6. С. 107–114.

27. Гамперц Д. Типы языковых обществ. *Новое в лингвистике. Социолингвистика*. Москва : Прогресс, 1975. Вып. 7. С. 182–198.

28. Глущенко В. А. Принципи порівняльно-історичного дослідження в українському і російському мовознавстві (70-і рр. XIX ст.–20-і рр. XX ст.). Донецьк : НАН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні, 1998. 222 с.

29. Гнатюк В. Лірники. Лірницькі пісні, молитви, слова, звістки і т. п. про лірників повіту Бучацького : *етнографічний збірник*. 1896. Вип. 2. С. 1–76.

30. Годунова Е. В. Этнокультурная специфика английских социальных диалектов в синхронии и диахронии : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.19 «Теория языка». Москва, 2012. 24 с.

31. Горбач О. Арго українських школярів і студентів. *Наукові Записки Українського Вільного Університету*. Мюнхен, 1964–1966. № 8. С. 3–55.

32. Горбач О. Арго на Україні : зібрані статті. Мюнхен : Logos, 1993. 359 с.

33. Грачев М. А. Русское дореволюционное арго 1861–1917 гг. : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.01. Горький, 1986. 295 с.

34. Грачев М. А. Словарь дореволюционного арго. Нижний Новгород : ЖЕКО, 1991. 128 с.

35. Грачев М. А. По фене ботаю – тюрьму схлопотаю. *Русская речь*. 1993. № 4. С. 51–56.
36. Даль В. И. Условный язык петербургских мошенников, известный под именем Музыки или байкового языка : *рукопись писарская, 139 слов* // Место нахождения : Санкт-Петербург : РНБ ОР и РК. Фонд № 234. Ед. хр. № 9. 1842–1854. 11 с. [репринт : Вопросы языкознания. 1990. № 1. С. 134–137].
37. Даль В. И. Табуизированная лексика из «Толкового словаря живого великорусского языка» В. И. Даля под редакцией проф. И. А. Бодуэна де Куртенэ. Москва : Адрес-пресс, 2003. 311 с.
38. Демченко В. Арго як органічний елемент повсякденної української мови. *Дивослово*. Київ : Дивослово, 2010. № 5. С. 34–37.
39. Дзюбишина-Мельник Н. Сучасний жаргон і сучасне розмовне мовлення. *Наукові записки Національного університету Києво-Могилянська академія : Філологічні науки*. Київ, 2002. Т. 20. С. 14–18.
40. Дмитриев Н. К. Турецкие элементы в русских арго. *Язык и литература*. Ленинград : Изд-во АН СССР, 1931. Т. 7. С. 159–179.
41. Досталь Г. Воровской словарь. Слобода Покровская. Издание Германа Досталя, 1904. 7 с.
42. Дьячок М. Т., Шаповал В. В. Русские арготические этимологии. *Русская лексика в историческом развитии*. Новосибирск, 1988. С. 52–60.
43. Ермакова О. П. Источники пополнения и тематические группы жаргона. *Ермакова О. П., Земская Е. А., Розина Р. И. Слова, с которыми мы все встречались*. Москва : Азбуковник, 1999. С. IX–XVII.
44. Зеленин Д. Семинарские слова в русском языке. *Русский филологический вестник*. Варшава, 1905. Т. 4, № 3–4. С. 109–119.
45. Земская Е. А. Словообразование. *Ермакова О. П., Земская Е. А., Розина Р. И. Слова, с которыми мы встречались*. Москва : Азбуковник, 1999. С. XVIII–XXVII.

46. Карастойчева Ц. Българският младежки говор. Източници, словообразуване. София : Наука и изкуство, 1988. 161 с.
47. Козельская Е. А. Арго во французской поэзии XX века : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.05. Москва, 2002. 232 с.
48. Колесниченко И. И. Особенности функционирования арготизмов в немецком языке : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Москва, 2006. 170 с.
49. Копорский С. А. Воровской жаргон в среде школьников: По материалам обследования ярославских школ. *Вестник просвещения*. 1927. № 1. С. 7–12.
50. Красса С. И., Горлова Е. Б. Русская арготическая фразеология. Ставрополь : Изд-во Северо-Кавказского ГТУ, 2001. 116 с.
51. Кудрявцева Л. А., Приходько И. Г. Словарь молодежного сленга города Киева : учебное пособие. Киев : ООО ИД Аванпост Прим, 2006. 198 с.
52. Лавриненко О. В. Становление понятийно-методологического аппарата науки о жаргонах. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія : Мовознавство*. Дніпропетровськ, 2009. № 11, вип. 15, т. 2. С. 65–72.
53. Лакова М. Младежният жаргон и езиковата култура. *Проблеми на българската книжовна реч*. София, 1974. С. 202–212.
54. Ласкина Е. Е. Американский сленг как способ коммуникации. *Гуманитарные и социальные науки*. Ростов-на-Дону, 2013. № 1. С. 192–197.
55. Лебедев В. И. Краткий словарь воровского языка. Справочный указатель для чинов полиции: фотографии профессиональных преступников по категориям, с очерком антропометрии и приложением краткого словаря воровского языка. Москва : Тип. Н. И. Пастухова, 1903. С. 147–152.
56. Лебедев В. И. Словарь воровского языка. *Вестник полиции* : еженед. журнал. с ил. Санкт-Петербург, 1909. № 22–24.
57. Лебедева А. Роль запозичень з англійської мови у формуванні сучасного російського сленгу (на матеріалі лексикографічних джерел). *Південний архів. Серія : Філологічні науки* : зб. наук. праць. Херсон, 2009. С. 111–115.

58. Липатов А. Т. Сленг в аспекте его диахронии. *Социальные варианты языка*. Нижний Новгород : Нижегородский гос. лингвистический ун-т, 2003. Ч. 2. С. 380–386.

59. Лихачев Д. С. Черты первобытного примитивизма воровской речи. *Язык и мышление – Le langage et la mentalité* : сборник Ин-та яз. и мышл. им. Н. Я. Марра. Москва; Ленинград : Изд-во АН СССР, 1935. № 3–4. С. 47–100.

60. Макдэвид Р. И. Диалектные и социальные различия в городском обществе. *Новое в лингвистике: Социолингвистика*. Москва : Прогресс, 1975. Вып. 7. С. 363–381.

61. Маковский М. М. Языковая сущность современного английского слэнга. *Иностранные языки в школе*. 1962. № 4. С. 102–112.

62. Мартос С. А. Студентський сленг як соціолект української мови. *Система і структура східнослов'янських мов* : зб. наук. праць. Київ, 2001. С. 169–176.

63. Матюшенко Е. Е. Современный молодежный сленг: формирование и функционирование : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.01. Волгоград, 2007. 188 с.

64. Махов В. Н. Словарь блатного жаргона в СССР: посвящается 100-летию «Крестов». Харьков : Божена, 1991. 151 с.

65. Мизюрина Т. В. Определение и общие характеристики понятия сленг, его роль в языке и культуре современной России. *Вестник Челябинского государственного университета. Серия : Филология. Искусствоведение*. Челябинск, 2013. № 1, вып. 73. С. 106–111.

66. Миколенко Т. М. Український міський сленг (на матеріалі усного мовлення тернопільців) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Тернопіль, 2006. 260 с.

67. Миловская Н. Д. О некоторых тенденциях развития молодежного сленга. *Вестник Ивановского государственного университета. Серия :*

Филология. Иваново : Ивановский государственный университет, 2001. Вып. 1. С. 93–100.

68. Мокиенко В. М., Никитина Т. Г. Большой словарь русского жаргона. Санкт-Петербург : Норинт, 2000. 720 с.

69. Мокиенко В. М. Украинские источники русского жаргона. *Українське і слов'янське мовознавство*. Ужгород, 2001. С. 365–378.

70. Мосенкіс Ю. Л. Крутий базар, або молодіжний сленг живе і процвітає. *Український молодіжний сленг сьогодні* : зб. наук. праць / уклад. С. Пиркало. Київ, 1999. С. 84–86.

71. Мурдаров В. Използуване на елементи от жаргона в публистичния стил. *Журналистика и езикова култура*. София, 1981. С. 56–64.

72. Никитина Т. Г. Молодежный сленг : толковый словарь. Москва : Астрель : АСТ, 2007. 912 с.

73. Овчинникова О. А. Французское аргю конца XX века: словообразование и семантика : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.05. Смоленск, 2010. 182 с.

74. Ондрус П. К вопросу о характеристике и классификации социальных диалектов. *Вопросы языкознания*. Москва : Наука, 1975. № 5. С. 110–113.

75. Орлова Н. О. Сленг как способ творческого самовыражения. *Иностранные языки в высшей школе*. Рязань, 2011. Вып. 1(16). С. 83–90.

76. Пиркало С. Перший словник українського молодіжного сленгу. Київ : Віпол, 1998. 83 с.

77. Пиркало С. Сленг: ненормативно, але нормально. *Урок Української*. Київ : Києво-Могилянська Академія, 2000. № 4. С. 26–28.

78. Помяловский Н. Г. Очерки бурсы. Ленинград : Худож. лит., 1971. 190 с.

79. Поповченко О. І. Словник жаргону злочинців. Київ : ТОВ Оверіг, 1996. 144 с.

80. Потапов С. М. Блатная музыка: Словарь жаргона преступников: не подлежит оглашению. Москва : Изд. Упр. Уг.-Ро Республики, 1923. 67 с.

81. Путилин И. Д. Условный язык петербургских мошенников, известный под именем «Музыки» или «Байкового языка». *Записки Ивана Дмитриевича Путилина* : в 6 кн. Санкт-Петербург, 1904. Кн. 4. С. 261–267.

82. Приемышева М. Н. Тайные и условные языки в России XIX в. : монография. Санкт-Петербург : Нестор-История, 2009. Ч. 1. 455 с.

83. Ретинская Т. И. Источники и механизмы формирования французского студенческого аргю : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.05. Москва, 2004. 225 с.

84. Романова М. С. Специфика функционирования англицизмов в немецком молодежном языке : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Москва, 2001. 180 с.

85. Руденко М. Ю. Исследование аргю, жаргона и сленга: вопросы терминологии. *Филологические науки. Вопросы теории и практики* : научнотеоретический и прикладной журнал / гл. ред. Д. Н. Рябцев. Тамбов : Грамота, 2016. № 5(59), ч. 3. С. 127–134.

86. Руденко М. Ю. Общетеоретическое изучение аргю в социалингвистике (30-е гг. XIX в.–20-е гг. XX в.). *Веснік Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Янкі Купалы. Серыя 3 : Філалогія. Педагогіка. Псіхалогія* : научный рецензируемый журнал / гл. ред. И. Ф. Китурко. Гродно, 2018. Т. 8, № 3. С. 70–76.

87. Саблина Е. Н. Семантические способы обогащения синонимических рядов в лексике социального диалекта : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.05. Москва, 1982. 160 с.

88. Саляев В. А. Об основных этапах эволюции арготического слова. *Русский язык в школе*. 1996. № 5. С. 90–93.

89. Сирил Ч. Н. Новый сленг в английском языке XX века (в сопоставлении с литературным английским языком) : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.20. Душанбе, 2007. 286 с.

90. Смирнов Н. Слова и выражения воровского языка, выбранные из романа Вс. Крестовского «Петербургские трущобы». *Известия Отделения*

русского языка и словесности Императорской Академии Наук 1899 г.
Санкт-Петербург, 1899. Т. 4, кн. 3. С. 1065–1087.

91. Собрание выражений и фраз, употребляемых в разговоре С.-Петербургскими мошенниками. *Северная Пчела* : ежедн. газета полит., и литературная. Санкт-Петербург, 1859. 24 дек. № 282. С. 1129–1130.

92. Срезневский И. И. Афинский язык в России. *Отечественные записки*. Санкт-Петербург, 1839, август. Т. 5, отд. 8. С. 1–12.

93. Ставицька Л. О. Про взаємодію жаргону і сленгу. *Українська мова та література*. 2000. № 15. С. 7–8.

94. Ставицька Л. О. Короткий словник жаргонної лексики української мови. Київ : Критика, 2003. 336 с.

95. Студинський К. Лірники. Львів : Зорі, 1894. 56 с.

96. Сцепура Ф. Русско-нищенский словарь, составленный из разговора нищих Слуцкого уезда Минской губернии, местечка Семежова. *Сборник ОРЯС*. Санкт-Петербург, 1881. Т. 21. С. XXIII–XXXII.

97. Тихонравов К. М. Офени Владимирской губернии и словарь искусственного их языка. *Владимирский сборник*. Москва, 1857. С. 22–27.

98. Толковый словарь уголовных жаргонов / отв. ред. : Ю. П. Дубягин, А. Г. Бронников. Москва : Интер-ОМНИС, РОМОС, 1991. 207 с.

99. Трахтенберг В. Ф. Блатная музыка: (жаргон тюрьмы): по материалам, собранным в пересыльных тюрьмах: Петербургской, Московской (Бутырки), Виленской, Варшавской, Киевской и Одесской; в тюрьмах: в Крестах, в Доме предварительного заключения, в Дерябинских казармах (Петербург), в Каменщиках (Москва). Санкт-Петербург : Тип. А. Г. Розена, 1908. 116 с.

100. Трембіцькій А. М. Арго носіїв українського (незрячого) мандрівного епічного мистецтва: стан наукової розробки проблеми. *Іван Огієнко і сучасна наука та освіта* : збірка наукових праць. Кам'янець-Подільський, 2008. С. 110–148.

101. Третяк Н. В. Місце жаргонної лексики у структурі соціальних діалектів української мови. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка*. Кам'янець-Подільський, 2009. Вип. 18. С. 49–52.

102. Ускова А. И. Статус аргю в английском языке и художественной речи : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Воронеж, 2014. 174 с.

103. Усович В. А. Жаргон офицеров и слушателей сибирского кадетского корпуса (г. Новосибирск): лексика и фразеология. *Вестник Омского университета*. Омск, 1999. Вып. 1. С. 88–90.

104. Фридман М. М. Еврейские элементы блатной музыки. *Язык и литература*. Ленинград, 1931. Т. 7. С. 131–138.

105. Хомяков В. А. О термине сленг (Из истории вопроса). *Вопросы теории английского и немецкого языков* : учен. зап. Ленинград : Ленинградск. гос. пед. ин-т им. А. И. Герцена, 1969. Т. 352. С. 68–80.

106. Хорошева Н. В. Русский общий жаргон: к определению понятия. *Изменяющийся языковой мир*. Пермь, 2002.

URL : <http://www.philology.ru/linguistics2/khorosheva-02.htm> (дата обращения: 02.05.2018).

107. Цыбулевская А. В. Эмотивный арготический лексикон : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.19. Ставрополь, 2005. 176 с.

108. Чистяков Д. В. Жаргонизмы как явление вторичной номинации (на материале современного немецкого языка) : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 «Германские языки». Москва, 2009. 17 с.

109. Шовгун Н. О. Молодіжний сленг: причини та шляхи розвитку. *Наукові дослідження в галузі української та русинської філології*. Київ, 1997.

110. Шоков Н. Жаргон и проблемы совершенствования речи молодежи. *Молодіжна політика: проблеми та перспективи*. Дрогобич, 2009. С. 231–234.

111. Шумейкіна А. Сучасний український сленг: конотативний аналіз. *Дивослово*. Київ : Дивослово, 2010. № 7. С. 31–34.

112. Щепотьєв В. Мова наших школярів. *Етнографічний вісник*. 1927. Кн. 3. С. 76–81.
113. Щур І. І. Словник комп'ютерного сленгу української мови: понад 1500 слів і стійких словосполучень. Київ : Діал, 2006. 143 с.
114. Юганов И., Юганова Ф. Словарь русского сленга (сленговые слова и выражения 60–90-х годов). Москва : Метатекст, 1997. 304 с.
115. Andersson L., Trudgill P. *Bad Language*. Oxford; Cambridge (Mass) : Blackwell, 1990. 202 p.
116. Androutsopoulos J. K. *Deutsche Jugendsprache. Untersuchungen zu ihren Strukturen und Funktionen*. Frankfurt am Main u.a. : Peter Lang, 1998. 684 s.
117. Barrère A. *Argot and Slang: A new French and English Dictionary*. New York : Cornell University Library, 2009. 560 p.
118. *Basler Studentensprache. Eine Jubiläumsausgabe für die Universität Basel*. Basel : Georg, 1910. 52 s.
119. Baumann H. *Londinismes – Slang and Cant – Alphabetisch geordnete Sammlung der Eigenartigen Ausdrucksweisen der Londoner Volkssprache*. Berlin, 1887.
120. Baumann H., Auflage D. *Londonismen (Slang and Cant)*. Wörterbuch der Londoner Volkssprache sowie der üblichsten Gauner-, Matrosen-, Sport- und Zunftausdrücke. Mit Einleitung und Musterstücken. Ein Supplement zu allen Englisch-Deutschen Wörterbüchern von H. Baumann. Berlin; Schöneberg : Langenscheidtsche Verlabuchhandlung, 1902. CXVI, 285 p.
121. Bausinger H. *Jugendsprache. Neue Praxis 17*. Darmstadt; Neuwied, 1987. S. 170–176.
122. Bergmann K. *Wie der Feldgraue spricht. Scherz und Ernst in der neuesten Soldatensprache*. Giessen : A Töpelmann, 1916. 64 s.
123. Berlin A. *Le français vagabond: dictionnaire d'argot-français et françaisargot*. Paris : La pensée universelle, 1983. 216 p.
124. Besses L. *Diccionario de argot español*. Barsezona : Manuel Soler, 1905. 273 p.

125. Boesch B. Die Sprache des Protests. *Sprache-Brücke und Hindernis*. München, 1972. S. 261–272.
126. Boudard A. Préface. *Dontchev D. Dictionnaire du français argotique, populaire et familier*. Monaco : Éds du Rocher, 2000. P. 7–8.
127. Burke W. J. The Literature of Slang. New York : New York Public Library, 1939. vii, 180 p.
128. Calvet L.-J. L'Argot en 20 Leçons. Paris : Payot, 1993. 214 p.
129. Cellard J., Rey A. Dictionnaire du français non conventionnel. Paris : Larousse, 1990. 700 p.
130. Chapman R. L. American slang. New York : Harper & Row, Publishers, Inc., 1987. xiii, 499 p.
131. Clavería C. Argot. *Enciclopedia lingüística hispánica*. Madrid : Consejo Superior de Investigaciones Científicas, 1967. P. 349–351.
132. Cohen M. Notes sur l'argot. *Bulletin de la Société de Linguistique de Paris*. Paris, 1919. Vol. 21. P. 132–147.
133. Colin J.-P., Mével J.-P., Leclère Ch. Dictionnaire de l'argot français et de ses origines. Paris : Larousse, 2002. 903 p.
134. Commenda H. Die Deutsche Soldatensprache der K. und K. Armee. Ein erster Versuch der Darstellung auf Grund eigener vielfältiger Aufzeichnungen im Felde, in der Etappe wie im Hinterlande. Wien, 1918. 150 s.
135. Dalzell T., Victor . The Concise New Partridge Dictionary of Slang and Unconventional English. Routledge, 2007. 740 p.
136. Daniel P. Panorámica del argot español. *León V. Diccionario de argot español*. Madrid : Alianza, 1992. P. 5–19.
137. Dankert H. Sportsprache und Kommunikation Untersuchungen zur Struktur der Fußballsprache und zum Stil der Sportberichterstattung. Tübingen : Tübinger Vereinigung für Volkskunde E. V. Tübingen Schloss, 1969. 175 s.
138. Dauzat A. Les argots de métiers franco-provençaux. Paris : Champion, 1917. 268 p.

139. Dauzat A. Trois lexiques d'argots militaires romans recueillis pendant la guerre. *RLR LX*, 1918–1920. P. 387.
140. David B. Jugendsprache zwischen Tradition und Fortschritt. Ein aktuelles Phänomen im historischen Vergleich. Alsbach : Leuchtturm, 1987. 448 s.
141. Delaplace D. Bruant et l'argotographie française. Paris : Honoré champion, 2004. 305 p.
142. Dictionnaire d'argot / Jean la Rue. Paris : Flammarion, 1986. 186 p.
143. Djurin V. Interesne govornice slang, žargon, argo. *Slavistična revija. Ljubljana*, 1974. № 1. P. 66.
144. Domaschnev A. Umgangssprache / Slang / Jargon. Sociolinguistics / Soziolinguistik. Ammon U., Dittmar N., Mattheier K. J. (Hrsg.) *Erster Halbband*. Berlin; New York : de Gruyter, 1987. S. 308–315.
145. Dronč L. K otázke sociálnych nárečí. *SaS*, 1957. № 18. S. 180.
146. Eble C. College Slang 101. Georgetown; Connecticut : Spectacle Lane Press, 1989. 95 p.
147. Eble C., Hill C. Slang and Sociability: in-group language among college students. New York : University of North Carolina Press, 1996. 228 p.
148. Ehmann H. Jugendsprache und Dialekt: Regionalismen im Sprachgebrauch von Jugendlichen. Opladen : Westdt. Verl., 1992. 256 s.
149. Einat T., Einat H. Inmate argot as an expression of prison subculture: The Israeli case. *The Prison Journal*. 2000. № 80. P. 309–325.
150. Esnault G. Le poilu tel qu'il se parle: Dictionnaire des termes populaires récents et neuf employés aux armées en 1914–1918, étudiés dans leur étymologie, leur développement et leur usage. Paris : Editions Bossard, 1919. 610 p.
151. Esnault G. Dictionnaire historique des argots français. Paris : Librairie Larousse, 1965. XVIII, 644 p.
152. Estreicher K. Szwargot wiezienny. Kraków : Nakł. Księgarni D. E. Friedleina; Warszawa : E. Wende i Spółka, 1903. 4, 177, 2 s.
153. Farmer J. S., Henley W. E. Slang and its Analogues. Past and Present. A Dictionary, Historical and Comparative, of the Heterodox Speech of All Classes of

Society for more than Three Hundred Years. With Synonyms in English, French, German, Italian, etc. : in 7 vol. MDCCCXC, 1890. Vol. 1. Reprinted / New York : Kraus Reprint Corporation, 1974. Vol. 1. x, 405 p.

154. Franklyn J. A Dictionary of Rhyming Slang. London : Routledge, 1960. xii, 202 p.

155. Gauchat L. Studentensprache. In : Rektoratsrede und Jahresbericht 1925 / 1926. Zürich, 1926. *Bibliothek zur historischen deutschen Studenten- und Schülersprache*. Berlin; New York : de Gruyter, 1984. Bd. 6. S. 165–177.

156. Givanel Mas J. Argot Barceloni. Notes per a un vocabulari. Barcelona : Impr. de la Casa de Carital, 1919. 64 p.

157. Götze A. Deutsche Studentensprache. Berlin, 1928.

158. Grabias S., Kaczmarek L., Skubalanka T. Wstep. W dwadziescia lat później. *Słownik gwary studenckiej*. Lublin : Wydawnictwo UMCS, 1994. S. IX, 1, 5–327.

159. Grattan J. H. On Slang, Cant and Jargon. *Transactions of the Yorkshire Dialekt Society*. 1935. Vol. 5, № 36. P. 9–22.

160. Guiraud P. L'argot. Paris : Presse Universitaire de France, 1956. 128 p.

161. Günther L. Die deutsche Gaunersprache. Leipzig, 1919.

162. Henne H. Jugend und ihre Sprache. Darstellung – Materialien – Kritik. Berlin; New York : de Gruyter Verlag, 1986. 385 s.

163. Herrero G. Aspectos sintácticos del lenguaje juvenil. *El lenguaje de los jóvenes / F. Rodríguez González (coord.)*. Barcelona : Ariel (social), 2002. P. 67–96.

164. Heyne M. Rezension zu Friedrich Kluge: Deutsche Studentensprache. In : Anzeiger für Deutsches Altertum und Deutsche Literatur. Straßburg, 1895. № 22. *Bibliothek zur historischen deutschen Studenten- und Schülersprache*. Berlin; New York : de Gruyter, 1984. Bd. 6. S. 135–140.

165. Jagič V. Die Geheimsprachen bei den Slaven. *Sitzungsberichte der kais. Akademie der Wissenschaften in Wien. Philosophisch-Historischeklasse*. Wien, 1895. Bd. 133. S. 5–80.

166. Jagič V. Die Geheimsprachen bei den Slaven. *Sitzungsberichte d. Wiener Ak. d. Wiss., Phil.* Wien, 1896. Hist. Klasse, Bd. 133. S. 5–80.
167. K. E. Gwara zloczynców. Warszawa : Druk. Gazety Polskiej, 1867. 2, II, 47 s.
168. Kent G. *Modern Flash Dictionary*; by George Kent, Historian to the Prize Ring. London : J. Duncombe, 1835.
169. Klimeš L. Příspěvek k poznání západočeského slangu, habilitační spis. Praha : Karlova univerzita, 1969. 98 s.
170. Křístek V. Ostravská hornická mluva. Praga : Statni pedagogické nakladatelství, 1956. 198 s.
171. Křístek V. Poznámky k problematice argotu a slangů. *Slovo a slovesnost*. 1973. № 34. S. 98–103.
172. Krištof Š. Mládeznický slang. *Juhász Gyula tanárképző főiskola*. Szeged, 1975. S. 165–182.
173. Kubczak H. Was ist ein Soziolekt? Überlegungen zur Symptomfunktion sprachlicher Zeichen unter besonderer Berücksichtigung der diastratischen Dimension. Heidelberg : Winter, 1979. 168 s.
174. Kurka A. Słownik mowy złodziejskiej. Lwów, 1899. Wyd. 2. 55 s.
175. Kuttner M. Von der Geltung des Argot. *Philologisch-philosophische Studien*. Festschrift für Eduard Wechssler zum 19. Oktober 1929. Jena; Leipzig, 1929. S. 346.
176. Kuzmanović M. Kreativnost žargonske tvorbe. *Umijetnost riječi*. 1970. 1–2. S. 129–135.
177. La Rue J. *Dictionnaire d'argot*. Paris : Flammarion, 1986. 186 p.
178. Looser D. Boobslang; A lexicographical study of the argot of New Zealand prison inmates, in the period 1996–2000: A thesis submitted in partial fulfillment of the requirements for the Degree of Doctor of Philosophy in English in the University of Canterbury. Canterbury : University of Canterbury, 2001.
179. Ludwikowski W., Walczak W. Zargon mowy przestępców. *Blatna muzyka*. Ogólny zbiór słów gwary złodziejskiej. Warszawa, 1922. 126 s.

180. Maples M. *The University Slang*. London : Williams & Norgate, 1950. 187 p.
181. Meier J. *Hallische Studentensprache*. Halle, 1894. 91 s.
182. Melville A. H. An investigation of the function and use of slang. *The pedagogical seminary*. 1912. Vol. 19. P. 10.
183. Melzer F. *Die Breslauer Schülersprache (1928)*. Henne H., Objartel G. (Hrsg) *Bibliothek zur historischen deutschen Studenten- und Schülersprache*. 1986. Bd. 5. S. 435–582.
184. Merle P. *Argot, verlan et tchatches*. Paris : Le Seul, 1997. 117 p.
185. Michel F. *Etudes de philologie comparée sur l'argot*. Paris : Librairie de Firmin Didot Frères, Fils et Cie, 1856. 516 p.
186. Mish F. C. *Webster's Ninth New Collegiate Dictionary*. Springfield; Massachusetts : Merriam-Webster, 1984. 1563 p.
187. Müller-Thurau C. P. *Lass uns mal'ne Schnecke angraben. Sprache und Sprüche der Jugendszene*. Düsseldorf; Wien : Econ, 1983. 175 s.
188. Neilson W. A. *Webster's New International Dictionary*. Cambridge; Mass : Meriam, 1959. 3194 p.
189. Neuland E. *Jugendsprache in der Diskussion: Meinungen, Ergebnisse, Folgerungen. Die deutsche Sprache zur Jahrtausendwende. Sprachkultur oder Sprachverfall?* Mannheim; Leipzig-Wien-Zürich : Duden, 2000. S. 107–123.
190. Niceforo A. *IL gergo nei normali, die degenerati e die criminali*. Torino : F. Bossa, 1897. 182 s.
191. Niceforo A. *Le Génie de l'Argot. Essai sur les langages spéciaux, les argots et les parlars magiques*. Paris : Mercure de France, 1912. 277 p.
192. Oberpfalcer F. *Argot a slangy. Československá vlastivěda. Jazyk*. Praha, 1934. № 3. S. 311–375.
193. Partridge E. *A Dictionary of Slang and Unconventional English* : in 2 vol. London : Hardback Publisher : Routledge, 1963. Vol. 1. 974 p.
194. Partridge E. *Smaller Slang Dictionary*. London : Routledge & K. Paul, 1964. 204 p.

195. Partridge E. Usage and Abusage: A Guide to Good English. London : Penguin Books, 1999. 401 p.
196. Renier R. Cenno sull'antico gergo furbesco nella letteratura italiana. *Miscellanea di studi critici edita in onore di Arturo graf.* Bergamo, 1903. P. 123–142.
197. Ritter O. Zur herkunft von neuenenglischen slang. *Archiv für das Studium der neueren Sprachen und Literaturen.* 1906. S. 84, 116.
198. Rudenko M. Yu. Classification and varieties of social dialects. *Innovative pathway for the development of modern philological sciences in Ukraine and EU countries : scientific monograph / Polonia University in Czestochowa.* Riga, Latvia : Izdevnieciba Baltija Publishing, Published April 13. 2022. Vol. 3. P. 178–211. doi: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-196-1-55>.
199. Sabljak T. Rječnik hrvatkoga žargona. Zagreb : V. B. Z., 2001. 376 s.
200. Sainéan L. L'Argot ancien (1455–1850). Paris : Honoré Champion Editeur, 1907. VII, 350 p.
201. Sainéan L. Les sources de l'argot ancien : 2 vol. Paris : Librairie ancienne Honoré et Edouard Champion, 1912. Vol. 1. XV, 492 p. Vol. 2. – Le dix-neuvième siècle (1800–1850). 470 p.
202. Sainéan L. L'Argot des tranchées. D'après les letters des poilus et les journaux du front. Paris : Editions Manucius, 1915. 160 p.
203. Saluzzo Th. S. Die deutsche Burschensprache. Breslau, 1862. 42 s.
204. Sauvageot A. Les procédés expressifs de l'argot modern. Paris, 1957. 315 p.
205. Schmidt E. Rezension zu Friedrich Kluge: Deutsche Studentensprache. In : Zeitschrift des Vereins für Volkskunde. Straßburg, 1895. № 5. *Bibliothek zur historischen deutschen studenten- und Schülersprache.* Berlin; New York : de Gruyter, 1984. Bd. 6. S. 107–134.
206. Schwob M., Guieysse G. Etude sur l'argot français. Paris : Eds du Boucher, 2003. 38 p.

207. Spears R. A. NTC's Dictionary of American Slang and Colloquial Expressions. Москва : Рус. яз., 1991. xv, 528 p.
208. Spitzer L. Italienische Kriegsgefangenenbriefe. Materialien zu einer Charakteristik der vokstümlichen italienischen Korrespondenz. Bonn : Peter Hanstein, Verlag, 1921. 305 s.
209. Spitzer L. Zum Problem des französischen Argot. N Mon, 1930. № 1. S. 205.
210. The American Thesaurus of Slang with Supplement, by Lester V. Berrey and Melvin Van den Bark. New York : Thomas Y. Crowell Company, 1953. 1328 p.
211. The American Thesaurus of Slang, by Lester V. Berrey and Melvin Van den Bark. New York, 1962. 1572 p.
212. The shorter Oxford English Dictionary on Historical Principles / prepared by W. Little, H. W. Fowler, J. Coulson. Oxford : Oxford at the Clarendon Press, 1956. Vol. 2. XXII, 2515 p.
213. Wagner M. L. Mexikanisches Rotwelsch. *ZrPh*. 1919. № 39. P. 513–550.
214. Wagner M. L. Notes linguistiques sur l'argot barcelonais. Barcelona : Institut d'Estudis Catalans, 1924. 69 p.
215. Wartburg W. v. Vom Ursprung und Wesen des Argot. *GRM*. 1930. № 18. P. 376.
216. Webster's new International dictionary of the English language. Springfield, Mass, 1955. cxxxvi, 3194 p.
217. Wentworth H., Flexner S. B. Dictionary of American Slang. New York : Thomas Y. Crowell Publishers, 1975. XVIII, 766 p.
218. Yve-Plessis R. Bibliographie raisonnée de l'argot et de la langue verte en France du Xve au Xxe siècle. Paris : H. Daragon, 1901. 173 p.

ПОКАЖЧИК ІМЕН

Агузарова К. К., 114
Азаров М., 143
Аллен І., 117
Амір К. та Азісах Ст., 124
Аркушин Г. Л., 64
Балли Ш., 67
Барбу Е., 62
Барер А. та Леланд Ч. Г., 10, 36, 47, 48
Береговская Э. М., 103
Библиева О. В., 122
Благовещенская О. В., 134
Блумфилд Л., 35, 69
Богомолов В. О., 76
Бойко Б. Л., 139, 140, 141, 142
Бондалетов В. Д., 12, 18, 34, 42
Борисова О. Е., 96
Будагов Р. А., 17, 41, 43, 107, 108
Быков В. Б., 93
Вайчастес Е. М., 122
Ван Синхуа, 42, 101, 105, 126
Ван Синхуа та Курьянович А. В., 95, 101, 126
Вахитов С. В., 15, 16, 97
Виноградов Г. С., 63
Во Дж. Г., 44
Вуландарі А., 12, 158
Гамов А. Н., 10, 47
Гладченкова Е. А., 98
Гонсалвес М. Ф., 48

Горбач О. Т., 29, 32, 33, 34, 64, 65, 67, 72, 96, 118
Горшунова Е. Ю. та Горшунов Ю. В., 114
Грабовий П. М., 17, 128
Грабовий П. та Мосенкіс Ю., 114
Грачев М. А., 13, 29, 38, 40, 63, 93, 104, 123, 135, 145, 159
Грін Р., 36
Гріноу Дж. Б. та Кіттрідж Г. Л., 41, 67
Громов Д. В., 122
Гроуз Ф., 37
Губачек Я., 71
Гуслякова А. В., 74
Даль В. И., 40
Денисенко В. Н. та Чжан Кэ, 107, 156, 157
Дзендзелівський Й. О., 35, 64
Добродомов И. Г., 42
Дюканж Анлікус, 44
Дьячок М. Т., 95
Енгеленховен А. В., 146
Ендрюс Г., 43
Еффенді М. Х., 12, 116
Єсперсен О., 10
Елистратов А. А., 17, 147
Елистратов В. С., 93
Ерофеева Е. В. та Кропачева М. А., 127
Жирмунский В. М., 14, 17, 29, 30, 32, 33, 34, 35, 38, 39, 40, 73
Згуста Л., 12, 109
Зеленський В. О., 143
Зельдин В. М., 136
Зернецкая О., Зернецкий П., 155
Иванов Д. И., 145

Исса К., 97, 119
Истомин В. С., 91
Йордан Й., 29, 33, 38, 62, 65, 107
Каменева Н. А., 114, 155
Кіплінг Р., 45
Кличко В., 143
Клуге Ф., 35
Ковальчук О. С., 136, 156
Колесов В. В., 118
Копленд Р., 36
Копорский С. А., 68
Коулман Дж., 10, 15, 45, 110
Кравчук Л., 143
Краморенко Г. И., 68
Крысин Л. П., 39, 41, 42, 63, 93, 94, 95, 98, 99, 100, 121
Крючкова Т. Б., 11, 72, 101, 105
Куать Тхи Бинь Тхо, 113, 114, 126, 129, 157
Кулікова В., 138
Кунин В., 95
Куппер Х., 152
Кучма Л., 143
Ларин Б. А., 29, 31, 32, 40, 93
Лебедев В. И., 41
Лебеденко Ю. та Таран О., 143
Лейчик В. М. та Гоева Н. П., 16
Липатов А. Т., 16, 35, 74, 75, 101, 102, 123, 139, 140, 141, 142, 155, 159
Лукашанец Е. Г., 33
Ляшева М. Н., 136
Маковский М. М., 16
Малюга Е. Н., 99

Масенко Л. Т., 33, 42, 112
Матвіяс І. Г., 16
Махмуд аль-Кашгарі, 29
Маштакова Е. И., 9, 98, 106, 147, 148
Метельская Е. В., 11
Милорадовић С., 144, 145
Минакова Н. А. та Талыбина Е. В., 15, 101
Мозжухин К. Е., 124
Мокиенко В. М., 98
Мосенкіс Ю. Л., 113
Мухсан М., 122
Нардюжев В. І. та співавтори, 127
Неуланд Є., 106, 107, 123
Николів І., 135
Овчинникова А. В., 96
Оделі Дж., 36
Орлова О. В., 158
Партрідж Е., 10, 40, 41, 70, 72, 76, 79, 117
Поливанов Е. Д., 63, 67
Помяловский Н. Г., 42
Попов В. М., 62
Преслі Е., 144
Пухальська Г. А., 117, 128
Разуваєва О., 12
Ракедзон Т., 100
Ретинская Т. И., 31, 33
Романов А. С., 9, 11, 140
Россихина М. Ю., 42, 68, 103, 105, 106, 126, 127, 137, 146, 152, 163
Рубцова Е. А., 128, 129, 137, 138, 153
Руденко М. Ю., 142

Рябичкина Г. В., 34, 36, 37, 45, 46, 47, 96
Саая О. М., 146
Сараева А. А., 108, 145
Селіванова О. О., 91, 97
Селищев А. М., 68
Семенова Н. В., 14
Сепір Е., 62
Сергієнко М., 112
Серебренников Б. А., 14, 100
Соколова С., 99, 102, 157
Солнышкина М. И., Зиганшина Ч. Р. та Гараева Л. М., 13
Ставицька Л. О., 13, 14, 15, 16, 20, 33, 35, 39, 42, 72, 94, 95, 99, 102, 103, 104,
119, 122, 142, 143, 144
Старченко Я., 93, 97, 106
Степанов Ю. С., 39, 64
Степанова М. Д. та Чернышева И. И., 35, 75, 101, 140
Стойков С., 12, 17, 18, 30, 32, 33, 43, 65, 112
Столярчук О. В., 17, 123, 129, 130, 131, 148, 157, 158
Стратен В. В., 34, 38, 63
Судзиловский Г. А., 76, 140
Тамбовцева К. Д., 127, 152, 153
Тейлор Дж., 36
Толкін Дж. Р. Р., 131
Тонков В., 17, 41, 64
Торн Т., 30
Угот М., 113
Унук Д., 12, 15
Фабричный П., 41, 62, 64
Флекснер С. Б., 10, 18
Харман Т., 36

Хейлі Б., 144
Химик В. В., 98, 114
Хірт Х., 11
Хомяков В. А., 11, 17, 19, 69, 74, 99
Хоттен Дж. К., 10, 19, 30, 40, 41, 43, 44, 49, 70, 72, 79
Хугерворст Т. Г., 149
Чернышев В. И., 30
Шаповал В. В., 30, 34
Шарифуллин Б. Я., 118
Швейцер А. Д., 99
Широцький К. В., 67, 68, 69
Шор Р. О., 35, 69
Шпар Т. В., 136, 143
Щур І. І., 41, 156
Ющенко В., 143
Яна А., Нурлела та Густіанінгсіх, 158
Янукович В., 143
Alonso-Meneses G., 92
Arua A. E. and Alimi M. M., 125
Asiyah S., 150
Bee J., 46
Bergounioux G., 65, 92
Cocca M., Řeřicha V. and Martínez E. A., 147
Coleman J., 32, 37, 38, 45, 47, 48, 62, 70, 71, 73, 74, 76, 92, 118, 129, 130, 144,
149, 150, 154, 155, 156, 157
Delaplace D., 30
Ducange Anglicus, 44, 45
Effendy M. H., 111
Engelenhoven A. V., 35, 42
Flexner S. B., 109, 129

François D., 64
François-Geiger D., 64
Garcia Luque F., 92
García Ramos J., 131
Garing J., 92, 150
Gläser R., 110, 151
Gorshunov Yu. V. and Gorshunova E., 114, 115
Grabias S., 97
Gyuró M., 152, 153
Hall B. H., 46
Harared N., 150, 158
Hirt H., 67
Hoffmannová J., 148
Hoogervorst T. G., 62, 64, 65, 92, 93, 119, 120, 133, 135, 159
Hotten J. C., 29, 45, 46
Isnaniah S., 117, 134, 135
Juanda M., 96, 133, 135
Kao, Chien-Yu, 124, 139
Kluge F., 35, 67
Kuraedah St. and Mar N. A., 132
Lara-Alengrin A., 132
Lebedeva S. V. and Astakhova N. V., 34
Leung R. C. H., 100, 144
Lighter J. E., 96
Llorca Ibi F. X., 30, 116
Marmienè M., 155
Mátételki-Holló M., 152
Matsell G., 41, 46
Mattiello E., 115
Meier J., 67

Meneses G. A., 62
Mojela V. M., 121
Muhartoyo M. and Wijaya B. S., 125, 146
Muhsan M., 113, 115, 125
Nardyuzhev V. I. et al., 113, 114, 126, 157
Neuland E., 105
Noor R., Laksono A. and Kawentar R., 126, 159
Nosek K. S., 151
Partridge E., 30, 34, 36, 37, 41, 44, 45, 46, 47, 48, 67, 72, 73, 74
Peterson C., 144
Pop A.-M. and Sim M.-A., 111
Pratama A. D. Y. et al., 151
Rakedzon T. et al., 110
Ramírez T. T., 137
Razuvajeva O., 29, 114, 117, 155
Rodríguez González F., 131
Saber A., 46, 139, 141
Sánchez A. B. and Abellán R. R., 116
Skelin Horvat A., 72
Słabińska A., 111
Spears R. A., 37
Sperber H., 73
Sun J. and Pu Z., 135, 138
Taqdir T., 12, 62, 93
Thorne T., 46
Ugot M., 113, 114, 117, 125, 135, 155
Unuk D., 117
Vaska M., 92
Villarejo-Martínez R., Castro-Sánchez N. A., Sierra-Martínez G. E., 149
Wijana I. D. P., 126

Yana A., Nurlela and Gustianingsih, 132

Yannuar N., 65, 116, 119, 120, 133, 158

Zimmermann K., 131

Zupan S. and Štefanič M., 139, 141

ПРЕДМЕТНИЙ ПОКАЖЧИК

- Актуалістичний метод, 7
- Блатна мова, 63, 77
- Бурсацько-семінарський жаргон, 35
- Військовий жаргон, 35
- Військовий сленг, 72, 138
- Груповий (корпоративний) жаргон, 66, 67, 97, 99, 100, 162
- Груповий (корпоративний) сленг, 37, 43, 111, 112, 163
- Дитяче арго, 63
- Диференціація арго, 14, 20, 32
- Диференціація жаргону, 14, 20
- Диференціація сленгу, 15, 20
- Диференціація термінів *жаргон / сленг*, 17
- Еволюція арго, 40
- Жаргон декласованих елементів, 41
- Жаргон: загальний термін, 14
- Жаргон неформальних молодіжних угруповань, 103
- Жаргон окремих соціальних груп, 15
- Жаргон про-геймерів, 158
- Загальне арго, 91, 160
- Загальне арго (*argot commun*), 64
- Загальний жаргон, 15, 97, 162
- Загальний сленг, 11, 12, 15, 36, 43, 70, 109, 163
- Загальномолодіжний сленг, 122
- Зворотний сленг (*back slang*), 45
- Злодійське арго, 5, 39, 62
- Злодійський сленг, 46
- Інтержаргон, 15, 18, 19
- Карне арго, 62

Кент, 46

Класифікація соціальних діалектів, 10, 12, 17, 19

Класовий жаргон, 30, 43

Комп'ютерний жаргон, 154

Комп'ютерний сленг, 156, 165

Кримінальне арго, 32

Лінгвоісторіографічний аспект, 6

Лірасніара – пісенний жаргон, 42

Міська мова, 120

Міське арго, 63

Міський сленг, 44, 72, 80, 118, 119, 120, 121

Молодіжний жаргон, 14, 42, 66, 67, 68, 78, 103, 105, 106

Молодіжний сленг, 16, 45, 72, 121, 122, 126, 127, 128, 129, 132, 133, 135, 136, 137, 138, 164

Молодіжний соціолект, 9

Нетрадиційні форми жаргону («змішані мови»), 35, 68, 78

Отвірниця – таємна мова козаків, 34

Письмовий сленг, 115, 165

Пісенний жаргон, 35

Принцип історизму, 7

Професійна лексика, 17, 18, 107, 163

Професійне арго, 30, 33

Професійний жаргон, 34, 66, 97, 99, 162

Професійний сленг, 43, 71, 111, 116, 163

Професійно-корпоративні жаргони, 41

Римований сленг (rhyming slang), 45, 114, 115

Сленг артсубкультур, 131

Сленг Інтернету, 165

Сленг кокні, 47

Сленг окремих неформальних молодіжних субкультур та спільнот, 123

Сленг підлітків, 126

Сленг різних молодіжних спільнот, 129

Сленг різних неформальних молодіжних спільнот, 164

Соціальні діалекти, 5, 9, 12, 29

Соціолект, 5

Спеціалізований молодіжний сленг, 122

Спеціальне арго, 91, 160

Спеціальний сленг, 11, 15, 36, 70, 109, 163

Спеціальні або відомчі сленги (special or departmental slangs), 10

Стандартний сленг (Standard slang), 10

Студентська мова, 123

Студентське арго, 40

Студентський жаргон, 35

Студентський сленг, 123, 124, 164

Таємні говірки, 33

Таємні мови, 29, 39, 49, 65, 77

Тарабарська мова, 40

Тарабарщина (безглуздя), 34

Термін *арго*, 18, 20

Термін *жаргон*, 14, 18, 19, 102

Термін *сленг*, 10, 11, 18, 19, 43, 102

Термінологічна диференціація соціальних діалектів, 10, 17

Умовні мови, 39

Університетський сленг, 45

Фронтний сленг, 73, 74, 80

Шкільний сленг, 123